

Univerzita Pardubice

Fakulta elektrotechniky a informatiky

Reengineering školního systému techniků a pilotů dle Part 66

Bc. Petr Erben

Diplomová práce

2013

Univerzita Pardubice
Fakulta elektrotechniky a informatiky
Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Petr Erben**
Osobní číslo: **I10380**
Studijní program: **N2646 Informační technologie**
Studijní obor: **Informační technologie**
Název tématu: **Reengineering školního systému techniků a pilotů dle Part 66**
Zadávající katedra: **Katedra softwarových technologií**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Hlavním tématem práce je analýza vlastnoručně vytvořené webové aplikace za účelem vytvoření větší úrovně abstrakce. Kromě dodání samotného řešení aplikace tedy bude nutné provést zpětnou analýzu zaměřenou na diagramy struktury a chování a zpracování požadavků. Na konci bude potřeba dokázat, že daný systém dodržuje standardy a ustanovení pro implementaci informačního systému v letecké dopravě.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Nash, Tray. C 2010. Rychlý průvodce novinkami a nejlepšími postupy. Brno: Comuter Press, 2010. 624 s. 978-80-251-3034-6.

ŘEPA, Václav. Podnikové procesy: Procesní řízení a modelování . 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha 7 : Grada Publishing, 2007. 281 s. ISBN

DAVENPORT, Thomas H. Process innovation: reengineering work through information technology. Boston: Harvard Business School Press, 1996. 323 s. 978-80-247-2252-8.

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Karel Šimerda

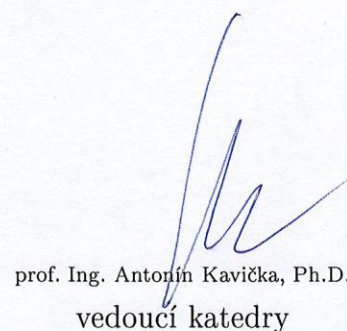
Katedra softwarových technologií

Datum zadání diplomové práce: **31. října 2012**

Termín odevzdání diplomové práce: **17. května 2013**

prof. Ing. Simeon Karamazov, Dr.
děkan

prof. Ing. Antonín Kavička, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

v Pardubicích dne 27. 4. 2011

Petr Erben

Poděkování:

Touto cestou bych chtěl poděkovat Ing. Karlovi Šimerdovi za velmi cenné rady a připomínky k mé diplomové práci a za čas věnovaný mým konzultacím.

ANOTACE

Práce je věnována reinženýrství vlastnoručně vytvořeného školního systému techniků a pilotů dle Part 66 pro Ústav letecké dopravy spadající pod Fakultu dopravní ČVUT, popisu reinženýrství softwarových projektů a vlastního řešení reinženýrství školního systému techniků a pilotů dle Part 66 v podobě analytických diagramů. Teoretická část práce se zabývá popisem reinženýrství softwarových projektů a popisem reinženýrství školního systému techniků a pilotů dle Part 66. Praktická část se zabývá analýzou školního systému techniků a pilotů dle Part 66. V rámci práce bylo vytvořeno celkem 206 analytických diagramů popisujících architekturu a chování školního systému techniků a pilotů dle Part 66.

KLÍČOVÁ SLOVA

reinženýrství, analýza, software, model, diagram

TITLE

Reengineering of academic system for engineers and pilots according to Part 66

ANNOTATION

The thesis is dedicated to reengineering of self-made academic system for technicians and pilots according to Part 66 for the institute of aviation that comes under Faculty of transportation CTU, description of Reengineering of software projects and own solution of reengineering of academic system for technicians and pilots according to Part 66 in analytic diagrams. The theoretical part deals with the description of reengineering of software projects and the description of reengineering of academic system for technicians and pilots according to Part 66. The practical part deals with the analysis of academic system for technicians and pilots according to Part 66. There were created total of 260 analytic diagrams describing architecture and behaviour of this system in this thesis.

KEYWORDS

reengineering, analysis, software, model, iagram

Obsah

Obsah	7
Seznam tabulek	9
Seznam obrázků	10
Seznam použitých zkratk.....	11
Úvod.....	12
1. Softwarové reinženýrství	13
1.1. Podstata	13
1.2. Cíle	15
1.3. Chyby	16
1.3.1. Architektura	16
1.3.2. Kód.....	17
1.3.3. Dokumentace	17
1.4. Životní cyklus	18
1.4.1. Analýza požadavků.....	18
1.4.2. Vytvoření modelu	19
1.4.3. Detekce problémů	19
1.4.4. Analýza problémů.....	19
1.4.5. Návrh řešení	19
1.4.6. Aplikace změn	19
1.5. Techniky.....	20
1.5.1. Přímé inženýrství	20
1.5.2. Zpětné inženýrství.....	21
1.5.3. Restrukturalizace	21
1.5.4. RefaktORIZACE	22
1.6. působí realizace	22
1.6.1. Metoda velkého třesku.....	22
1.6.2. Inkrementální přístup	23
1.6.3. Evoluční přístup.....	23
2. Modelování softwarových systému	25
2.1. UML.....	25
2.2. Diagramy.....	25

2.3.	Typy diagramů	26
2.3.1.	Diagramy struktur	28
2.3.2.	Diagramy chování.....	31
3.	Reengineering školního systému techniků a pilotů podle Part66	35
3.1.	Představení	35
3.1.1.	Technická specifikace	37
3.2.	Analýza požadavků	37
3.3.	Vytvoření modelu.....	38
3.4.	Detekce problémů	44
3.4.1.	Cirkulární reference	44
3.4.2.	Duplicitní registrace metod.....	46
3.4.3.	Nevhodná skladba metod.....	47
3.4.4.	Nevhodné zacházení s SQL	48
3.5.	Analýza problémů	50
3.5.1.	Neexistující dokumentace	51
3.5.2.	Špatný pracovní postup.....	51
3.5.3.	Nedostatek testovacích dat.....	51
3.6.	Návrh řešení	51
3.7.	Aplikace změn.....	52
3.8.	Implementace softwarového systému v letecké dopravě	55
3.8.1.	Cíle.....	55
3.8.2.	Poruchové stavy	55
3.8.3.	Úrovně kritičnosti	56
3.8.4.	Splnění cílů procesů v závislosti na úrovni kritičnosti softwaru v rámci softwarového reinženýrství.....	56
	Závěr	57
	Seznam příloh.....	58
	Použitá literatura	59

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Jednotlivé části systému	39
Tabulka 2 - Proces plánování softwaru	A-1
Tabulka 3 - Vývojové procesy softwaru	A-2
Tabulka 4 - Ověření výstupů procesu tvorby požadavků na software	A-3
Tabulka 5 - Ověření výstupů procesu návrhu softwaru	A-4
Tabulka 6 - Ověření výstupů procesů kódování a integrace softwaru	A-5
Tabulka 7 - Zkoušení výstupů integračního procesu	A-6
Tabulka 8 - Ověřování výsledků procesu ověřování.....	A-7
Tabulka 9 - Proces řízení konfigurace softwaru	A-8
Tabulka 10 - Proces zabezpečování jakosti softwaru	A-9
Tabulka 11 - Proces styku s certifikačním orgánem	A-9

Seznam obrázků

Obr. 1. 1 - Vývoj českého ERP	14
Obr. 1. 2 - Životní cyklus softwarového reinženýrství	18
Obr. 1. 3 - Technika přímého inženýrství	20
Obr. 1. 4 - Technika zpětného inženýrství	21
Obr. 1. 5 - Realizace metodou velkého třesku	22
Obr. 1. 6 - Realizace s pomocí inkrementálního přístupu.....	23
Obr. 1. 7 - Realizace pomocí evolučního přístupu.....	24
Obr. 2. 1 - Jednotlivé typy diagramů jazyka UML	27
Obr. 2. 2 - Rozdíl mezi konceptuálním a návrhovým modelem diagramu tříd	28
Obr. 2. 3 - Diagram složené struktury.....	29
Obr. 2. 4 - Diagram komponent	29
Obr. 2. 5 - Diagram nasazení	30
Obr. 2. 6 - Objektový diagram	30
Obr. 2. 7 - Diagram balíčků	31
Obr. 2. 8 - Diagram aktivit.....	31
Obr. 2. 9 - Diagram případů užití.....	32
Obr. 2. 10 - Stavový diagram.....	32
Obr. 2. 11 - Diagram posloupností.....	33
Obr. 2. 12 - Komunikační diagram	33
Obr. 2. 13 - Diagram interakce.....	34
Obr. 2. 14 - Diagram časování	34
Obr. 3. 1 - Ukázka aplikace.....	36
Obr. 3. 2 - Databázový diagram aplikace.....	45
Obr. 3. 3 - Diagram tříd pro část zkoušky.....	46
Obr. 3. 4 - Sekvenční diagram pro část emaily	47
Obr. 3. 5 - Kritický úsek - profilování	49
Obr. 3. 6 - Kritický úsek - kód	50
Obr. 3. 7 - Kritický úsek - oprava - kód.....	53
Obr. 3. 8 - Kritický úsek - oprava - profilování	54

Seznam použitých zkratk

ERP	Enterprise Resource Planning
OOP	Objektově Orientované Programování
MVC	Model View Controller
DI	Dependency Injection
UML	Unified Modelling Language
CASE	Computer-Aided Software Engineering
SQL	Structured Query Language

Úvod

V dnešní době je vyvíjeno stále více softwarových řešení pro nejrůznější účely. Při tvorbě těchto systémů se programátoři, softwarový architekti, případně návrháři systému snaží, aby pro vývoj zvolili takový postup, aby byl z hlediska rozvoje systému co nejefektivnější.

Jedním ze základních cílů softwarového inženýrství je efektivní vytváření softwarových produktů. Důležitým faktorem při vytváření informačního systému je *metodika vývoje softwaru*. Jedná se o volbu správného souboru postupů, pravidel a nástrojů používaných pro návrh, plánování a řízení vývoje informačního systému.

Dalším velmi užitečným prvkem při vývoji softwaru je použití *návrhových vzorů*. Návrhový vzor představuje obecné řešení problému, které se využívá při návrhu programů. Použití návrhových vzorů nám umožňuje napsat kód, ve kterém je pro jiného člověka snazší se orientovat. Jelikož jsou to ověřené způsoby, je menší šance, že uděláme chybu.

Bohužel však ani ta nejlepší metodika, návrhový vzor nebo způsob psaní kódu s postupem času a při neustálém vývoji v oblasti informačních technologií nezabrání tomu, že se kód, ve kterém je informační systém napsaný, stane dříve nebo později zastaralý a pro další rozvoj systému dále neudržitelný.

Účelem práce je představit způsob, který tuto problematiku řeší. Tento způsob se nazývá *softwarové reinženýrství*. Jednotlivé informační systémy se liší charakterem a množstvím požadavků nebo prostředím, ve kterém jsou nasazené. Proto nelze jednoznačně vytvořit obecné řešení, které by se dalo použít pro obecnou množinu systémů. Existují však určité techniky a pravidla, které celý tento proces zpřehlední. Postupně si popíšeme jednotlivé fáze a charakteristiky reinženýrství. Důležitou součástí při tom bude nalézt chyby, kterých jsme se dopustili během vývoje systému. Chyby snadno odhalíme detailní analýzou celého systému, která nám umožní popsat daný systém vzhledem ke zvolené měřené veličině. Analýze softwaru bude proto také věnována jedna z kapitol.

Cílem praktické části je vytvoření procesu reinženýrství na základě detailní analýzy konkrétního softwarového projektu. Jedná se o webovou aplikaci školního systému pilotů a techniků dle Part 66, popsanou ve více než 250 diagramech chování a struktur, o které budu více pojednávat v jedné z kapitol. Při tvorbě aplikace bylo bohužel návrhu celého systému věnováno minimum času a při postupných, rostoucích požadavcích na systém se některé operace stávaly časově více náročné a kód méně přehledný. Tyto nedostatky mě vedly k hledání řešení, které detailně popíše celý systém a následně odhalí jeho chyby a nedostatky.

1. Softwarové reinženýrství

V této kapitole si vysvětlíme podstatu a důležitost softwarového reinženýrství. Následně si představíme cíle reinženýrství a chyby, kterých se můžeme dopustit během vývoje softwarového systému, a na které se tato disciplína zaměřuje. Nedílnou součástí bude i seznámení s životním cyklem softwarového reinženýrství, ve kterém si vysvětlíme, jak se má při tomto procesu postupovat. Důležité přitom bude poznat techniky, které můžeme při tomto procesu používat. Nakonec si ukážeme, jaké máme možnosti při realizaci nového řešení, vytvořeném v procesu softwarového reinženýrství.

1.1. Podstata

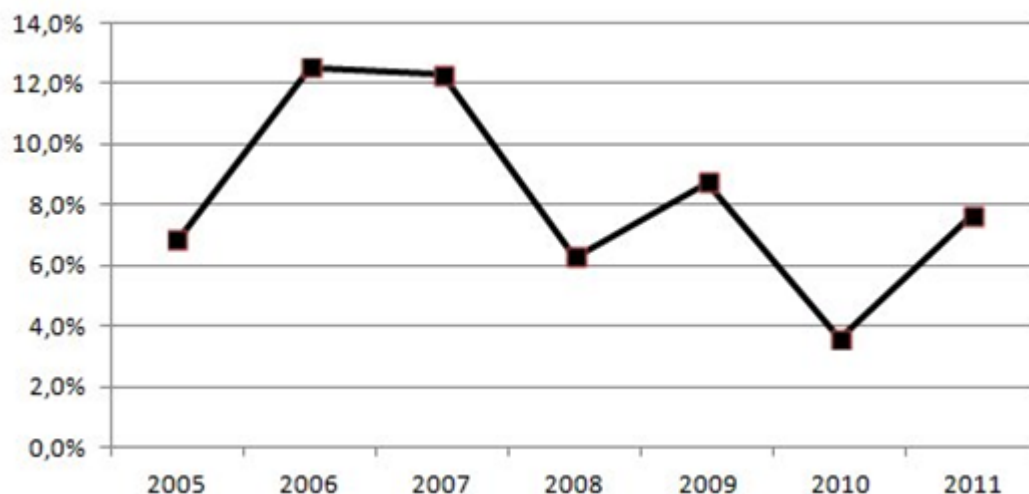
Tvorba softwarových systémů je komplikovaný a časově náročný proces v závislosti na velikosti vytvářeného systému. Během tvorby softwarového systému musí vývojáři dbát na celou řadu vnitřních, ale i vnějších faktorů. Mezi vnitřní faktory patří například:

- a) Dovednost vývojářů vytvářet komplexní softwarové systémy, mnohdy tvořené přímo na míru.
- b) Schopnosti a softwarové vybavení, které vývojáře omezuje na volbu konkrétního způsobu a postupu při vývoji systému a tím i cílovou platformu pro nasazení.

Mezi vnější faktory patří:

- a) Hardwarové a softwarové vybavení pro cílové nasazení, ať už přímo u zákazníka nebo u hostingové společnosti.
- b) Prostředky, kterými je zákazník schopen pokrýt vývoj daného softwarového systému.
- c) Schopnost zákazníka ovládat daný systém a tím i jeho náklady spojené např. se školením zaměstnanců.

Podle výše uvedených faktorů je zřejmé, že vývoj softwarových systémů není snadná záležitost. Nelze se tedy divit, že v současné době se nevyvíjí tolik softwarových systémů, jako v předešlých letech. Následující jev je znázorněn na Obrázku 1.1.

Obr. 1. 1 - Vývoj českého ERP, převzato z [17]

Z grafu je zřejmé, že nových systémů spíše ubývá. Naopak přibývá více takových systémů, které fungují řadu let. Některé tyto systémy vykazují řadu vad:

- a) Nedostatečná dokumentace
- b) Zastaralý kód
- c) Chyby v návrhu systému

Jeich majitelé, jsou časem postaveni před nelehkou situací, kdy se musí rozhodnout, zda daný systém nechat tak jak je, zda ho přepsat nebo zda ho úplně zahodit a vytvořit nový. Je třeba důkladně zvážit, která varianta bude pro majitele nejméně bolestivá.

- a) Majitel nechá systém kompletně nezměněn. Náklady na inovaci systému jsou nulové. Některé nové funkcionality z rostoucích požadavků na systém jsou však velmi nákladné, některé vůbec nelze implementovat. Navíc s přibývajícými funkcionalitami se může zhoršovat dosavadní výkon celého systému.
- b) Majitel se rozhodne starý systém zahodit a vytvořit úplně nový. Vývoj nového systému je velmi nákladný. Dokumentace současného systému je často zastaralá nebo nekonzistentní. Mnohdy také bývalí vývojáři již nejsou dostupní. Je tedy velmi pravděpodobné, že v nové verzi systému bude více chyb, než v té původní nebo budou chybět některé funkcionality.
- c) Majitel se rozhodne pro přepsání (upravení) současného systému. Stejně jako v předešlém případě, kde se jednalo o vytvoření nové verze systému, i tento postup je pro majitele nákladný. Postupem času by se mu ale jeho investice měla vrátit v podobě většího a stabilního výkonu systému, menší chybovosti a menším nákladům na údržbu a inovaci jednotlivých funkcionalit.

Obecně platí, že každý softwarový systém má svou životnost od okamžiku, kdy byl vytvořen. Úkolem vývojářů, kteří daný systém vyvíjejí je, aby s použitím moderních, ale zároveň osvědčených postupů, tuto životnost co nejvíce prodloužili. Dříve či později se totiž každý vytvořený softwarový systém stane zastaralý a pro další rozvoj systému dále neudržitelný. V tu dobu přichází na řadu softwarové reinženýrství.

1.2. Cíle

Softwarový systém podstupující proces změny v podobě softwarové reinženýrství, by měl mít jeden z následujících cílů:

- a) Zvětšení výkonnosti
- b) Zvětšení stability
- c) Zmenšení nákladů na provoz
- d) Otevření nových možností

Nejčastější příčiny vedoucí ke ztrátě výkonu softwarového systému jsou:

- a) Hardware – Disciplína softwarového reinženýrství se nezabývá změnou hardwaru, na němž je spuštěn daný softwarový systém. Je však třeba jej zmínit, protože je to nedílná součást ovlivňující výkon celého systému.
- b) Architektura – Často je návrhu systému věnováno nedostatek času. Společnosti, které jsem během studie navštívil, nevěnovali návrhu při vývoji systému příliš mnoho času, protože to pro ně bylo nákladné. Bohužel si ale neuvědomují rizika, k nimž může dojít během dalšího vývoje systému. V případě, že se změní požadavky nebo přibudou nové, je třeba se vrátit na začátek návrhu dané části systému a neřešit problém lokálně, tzv. „záplatou“.
- c) Kód - Velmi častým problémem jsou mnohdy úplně zbytečně komplikované a náročné dotazy do databáze pro získání konkrétních dat. Nemohu neuvést příklad, se kterým jsem se také setkal – Programátor, procházel kolekcí. Při každém průchodu kolekce prováděl dotaz do databáze, se kterým dále pracoval. Nejen, že dotaz zahrnoval mnohem více dat, než ve skutečnosti programátor potřeboval, ale každý takovýto dotaz byl volán úplně zbytečně. Jaké se nabízí řešení pro zlepšení výkonu systému? Provést jen jeden dotaz do databáze, vybrat pouze ty data, které skutečně potřebuji a celý tento výsledek uložit do nějaké jiné kolekce. Při každém průchodu původní kolekce, tak ušetřím jeden dotaz do databáze, který navíc obsahuje pouze data, které skutečně potřebuji. V systémech, které obsahují tisíce, statisíce nebo milióny řádků kódu, není snadné se orientovat. Obzvláště pro programátora, který není autorem daného systému. V takovém případě je potřebná dostatečná dokumentace a model systému, díky kterým se programátor zorientuje. Bez těchto podkladů není

vyloučeno, že se například uvnitř jedné metody bude zbytečně volat více stejných metod, které navíc plní stejnou funkci.

V dnešní době, jsou uživatelé užívající softwarové systémy náročnější než dříve. Např. před 10 lety, když uživatel navštívil webovou stránku, byl ochoten pro načtení dané stránky čekat i několik sekund. Dnes, pokud se stránka nenačte maximálně do 2 sekund, uživatel ztrácí zájem a odchází. S tím je spojená i stabilita softwarového systému. Pokud se v softwarovém systému, který uživatel využívá, vyskytne chyba, kterou uživatel nezavinil, tak opět ztrácí motivaci k užívání daného systému.

Důležitým cílem může být i snížení nákladů na provoz softwarového systému. Pokud například systém nespravují původní programátoři, může být pro nové programátory velmi nesnadné se v systému orientovat a o to více nesnadné provádět změny, které nezasáhnou funkčnost jiných částí systému. Takovéto zásahy do systému jsou pro majitele velmi nákladné a je třeba zvážit, zda se investice do přepsání systému v podobě softwarového reinženýrství během několika měsíců, případně let nevrátí.

Jednou z posledních motivací pro softwarové reinženýrství je otevření možnosti pro přidání nových funkcí. Ve starých softwarových systémech by bylo nemožné nebo při nejmenším velmi nákladné do systému implementovat novou funkcionalitu. Tato funkcionalita při tom může být již v základu implementována při použití jiného řešení.

1.3. Chyby

Pojďme se podrobněji zaměřit na příčinu softwarového reinženýrství a tou jsou mimo stáří softwarového systému také chyby, vyplývající z jeho vývoje.

1.3.1. Architektura

Modelování a návrhu architektury softwarového systému je potřeba věnovat nejvíce času. Je to nejdůležitější část vývoje softwarového systému, kde se převádějí funkční a nefunkční požadavky zákazníka na jednotlivé funkcionality celého systému. Při softwarovém reinženýrství je potřeba všem těmto funkcionalitám porozumět, abychom je mohli bezpečně přepsat. Během přepisování jednotlivých částí systému můžeme narazit na následující nedostatky:

- a) Špatný návrh – Nedostatečné porozumění všech požadavků zákazníka, nesprávné převedení požadavků zákazníka na jednotlivé funkcionality systému nebo nesprávné rozšiřování systému. Přesně tak může dojít k chybné architektuře systému, která bude mít za následek softwarové reinženýrství.
- b) Nesprávná volba architektonického vzoru – Nejužívanějším architektonickým vzorem v dnešní době při vývoji softwarových systémů, je vzor MVC. Jedná se o softwarovou architekturu, která rozděluje systém na tři části – datový model, uživatelské rozhraní a řídicí logiku. Některé ze systémů podstupující softwarové reinženýrství mají všechny tyto části systému promíchané. Je potom velmi pracné od sebe jednotlivé části oddělit, aby bylo možné přejít na jiné řešení.

1.3.2. Kód

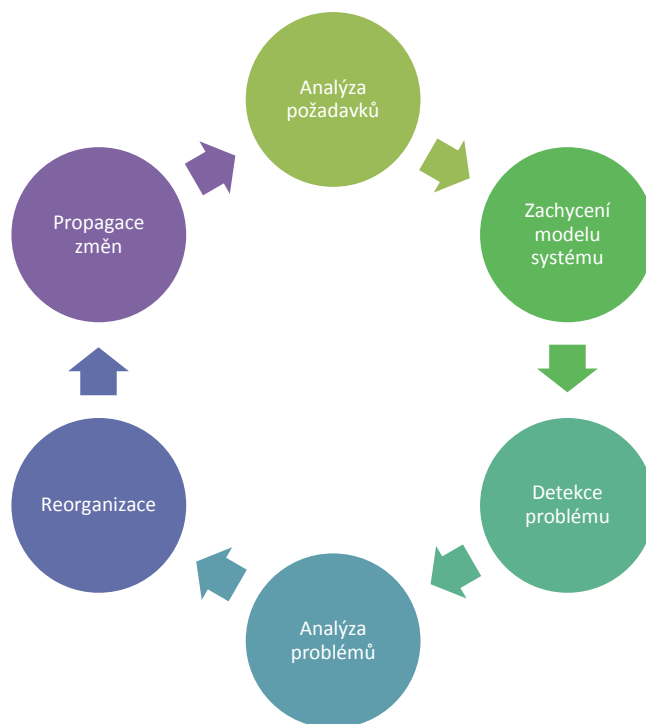
Při vývoji softwarového systému bychom měli dodržovat řadu osvědčených návrhových vzorů a postupů, abychom se vyvarovali nesrozumitelnému, neefektivnímu nebo dokonce chybovému kódu. Jedna z nejužívanějších vývojových metodik dnešní doby je Objektivě orientované programování. OOP je metodika vývoje softwaru, která se dnes při vývoji softwarových systémů, pokud to dovoluje daný programovací jazyk. Stále se však lze setkat se softwarovými systémy, u kterých tato metodika nebyla použita. Takovéto systémy pak mohou vykazovat řadu vad. Velmi častou vadou je nemožnost zapouzdření tříd vykazující se mnohočetnou provázaností mezi třídami samotnými. Tento problém řeší velmi populární návrhový vzor nazvaný „Dependency Injection“ (DI). Hlavním úkolem DI je odstranění závislosti mezi jednotlivými třídami a zavedení rozhraní definující společné chování tříd, které je implementují. Výsledkem je nezávislost jednotlivých tříd při provádění požadovaných operací. Tyto třídy je pak možné rozdělit do skupin, modulů nebo podsystémů, které je mnohem snadnější přesunout nebo přepsat během procesu softwarového reinženýrství.

1.3.3. Dokumentace

Mnoho systému podstupujících softwarové reinženýrství čelí podobnému problému a nekonzistentní, nesrozumitelné, nedostatečné nebo dokonce neexistující dokumentaci. Bez těchto dokumentů jsou noví vývojáři v procesu softwarového reinženýrství ve velmi složité situaci a je malá šance, že přepsaný systém nebude obsahovat chyby.

1.4. Životní cyklus

Účelem procesu softwarového reinženýrství je nahradit celý systém nebo jeho jednotlivé části. Na obrázku 1.2 lze vidět postup, který je vhodné při tomto procesu dodržovat, neboť při jeho následování můžeme eliminovat značné riziko výskytu chyb.

Obr. 1. 2 - Životní cyklus softwarového reinženýrství, převzato z [6]

1.4.1. Analýza požadavků

Účel požadavků je vytvoření vyšší specifikace toho, co má systém dělat. Při specifikaci požadavků je nezbytná komunikace s majitelem systému. Ta bývá problematická hned z několika hledisek. Většinou totiž zákazník nemá jasnou a ucelenou představu o výsledném softwarovém systému. Softwarový inženýr je sice odborník ve svém oboru, ale většinou nemá žádné nebo velmi omezené znalosti v oboru, pro který je daný informační systém vyvíjen.

1.4.2. Vytvoření modelu

Při formulaci požadavků bývá velmi často používán přirozený jazyk, neboť je přirozeným komunikačním prostředkem mezi lidmi. Bohužel však v sobě zahrnuje určitou nejednoznačnost. Požadavky mohou být rozporné a mohou se měnit. Proto je třeba vyměnit tento komunikační prostředek za něco, čemu bude rozumět jak zákazník, tak programátor. Pro tyto případy byl vytvořen jazyk, který se nazývá Unified Modelling Language (UML). UML je univerzální jazyk pro vizuální modelování systémů. Pro každou část zkoumaného systému je potřeba detailně zanalyzovat požadavky a vytvořit několik pohledů (diagramů) z různých úhlů. Ne vždy však máme k dispozici dokumentaci nebo kompletní souhrn požadavků a je proto nezbytné vytvořit návrhové pohledy přímo ze zdrojového kódu.

1.4.3. Detekce problémů

Detekce problému bývá prvotním impulsem pro softwarové reinženýrství. Problémy nejčastěji spadají do kategorie výkonost nebo stabilita. Pro zjištění příčiny těchto problémů můžeme využít model systému, který nám poodhalí výskyt těchto chyb. Další možností je využití speciálních nástrojů pro měření výkonosti softwarového systému. Takový nástroj je pak schopný simulovat běh zkoumaného softwarového systému a mnohokrát zopakovat celý jeho průběh. Následnou analýzou výsledků se dá velmi přesně zjistit, jaká jsou slabá místa systému a je už pak na programátorovi, jak se s nimi vypořádá.

1.4.4. Analýza problémů

Než pro každý nalezený problém navrheme řešení, je třeba jej důkladně zanalyzovat a zjistit jeho podstatu. Mohlo by pak dojít k situaci, kdy následné řešení pouze zhorší chování celého systému nebo problematické části.

1.4.5. Návrh řešení

V této části procesu softwarového reinženýrství navrheme řešení nalezeného problému. K tomuto účelům můžeme využít dobře známé a osvědčené návrhové vzory.

1.4.6. Aplikace změn

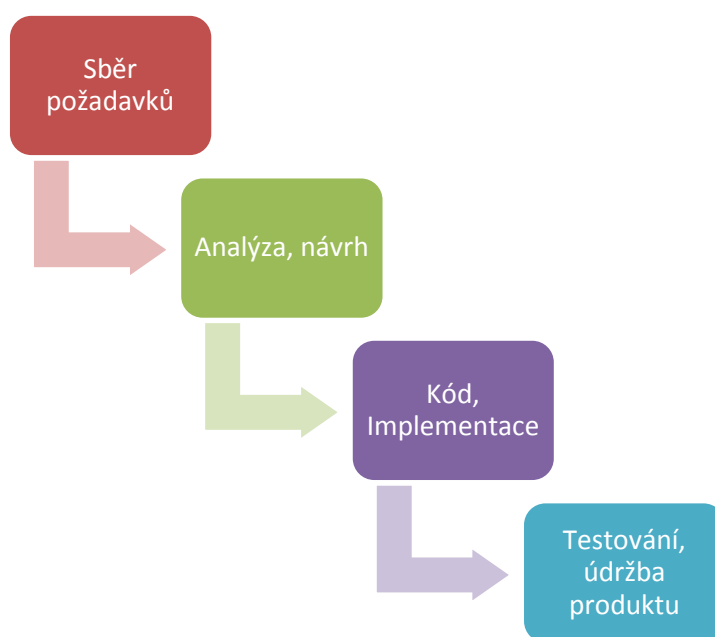
Poslední fáze představuje proces implementace navržených řešení pro jednotlivé detekované problémy softwarového systému.

1.5. Techniky

Způsobů jak řešit proces softwarového reinženýrství určitého softwarového systému je mnoho. V následující části si vysvětlíme nejzákladnější techniky používané při tomto procesu.

1.5.1. Přímé inženýrství

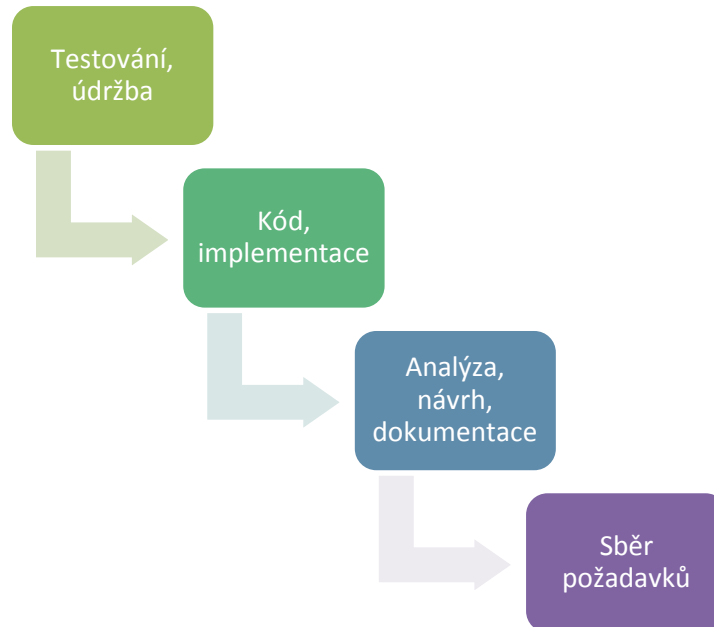
Proces přímého „klasického“ softwarového inženýrství představuje postup vývoje softwarového systému od požadavků, návrhu, implementace až k nasazení nového systému u zákazníků a jeho následnou údržbu, jak je vidět na Obrázku 1.3.

Obr. 1. 3 - Technika přímého inženýrství, převzato z [6]

1.5.2. Zpětné inženýrství

Cílem zpětného inženýrství je zanalyzovat a zdokumentovat princip fungování zkoumaného systému za účelem vyšší úrovně abstrakce. Při nedostatečné dokumentaci zkoumaného systému postaveného před proces softwarového reinženýrství je tato technika nezbytná pro pochopení všech částí systému.

Obr. 1. 4 - Technika zpětného inženýrství, převzato z [6]

Na Obrázku 1.4 lze vidět, že v případě zpětného inženýrství se postupuje opačně, než jak je tomu u přímého inženýrství. Zkoumaný systém tedy popisujeme od nejnižší vrstvy abstrakce až po nejvyšší. Úspěch tohoto procesu tedy záleží především na programátorovi, který analyzuje zdrojový kód a postupně rekonstruuje principy fungování jednotlivých částí systému.

Mezi jednotlivé cíle zpětného inženýrství patří:

- a) Inspekce systému
- b) Identifikace jednotlivých částí systému a jejich vzájemné interakce
- c) Vytvoření vyšší úrovně abstrakce
- d) Vytvoření dokumentace

1.5.3. Restrukturalizace

Restrukturalizace jako technika používaná při procesu softwarového reinženýrství se zabývá úpravou současného kódu softwarového systému do přehlednější, srozumitelnější a implementačně výhodnější podoby. K dosažení toho efektu můžeme využít řadu nástrojů, které programátorovi při psaní kódu usnadní mnoho práce.

1.5.4. Refaktorizace

Hlavním úkolem refaktorizace je znovupoužitelnost a snadnější údržba kódu zkoumaného softwarového systému. Jedná se o reorganizaci objektů do více komplexnějších částí. Cílem tedy je modularizovat jednotlivé části kódu do samostatných transformací pro jejich budoucí znovupoužitelnost a snadnější údržbu. Ideálním řešením při této části procesu softwarového reinženýrství je použití návrhových vzorů.

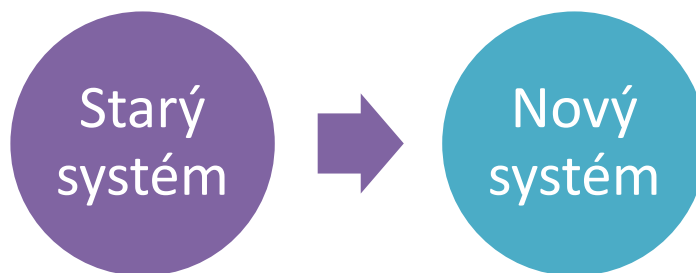
1.6. Způsoby realizace

Jakmile máme připravené vše potřebné, je na čase se pustit do realizace. V následující části si představíme tři základní způsoby realizace softwarového reinženýrství.

1.6.1. Metoda velkého třesku

Metoda velkého třesku, taktéž označována jako „Big Bang“. Při této realizaci bývá původní systém nahrazen novým v jediném kroku, jak je vidět na Obrázku 1.5.

Ne vždy může být tato metoda optimální, např. u rozsáhlých projektů může

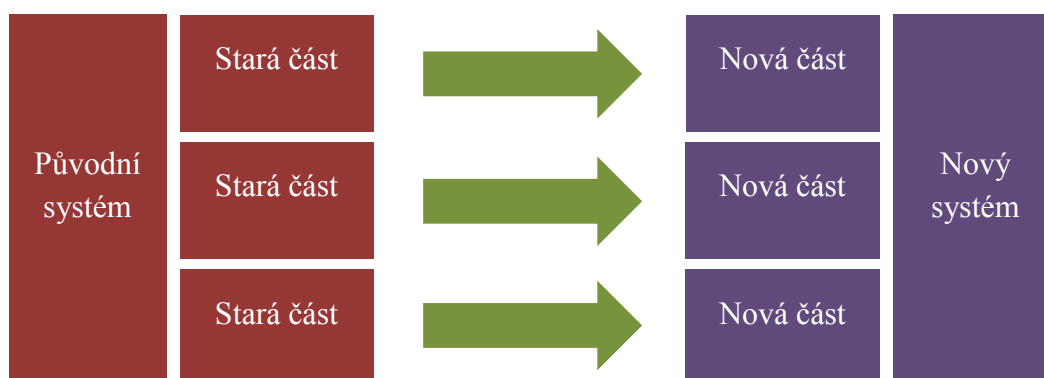

Obr. 1. 5 - Realizace metodou velkého třesku, převzato z [9]

tato metoda představovat až příliš velké riziko spojené s vynaložením značného množství času a nákladů. Podstatnější problém představuje údržba systému. Nelze vyloučit, že v během vývoje nového systému proběhnou v původním systému změny, která je nutné přesunout také do nového systému, nebo alespoň do částí, kterých se dotýká proces softwarového reinženýrství. Výhodou však zůstává to, že původní systém je nahrazen v jediném kroku a pro nový systém není třeba udržovat alternativní prostředí pro běh starých částí systému.

1.6.2. Inkrementální přístup

V případě inkrementálního přístupu se jedná o výměnu systému po částech, jak je znázorněno na Obrázku 1.6. Při této realizaci se postupně původní části systému nahrazují novými, tedy nové části jsou do systému přidávány inkrementálně spolu s tím, jak vznikají nové požadavky.

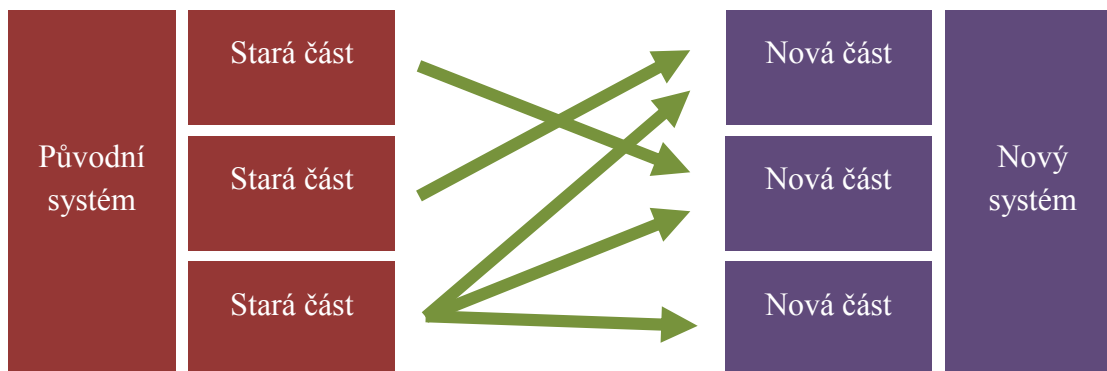
Obr. 1. 6 - Realizace s pomocí inkrementálního přístupu, převzato z [9]

Na rozdíl od metody „Velkého Třesku“ nemůže být změněna celková struktura systému. Změněna tedy může být pouze struktura jednotlivých částí systému, které jsou právě nahrazovány. Přepisované části jsou od systému izolované. Tím pádem změny v částech, které nejsou nahrazovány, se nijak nedotknou částí, které nahrazovány jsou.

Na realizaci procesu softwarového reinženýrství pomocí inkrementálního přístupu je potřeba větší množství času, neboť je potřeba evidovat nové a původní části systému. Z toho důvodu představuje tento přístup menší riziko. Díky tomu, že jsou jednotlivé části systému monitorovány, lze snadno odhalit případný výskyt chyb.

1.6.3. Evoluční přístup

Stejně jako u realizace inkrementálního přístupu jsou u realizace evolučního přístupu jednotlivé části systému postupně nahrazovány novými částmi. Rozdíl je v tom, že výběr nahrazovaných částí je prováděn s ohledem na jejich funkcionalitu, nikoli na jejich výskyt v původním systému. Na Obrázku 1.7 je vidět funkcionální provázanost původních částí systému do nových částí.

Obr. 1. 7 - Realizace pomocí evolučního přístupu, převzato z [9]

Z obrázku je zřejmé, že kvůli provázanosti jednotlivých funkcí, musí být tyto funkce identifikovány v rámci celého systému, což může představovat větší časovou náročnost. Naproti tomu jsou jednotlivé části systému funkčně rozděleny do několika komponent, díky kterým se sníží náklady spojené s údržbou a rozvojem systému.

2. Modelování softwarových systému

V této kapitole si ukážeme, k čemu nám při slouží jazyk UML a proč je tak důležitý při tvorbě modelů softwarového systému. Dále si představíme základní stavební kameny těchto modelů, kterými jsou diagramy, a ukážeme si všechny druhy těchto diagramů, které byly vytvořeny do verze jazyka UML 2.0.

2.1. UML

Jazyk UML (Unified Modeling Language, unifikovaný modelovací jazyk) je univerzální jazyk pro vizuální modelování systémů [3]. UML podporuje objektově orientovaný přístup k analýze, návrhu a popisu procesů a systémů. Účelem jazyka UML je spojit současné existující postupy modelovacích technik a softwarového inženýrství.

UML neobsahuje, žádný způsob, postup ani metodiku vývoje softwarových systémů, poskytuje pouze vizuální syntaxi, kterou můžeme využít při sestavování našich modelů.

V dnešní době se při tvorbě rozsáhlejších a sofistikovanějších softwarových systémů neobejdeme bez CASE nástrojů, jenž nám umožňují detailní popis a modelování celého softwarového systému. Velikou výhodou jazyka UML při tom je, že je navržen tak, aby jej všechny tyto CASE nástroje mohly implementovat. Jazyk UML je tedy srozumitelný nejen pro lidi, ale i pro programy CASE. V softwarovém inženýrství této výhody využívá hlavně analytik, který je schopný transformovat požadavky klienta pomocí CASE nástroje do jazyka UML, kterému zase rozumí programátor.

Jedna z metodik využívající CASE nástroje při tvorbě softwarových systémů se jmenuje Unified Process. Tato metodika nám sděluje, jaké postupy máme využít, jaké pracovníky zaměstnat, jaké činnosti vykonat, jaké produkty vyrobit, abychom sestavili funkční model softwarového systému [3].

Jazyk UML je tedy velmi cenným prostředníkem, schopným přenášet myšlenky analytika, programátora ale i zákazníka do přehledné a srozumitelné formy v podobě diagramů různých druhů, závislých na způsobu pohledu na softwarový systém.

2.2. Diagramy

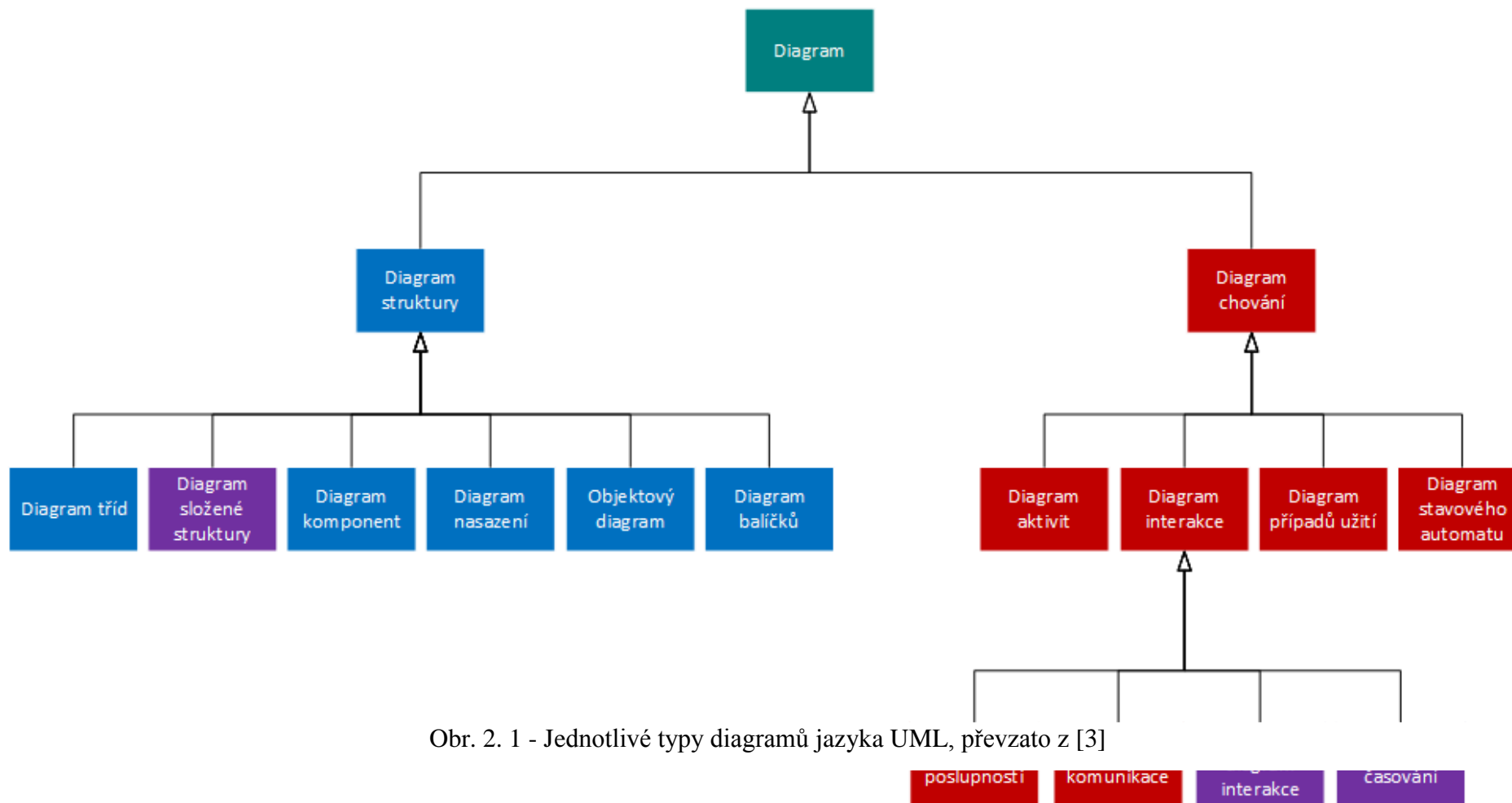
Diagramy jsou nejznámější a nejpoužívanější částí standardu. Představují pohledy na různé části sémantického základu navrhovaného systému. Sémantický základ je souhrn specifikací systému, který vymezuje hranice, v němž se můžeme při návrhu pohybovat. Každý nově vytvořený prvek nebo relace jsou přidávány do

modelu. Model je pak souhrnem všech těchto prvků a relací mezi nimi, které slouží k tomu, aby popisovali chování softwarového systému.

2.3. Typy diagramů

Na Obrázku 1.8 můžete vidět, že jazyk UML definuje třináct základních typů diagramů, rozdělených do dvou kategorií:

- a) Diagramy chování - definují statickou strukturu systému
- b) Diagramy struktur - definují dynamickou strukturu systému

Obr. 2. 1 - Jednotlivé typy diagramů jazyka UML, převzato z [3]

2.3.1. Diagramy struktur

Diagramy struktur definují statickou strukturu systému. Účelem těchto diagramů je zachycení předmětů a strukturní asociace mezi těmito předměty. Mezi diagramy struktur patří:

- a) Diagram tříd – Diagram tříd popisuje základní stavební kameny každého objektově orientovaného systému. Diagram především ukazuje statický pohled na model nebo část modelu a jeho úkolem je znázornit typy objektů a jejich vztahy. Vzhledem k tomu, že tento diagram zachycuje pravidla modelovaného systému, je nepostradatelným podkladem při přímém i zpětném inženýrství.

Praktická ukázka diagramu tříd je znázorněna v **Příloze C: Diagramy tříd**.

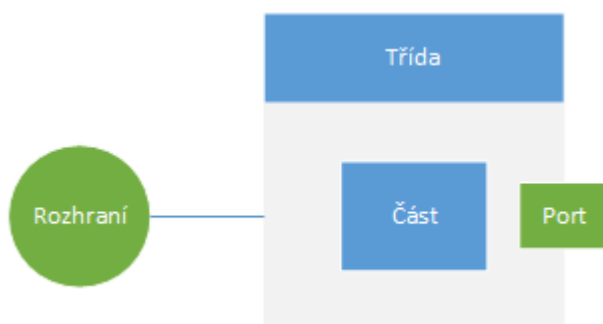
U diagramu tříd rozlišujeme 3 základní typy:

- I. Konceptuální model – Jeho hlavním úkolem je analýza požadavků. Tento model obsahuje pouze tzv. byznys třídy (business classes), u kterých uvádíme pouze názvy klíčových atributů a některých klíčových metod.
 - II. Návrhový model – Také znám jako tzv. Design model, který rozšiřuje původní analytické třídy o viditelnost atributů, datové typy, metody, původní třída se může rozdělit na několik dalších, apod.
 - III. Implementační model – obsahuje veškeré implementační charakteristiky potřebné pro případné vygenerování zdrojového kódu v daném programovacím jazyce.
- b) Diagram složené struktury – Diagram složených struktur je jednou z novinek, které přináší UML 2. Jedná se o diagram, který zobrazuje vnitřní strukturu interního prvku, včetně jeho interakce s ostatními částmi systému. Diagram složených struktur popisuje způsob, jakým mohou být třídy zobrazeny jako kompozitní prvky odhalující rozhraní a obsahující porty a části. Součástí toho diagramu mohou být také části, kolaborace, rozhraní, porty, delegáty, atd.

Obr. 2. 2 - Rozdíl mezi konceptuálním a návrhovým modelem diagramu tříd

- I. Části – Reprezentují jednu nebo více instancí, které jsou součástí konkrétního klasifikátoru.
- II. Rozhraní – Rozhraní je podobné třídě, ale s řadou omezení. Všechny operace rozhraní jsou veřejné a abstraktní a neposkytují žádnou výchozí implementaci a také všechny atributy rozhraní musí být konstanty. Třída může dědit pouze z jedné třídy, ale může implementovat více rozhraní. Třída a rozhraní, které daná třída implementuje, mají mezi sebou uzavřenou „dohodu“, kde rozhraní třídě říká: „Implementuj moje metody a já tě za to budu zastupovat“.
- III. Porty – Pomocí portů probíhá interakce daného klasifikátoru s okolím.
- IV. Kolaborace – Kolaborace zastupují nějakou funkcionalitu systému a jsou s ostatními prvky diagramu propojeny pomocí konektorů nebo asociací.

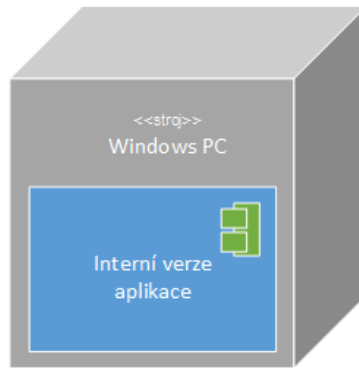
Obr. 2. 3 - Diagram složené struktury

- c) Diagram komponent – Diagram komponent znázorňuje komponenty a zobrazuje vztahy mezi nimi a jednotlivými částmi systému. Komponenty jsou reprezentovány třídami, mohou obsahovat atributy i metody a na venek komunikují pomocí rozhraní.

Obr. 2. 4 - Diagram komponent

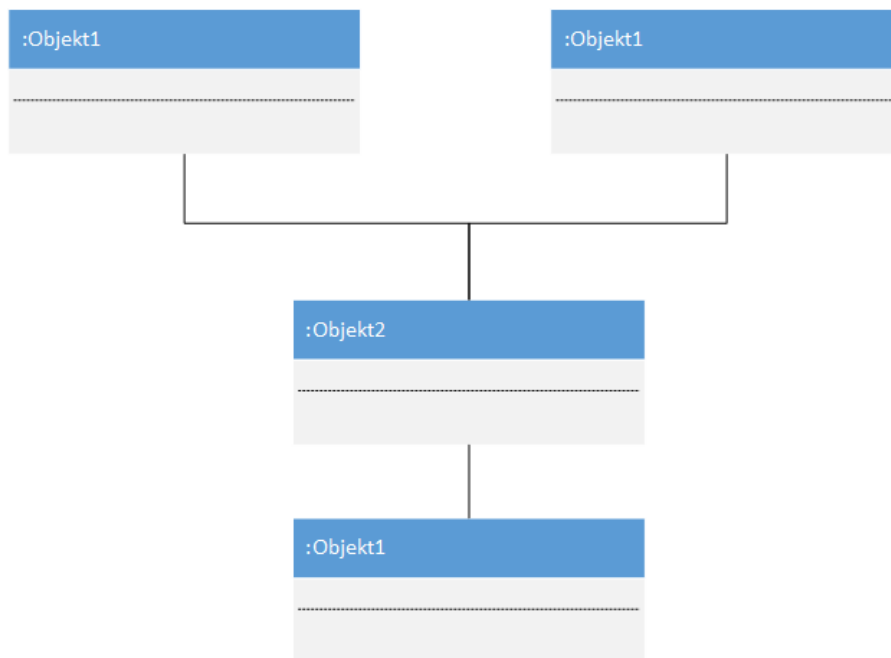
- d) Diagram nasazení – Diagram nasazení modeluje run-time architekturu. Tento diagram ukazuje konfiguraci jednotlivých prvků (uzlů) hardwaru a také ukazuje, jak jsou na tyto uzly napojeny jednotlivé části systému.

Obr. 2. 5 - Diagram nasazení

- e) Objektový diagram – Jedná se o zvláštní případ diagramu tříd. Objektový diagram používá podmnožinu prvků diagramu stříd s cílem zdůraznit vztah mezi instancemi tříd v určitém okamžiku v čase. Používá se hlavně pro znázornění konfigurace vzájemně propojených objektů ve zvláštních situacích, kde diagram tříd nestačí.

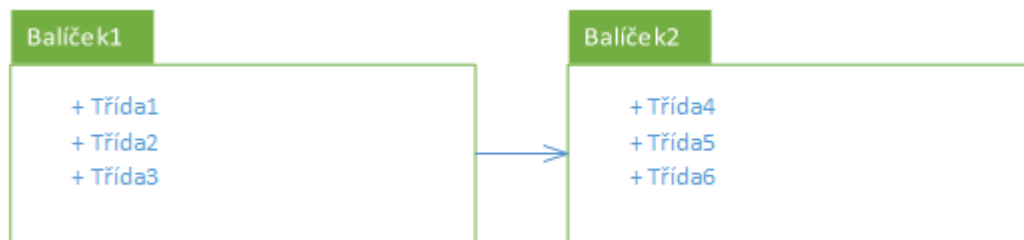
Praktická ukázka objektového diagramu je znázorněna v **Příloze D: Objektové diagramy**.

Obr. 2. 6 - Objektový diagram

- f) Diagram balíčků – Diagram balíčků je používán tak, aby odrážel organizaci balíčků a jejich prvků. Tento diagram sdružuje jednotlivé elementy do skupin, které představují balíčky, a znázorňuje mezi nimi závislosti.

Praktická ukázka diagramu balíčků je znázorněna v **Příloze B: Diagram balíčků**.

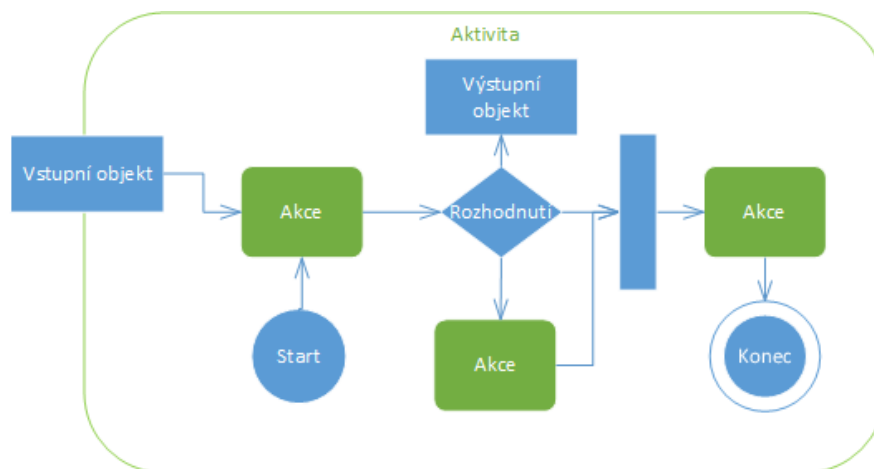
Obr. 2. 7 - Diagram balíčků

2.3.2. Diagramy chování

Diagramy chování definují dynamickou strukturu systému. Hlavním úkolem těchto diagramů je zachycení způsobu, jímž na sebe jednotlivé předměty působí tak, aby bylo dosaženo chování softwarového systému. Mezi jednotlivé diagramy chování patří:

- a) Diagram aktivit – Diagram aktivit slouží k zobrazení posloupnosti činností. Diagram znázorňuje postup z počátečního bodu do koncového, při čemž postupuje přes mnoho rozhodovacích cest, které jsou popsány procedurální logikou.

Praktická ukázka diagramu aktivit je znázorněna v **Příloze E: Diagramy aktivit**.

Obr. 2. 8 - Diagram aktivit

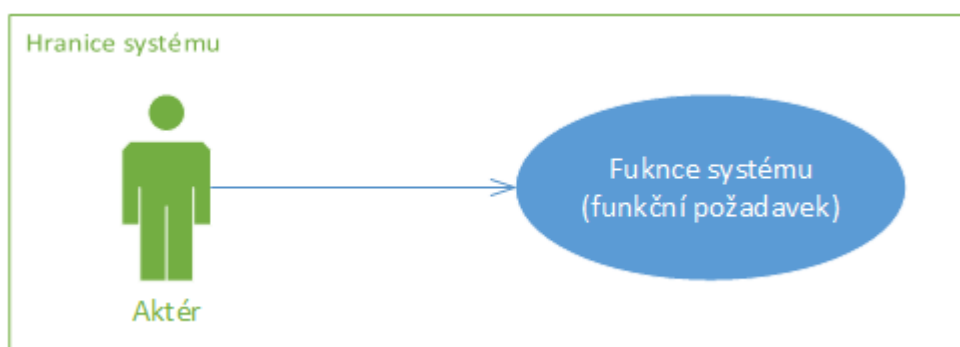
- b) Diagram interakce – Jedná se o speciální případ diagramu aktivit, kde jednotlivé uzly představují diagramy interakcí. Diagramy interakce mohou zahrnovat sekvence, komunikace, a časování. Hlavním účelem diagramu interakce je zachytit tok v rámci řízení procesu nebo systému.
- c) Diagram případů užití – Diagram případů užití zachycuje požadavky na systém. Případy užití jsou prostředkem komunikace všech účastníků systému s jeho jednotlivými funkčnostmi. Předpokladem toho diagramu je tedy zachycení všech požadavků na systém. Požadavky rozeznáváme dvojího druhu a to funkční a nefunkční. Diagram případů užití zachycuje pouze funkční

požadavky, neboť jen ty zahrnují jednotlivé funkcionality systému. Naproti tomu nefunkční požadavky nám sdělují omezení jednotlivých funkcionalit.

Praktická ukázka diagramu případů užití je znázorněna v **Příloze D: Diagramy případů užití**.

Při tvorbě diagramu případů užití je vhodné dodržovat následující postup:

- I. Nalezení hranic systému
- II. Vyhledání aktérů
- III. Nalezení případů užití
 - i. Specifikace případů užití
 - ii. Určení alternativních scénářů
- IV. Tento postup je potřeba opakovat tak dlouho, dokud se případy užití, aktéři a hranice systému neustálí.

Obr. 2. 9 - Diagram případů užití

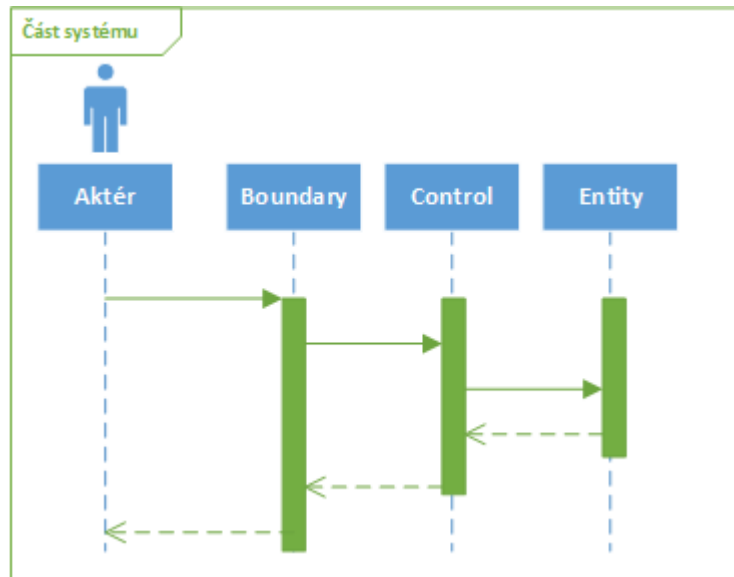
- d) Diagram stavového automatu – Diagram stavového automatu zachycuje chování jednoho objektu v jeho životním cyklu a také reakci toho objektu na různé události.

Obr. 2. 10 - Stavový diagram

- e) Diagram posloupnosti – Sekvenční diagram nebo diagram posloupnosti je jedním z nejčastěji používaným diagramem mezi diagramy interakcí. Sekvenční diagramy nejsou určeny pro zobrazování komplexní logiky procesu, ale skvěle se hodí pro monitorování objektů, které komunikují s ostatními objekty a zprávami, které tyto komunikace spouštějí.

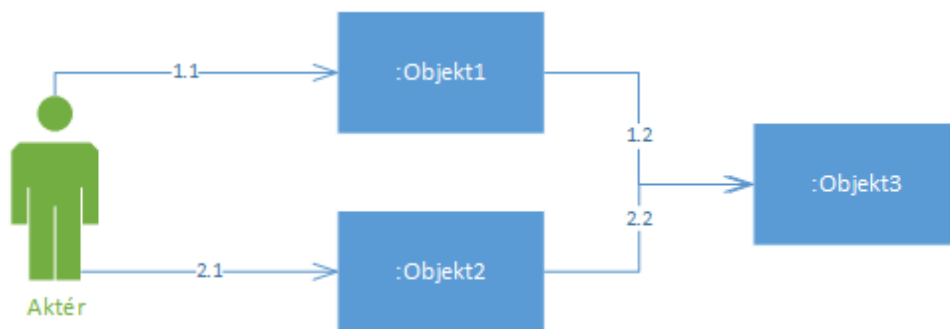
Praktická ukázka diagramu posloupnosti je znázorněna v **Příloze J: Sekvenční diagramy**.

Obr. 2. 11 - Diagram posloupností

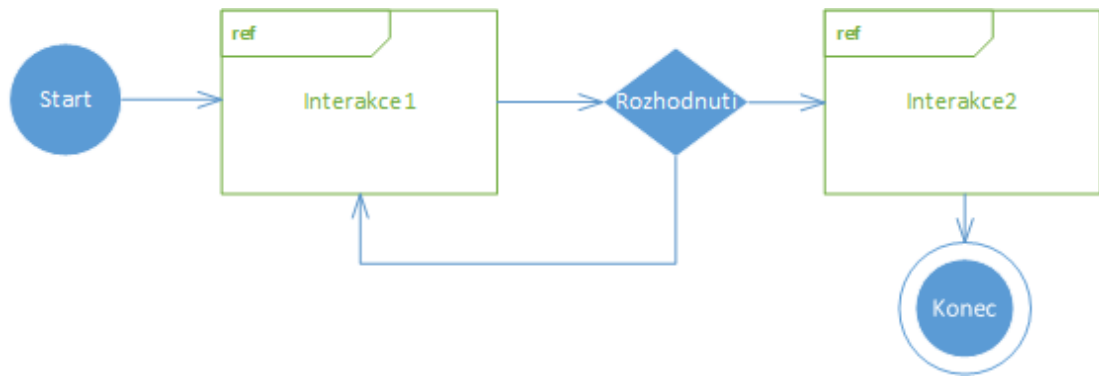
- f) Diagram komunikace – Komunikační diagram je jedním z diagramů interakcí. Podobně jako sekvenční diagram, komunikační diagram také monitoruje komunikaci objektů zasahujících do systémů, ale více se zaměřuje na vztahy mezi objekty. Diagram komunikace umožňuje libovolné rozložení objektů, spojuje je a pro znázornění pořadí jejich komunikace používá číslování.

Praktická ukázka diagramu komunikace je znázorněna v **Příloze I: Komunikační diagramy**.

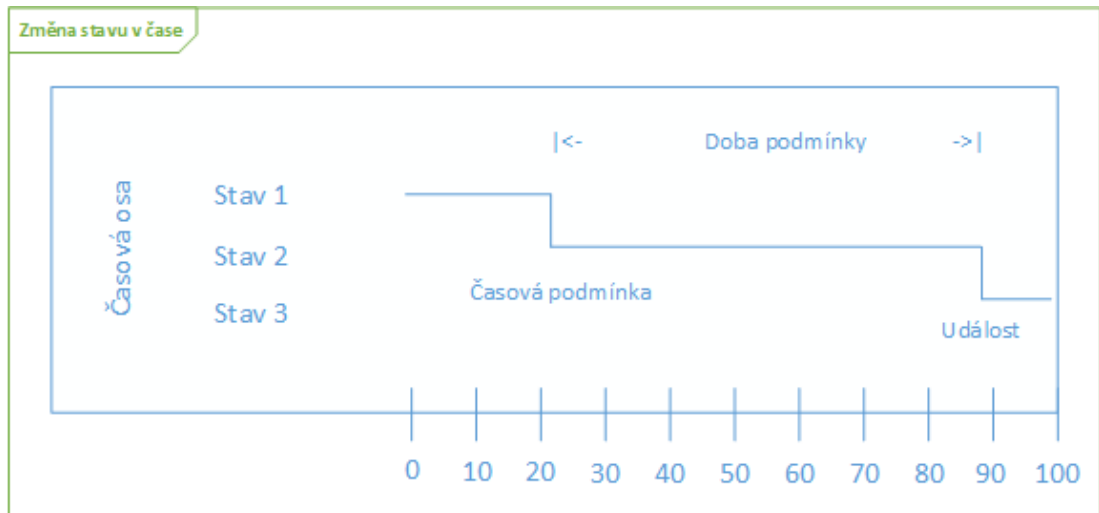
Obr. 2. 12 - Komunikační diagram

- g) Stručný diagram interakce – Stručný diagram interakce je novým diagramem od UML 2. Jedná se o speciální případ diagramu aktivit. Tento diagram zachycuje průběh jednotlivých funkcí systému. Každý uzel diagramu může být další interakce.

Obr. 2. 13 - Diagram interakce

- h) Diagram časování – Diagram časování patří do skupiny diagramů interakcí. Používá při zobrazení změny stavu nebo hodnoty jednoho nebo více objektů v průběhu času.

Obr. 2. 14 - Diagram časování

3. Reengineering školního systému techniků a pilotů podle Part66

V této kapitole si podíváme praktickou část diplomové práce a to softwarové reinženýrství školního systému techniků a pilotů podle Part66. V první části kapitoly si představíme, k čemu aplikace slouží a jaké nástroje a technologie byly použity na její zhotovení. V další části poukážeme slabá místa aplikace a vysvětlíme si, proč nebyly odhaleny během testování. Důležité bude pro tyto nedostatky navrhnout efektivní řešení a v poslední části si pak ukážeme implementaci navržených změn.

3.1. Představení

Samotná aplikace slouží kantorům na Ústavu letectví spadající pod Fakultu Dopravní ČVUT pro vytváření nejrůznějších modulů a zkoušek. Technici a piloti se na tyto zkoušky přihlašují a aplikace na základě jejich výsledků vytváří různé statistiky a zprávy, které je možné tisknout pro inspekci ministerstva dopravy. Aplikace je podle způsobu oprávnění rozdělena na 3 části pro studenta, administrátora a auditora.

Na obrázku 3.1 můžete vidět ukázkou aplikace (jména studentů nebyla zveřejněna). V této části aplikace administrátor vypisuje zkoušky, na které se přihlašují jednotliví studenti. V této části může administrátor přidávat, upravovat a mazat jednotlivé zkouškové dny, může také ručně přihlásit nebo odhlásit některého studenta na zkoušku, zamítnout jeho účast na zkoušce, může zadat výsledky testu a tisknout nejrůznější dokumenty související s daným zkouškovým dnem, přičemž jeden z těchto dokumentů se jmenuje Part66.

Rezervační systém zkoušek techniků dle Part 66: správce Zkuškové termíny

Uživatelé	Žadosti	Kvalifikace	Moduly	Místnosti	Zkuškové termíny	Konzultace	Statistiky	Emaily	Účet	Odhlásit uživatelB
Přidat										
Datum	Kapacita	Místnost	Akce				Tisk			
▶ 28.6.2013	0/40	H005	Upravit	Smazat	Přihlásit studenta	Zadat výsledky	Přihlášení studenti	Výsledková listina	Part66	
▶ 27.6.2013	0/20	A225	Upravit	Smazat	Přihlásit studenta	Zadat výsledky	Přihlášení studenti	Výsledková listina	Part66	
▶ 31.5.2013	0/40	H005	Upravit	Smazat	Přihlásit studenta	Zadat výsledky	Přihlášení studenti	Výsledková listina	Part66	
▶ 30.5.2013	0/20	A225	Upravit	Smazat	Přihlásit studenta	Zadat výsledky	Přihlášení studenti	Výsledková listina	Part66	
▶ 26.4.2013	0/40	H005	Upravit	Smazat	Přihlásit studenta	Zadat výsledky	Přihlášení studenti	Výsledková listina	Part66	
◀ 25.4.2013	2/20	A225	Upravit	Smazat	Přihlásit studenta	Zadat výsledky	Přihlášení studenti	Výsledková listina	Part66	
Uložit změny										
Titul	Příjmení	Jméno	Pořadí	Datum přihlášení	Schváleno	Platba	Poznámka	Akce		
▶			1	28.1.2013 9:11:52	☒	☐		Zapsat moduly na termín	Odhlásit	
▶			2	21.3.2013 12:07:36	☒	☐		Zapsat moduly na termín	Odhlásit	
Zobrazené položky 1 - 2 z 2										
▶ 29.3.2013	14/40	H005	Upravit	Smazat	Přihlásit studenta	Zadat výsledky	Přihlášení studenti	Výsledková listina	Part66	
▶ 28.3.2013	14/20	A225	Upravit	Smazat	Přihlásit studenta	Zadat výsledky	Přihlášení studenti	Výsledková listina	Part66	
▶ 22.2.2013	17/40	H005	Upravit	Smazat	Přihlásit studenta	Zadat výsledky	Přihlášení studenti	Výsledková listina	Part66	

Obr. 3. 1 - Ukázka aplikace, převzato z [18]

3.1.1. Technická specifikace

Pro zhotovení aplikace byly použity programovací, popisné, skriptovací a stylovací jazyky a frameworky:

- a) .NET Framework 4.0
- b) ASP.NET MVC 3.0
- c) Entity Framework 4.0
- d) HTML5
- e) CSS 3
- f) jQuery 1.7.1
- g) Telerik Tools for ASP.NET MVC, Autofac, NLog

Jedním z cílů při tvorbě aplikace bylo použít nejaktuálnější a zároveň nejosvědčenější jazyky a frameworky, které byly dostupné v roce 2012. Důraz byl kladen na rozšiřitelnost celého systému a prodloužení jeho životního cyklu a zároveň tak oddálení procesu softwarového reinženýrství.

Při samotném programování aplikace byly použity následující nástroje:

- a) MS Visual Studio 2012
- b) JetBrains Resharper, dotTrace
- c) Stylecop
- d) Git
- e) YouTrack

Uvedené nástroje pomáhají programátorovi, tvořícímu aplikaci pro .NET Framework, udržet kód přehledný, odpovídající standardům a popsany dokumentačními komentáři. Jako verzovací systém byl použit Git, který vedle zálohování umožňuje také spravovat různé verze systému.

Systémové požadavky:

- a) MS IIS 7.5
- b) MS SQL Server 2008 R2

3.2. Analýza požadavků

Po 2 měsících provozu systému se ozval majitel aplikace s dvěma požadavky na systém:

- a) Vytvoření dokumentace jako součást přípravy pro rozšíření systému kvůli jeho budoucímu napojení na jiný informační systém generující obsah zkoušek.
- b) Zlepšit výkon systému při přihlašování studenta na zkoušku.

Hlavní problém byl v tom, že během vývoje aplikace nebyla vytvořena žádná dokumentace a vzhledem k velikosti systému bylo velmi riskantní pouštět se do jakýchkoli rozsáhlejších zásahů do systému i přes to, že autorem jsem byl já sám. Jen pro informaci dodám, že vzhledem k množství nefunkčních požadavků na část systému pro přihlašování studenta na zkoušku má služba obsluhující tuto část přes 1200 řádků kódu.

Pro budoucí rozšiřitelnost a orientaci v systému tedy bylo potřeba vytvořit detailní dokumentaci celého systému na jejíž základě bude pro programátora mnohem snazší provádět změny bez obavy narušení některé ze stávajících funkcionalit. Bylo tedy nutné vyhledat inženýrskou disciplínu, která řeší tento problém a tou je softwarové reinženýrství.

3.3. Vytvoření modelu

Hlavním úkolem této části bylo vytvořit detailní pohledy na systém, které usnadní programátorovi pohyb v celém systému vytvořením mnohem větší úrovně abstrakce.

Celou aplikaci bylo nutné koncepčně rozdělit na části podle oprávnění uživatele a podle funkcionalit jak je znázorněno v Tabulce 3.1:

Auditor	Správce	Student
Emaily	Emaily	Úvod
Emaily šablony	Emaily šablony	Manuál
Úvod	Úvod	Stav
Konzultace	Konzultace	Zkoušky
Kvalifikace	Kvalifikace	Účet
Moduly	Moduly	Žádosti
Moduly podmínky	Moduly podmínky	
Místnosti	Místnosti	
Statistiky	Statistiky	
Uživatelé	Uživatelé	
Výsledky	Výsledky	
Zkoušky	Zkoušky	
Účet	Účet	
Žádosti	Žádosti	

Tabulka 1 - Jednotlivé části systému

Z tabulky je patrné, že uživatel Auditor a uživatel Správce pohlížejí na stejné části systému. Rozdíl mezi těmito typy uživatelů je v tom, že Správce může navíc v systému provádět změny, zatímco Auditor pouze sleduje, co se v systému odehrává.

Před vypsáním samotných diagramů, které byly vytvořeny v rámci celé aplikace, by bylo vhodné zavést jakousi pomyslnou stupnici, která znázorňuje důležitost nebo nepostradatelnost daného diagramu v procesu softwarového reinženýrství. Pro následující diagramy tedy byly vytvořeny tyto stupně hodnocení:

- a) 1 – Diagram doplňuje dokumentaci.
- b) 2 – Diagram zpřehledňuje jednotlivé části systému.
- c) 3 – Je velmi vysoká pravděpodobnost, že bez tohoto typu diagramu dojde k chybě.

Pro každou část aplikace byly vytvořeny následující diagramy:

- a) Diagramy tříd – Díky namodelování diagramů tříd lze nyní na systém pohlížet s dostatečnou a přehlednou úrovní abstrakce. Budoucí programátoři nebo návrháři systému mohou nyní daleko pružněji a bezpečněji manipulovat s architekturou systému.

Stupeň hodnocení: 3

- b) Objektové diagramy – Objektové diagramy napomáhají odhalit objekty a jejich vztahy. Chyba odhalená pomocí toho typu diagramu je znázorněná na Obr. 3. 3 - Objektový diagram pro část zkoušky.

Stupeň hodnocení: 3

- c) Diagramy aktivit – Díky diagramům aktivit lze na jednotlivé části systému pohlížet jako na sekvence jednoduchých logických kroků, které jsou třeba k dosažení požadovaného chování systému.

Stupeň hodnocení: 2

- d) Databázový diagram – Diagram databáze je velmi důležitým architektonickým prvkem celé dokumentace. Za pomoci toho diagramu jsem odhalil způsobenou cirkulární referencí mezi tabulkami. Chyba odhalená pomocí toho typu diagramu je znázorněná na Obr. 3. 2 - Databázový diagram aplikace.

Stupeň hodnocení: 3

- e) Diagramy požadavků – Diagramy požadavků byly velmi důležitou součástí procesu softwarového reinženýrství. Především se jedná o nefunkční požadavky, které by bez modelu diagramů požadavků byly ze zdrojového kódu velmi těžko čitelné.

Pokud se například nějaký programátor rozhodne kompletně předělat již existující systém bez dokumentace požadavků, s určitou jistotou se dá říct, že z hlediska funkčních požadavků, čili jednotlivých funkcí, bude systém fungovat jako dřív. Velký problém však nastane, když majitel systému zjistí, že systém už neobsahuje všechna omezení plynoucí z nefunkčních požadavků, které v dřívější verzi systému byla.

Model diagramů požadavků je tak jednou z nejdůležitějších částí dokumentace, obzvláště v případě softwarového inženýrství.

Stupeň hodnocení: 3

- f) Diagramy případů užití – Pomocí diagramů případů užití došlo k zadokumentování všech funkcí a jejich vzájemné interakce se všemi aktéry systému.

Stupeň hodnocení: 2

- g) Diagramy sledování požadavků – Diagram sledování požadavků spojuje všechny funkční požadavky s jednotlivými případy užití a tím dokazuje, že systém obsahuje všechny potřebné funkce.

Stupeň hodnocení: 1

- h) Komunikační diagramy – Díky komunikačním diagramům došlo ke zpřehlednění volání metod v jednotlivých částech systému.

Stupeň hodnocení: 2

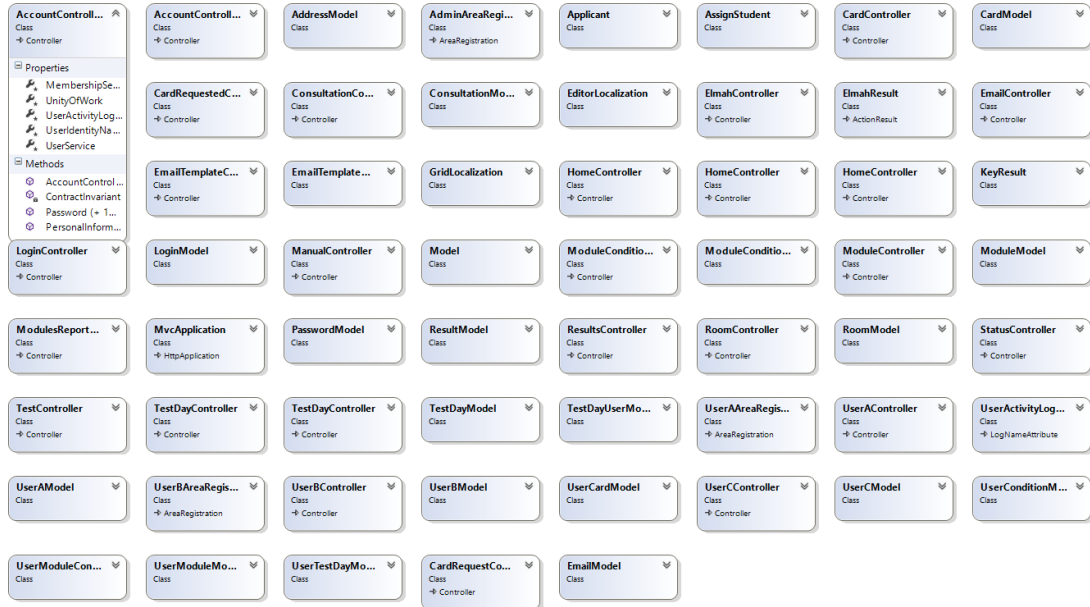
- i) Sekvenční diagramy – Sekvenční diagramy zachytily veškerou interakci mezi jednotlivými objekty a pomohly odhalit další chybu v systému. Chyba odhalená pomocí toho typu diagramu je znázorněná na Obr. 3.4 - Sekvenční diagram pro část emaily.

Stupeň hodnocení: 3

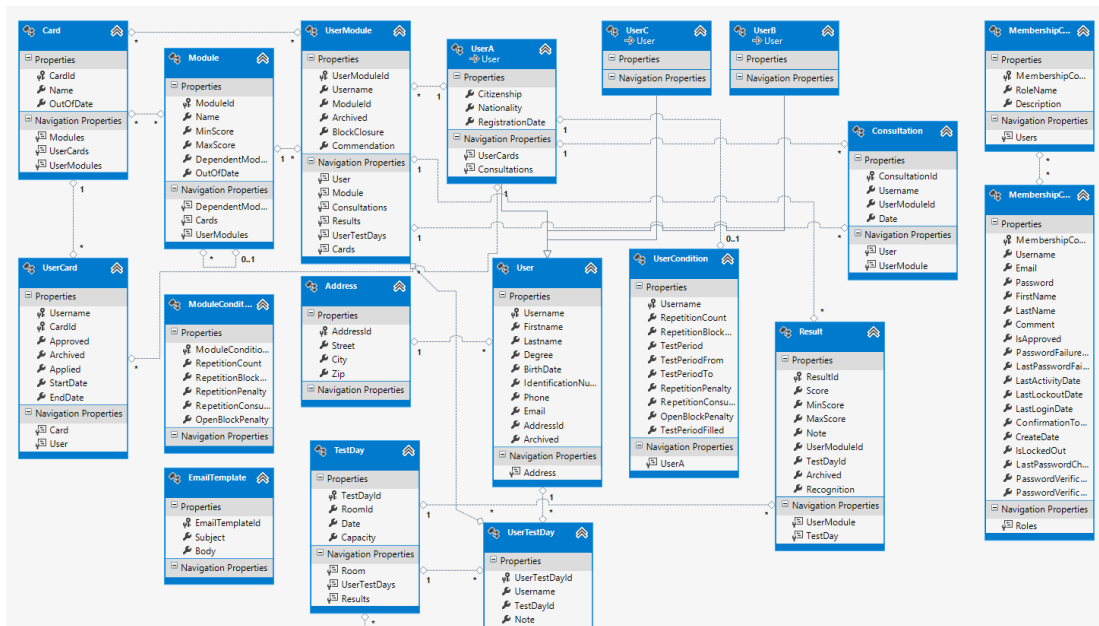
Všechny uvedené diagramy byly vytvořeny manuálně ze zdrojového kódu technikou reverzního inženýrství popsanou v kapitole 0. Pro podrobný přehled všech vytvořených diagramů se můžete podívat do přílohy.

Chytřejší vývojová prostředí jsou navíc schopná vygenerovat některé typy těchto diagramů automaticky přímo ze zdrojového kódu. Mezi takové diagramy například patří:

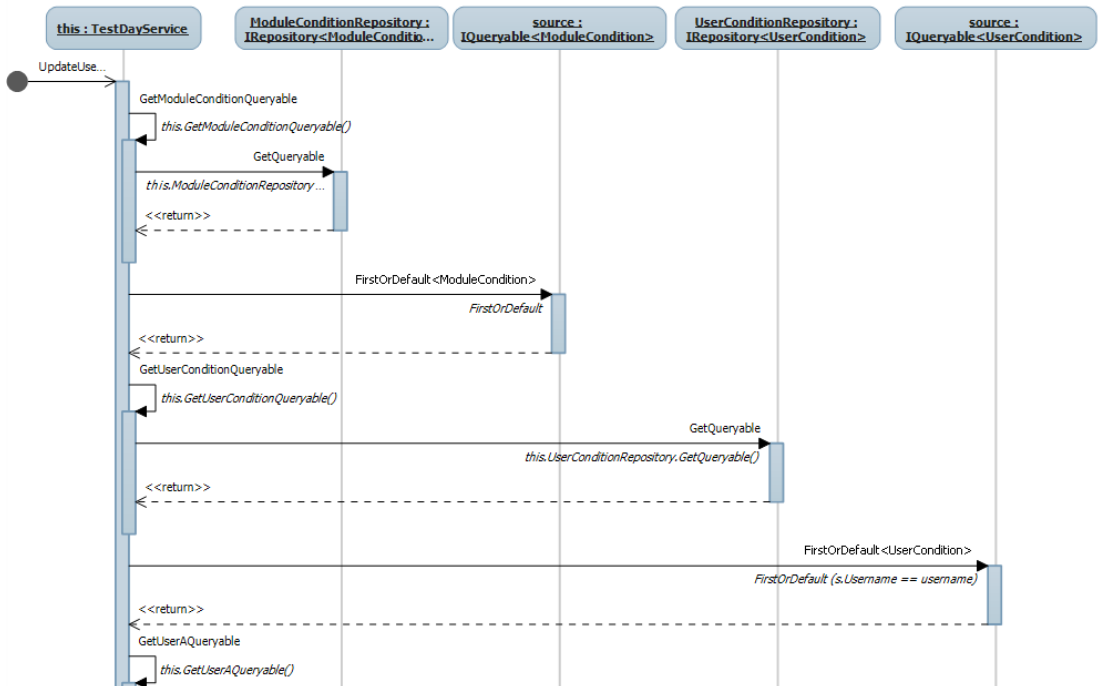
a) Diagram tříd

b) Databázový diagram

c) Sekvenční diagram

3.4. Detekce problémů

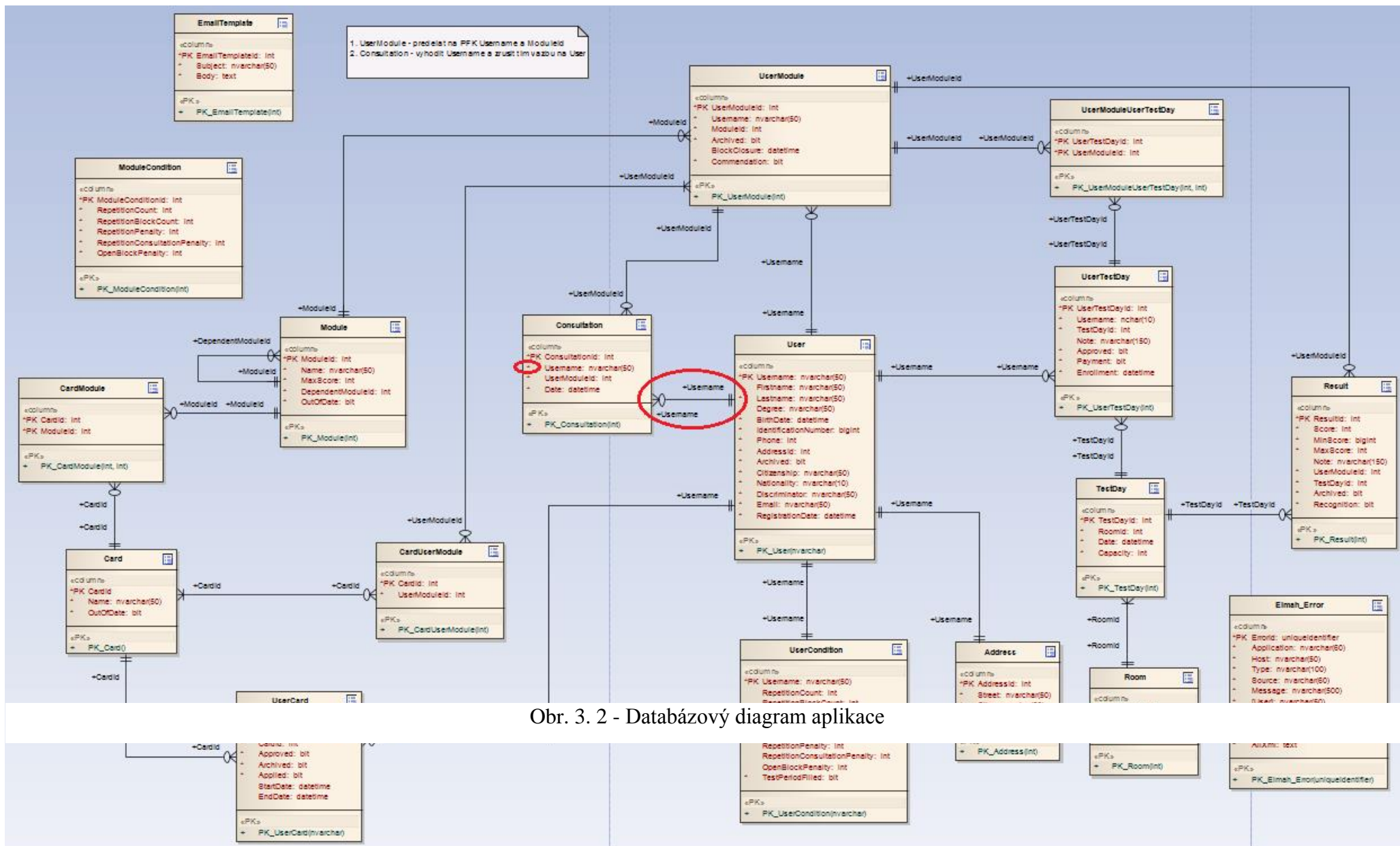
V této části procesu softwarového reinženýrství bylo potřeba odhalit chyby, ke kterým mohlo dojít během vývoje systému.

3.4.1. Cirkulární reference

První chyba byla zjištěna při tvorbě databázového diagramu. Na Obrázku 3.2 je vidět zbytečné spojení tabulky `Consultation` s tabulkou `User`.

K cirkulární referenci v databázi dochází v případě, kdy nevhodně zacházíme s vazbami, tj. s cizími klíči mezi tabulkami. Jedná se o situaci, kdy na sebe vzájemně odkazují dvě nebo více tabulek. Při manipulaci s daty právě z těchto tabulek může pak lehce dojít k tomu, že se jejich obsah stane nekonzistentní.

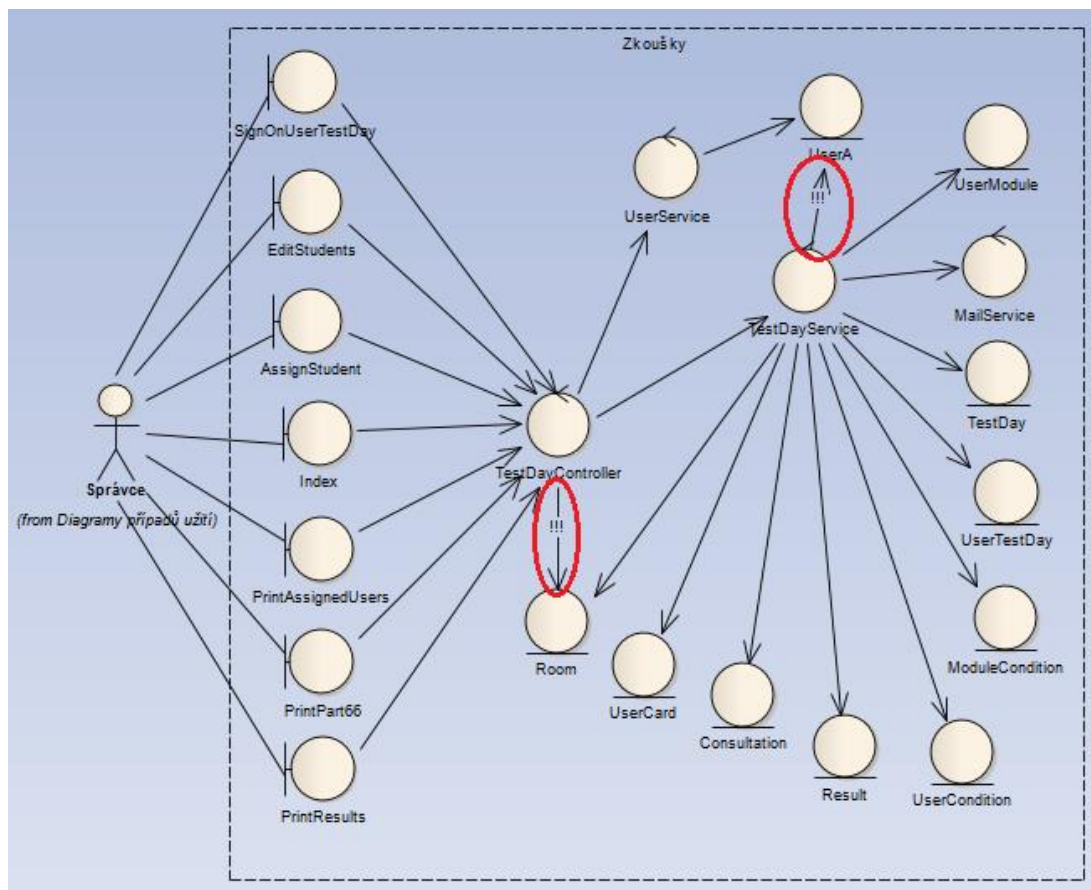
Každý student má po neúspěšném absolvování svého zapsaného modulu právo na konzultaci, díky které se mu sníží penalizovaná doba do opakování. Bohatě tedy stačí, pokud bude tabulka `Consultation` spojená s tabulkou `UserModule`, která sama obsahuje cizí klíč na tabulku `User`.

Obr. 3. 2 - Databázový diagram aplikace

3.4.2. Duplicitní registrace metod

Další chyba byla nalezena při zkoumání vytvořeného diagramu tříd. Na Obrázku 3.3 je znázorněn diagram tříd pro část zkoušky.

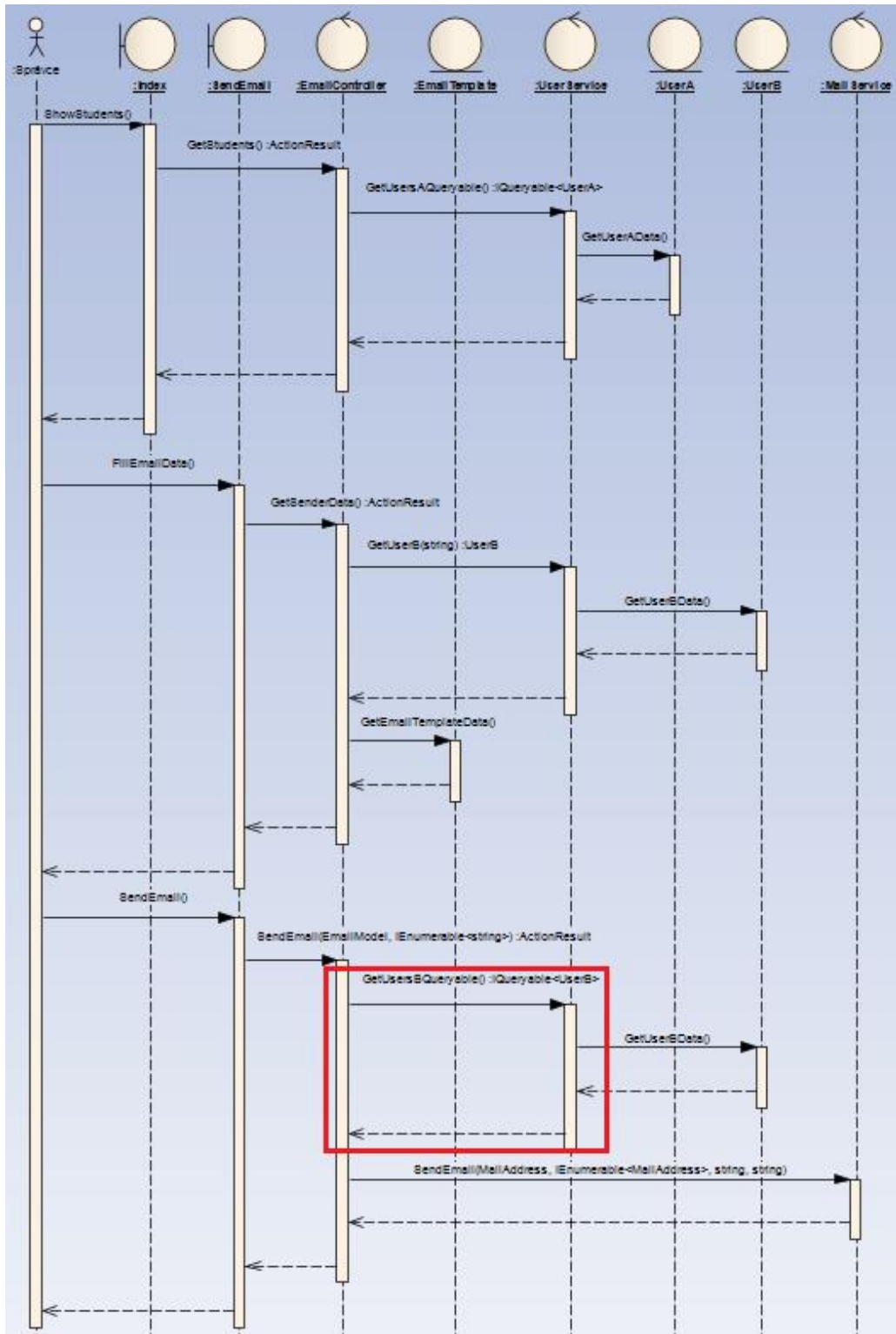

Obr. 3.3 - Objektový diagram pro část zkoušky

Řídící třída `TestDayController` obsahuje zbytečnou referenci na datovou třídu `Room`, která je součástí služby `TestDayService`. Stejně tak, služba `TestDayService` obsahuje zbytečnou referenci na datovou třídu `UserA`, která je součástí služby `UserService`. Jak lze vidět, bez patřičné dokumentace dochází k důležitým chybám již při vývoji systému, nikoli až za běhu.

3.4.3. Nevhodná skladba metod

Poslední typ chyby, který se podařilo odhalit, bylo zbytečné volání metod datové třídy `UserB`, namísto toho, aby se využilo získaných dat z předchozího volání. Na Obrázku 3.4 je vidět zvýrazněná chyba zachycená v sekvenčním diagramu v části aplikace zvané `emaily`.

Obr. 3. 4 - Sekvenční diagram pro část emaily

3.4.4. Nevhodné zacházení s SQL

V druhé části detekce chyb bylo třeba se zaměřit na hledání míst, kde aplikace dosahuje slabých výkonů v části zkoušky, kde dochází k přihlašování studenta na zkoušku.

Vhodným řešením se ukázalo použití profilovacích nástrojů, které přesně změří výkon dané části aplikace. Profilovací nástroj po správném nastavení opakovaně provádí požadovanou akci a měří čas jednotlivých úseků kódu.

Pomocí této metody se mi podařilo odhalit kritický úsek problematické části systému. Metoda `UpdateUserTestDayModule` zpracovává přihlášení studenta na zkoušku, konkrétně přihlášení jednotlivých jeho modulů. Pro každý tento modul je v rámci jeho přihlášení prováděna série kontrol z mnoha na něj kladených omezujících podmínek. V rámci jedné z této kontrol byl nalezen nevhodný SQL dotaz, který způsoboval velkou časovou prodlevu.

Na Obrázku 3.5 můžete vidět nalezený kritický úsek při přihlašování studenta na zkoušku.

▲	69,47 %	ProcessRequestNotification	• 48 366 ms • 51 calls	• System.Web.Hosting.PipelineRuntime.ProcessRequestNotification(IntPtr, IntPtr, IntPtr, Int32)
▶	32,87 %	Login	• 22 887 ms • 4 calls	• Web.Controllers.LoginController.Login(LoginModel)
▶	10,50 %	ExecutePageHierarchy	• 7 308 ms • 7 calls	• System.Web.WebPages.WebPageBase.ExecutePageHierarchy(WebPageContext, TextWriter, WebPageRenderingBase)
▶	8,84 %	SignInUserTestDay	• 6 154 ms • 1 call	• Web.Areas.UserB.Controllers.TestDayController.SignInUserTestDay(Int32, String, IEnumerable[String], FormCollection)
▶	5,23 %	UpdateUserTestDayUserModules	• 3 640 ms • 1 call	• AmlService.TestDayService.UpdateUserTestDayUserModules(IEnumerable[String], ICollection[UserModule], Int32, String)
▶	2,75 %	UserCanApplyForModule	• 1 914 ms • 7 calls	• AmlService.TestDayService.UserCanApplyForModule(UserModule, Int32, IEnumerable[Int32])
▶	1,90 %	GetModule	• 1 323 ms • 16 calls	• AmlService.ModuleService.GetModule(Int32)
▶	0,27 %	FirstOrDefault	• 190 ms • 2 calls	• System.Linq.Queryable.FirstOrDefault(IQueryable[TSource], Expression[Func[TSourceBoolean]])
▶	0,22 %	ToList	• 153 ms • 1 call	• System.Linq.Enumerable.ToList(IEnumerable[TSource])
▶	0,07 %	FirstOrDefault	• 50 ms • 1 call	• System.Linq.Queryable.FirstOrDefault(IQueryable[TSource])
⋮	0,00 %	38 functions hidden	• 2 ms total	• 239 calls total
▶	2,17 %	Save	• 1 510 ms • 1 call	• Repository.UnityOfWork.Save
▶	0,80 %	Info	• 560 ms • 1 call	• Utility.Logging.NLog.NLogLogger.Info(String, Object[])
▶	0,32 %	GetUserA	• 223 ms • 1 call	• AmlService.UserService.GetUserA(String)
▶	0,26 %	SingleOrDefault	• 179 ms • 1 call	• System.Linq.Queryable.SingleOrDefault(IQueryable[TSource], Expression[Func[TSourceBoolean]])
▶	0,03 %	UpdateUserTestDay	• 22 ms • 1 call	• AmlService.TestDayService.UpdateUserTestDay(UserTestDay)
▶	0,01 %	TryUpdateModel	• 7 ms • 1 call	• System.Web.Mvc.Controller.TryUpdateModel(TModel, String, String[], String[], IValueProvider)
⋮	0,00 %	25 functions hidden	• 2 ms total	• 48 calls total
▶	1,80 %	GetStartPage	• 1 252 ms • 7 calls	• System.Web.WebPages.StartPage.GetStartPage(WebPageRenderingBase, String, IEnumerable[String])
▶	1,28 %	SignInUserTestDay	• 891 ms • 1 call	• Web.Areas.UserB.Controllers.TestDayController.SignInUserTestDay(String, Int32)
▶	1,09 %	GetRolesForUser	• 760 ms • 16 calls	• CodeFirstMembershipSharp.CodeFirstRoleProvider.GetRolesForUser(String)
▶	0,70 %	get_CodeCompilerType	• 488 ms • 9 calls	• System.Web.WebPages.Razor.RazorBuildProvider.get_CodeCompilerType
▶	0,68 %	GetService	• 474 ms • 35 calls	• Autofac.Integration.Mvc.AutofacDependencyResolver.GetService(Type)
▶	0,49 %	SelectTestDayUsers	• 338 ms • 10 calls	• Web.Areas.UserB.Controllers.TestDayController.SelectTestDayUsers(Int32)
▶	0,34 %	ProcessRequest	• 236 ms • 5 calls	• Telerik.Web.Mvc.Infrastructure.HttpHandlerBase.ProcessRequest(HttpContext)
▶	0,15 %	GenerateCode	• 104 ms • 9 calls	• System.Web.WebPages.Razor.RazorBuildProvider.GenerateCode(AssemblyBuilder)
▶	0,15 %	Index	• 104 ms • 1 call	• Web.Areas.UserB.Controllers.TestDayController.Index
▶	0,14 %	OnActionExecuted	• 95 ms • 11 calls	• Telerik.Web.Mvc.GridActionAttribute.OnActionExecuted(ActionExecutedContext)
▶	0,12 %	GetEnumerator	• 82 ms • 1 call	• System.Data.Entity.Infrastructure.DbQuery`1.GetEnumerator
▶	0,06 %	OnApplicationPostResolveRequestCache	• 41 ms • 46 calls	• System.Web.WebPages.WebPageHttpModule.OnApplicationPostResolveRequestCache(Object, EventArgs)
▶	0,05 %	BindProperty	• 38 ms • 16 calls	• Utility.CustomPropertyModelBinder.BindProperty(ControllerContext, ModelBindingContext, PropertyDescriptor)

Obr. 3. 5 - Kritický úsek - profilování

▶	0,01 %	GetServices	• 6 ms • 4 calls	• Autofac.Integration.Mvc.AutofacDependencyResolver.GetServices(Type)
▶	0,01 %	OnActionExecuted	• 5 ms • 24 calls	• Utility.MessageTransferFilterAttribute.OnActionExecuted(ActionExecutedContext)
▶	0,01 %	CreateGuid	• 4 ms • 2 calls	• System.Runtime.Fx.CreateGuid(String)
▶	0,01 %	IsValidationEnabled	• 4 ms • 24 calls	• Microsoft.Web.Infrastructure.DynamicValidationHelper.ValidationUtility.IsValidationEnabled(HttpContext)

Problém tedy spočíval v nevhodném zacházení s SQL dotazem a následnou manipulací s daty. Výsledná kolekce dotazu nebyla zkrácená o podmínku, která podstatnou měrou zvětšovala její velikost. Dále k dotazu nebyla připojena potřebná tabulka a při každém procházení výsledné kolekce se tak zbytečně volal jeden SQL dotaz do databáze, aby vrátil požadovaný záznam z řádků nepřipojené tabulky.

Postiženou část neefektivního kódu můžete vidět na Obrázku 3.6.

```
var notFinishedUserModules = this.GetUserModuleQueryable()
    .Include(s => s.Results.Where(s => s.Username == username).ToList());
foreach (var notFinishedUserModule in notFinishedUserModules)
{
    var module = this.ModuleService.GetModule(notFinishedUserModule.ModuleId);
    notFinishedUserModule.Module = module;
    if (currentSelectedModuleIds.Contains(notFinishedUserModule.Module.ModuleId))
    {
        // modul se zapisuje
        if (!originalSelectedUserModuleIds.Contains(notFinishedUserModule.Module.ModuleId))
        {
            // kontrola, zda je možné zapsat modul na zkoušku
            if (this.UserCanApplyForModule(notFinishedUserModule, testDayId, currentSelectedModuleIds))
            {
                userModules.Add(notFinishedUserModule);
            }
            else
            {
                successApplication = false;
            }
        }
    }
    else
    {
        // modul se odepisuje
        if (originalSelectedUserModuleIds.Contains(notFinishedUserModule.Module.ModuleId))
        {
            if (!this.ModuleHasDependentModule(notFinishedUserModule, currentSelectedModuleIds, false, removedUserModuleIds))
            {
                successApplication = false;
            }
            else
            {
                var result = this.ResultRepository.GetQueryable()
                    .SingleOrDefault(s => s.TestDayId == testDayId && s.UserModuleId == notFinishedUserModule.UserModuleId);
                if (result != null && result.Score == 0)
                {
                    this.ResultRepository.Delete(result);
                }

                if (result == null || result.Score == 0)
                {
                    userModules.Remove(notFinishedUserModule);
                }
            }
        }
    }
}
}
```

Obr. 3. 6 - Kritický úsek - kód

3.5. Analýza problémů

Nezbytnou součástí celého procesu softwarového reinženýrství po nalezení problematické části bylo zanalyzovat, proč došlo k daným problémům a jak se jich vyvarovat do budoucna.

3.5.1. Neexistující dokumentace

Problémy spojené s cirkulární referencí byly způsobené četnými změnami požadavků od původního zadání. Vzhledem k tomu, že během vývoje nebyla vytvářena žádná dokumentace, neexistoval téměř žádný opěrný nebo kontrolní bod, který by pomohl tento problém odvrátit.

3.5.2. Špatný pracovní postup

Problém, který jsem pozoroval u sebe nebo u ostatních kolegů a to jak v práci, tak ve škole, je to, že si svou práci nosíme domů. Danou problematikou se tak zabýváme skoro celý den. Dalším problémem představuje pracovní postup, nad kterým se nikdo moc nezabývá, protože v něm nevidí smysl.

Většinou tak programátor přijde do práce a s výjimkou oběda pracuje např. 8 hodin bez přestávky. Není se potom čemu divit, když pak během takové práce nevědomě udělá spoustu chyb, které by jinak neudělal.

3.5.3. Nedostatek testovacích dat

Poslední typ problému, se kterým jsem se setkal při softwarovém reinženýrství školního systému techniků a pilotů byl nedostatek dat pro testování.

Po té, co byla aplikace hotová, začalo testování všech funkcionalit, které aplikace nabízí. Všechny drobné problémy a nedostatky, které byly během testování nalezeny, byly odstraněny. Proto pro mě bylo překvapení, když se klient po zhruba dvou měsících ozval, zda by nešlo urychlit metodu pro přihlašování studentů na zkoušku.

Profilovací nástroj skutečně odhalil kritický úsek, jak bylo popsáno v kapitole 3.4.4. Pro mě bylo záhadou, proč jsem tento nedostatek neodhalil už během testování. Celým problémem spočíval v tom, že jsem měl k dispozici velmi málo testovacích dat, na kterých se neefektivní kód pracující s SQL dotazem neprojevil.

3.6. Návrh řešení

Po nalezení všech nedostatků aplikace tedy bylo potřeba navrhnout efektivní řešení, které vyřeší dané problém v rámci celé aplikace a ne jen pro daný kritický úsek.

V příštím projektu tedy rozhodně nedoporučuji provádět změny existujícího řešení, dokud není k dispozici alespoň částečná dokumentace pokrývající problematiku část.

Během práce je třeba stanovit a dodržovat osvědčený pracovní postup, ve kterém budou vymezeny krátké a účelové přestávky. Odpovědí na otázku jak zlepšit kvalitu a efektivitu práce je tedy zvolit nějaký vhodný pracovní postup. Pro mě i mé

kolegy byl velkým přínosem řešící tuto problematiku pracovní postup, který se jmenuje Pomodoro. S touto technikou jsem se seznámil na přednášce Jiřího Knesla, který je považován za jednoho z nejlepších programátorů v České republice.

Po odhalení chyby spojené s neefektivní prací s SQL dotazem bylo potřeba přijít na to, proč tento neefektivní kód nebyl odhalen už během testování. Celý problém spočíval v tom, že jsem měl k dispozici jen velmi málo testovacích dat, na kterých se tento nedostatek nijak výrazně neprojevil.

3.7. Aplikace změn

Pro databázový diagram byl z tabulky `Consultation` odstraněn cizí klíč `Username` a tím i vazba na tabulku `User`. Pro získání potřebných dat bude tabulka `Consultation` používat spojení s tabulkou `UserModule`, která je sama spojena s tabulkou `User` přes cizí klíč `Username`.

Pro diagram tříd část zkoušky byla odstraněna vazba z řídicí třídy `TestDayController` na datovou třídu `Room`. Nyní řídicí třída získává potřebná data ze služby `TestDayService`. Stejně tak služba `TestDayService` již nadále neobsahuje přímo vazbu na datovou třídu `UserA`, ale využívá k tomu službu `UserService`.

Díky sekvenčnímu diagramu pro část emaily došlo k odhalení zbytečného volání metod datové třídy `UserB`. Toto volání bylo odstraněno a řídicí třída `EmailController` využívá těchto dat z předchozího volání, čímž se ušetří jeden SQL dotaz do databáze.

Řešení kritického úseku způsobující časové prodlevy během přihlašování studenta na zkoušku spočívalo v doplnění podmínky pro zkrácení výsledné kolekce určené k procházení a připojení požadované tabulky k SQL dotazu. Na Obrázku 3.7 můžete vidět výsledné řešení a na Obrázku 3.8 výsledný efekt.

```

var notFinishedUserModules = this.GetUserModuleQueryable()
    .Include(m => m.Module)
    .Include(s => s.Results)
    .Where(s => s.Username == username && (!s.Results.Any() || s.Results.All(t => t.Score < t.MinScore))).ToList();
foreach (var notFinishedUserModule in notFinishedUserModules)
{
    if (currentSelectedModuleIds.Contains(notFinishedUserModule.ModuleId))
    {
        // modul se zapisuje
        if (!originalSelectedUserModuleIds.Contains(notFinishedUserModule.ModuleId))
        {
            // kontrola, zda je mozne zapsat modul na zkousku
            if (this.UserCanApplyForModule(notFinishedUserModule, testDayId, currentSelectedModuleIds))
            {
                userModules.Add(notFinishedUserModule);
            }
            else
            {
                successApplication = false;
            }
        }
    }
    else
    {
        // modul se odepisuje
        if (originalSelectedUserModuleIds.Contains(notFinishedUserModule.ModuleId))
        {
            if (!this.ModuleHasDependentModule(notFinishedUserModule, currentSelectedModuleIds, false, removedUserModuleIds))
            {
                successApplication = false;
            }
            else
            {
                var result = this.ResultRepository.GetQueryable()
                    .SingleOrDefault(s => s.TestDayId == testDayId && s.UserModuleId == notFinishedUserModule.UserModuleId);
                if (result != null && result.Score == 0)
                {
                    this.ResultRepository.Delete(result);
                }

                if (result == null || result.Score == 0)
                {
                    userModules.Remove(notFinishedUserModule);
                }
            }
        }
    }
}
}

```

Obr. 3. 7 - Kritický usek - oprava - kód

- ▾ 85,24 % ProcessRequestNotification • 21 482 ms • 43 calls • System.Web.Hosting.PipelineRuntime.ProcessRequestNotification(IntPtr, IntPtr, IntPtr, Int32)
- 32,64 % Login • 8 226 ms • 1 call • Web.Controllers.LoginController.Login(LoginModel)
- 15,36 % SignOnUserTestDay • 3 872 ms • 1 call • Web.Areas.UserB.Controllers.TestDayController.SignOnUserTestDay(Int32, String, IEnumerable[String], FormCollection)
- 10,30 % UpdateUserTestDayUserModules • 2 595 ms • 1 call • AmlService.TestDayService.UpdateUserTestDayUserModules(IEnumerable[String], ICollection[UserModule], Int32, String)
 - 7,90 % UserCanApplyForModule • 1 991 ms • 7 calls • AmlService.TestDayService.UserCanApplyForModule(UserModule, Int32, IEnumerable[Int32])
 - ▾ 1,21 % ToList • 306 ms • 1 call • System.Linq.Enumerable.ToList(IEnumerable[TSource])
 - 0,92 % FirstOrDefault • 232 ms • 2 calls • System.Linq.Queryable.FirstOrDefault(IQueryable[TSource], Expression[Func[TSource, Boolean]])
 - 0,21 % FirstOrDefault • 52 ms • 1 call • System.Linq.Queryable.FirstOrDefault(IQueryable[TSource])
 - ▾ 0,01 % OrElse • 1 ms • 1 call • System.Linq.Expressions.Expression.OrElse(Expression, Expression)
- 2,75 % Save • 693 ms • 1 call • Repository.UnityOfWork.Save
 - 0,96 % GetUserA • 243 ms • 1 call • AmlService.UserService.GetUserA(String)
 - 0,85 % SingleOrDefault • 215 ms • 1 call • System.Linq.Queryable.SingleOrDefault(IQueryable[TSource], Expression[Func[TSource, Boolean]])
 - 0,36 % Info • 92 ms • 1 call • Utility.Logging.NLog.NLogLogger.Info(String, Object[])
 - 0,05 % UpdateUserTestDay • 14 ms • 1 call • AmlService.TestDayService.UpdateUserTestDay(UserTestDay)
 - ▾ 0,03 % TryUpdateModel • 7 ms • 1 call • System.Web.Mvc.Controller.TryUpdateModel(TModel, String, String[], String[], IValueProvider)
 - ⋮ 0,00 % 25 functions hidden • 1 ms total • 48 calls total
- 14,43 % ExecutePageHierarchy • 3 637 ms • 4 calls • System.Web.WebPages.WebPageBase.ExecutePageHierarchy(WebPageContext, TextWriter, WebPageRenderingBase)
 - 4,19 % SignOnUserTestDay • 1 056 ms • 1 call • Web.Areas.UserB.Controllers.TestDayController.SignOnUserTestDay(String, Int32)
 - 2,44 % GetRolesForUser • 614 ms • 15 calls • CodeFirstMembershipSharp.CodeFirstRoleProvider.GetRolesForUser(String)
 - 1,75 % GetService • 440 ms • 26 calls • Autofac.Integration.Mvc.AutofacDependencyResolver.GetService(Type)
 - 1,29 % SelectTestDayUsers • 326 ms • 10 calls • Web.Areas.UserB.Controllers.TestDayController.SelectTestDayUsers(Int32)
 - 0,69 % ProcessRequest • 173 ms • 3 calls • Telerik.Web.Mvc.Infrastructure.HttpHandlerBase.ProcessRequest(HttpContext)
 - 0,45 % Index • 112 ms • 1 call • Web.Areas.UserB.Controllers.TestDayController.Index
 - 0,41 % OnActionExecuted • 103 ms • 11 calls • Telerik.Web.Mvc.GridActionAttribute.OnActionExecuted(ActionExecutedContext)
 - 0,33 % GetEnumerator • 84 ms • 1 call • System.Data.Entity.Infrastructure.DbQuery`1.GetEnumerator
 - 0,14 % BindProperty • 36 ms • 4 calls • Utility.CustomPropertyModelBinder.BindProperty(ControllerContext, ModelBindingContext, PropertyDescriptor)
 - 0,12 % OnApplicationPostResolveRequestCache • 30 ms • 38 calls • System.Web.WebPages.WebPageHttpModule.OnApplicationPostResolveRequestCache(Object, EventArgs)
 - 0,11 % Select • 28 ms • 1 call • Web.Areas.UserB.Controllers.TestDayController.Select
 - 0,11 % GetStartPage • 27 ms • 4 calls • System.Web.WebPages.StartPage.GetStartPage(WebPageRenderingBase, String, IEnumerable[String])
 - ⋮ 0,04 % 74 functions hidden • 11 ms total • 721 calls total
 - 0,03 % GetServices • 9 ms • 4 calls • Autofac.Integration.Mvc.AutofacDependencyResolver.GetServices(Type)
 - 0,03 % OnBeginRequest • 7 ms • 38 calls • Microsoft.VisualStudio.Web.PageInspector.Runtime.Tracing.SelectionMappingExecutionListenerModule.OnBeginRequest(Object, EventArgs)
 - 0,02 % IsValidationEnabled • 5 ms • 18 calls • Microsoft.Web.Infrastructure.DynamicValidationHelper.ValidationUtility.IsValidationEnabled(HttpContext)
 - 0,02 % OnActionExecuted • 5 ms • 18 calls • Utility.MessageTransferFilterAttribute.OnActionExecuted(ActionExecutedContext)
 - 0,01 % CreateTransientScope • 3 ms • 18 calls • System.Web.WebPages.Scope.ScopeStorage.CreateTransientScope
 - 0,01 % OnEndRequest • 3 ms • 38 calls • Autofac.Integration.Mvc.RequestLifetimeHttpModule.OnEndRequest(Object, EventArgs)
- 0,01 % SetTraceSource • 2 ms • 1 call • System.Runtime.Diagnostics.DiagnosticTraceBase.SetTraceSource(TraceSource)
- 0,01 % OnEndRequest • 2 ms • 38 calls • System.Web.WebPages.WebPageHttpModule.OnEndRequest(Object, EventArgs)
- 0,01 % OnActionExecuting • 2 ms • 11 calls • Telerik.Web.Mvc.GridActionAttribute.OnActionExecuting(ActionExecutingContext)
- 0,01 % WebAssetHttpHandler.ctor • 1 ms • 3 calls • Telerik.Web.Mvc.WebAssetHttpHandler.ctor
- 0,01 % get_Form • 1 ms • 14 calls • System.Web.Helpers.UnvalidatedRequestValues.get_Form

Obr. 3. 8 - Kritický usek - oprava - profilování

3.8. Implementace softwarového systému v letecké dopravě

Vzhledem k velkému rozvoji softwarových systémů v letecké dopravě začátkem 80. let, bylo potřeba nějakého dokumentu pro určení letové způsobilosti. Vzhledem k tomuto faktu byl vytvořen dokument DO-178B, Programové vybavení leteckých palubních systémů a výstroje z pohledu osvědčování jejich způsobilosti, Tento dokument byl později rozšířen o dokument ED-109, specifikující také pozemní softwarové systémy. Podle této normy se pokusím dokázat, že Školní systém techniků a pilotů dle part66 splňuje standardy a ustanovení kladeného na softwarový systém v letecké dopravě v rámci procesu softwarového reinženýrství. Vzhledem k licenčním podmínkám nebyla nejnovější forma normy DO-178C/ED-12C k dispozici.

3.8.1. Cíle

Školní systém techniků a pilotů dle Part66 není softwarový systém přímo implementovaný na palubě letadla, ale díky němu se proškolují technici a piloti, kteří pak své znalosti aplikují v letecké dopravě. Pokud by byl tento softwarový systém chybový, mohl by tak nepřímo zapříčinit leteckou nehodu.

Hlavním úkolem této části tedy bude poskytnout dostatečnou úroveň jistoty v otázce bezpečnosti, která bude v souladu s požadavky v letové způsobilosti.

3.8.2. Poruchové stavy

Kompletní přehled všech kategorií poruchových stavů lze nalézt v příslušných předpisech a poradních materiálech, poradním oběžníku FAA AC 25.1309-1A nebo v poradním materiálu AMJ 25-1309 ve znění případných změn. Uvedené kategorie poruchových vztahů jsou zde uvedeny z těchto poradních materiálů. Poruchové stavy se dělí do těchto kategorií:

- a) Katastrofické – Poruchové stavy bránící v pokračování bezpečného letu a přistání.
- b) Rizikové/Velmi závažné – Poruchové stavy, které by snížily způsobilost letadla nebo schopnost posádky zvládnout nepříznivé provozní podmínky.
- c) Závažné – Poruchové stavy vedoucí ke snížení zásob bezpečnosti nebo funkční způsobilosti nebo k podmínkám zhoršujícím výkonnost posádky.
- d) Nezávažné – Poruchové stavy, které by výrazně nesnížily bezpečnost letadla. Např. běžná změna letového plánu
- e) Bez vlivu – Poruchové stavy neovlivňující provozní způsobilost letadla nebo schopnost posádky.

3.8.3. Úrovně kritičnosti

Důležitou součástí bezpečnosti softwarových systémů v letecké dopravě jsou definice úrovně kritičnosti. Úrovně kritičnosti jsou založeny na tom, jakou měrou může software přispět k potencionálním poruchovým vztahům. Každá úroveň kritičnosti definuje, jak se mění úroveň úsilí vynaloženého na prokázání souladu s požadavky pro osvědčení způsobilosti s kategorií poruchových vztahů. Rozeznáváme následující úrovně kritičnosti

- a) Úroveň A – Software, jehož anomální chování by mělo za následek katastrofický poruchový stav.
- b) Úroveň B – Software, jehož anomální chování by mělo za následek rizikový/velmi vážný poruchový stav.
- c) Úroveň C – Software, jehož anomální chování by mělo za následek závažný poruchový stav.
- d) Úroveň D – Software, jehož anomální chování by mělo za následek nezávažný poruchový stav.
- e) Úroveň E – Software, jehož anomální chování by nemělo vliv na provozní způsobilost letadla nebo pracovní zátěž pilotů.

3.8.4. Splnění cílů procesů v závislosti na úrovni kritičnosti softwaru v rámci softwarového reinženýrství

Pro kompletní přehled všech tabulek odkazujících na cíle jednotlivých procesů životního cyklu softwaru v závislosti na jejich úrovni kritičnosti a v rámci procesu softwarového reinženýrství se podívejte do **Přílohy A: Splnění cílů procesů v závislosti na úrovni kritičnosti softwaru v rámci softwarového reinženýrství**.

Závěr

Hlavním úkolem mé diplomové práce bylo představení procesu softwarového reinženýrství a ukázat jeho praktické využití na reálném projektu. Nedílnou součástí přestavby každého softwarového systému představuje dokumentace, bez které se programátor postavený před tuto problematiku neobejde.

Proces softwarového reinženýrství byl úspěšně aplikován na školní systém techniků a pilotů dle part66. V rámci dokumentace bylo technikou reverzního inženýrství vytvořeno celkem 260 diagramů chování a struktur poskytujících detailní pohled na systém a vytvářejících dostatečnou úroveň abstrakce pro snazší orientaci v rámci budoucího rozšíření systému. Zároveň došlo k opravám chyb v návrhu systému, které byly odhaleny postupným vytvářením dokumentace softwarového systému.

Dále podle požadavků majitele byla opravena část aplikace, která slouží k přihlášení studenta na zkoušku. Výkon aplikace se v dané části zlepšil o 2,3 sekundy, což představuje 37% zlepšení oproti původnímu návrhu.

V dnešní době, kdy více přibývá systémů, které jsou potřeba upravit nebo předělat, než těch, které jsou zcela nové, je potřeba softwarovému reinženýrství věnovat nemalou pozornost.

V rámci procesu softwarového reinženýrství byla prokázána způsobilost školního systému techniků a pilotů dle part66 v letecké dopravě.

Softwarovému reinženýrství se nevyhne téměř žádný softwarový systém. Lze jej pouze výrazně oddálit použitím moderních, ale zároveň osvědčených návrhových vzorů, metodik, postupů, technik a také přehlednou a dostatečnou dokumentací. Je třeba myslet i na to, že se o softwarový systém bude v budoucnu starat někdo jiný.

Seznam příloh

PŘÍLOHA A: Splnění cílů procesů v závislosti na úrovni kritičnosti softwaru v rámci softwarového inženýrství

PŘÍLOHA B: Diagram balíčků

PŘÍLOHA C: Diagramy tříd

PŘÍLOHA D: Objektové diagramy

PŘÍLOHA E: Diagramy aktivit

PŘÍLOHA F: Diagramy požadavků

PŘÍLOHA G: Diagramy případů užití

PŘÍLOHA H: Diagramy sledování požadavků

PŘÍLOHA I: Komunikační diagramy

PŘÍLOHA J: Sekvenční diagramy

Použitá literatura

- [1] Simon Robinson, K. Scott Allen, Ollie Cornes, Jay Glynn, Zach Greenvoss, Burton Harvey, Christian Nagel, Morgan Skinner, Karli Watson: C# programujeme profesionálně, Computer Press, a.s., Brno, 2003
- [2] Bieman, J. a Kang, B.: Cohesion and Reuse in an Object-Oriented System, Proceedings of the ACM Symposium on Software Reusability, April 1995. 3.1.3
- [3] Jim Arlow, Ila Neustadt: UML2 a unifikovaný proces vývoje aplikací, Objektově orientovaná analýza a návrh prakticky, Computer Press, a.s., Brno, 2011
- [4] Marco Bellinaso: ASP.NET 2.0, Problém, návrh, řešení, Computer Press, a.s. Brno, 2007
- [5] Bill Evjen, Scott Hanselman, Farhan Muhammad, Srinivasa Sivakumar, Devin Rader: ASP.NET 2.0 Programujeme profesionálně, Computer Press, a.s., Brno, 2006
- [6] Chikofsky, E. a Cross, J.: , II. Reverse engineering and design recovery: A taxonomy, IEEE Software, January 1990. 2.5.1, 3.1.4
- [7] Deursen, A. a Klint, P. a Verhoef, C: , Research Issues in the Renovation of Legacy Systems, Springer-Verlag, 1999. 2.1
- [8] Demeyer, S. a Ducasse, S. a Nierstrasz, O:, Finding Refactorings via ChangeMetrics, Working paper, April 1999. 3.2.4
- [9] Ducasse, S. a Demeyer, S.: , The FAMOOS Object-Oriented Reengineering Handbook, http://www.iam.unibe.ch/_famoos/handbook/, 1999. 1
- [10] Galdiera, G. a Basili, V.: , Reusing existing software, Technical report CS-TR-2116, University of Maryland, College park, 1988. 2.5.2
- [11] Hitz, M. a Montazeri, B.: , Measure Coupling and Cohesion in Object-Oriented Systems, Proceedings of International Symposium on Applied Corporate Computing (ISAAC'95), October 1995. 3.1.2, 3.1.3
- [12] Hitz, M. a Montazeri, B.: , A Measurement Tudory Perspective, IEEE Transactions on Software Engineering vol. 22, April 1996. 3.1.2,3.1.3
- [13] Humphrey, W.: , Introduction to the Personal Software Process, SEI Series in Software Engineering. Addison Wesley, 1997. 3
- [14] Riel, A.: , Object-Oriented Design Heuristics, Addison-Wesley, May 1996. 3.2.2

- [15] Tegarden, T. a Sheetz, S. a Monarchi, D.: , A Software Complexity Model of Object-Oriented Systems, Decision Support Systems vol. 13,1995. 3.1.4
- [16] Consideration in Airborne Systems and Equipment Certification, 1140 Connecticut Avenue, N.W. Suite 1020 Washington, D.C. 20036, 1992
- [17] CVIS [online] 2013 [cit. 2013-05-6]. Vývoj přírůstku českého ERP trhu v letech 2005-2011. Dostupné z WWW:
<<http://www.cvis.cz/hlavni.php?stranka=novinky/clanek.php&id=1312>>

PŘÍLOHA A: Splnění cílů procesů v závislosti na úrovni kritičnosti softwaru v rámci softwarového reinženýrství

Legenda:

- # - Tento cíl má být splněn nezávislými subjekty
- X - Tento cíl je splněn
 - Splnění tohoto cíle je ponecháno na úsudku žadatele
- S - Tento cíl je splněn v rámci softwarového reinženýrství
- N - Tento cíl nelze splnit v rámci softwarového reinženýrství

Tabulka 2 - Proces plánování softwaru

	Cíl	Závaznost dle úrovně softwaru	Splněno v rámci softwarového reinženýrství	Poznámka
1	Činnosti vývojových a přidružených procesů jsou definovány.	X	S	Vytvoření modelu systému.
2	Přechodová kritéria, vzájemné vztahy a řazení mezi procesy jsou definovány.	X	S	Vytvoření modelu systému.
3	Prostředí životního cyklu softwaru je definováno.	X	S	Vytvoření modelu systému.
4	Doplňkové úvahy jsou vzaty v potaz.	X	S	Vytvoření modelu systému.
5	Normy pro vývoj softwaru jsou definovány.		N	Software je již vytvořen.
6	Softwarové plány jsou definovány.		N	Software je již vytvořen.
7	Softwarové plány jsou koordinovány.		N	Software je již vytvořen.

Tabulka 3 - Vývojové procesy softwaru

	Cíl	Závaznost dle úrovně softwaru	Splněno v rámci softwarového reinženýrství	Poznámka
1	Vysokoúrovňové požadavky jsou vypracovány.	X	S	Vytvoření diagramů aktivit.
2	Odvozené vysokoúrovňové požadavky jsou definovány.	X	S	Vytvoření diagramů aktivit.
3	Architektura softwaru je vytvořena.	X	S	Vytvoření diagramů analytických tříd.
4	Nízkoúrovňové požadavky jsou vypracovány.	X	S	Vytvoření diagramů požadavků.
5	Odvozené nízkoúrovňové požadavky jsou vypracovány.	X	S	Vytvoření diagramů požadavků.
6	Zdrojový kód je vytvořen.	X	S	Přepsání části kódu pro přihlašování studenta na zkoušku.
7	Spustitelný cílový kód je vytvořen a integrován v cílovém počítači.	X	S	Aplikace již běží na předem vybraném hostingu.

Tabulka 4 - Ověření výstupů procesu tvorby požadavků na software

	Cíl	Závaznost dle úrovně softwaru	Splněno v rámci softwarového reinženýrství	Poznámka
1	Vysokoúrovňové požadavky na SW vyhovují požadavkům na systém.	X	S	Vytvoření diagramů sledování požadavků.
2	Vysokoúrovňové požadavky jsou přesně konzistentní.	X	S	Vytvoření diagramů aktivit.
3	Vysokoúrovňové požadavky jsou slučitelné s cílovým počítačem.	X	S	Aplikace již běží na předem vybraném hostingu.
4	Vysokoúrovňové požadavky jsou ověřitelné.	X	S	Vytvoření diagramů sledování požadavků.
5	Vysokoúrovňové požadavky odpovídají normám.		N	Software je již vytvořen.
6	Vysokoúrovňové požadavky jsou trasovatelné k požadavkům na systém.	X	S	Vytvoření diagramů sledování požadavků.
7	Algoritmy jsou přesné.		N	Není součástí softwarového reinženýrství.

Tabulka 5 - Ověření výstupů procesu návrhu softwaru

	Cíl	Závaznost dle úrovně softwaru	Splněno v rámci softwarového reinženýrství	Poznámka
1	Nízkoúrovňové požadavky vyhovují vysokoúrovňovým požadavkům.	X	S	Vytvoření diagramů sledování požadavků.
2	Nízkoúrovňové požadavky jsou přesné a konzistentní.	X	S	Vytvoření diagramů požadavků.
3	Nízkoúrovňové požadavky jsou slučitelné s cílovým počítačem.	X	S	Aplikace již běží na předem vybraném hostingu.
4	Nízkoúrovňové požadavky jsou ověřitelné.	X	S	Vytvoření diagramů sledování požadavků.
5	Nízkoúrovňové požadavky odpovídají normám.		N	Není součástí softwarového reinženýrství.
6	Nízkoúrovňové požadavky jsou trasovatelné k vysokoúrovňovým požadavkům.		S	Vytvoření diagramů sledování požadavků.
7	Algoritmy jsou přesné.		N	Není součástí softwarového reinženýrství.
8	Architektura SW je slučitelná s vysokoúrovňovými požadavky.	X	S	Aplikace již běží na předem vybraném hostingu.
9	Architektura softwaru je konzistentní.		S	Vytvoření modelu systému.
10	Architektura softwaru je slučitelná s cílovým počítačem.	X	S	Aplikace již běží na předem vybraném hostingu.
11	Architektura softwaru je ověřitelná.	X	S	Vytvoření modelu systému podle zdroj. kódu.
12	Architektura softwaru odpovídá normám.		N	Není součástí softwarového reinženýrství.
13	Neporušenost hranic rozkladu je potvrzena.	X	S	Použit objektový přístup.

Tabulka 6 - Ověření výstupů procesů kódování a integrace softwaru

	Cíl	Závaznost dle úrovně softwaru	Splněno v rámci softwarového reinženýrství	Poznámka
1	Zdrojový kód vyhovuje nízkourovňovým požadavkům.	X	S	Vytvoření modelu systému.
2	Zdrojový kód vyhovuje architektuře softwaru.	X	S	Vytvoření modelu systému.
3	Zdrojový kód je ověřitelný.	X	S	Vytvoření modelu systému ze zdroj. kódu.
4	Zdrojový kód odpovídá normám.		N	Není součástí softwarového reinženýrství.
5	Zdrojový kód je trasovatelný k nízkourovňovým požadavkům.	X	S	Vytvoření diagramů požadavků.
6	Zdrojový kód je přesný a konzistentní.	X	S	Během programování byly použity nástroje pro úpravu kódu.
7	Výstup procesu integrace SW je kompletní a správný.	X	S	Vytvoření modelu systému.

Tabulka 7 - Zkoušení výstupů integračního procesu

	Cíl	Závaznost dle úrovně softwaru	Splněno v rámci softwarového reinženýrství	Poznámka
1	Spustitelný cílový kód vyhovuje vysokoúrovňovým požadavkům.	X	S	Vytvoření modelu systému.
2	Spustitelný kód je odolný vůči nestandardním vysokoúrovňovým požadavkům.	X	S	Vytvoření modelu systému.
3	Spustitelný cílový kód vyhovuje nízkoúrovňovým požadavkům.	X	S	Vytvoření modelu systému.
4	Spustitelný cílový kód je odolný vůči nestandardním nízkoúrovňovým požadavkům.	X	S	Vytvoření modelu systému.
5	Spustitelný cílový kód je slučitelný s cílovým počítačem.	X	S	Aplikace již běží na předem vybraném hostingů.

Tabulka 8 - Ověřování výsledků procesu ověřování

	Cíl	Závaznost dle úrovně softwaru	Splněno v rámci softwarového reinženýrství	Poznámka
1	Zkušební postupy jsou správné.		N	Není součástí softwarového reinženýrství.
2	Výsledky zkoušek jsou správné a neshody vysvětlitelné.		N	Není součástí softwarového reinženýrství.
3	Pokrytí vysokoúrovňových požadavků zkouškami je dosaženo.		N	Není součástí softwarového reinženýrství.
4	Pokrytí nízkoúrovňových požadavků zkouškami je dosaženo.		N	Není součástí softwarového reinženýrství.
5	Pokrytí struktury softwaru zkouškami (upravené pokrytí podmínek/rozhodnutí) je dosaženo.		N	Není součástí softwarového reinženýrství.
6	Pokrytí struktury softwaru zkouškami (pokrytí rozhodnutí) je dosaženo.		N	Není součástí softwarového reinženýrství.
7	Pokrytí struktury softwaru zkouškami (pokrytí příkazů) je dosaženo.		N	Není součástí softwarového reinženýrství.
8	Pokrytí struktury softwaru zkouškami (vazby v datech a v řízení) je dosaženo.		N	Není součástí softwarového reinženýrství.

Tabulka 9 - Proces řízení konfigurace softwaru

	Cíl	Závaznost dle úrovně softwaru	Splněno v rámci softwarového reinženýrství	Poznámka
1	Konfigurační položky jsou identifikovány	X	S	Vytvoření modul systému.
2	Bázové konfigurace jsou ustanoveny, trasovatelnost je zajištěna.	X	S	Vytvoření modul systému.
3	Hlášení nedostatků, změnové řízení, přezkoumání změn a evidence stavu konfigurace jsou řízeny.	X	S	Použití nástroje YouTrack.
4	Archivování, vyhledávání a vydávání jsou vyřešeny.	X	S	Použití nástroje GIT.
5	Kontrola zavádění softwaru je ustanovena.	X	S	Vytvoření modul systému.
6	Řízení prostředí životního cyklu softwaru je řízena.	X	S	Vytvoření modul systému.

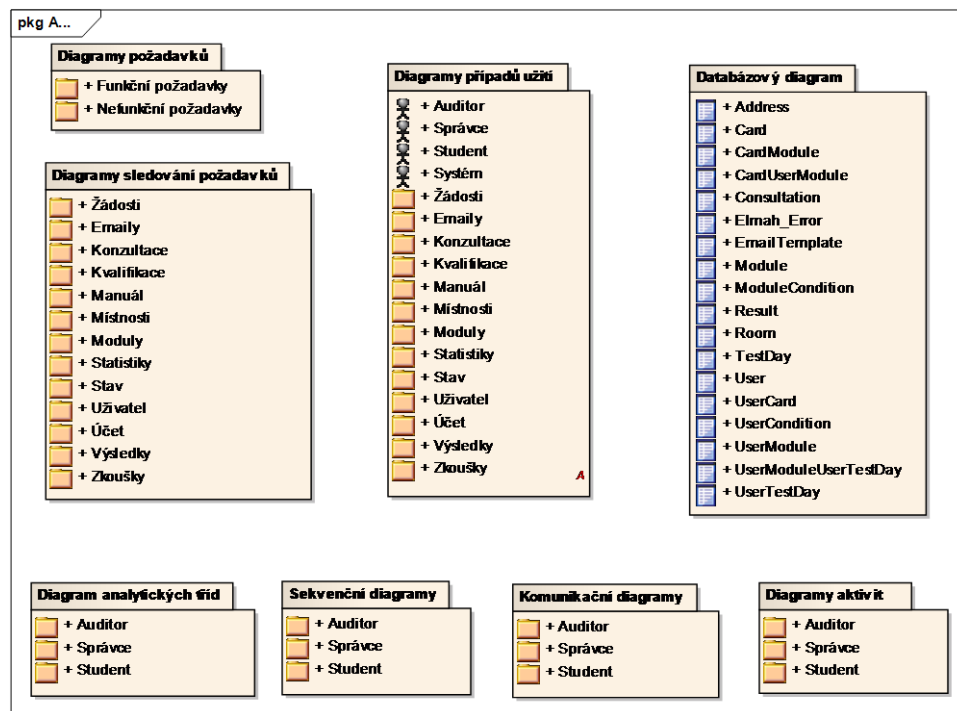
Tabulka 10 - Proces zabezpečování jakosti softwaru

	Cíl	Závaznost dle úrovně softwaru	Splněno v rámci softwarového reinženýrství	Poznámka
1	Je dosaženo jistoty, že vývojové a přidružené procesy vyhovují schváleným softwarovým plánům a normám.	#	N	Není součástí softwarového reinženýrství.
2	Je dosaženo jistoty, že přechodová kritéria pro procesy životního cyklu SW jsou splněna.		N	Není součástí softwarového reinženýrství.
3	Přezkoumání kompletnosti a připravenosti SW je provedeno.	#	N	Není součástí softwarového reinženýrství.

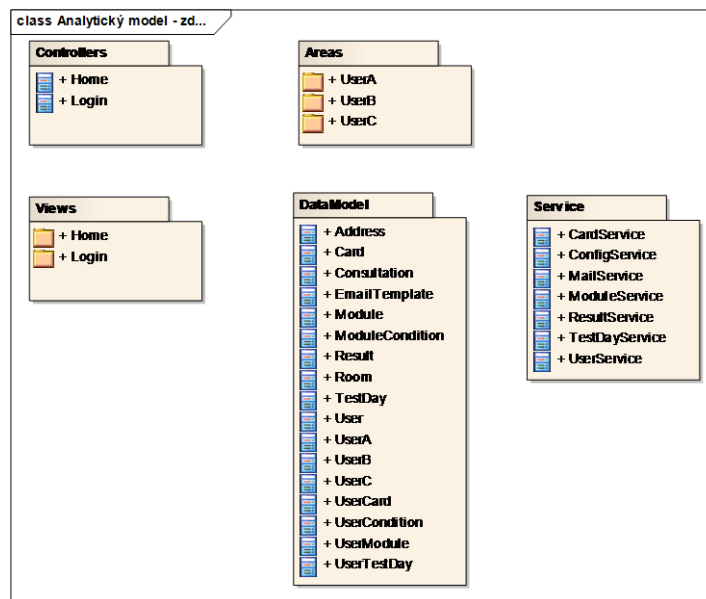
Tabulka 11 - Proces styku s certifikačním orgánem

	Cíl	Závaznost dle úrovně softwaru	Splněno v rámci softwarového reinženýrství	Poznámka
1	Komunikace a součinnosti mezi žadatelem a certifikačním orgánem jsou dohodnuty.		N	Není součástí softwarového reinženýrství.
2	Způsob splnění požadavků je navržen a získán souhlas pro Plán softwarových aspektů osvědčování způsobilosti.		N	Není součástí softwarového reinženýrství.
3	Splnění požadavků je doloženo.	X	S	Vytvoření modelu systému.

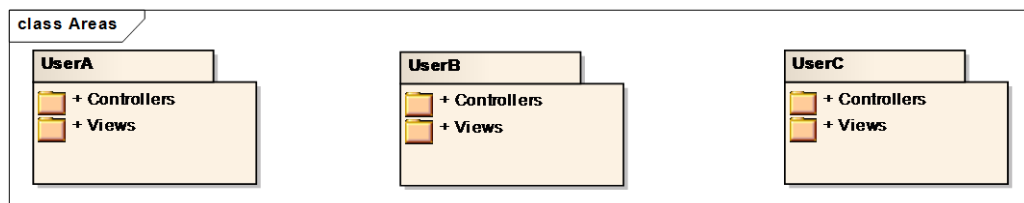
PŘÍLOHA B: Diagram balíčků

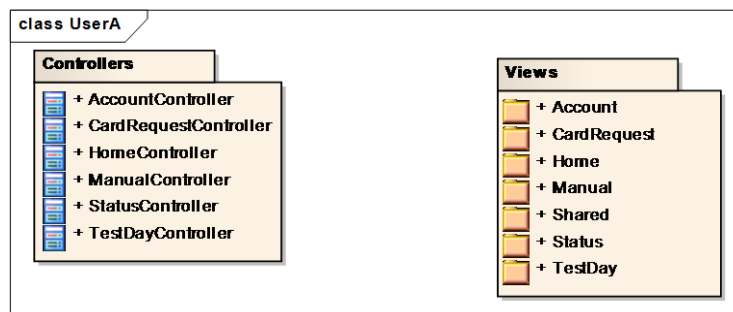
PŘÍLOHA C: Diagramy tříd

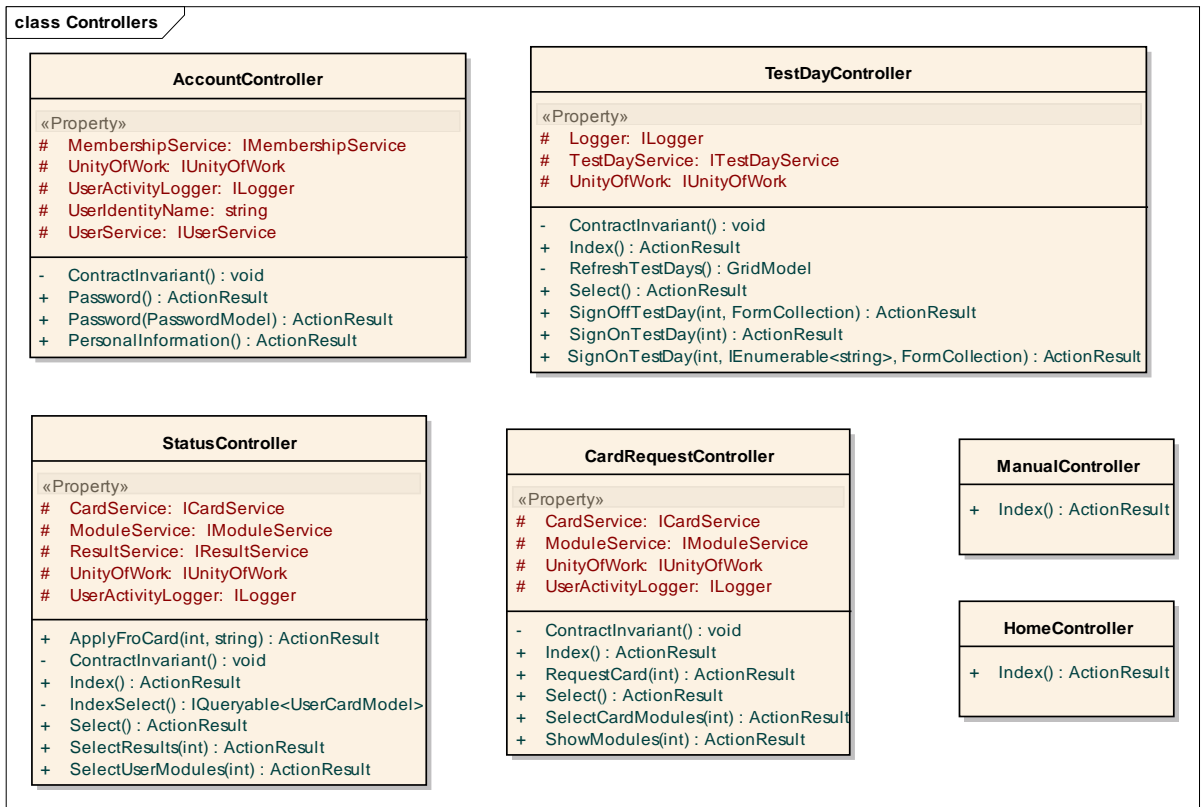
Areas

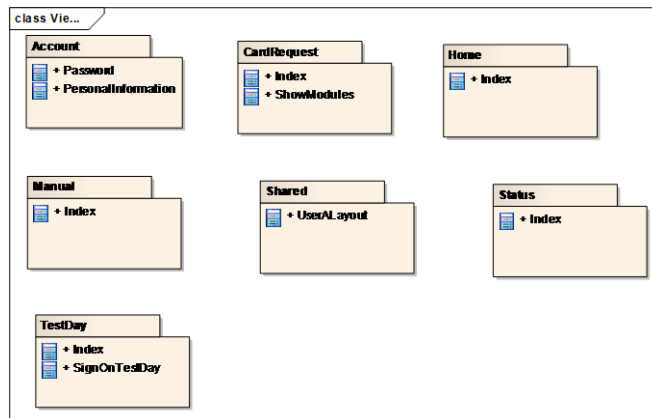
UserA

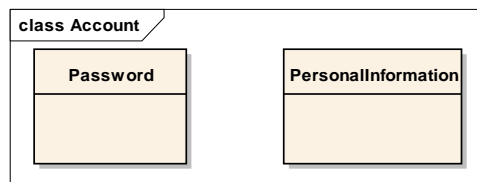
Controllers

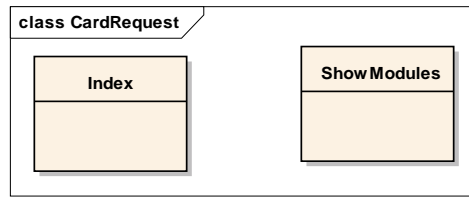
Views

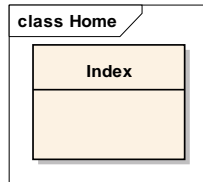
Account

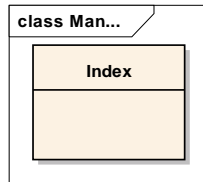
CardRequest

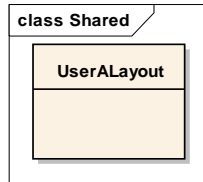
Home

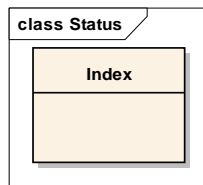
Manual

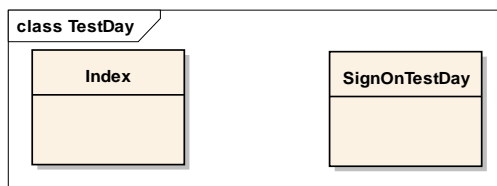
Shared

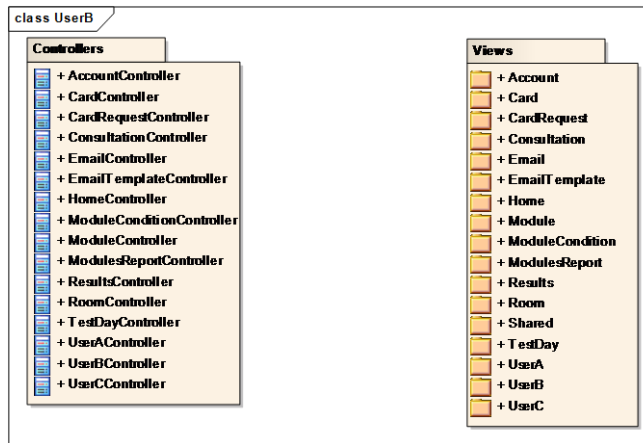
Status

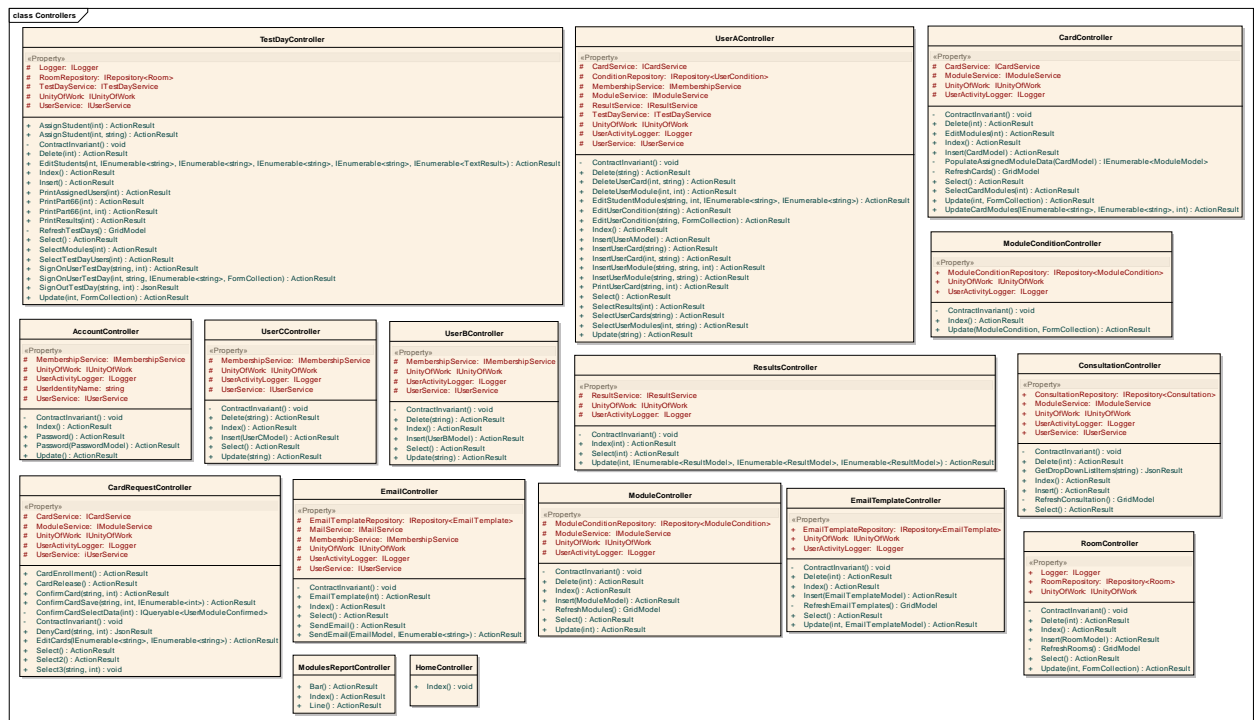
TestDay

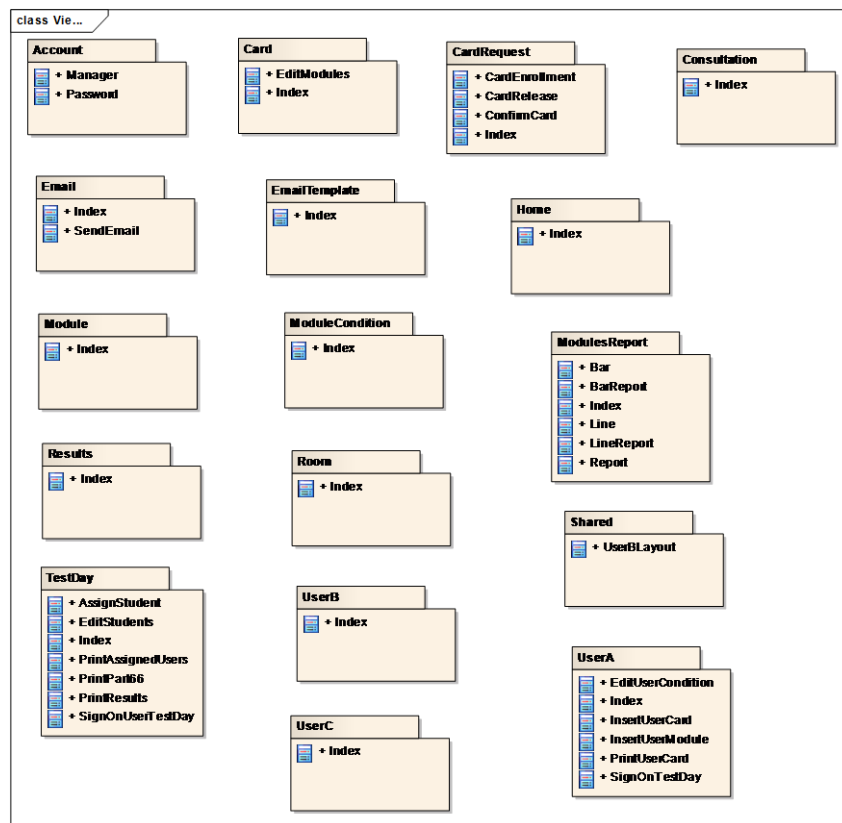
UserB

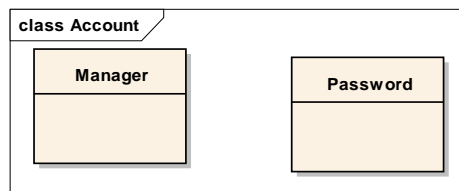
Controllers

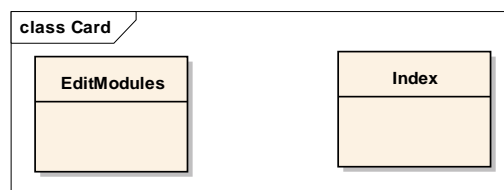
Views

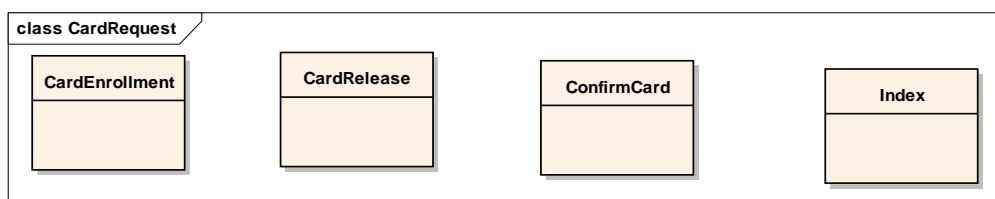
Account

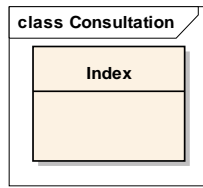
Card

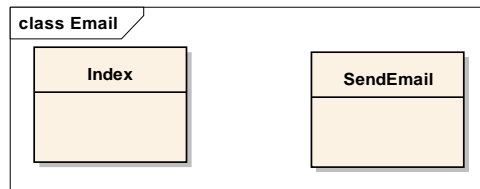
CardRequest

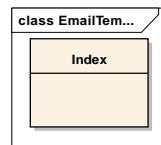
Consultation

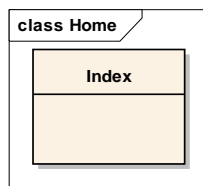
Email

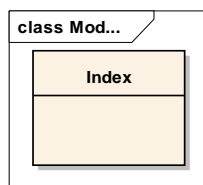
EmailTemplate

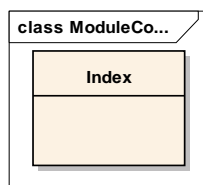
Home

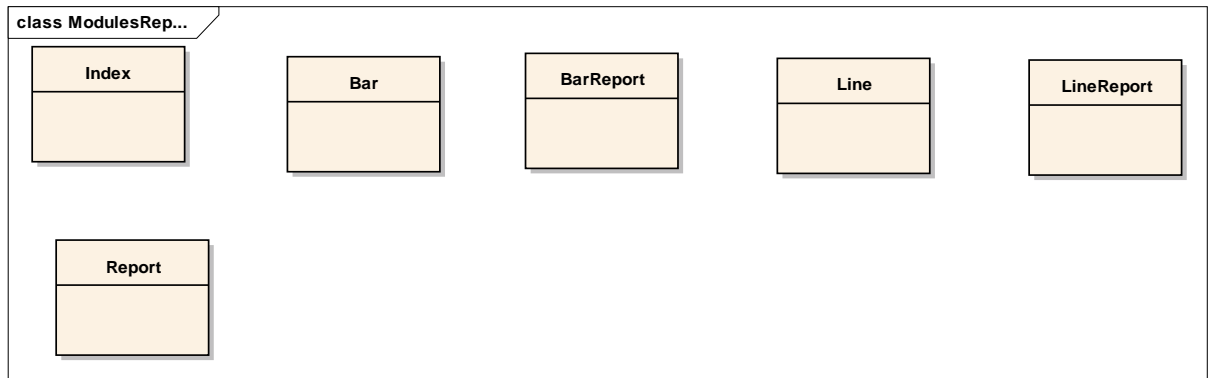
Module

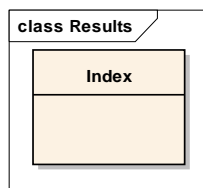
ModuleCondition

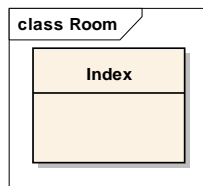
ModulesReport

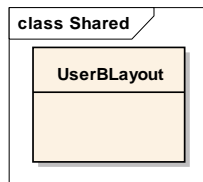
Results

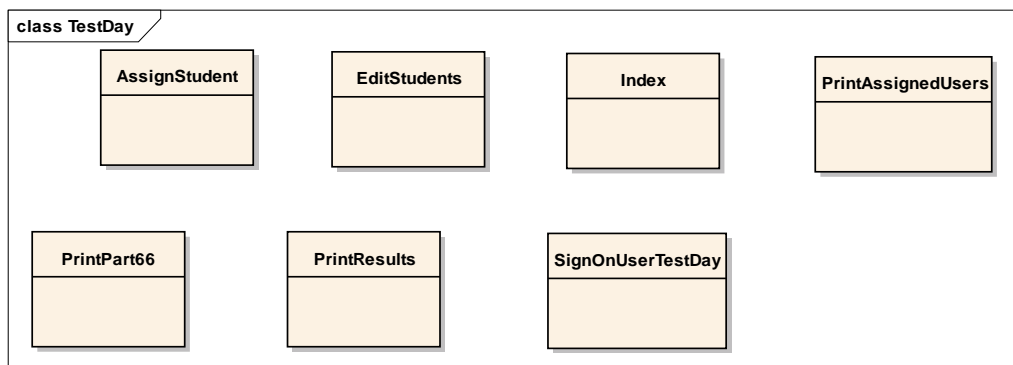
Room

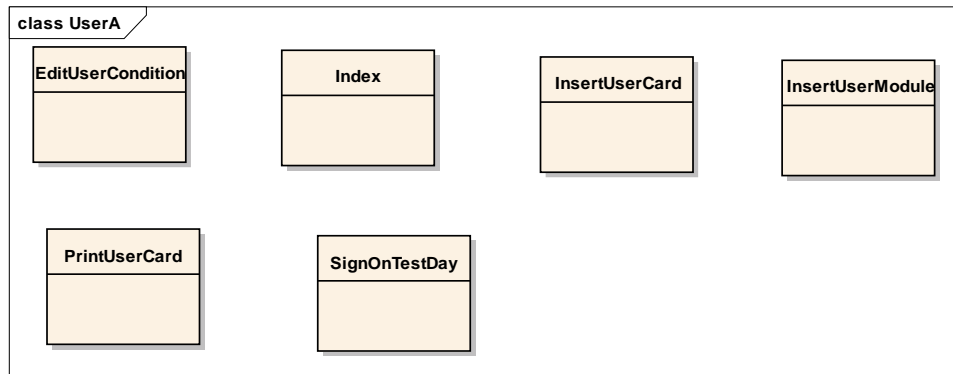
Shared

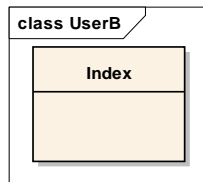
TestDay

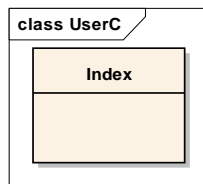
UserA

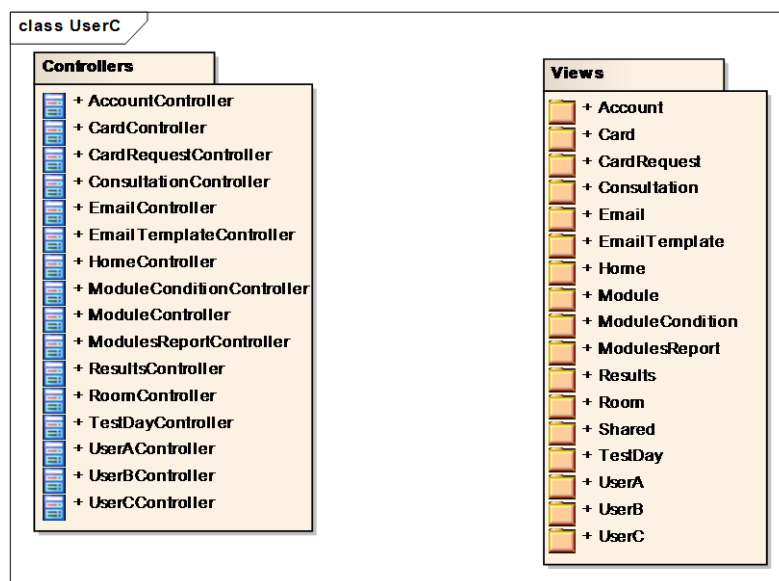
UserB

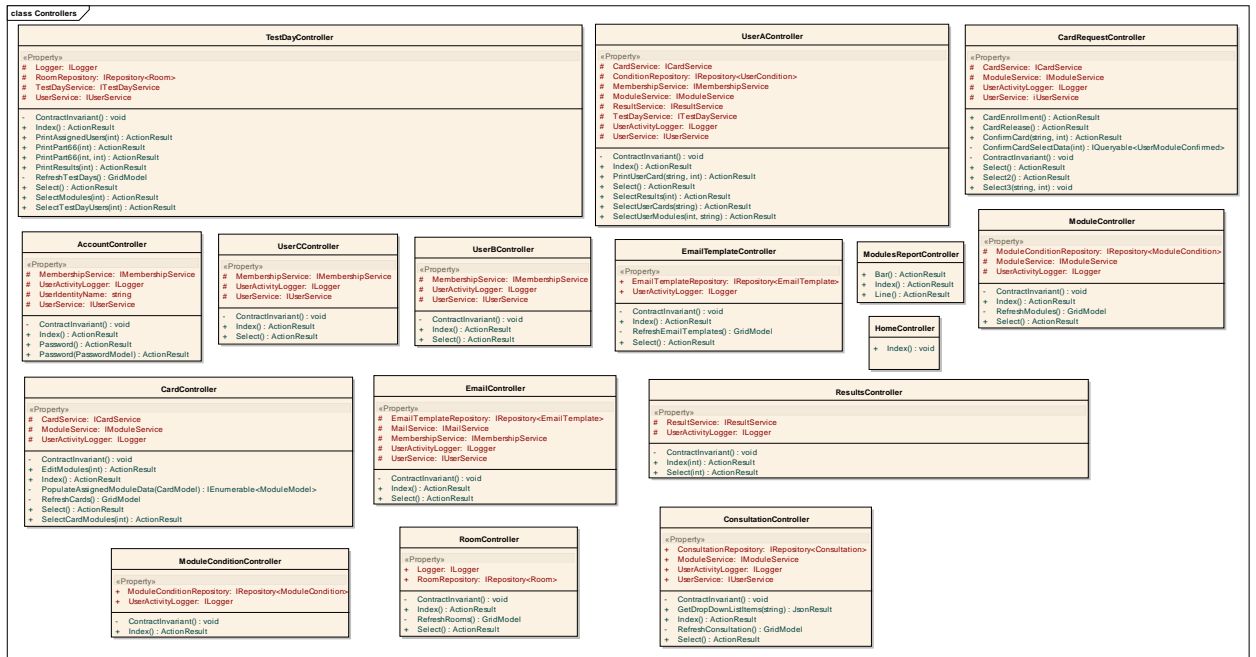
UserC

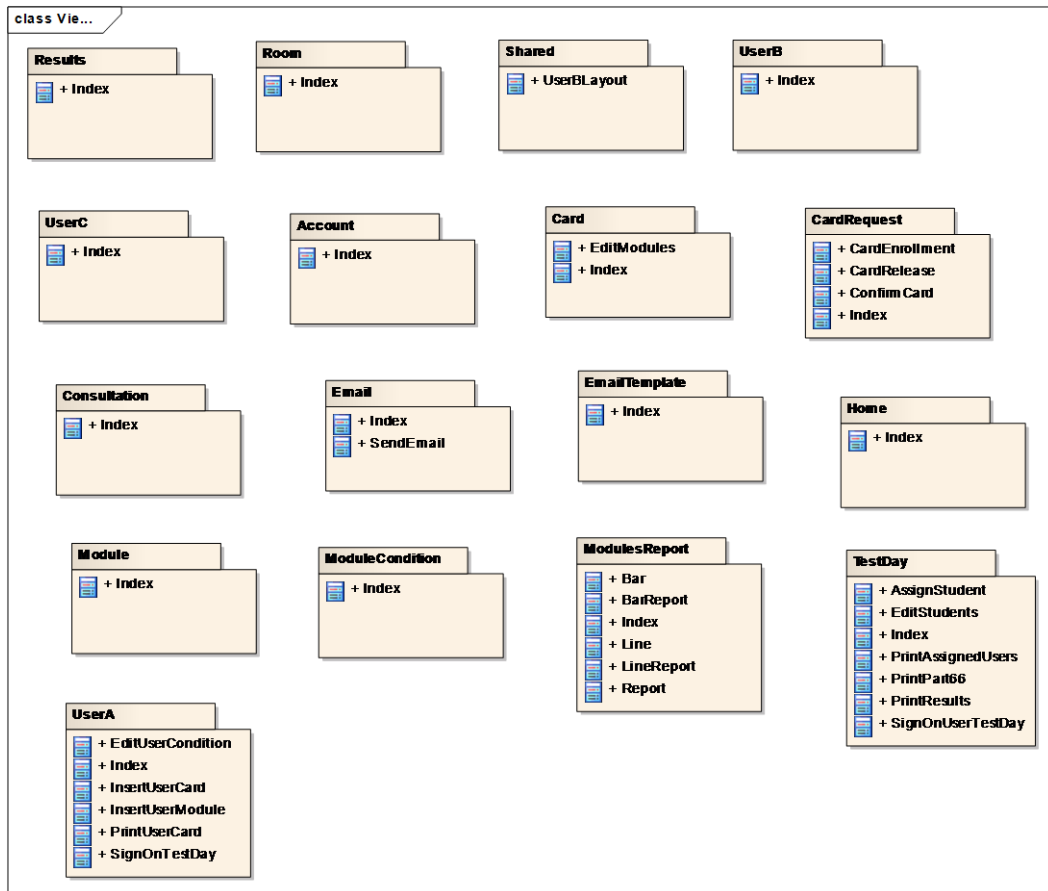
UserC

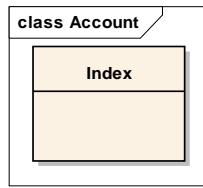
Controllers

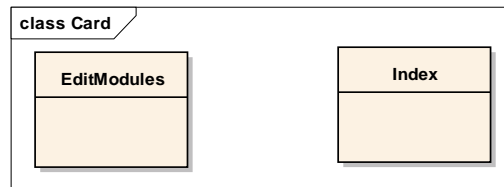
Views

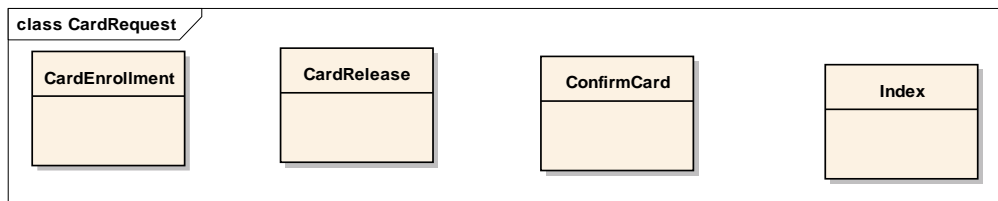
Account

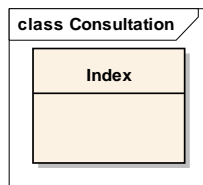
Card

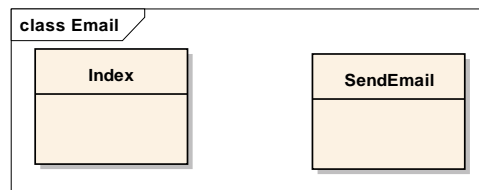
CardRequest

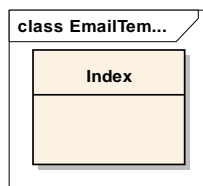
Consultation

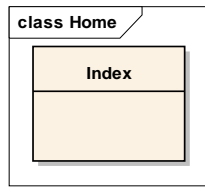
Email

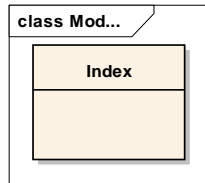
EmailTemplate

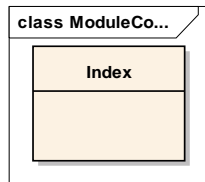
Home

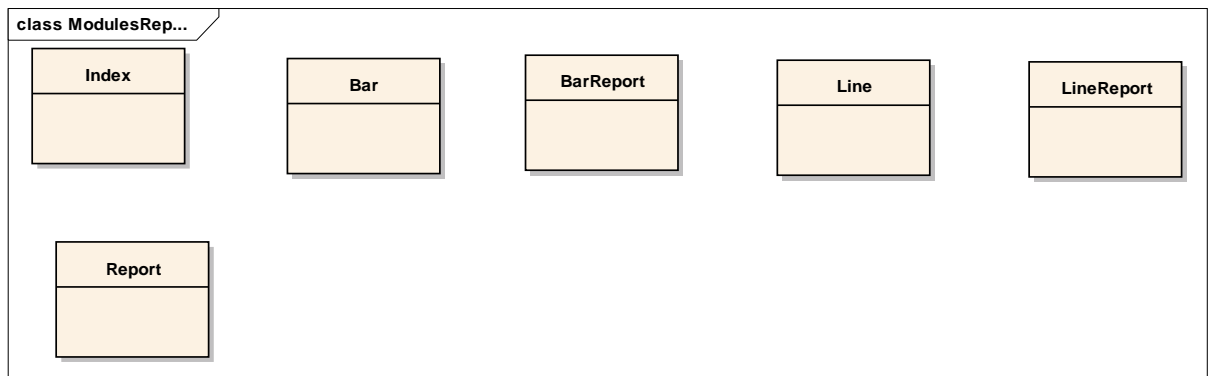
Module

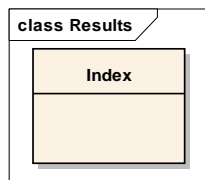
ModuleCondition

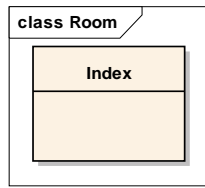
ModulesReport

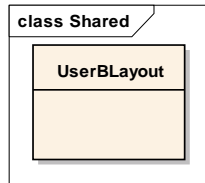
Results

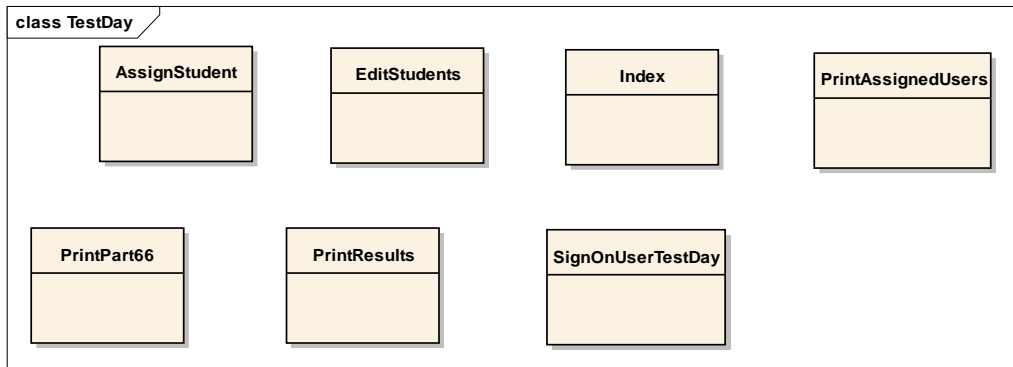
Room

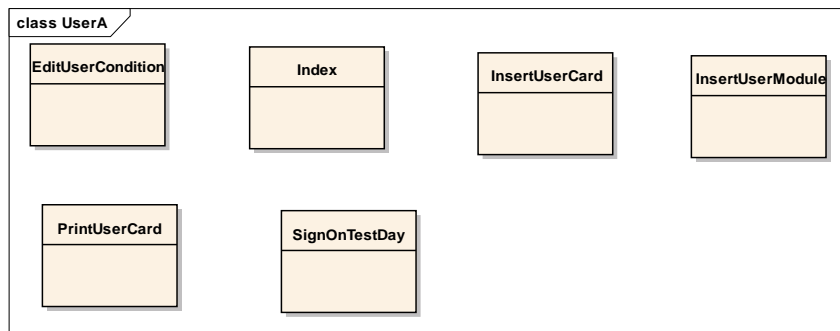
Shared

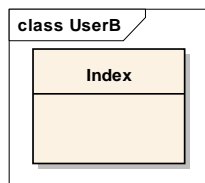
TestDay

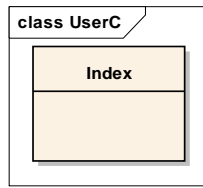
UserA

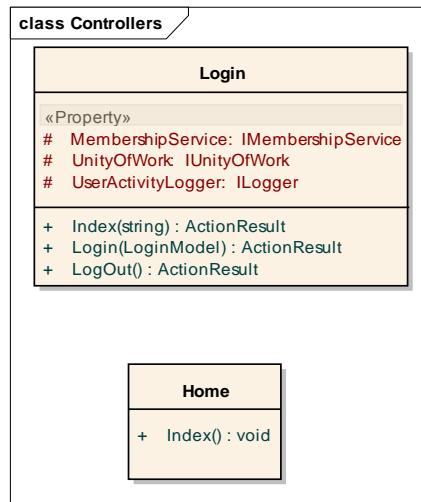
UserB

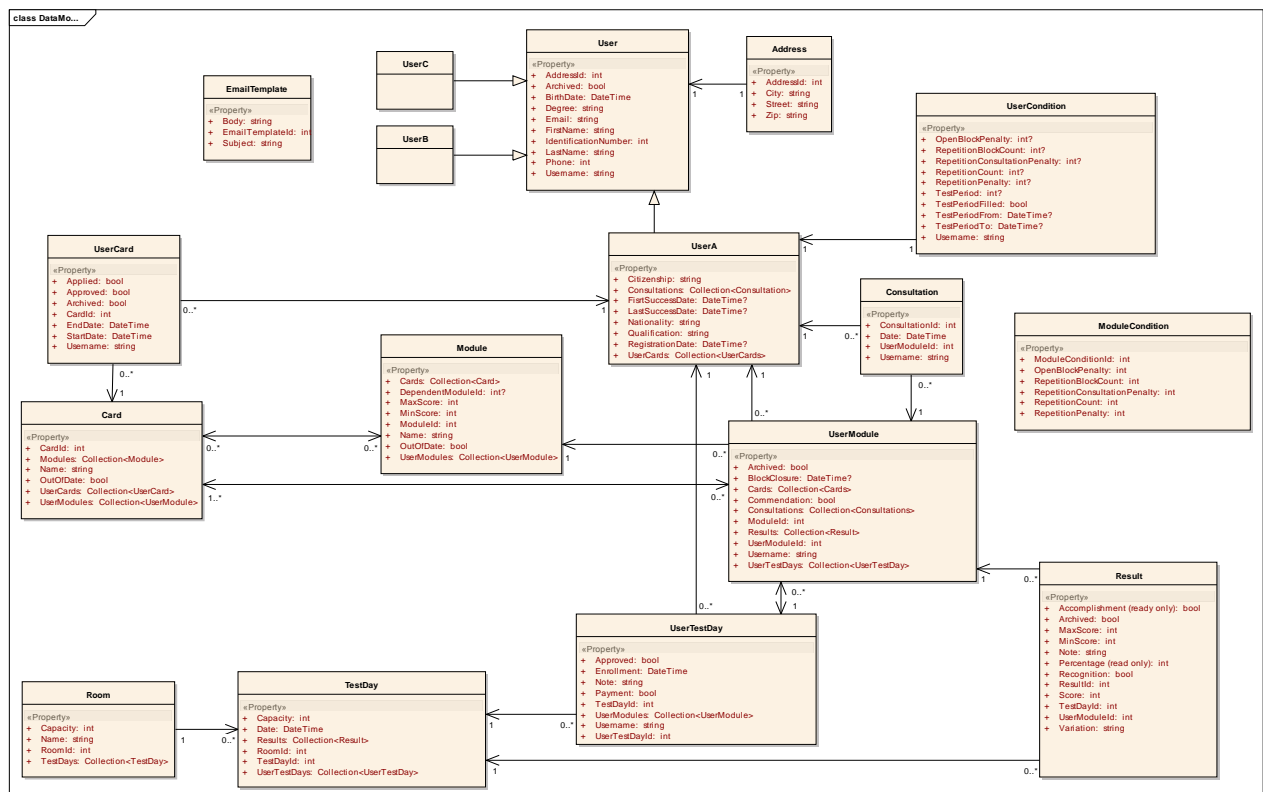
UserC

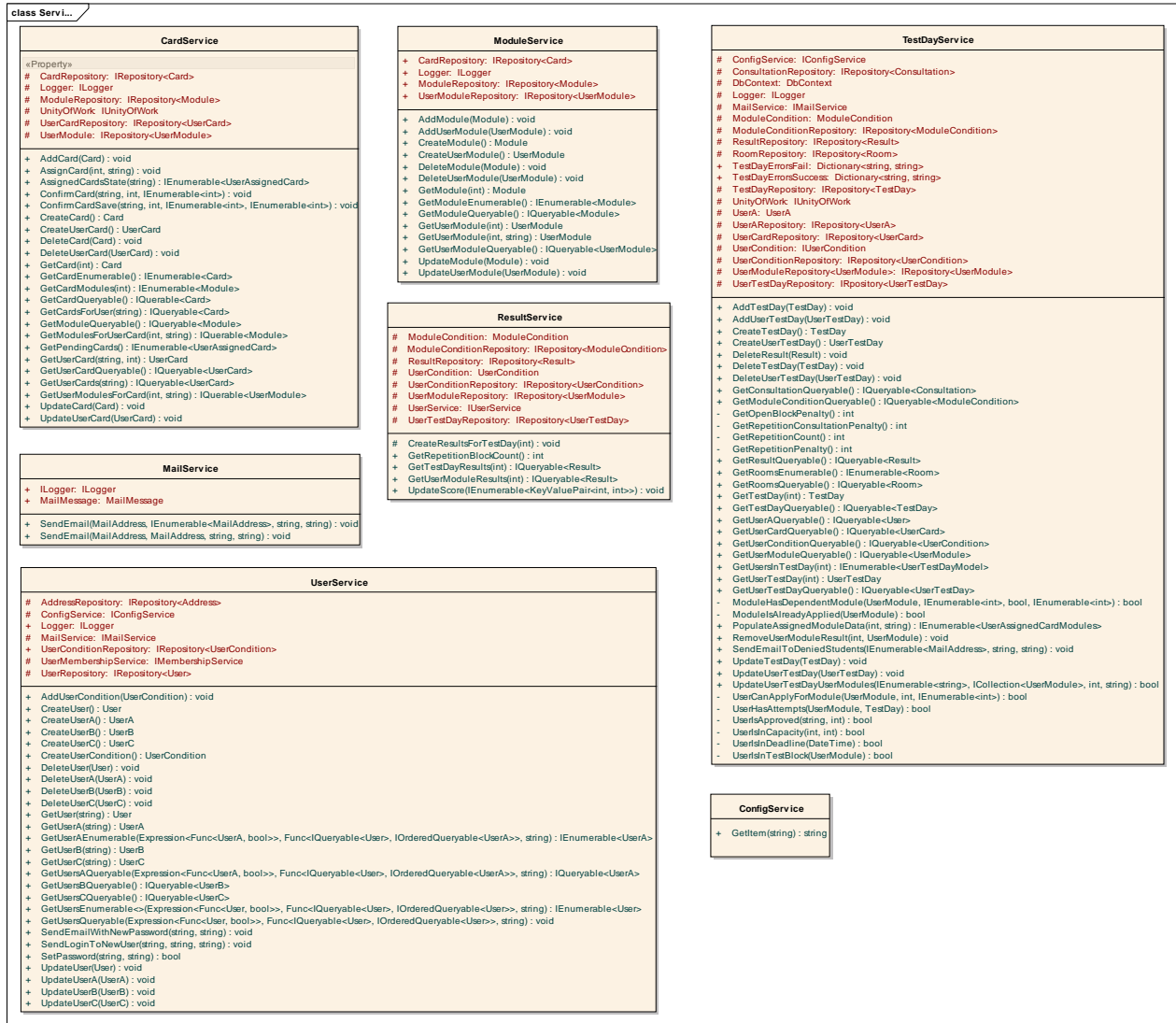
Controllers

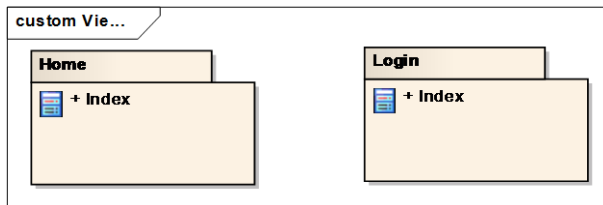
DataModel

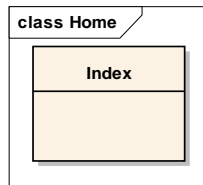
Service

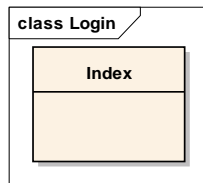
Views

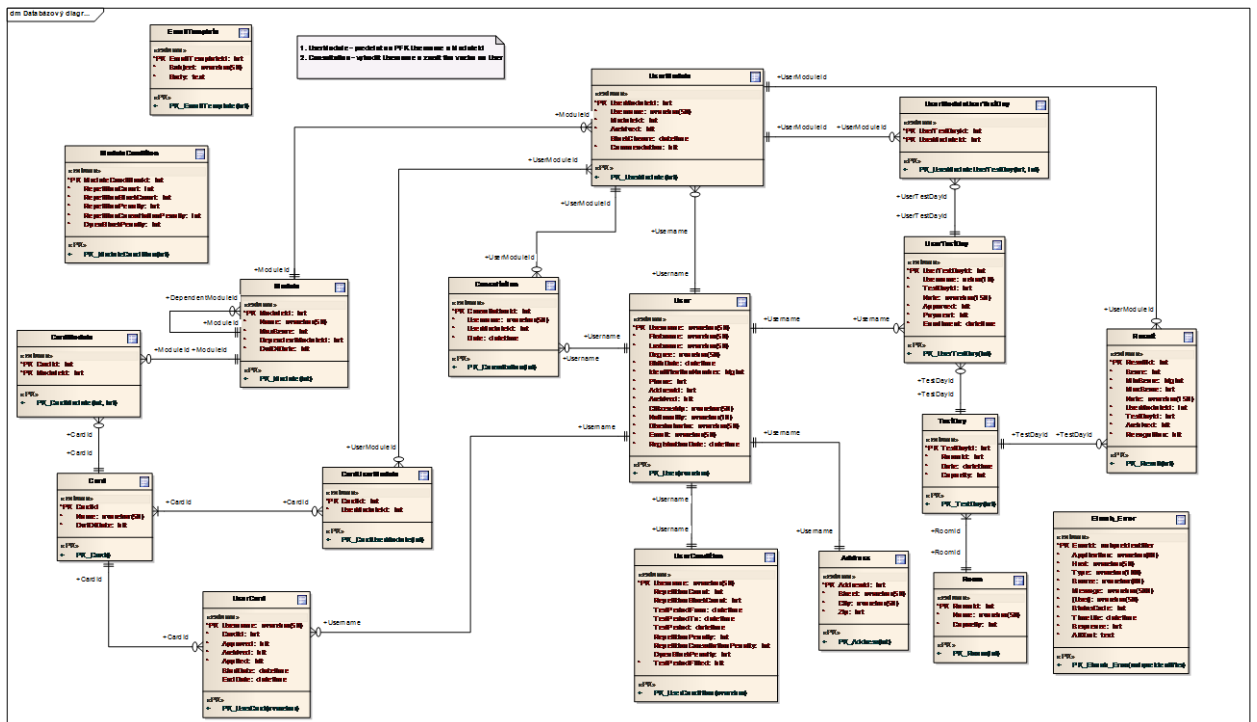
Home

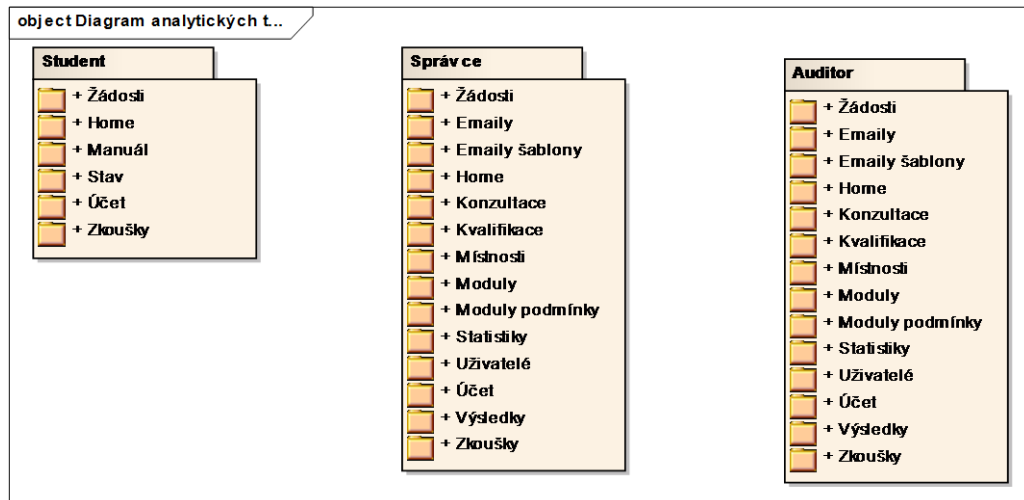
Login

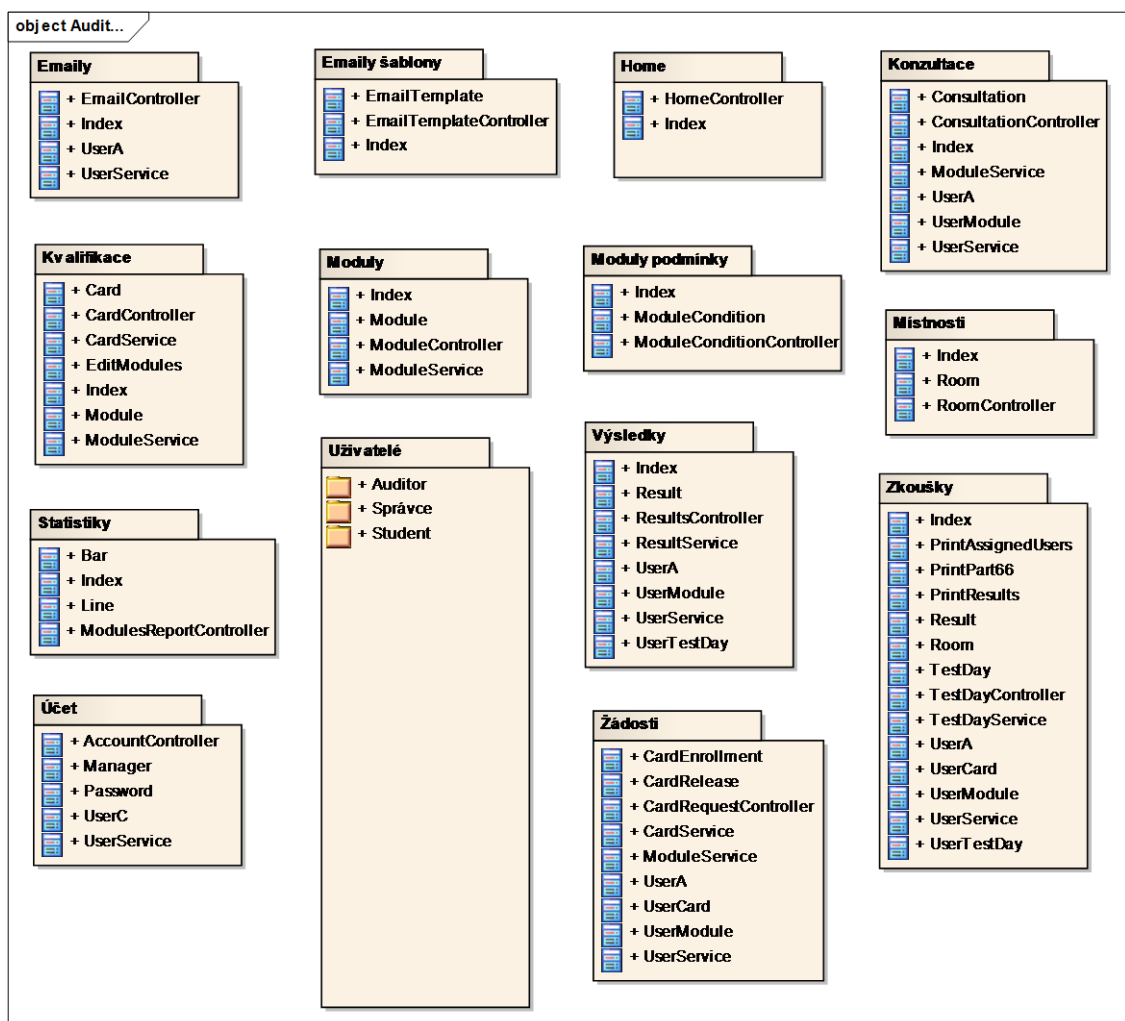
Databázový diagram

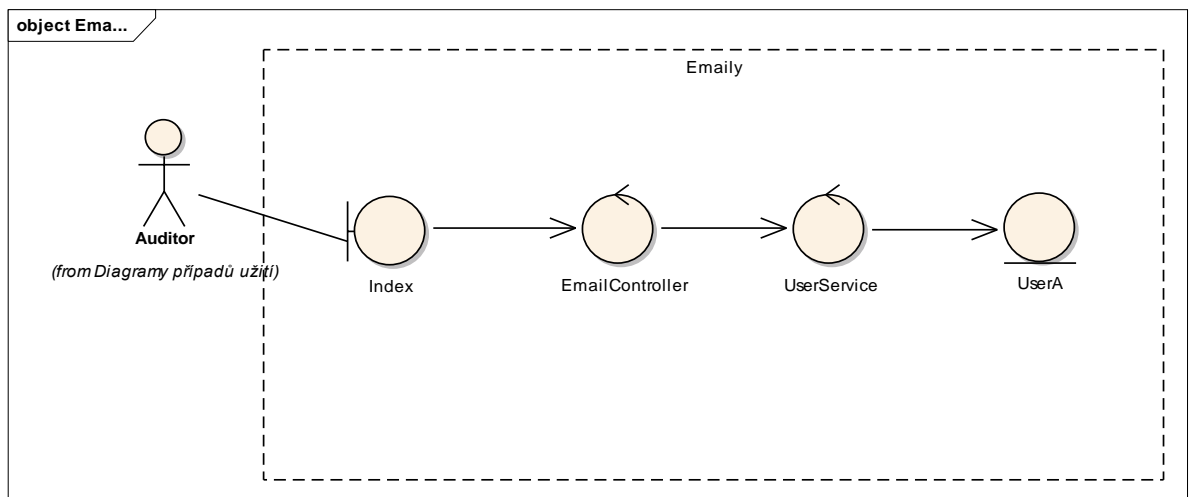
PŘÍLOHA D: Objektové diagramy

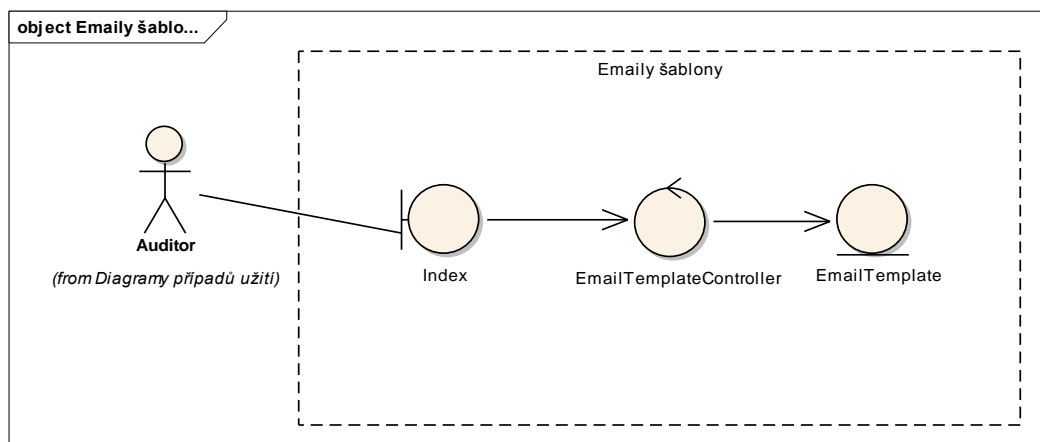
Auditor

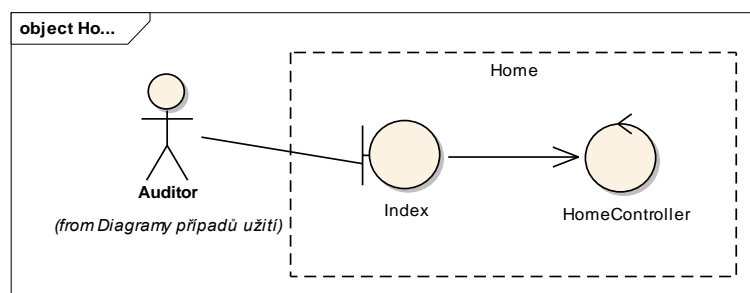
Emaily

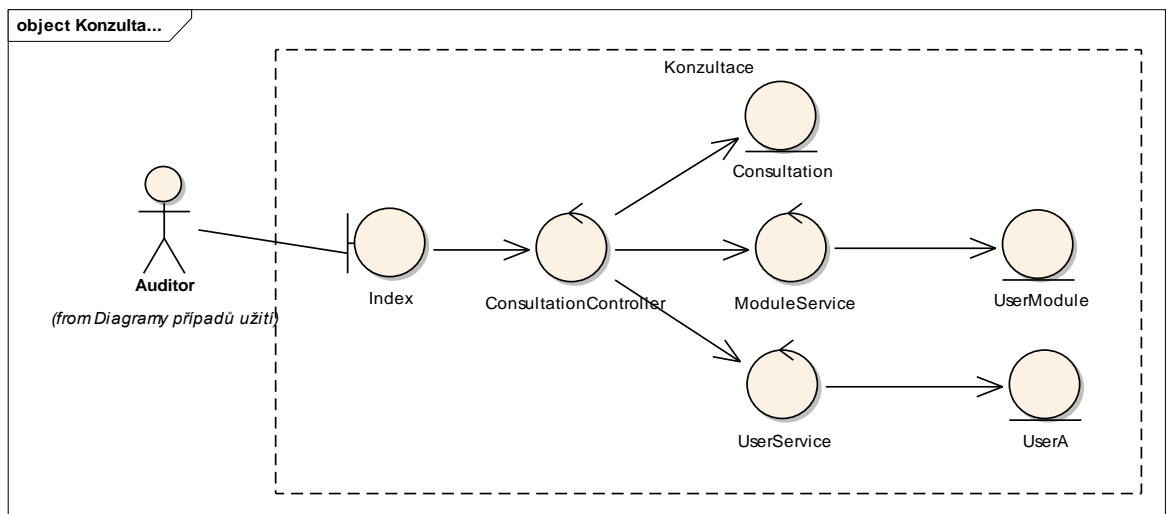
Emaily šablony

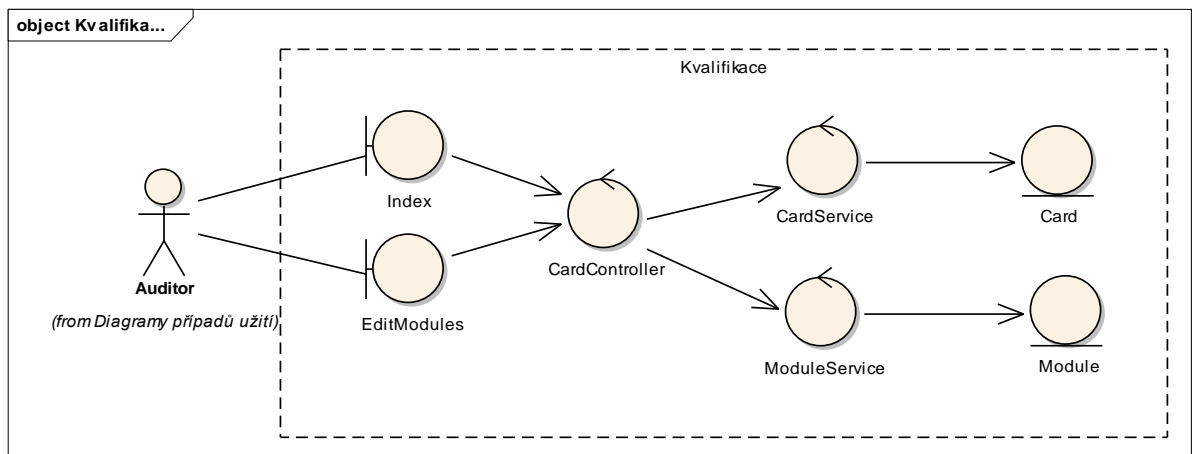
Home

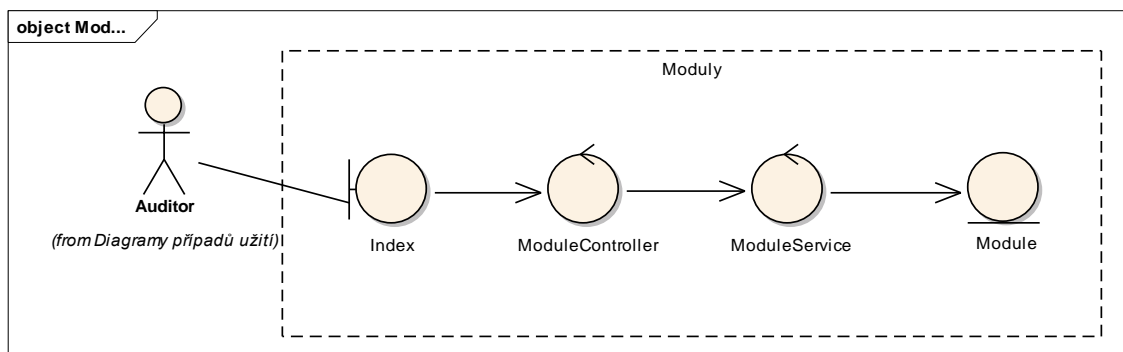
Konzultace

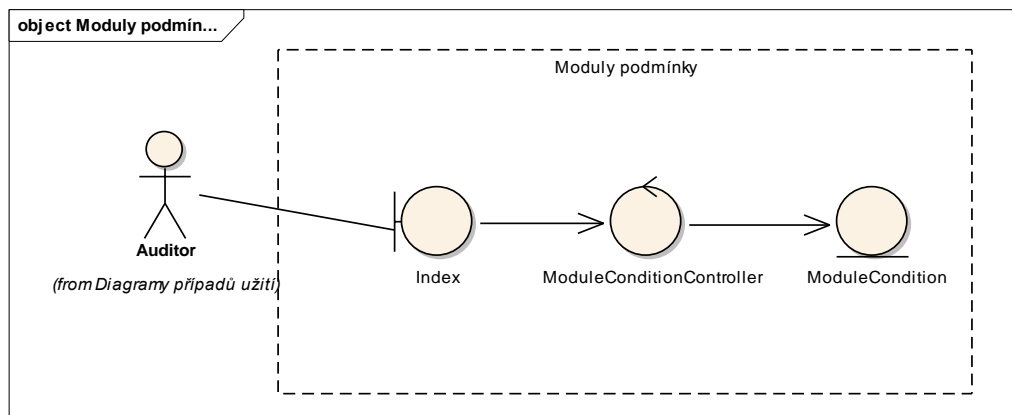
Kvalifikace

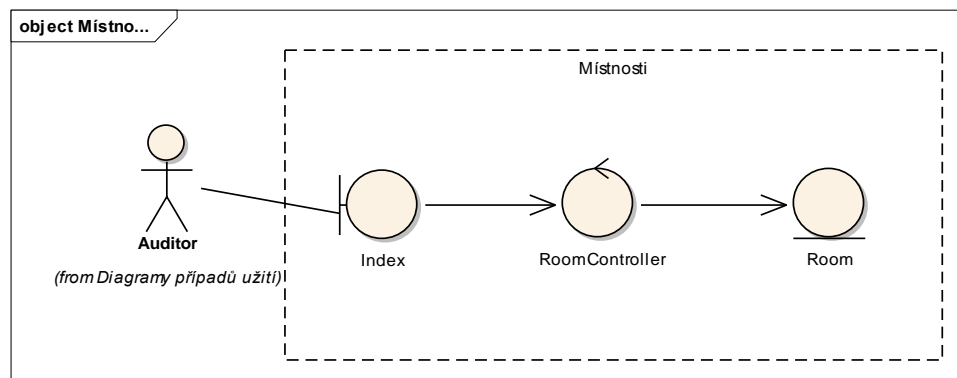
Moduly

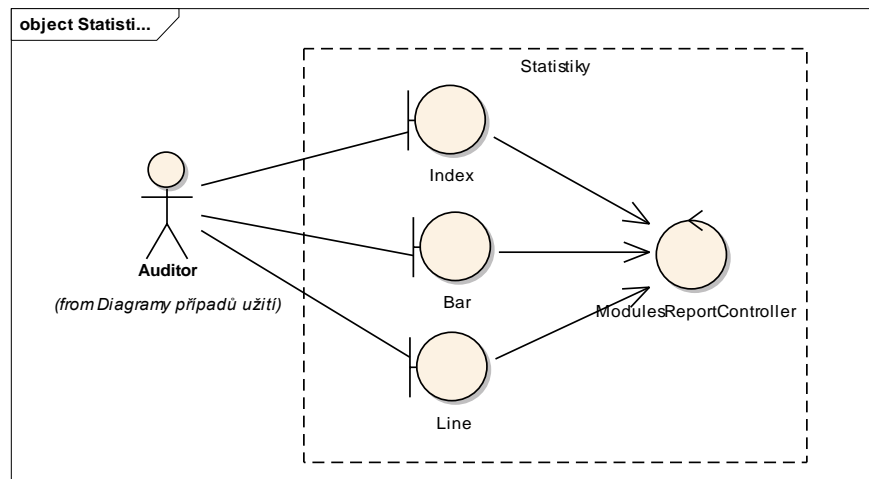
Moduly podmínky

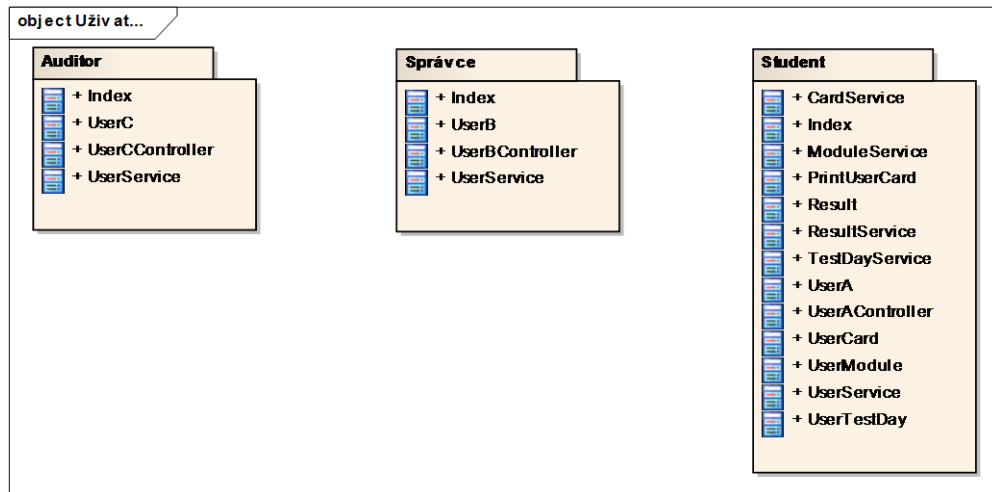
Místnosti

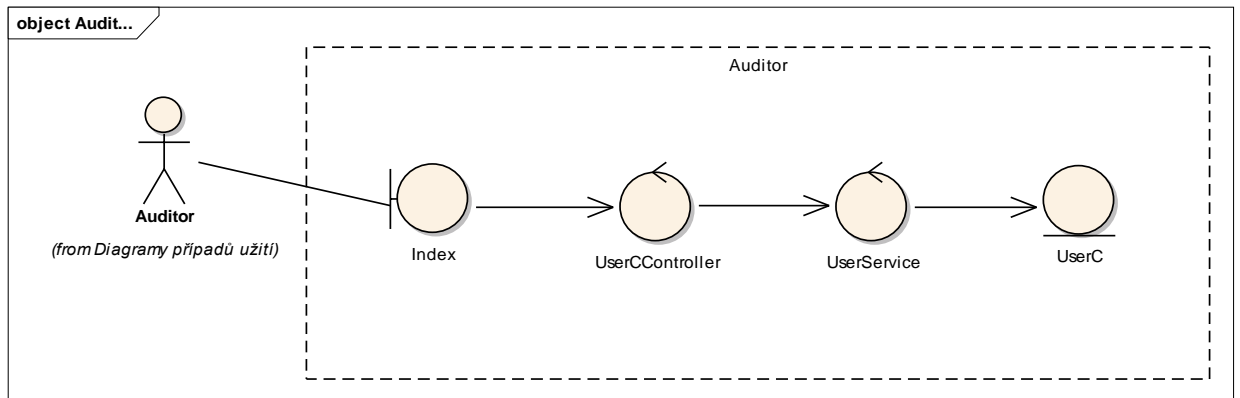
Statistiky

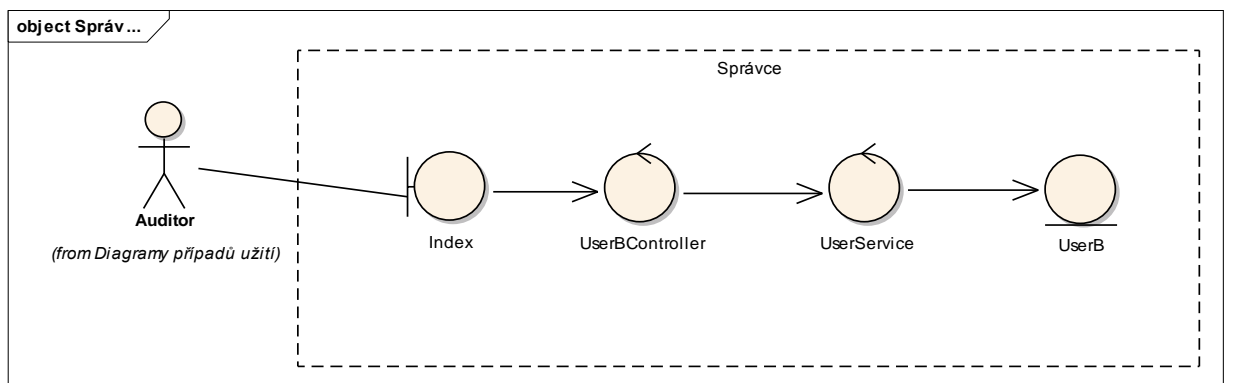
Uživatelé

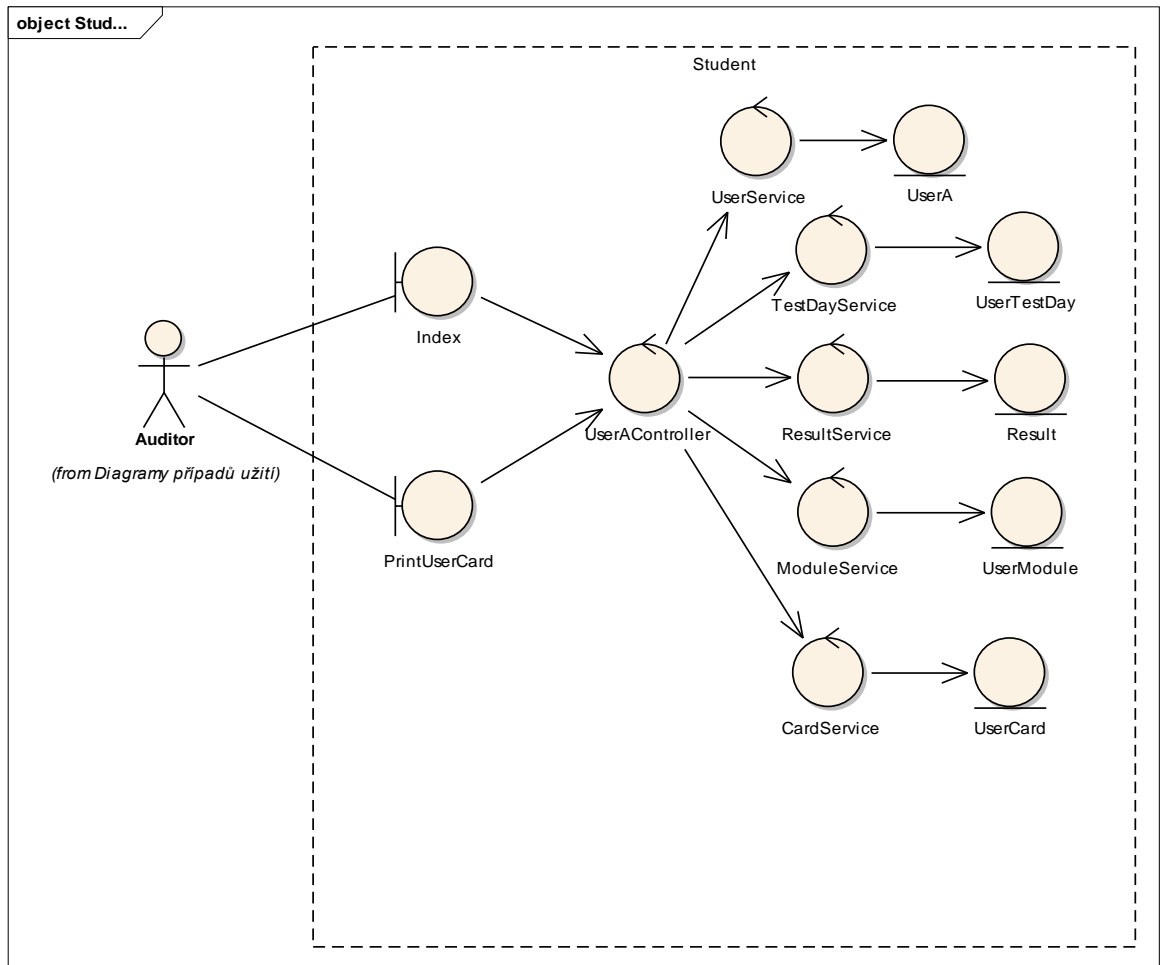
Auditor

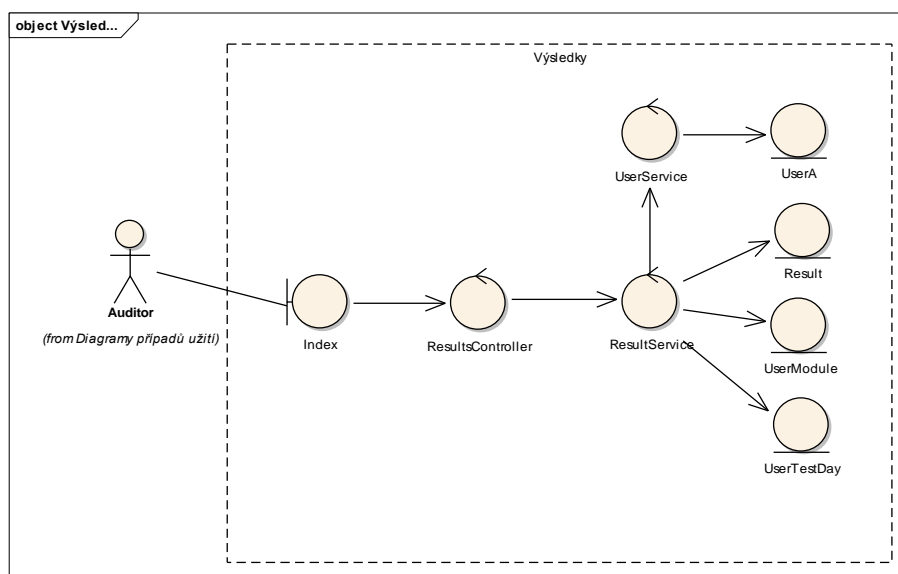
Správce

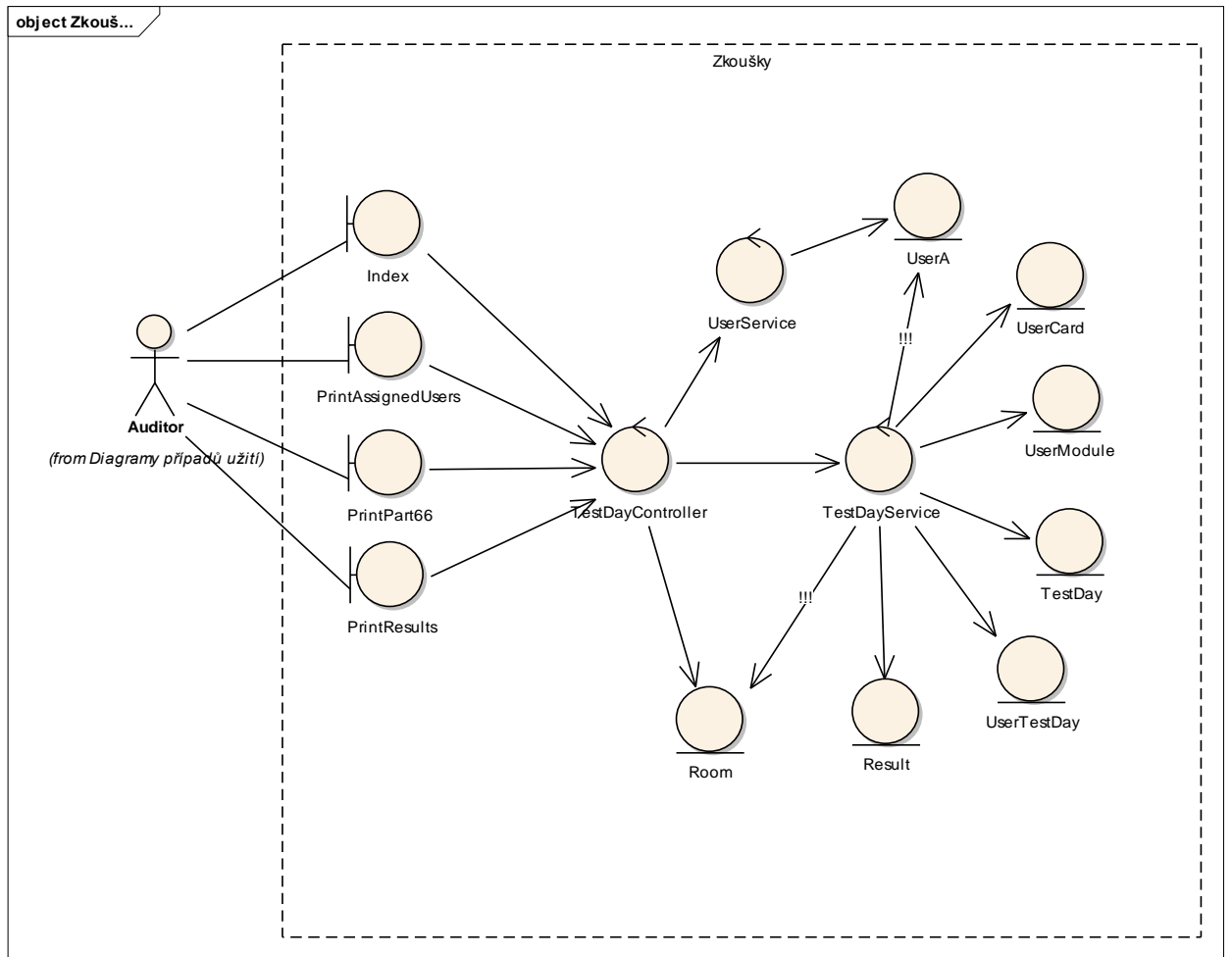
Student

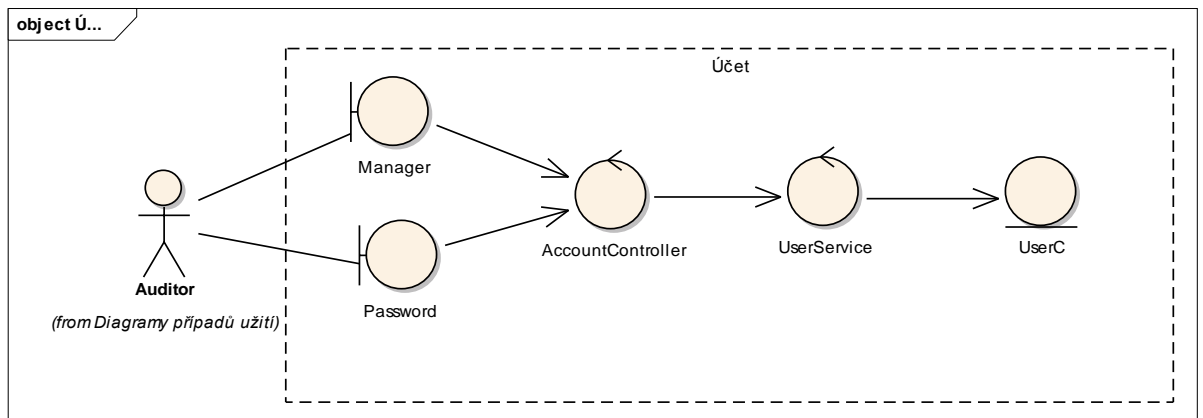
Výsledky

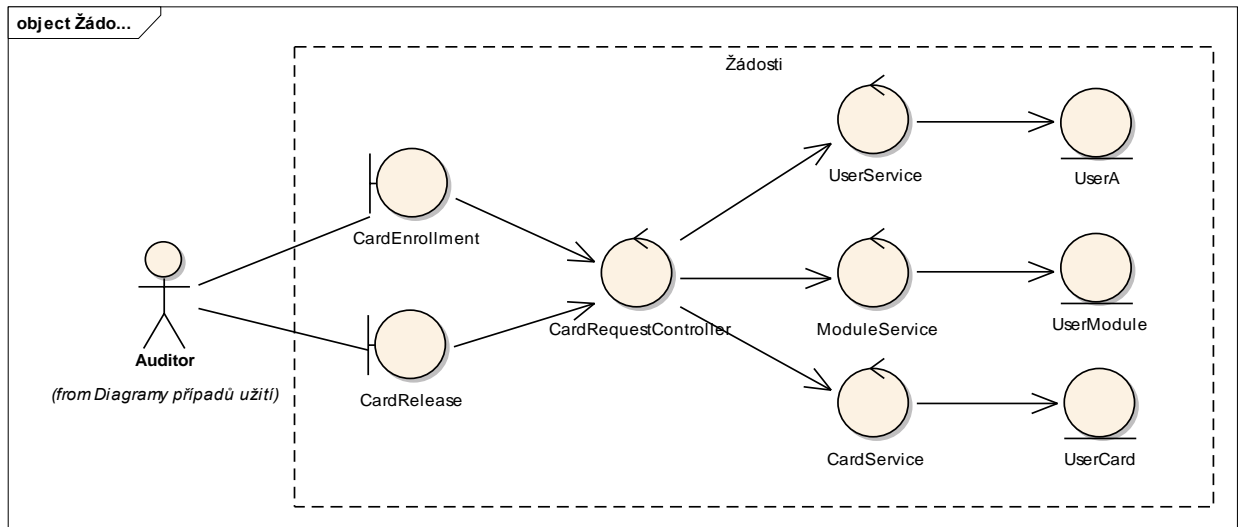
Zkoušky

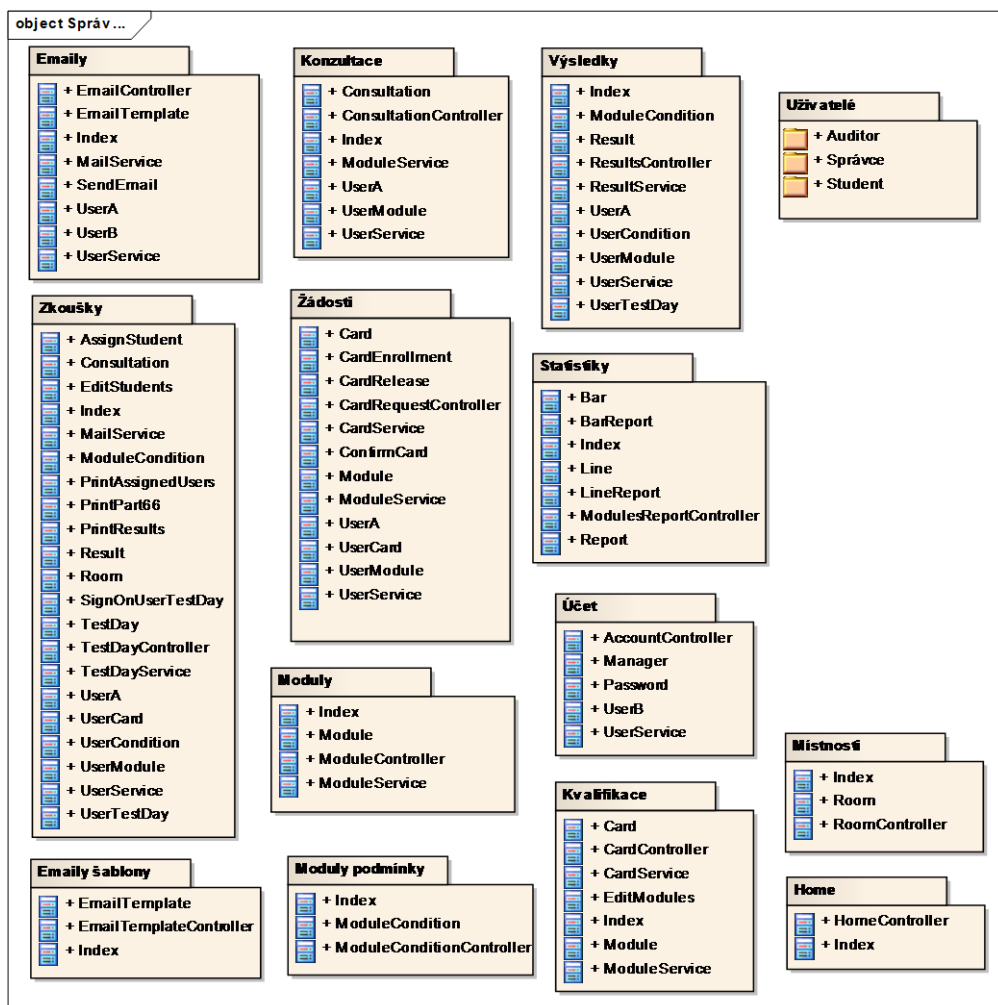
Účet

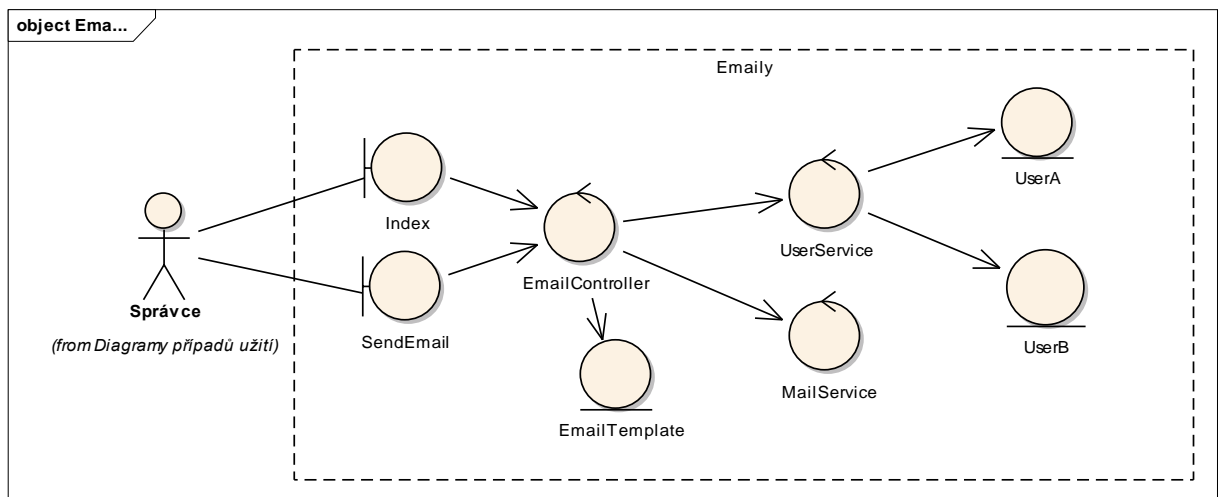
Žádosti

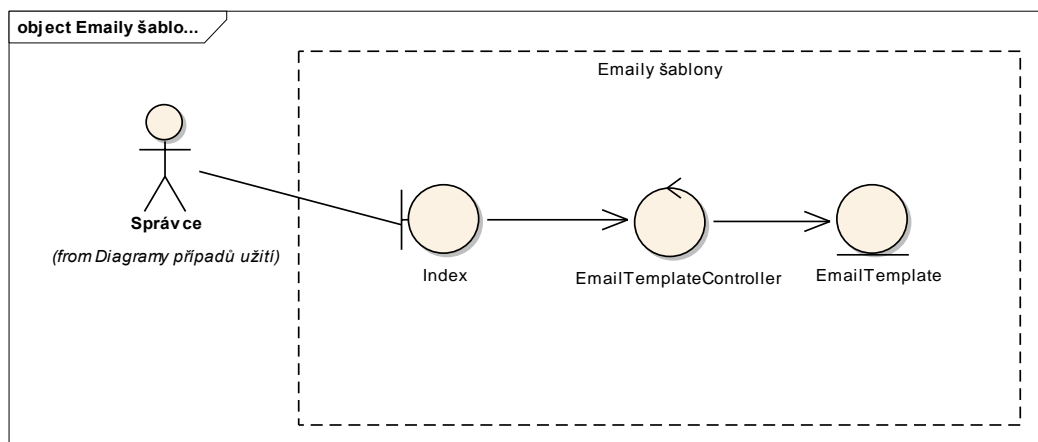
Správce

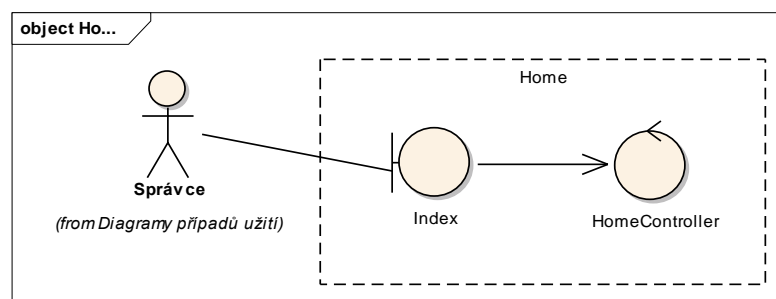
Emaily

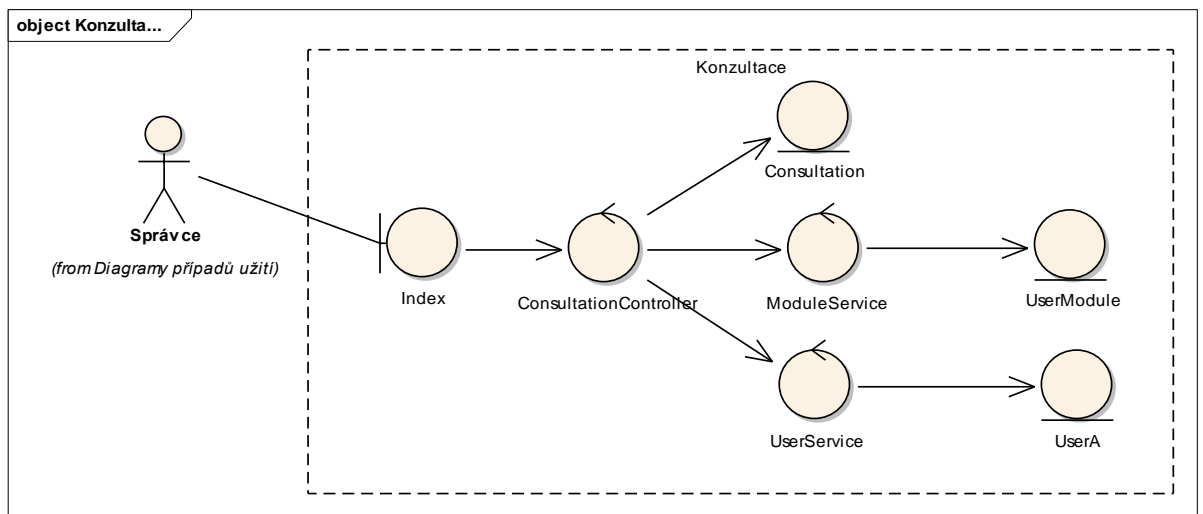
Emaily šablony

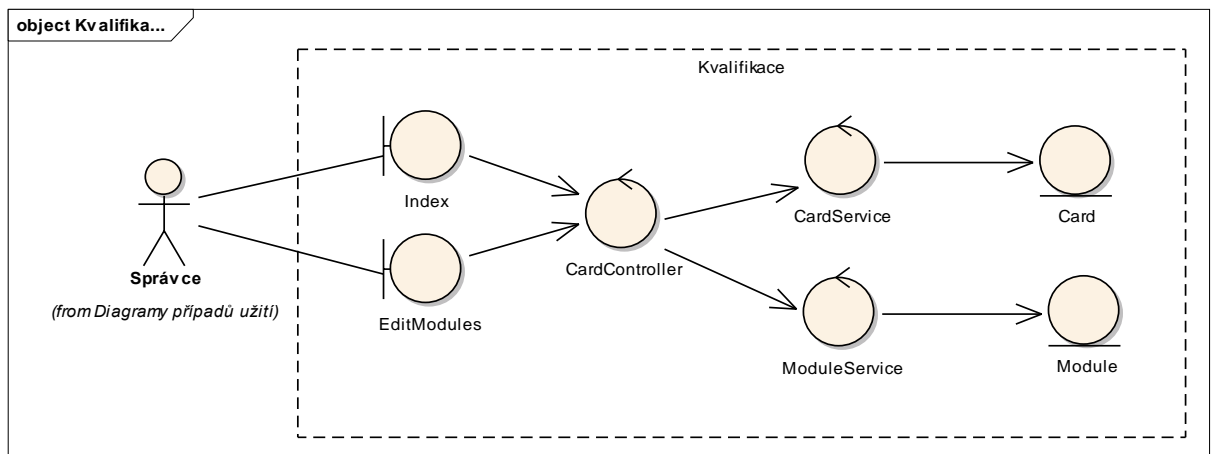
Home

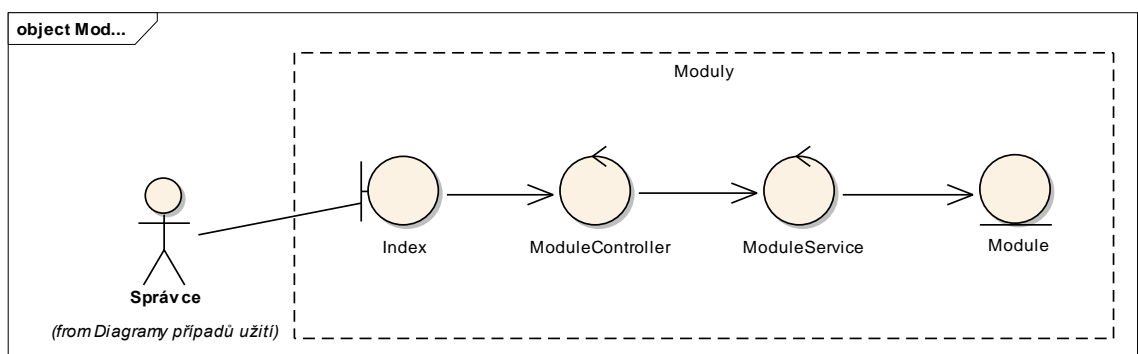
Konzultace

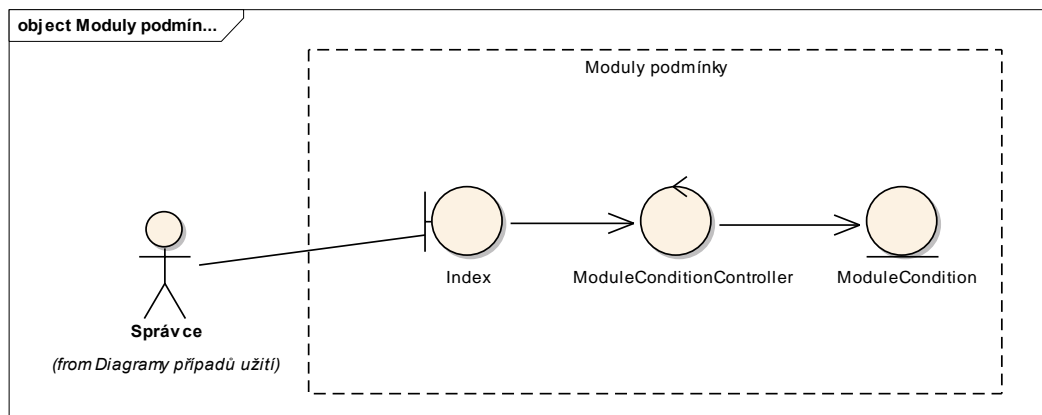
Kvalifikace

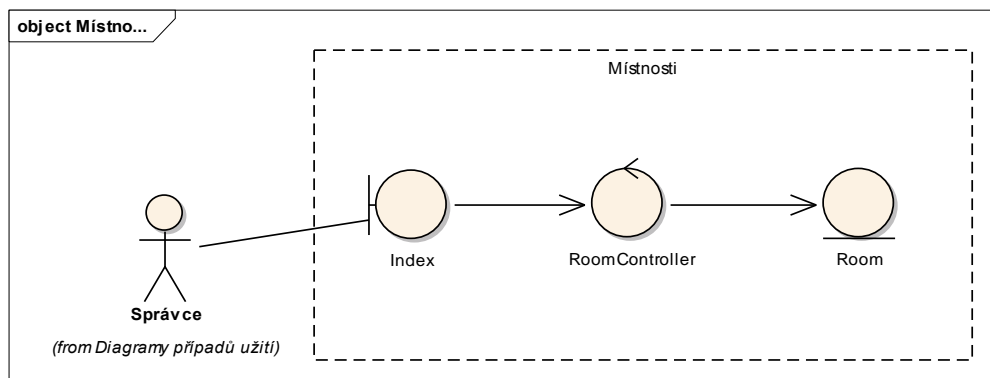
Moduly

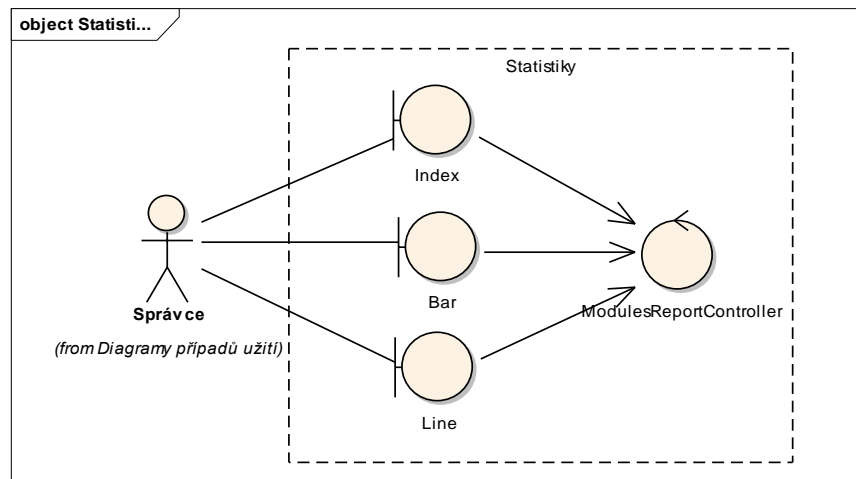
Moduly podmínky

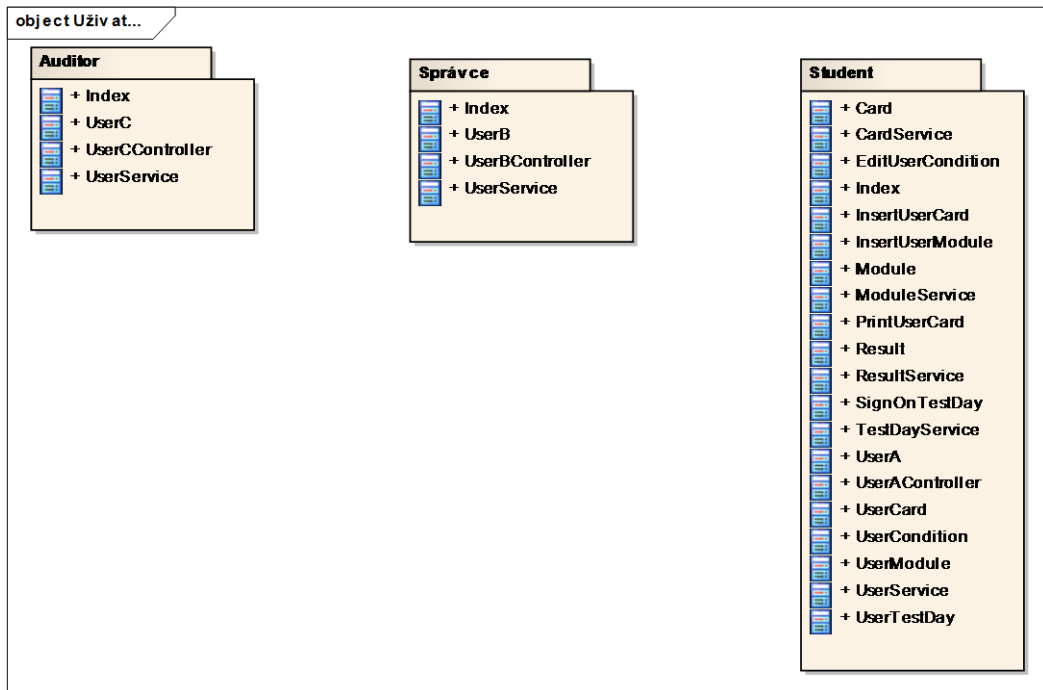
Místnosti

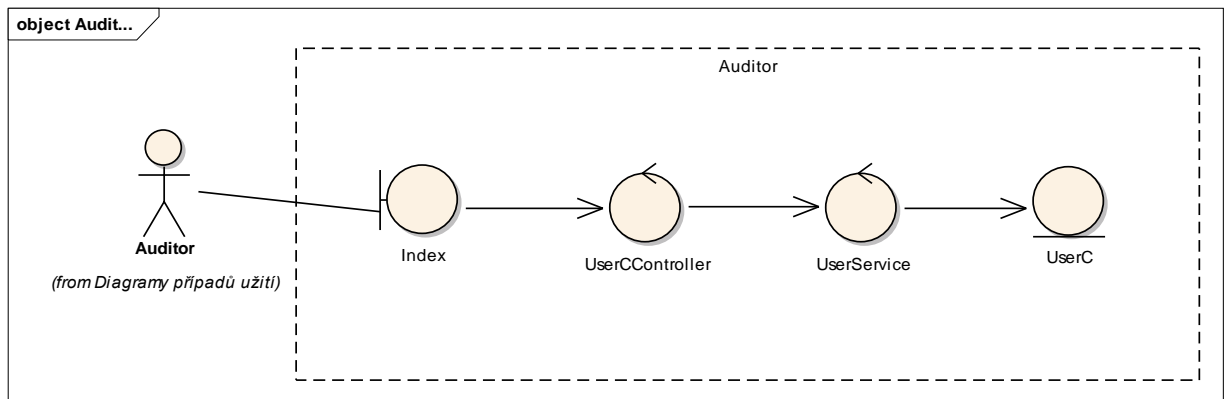
Statistiky

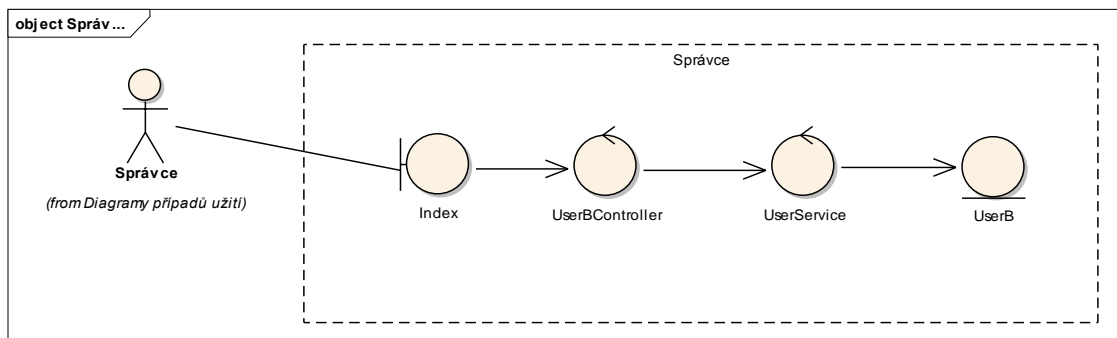
Uživatelé

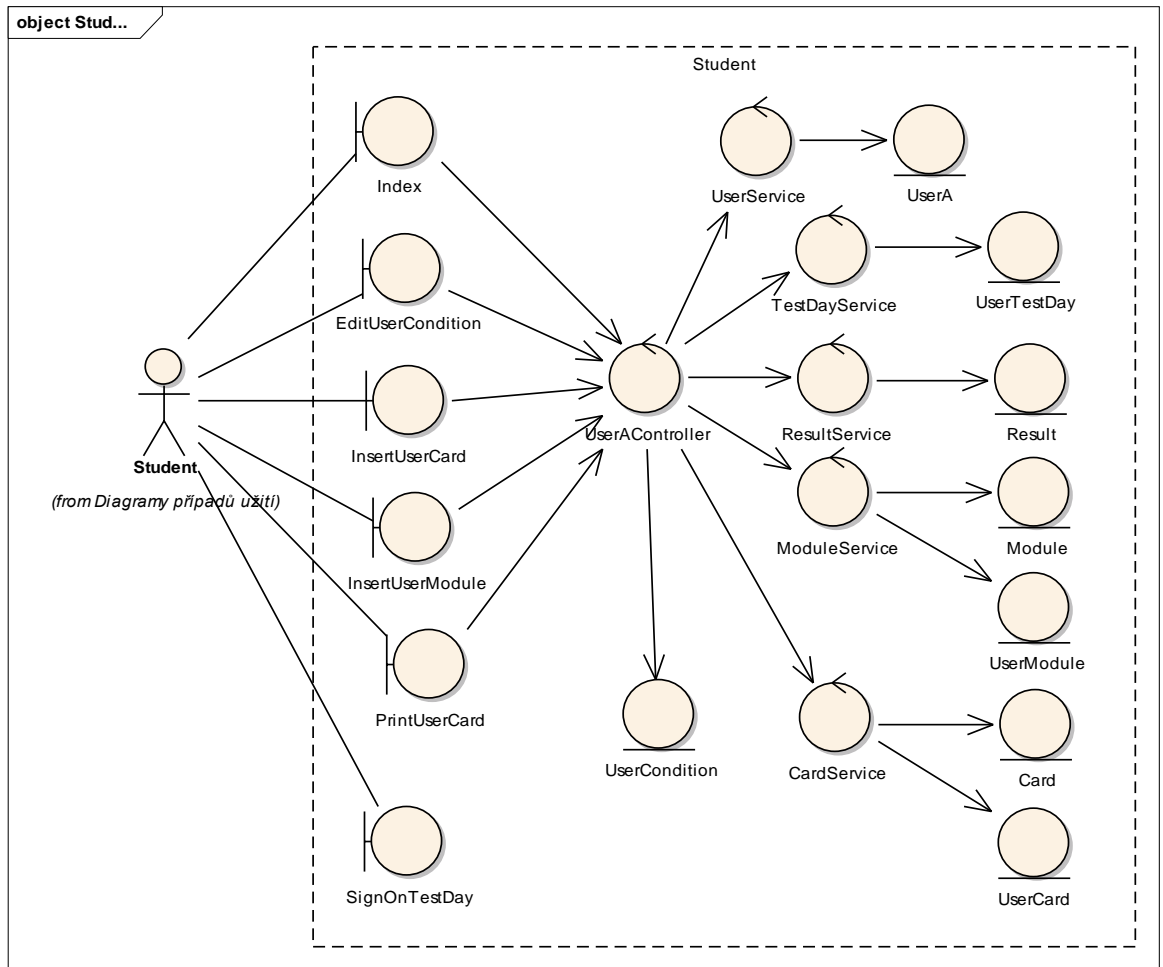
Auditor

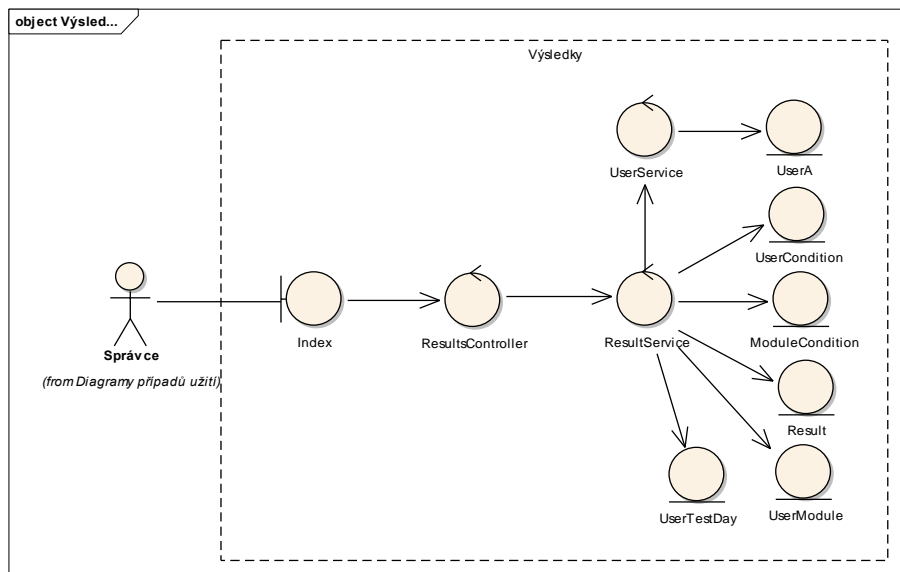
Správce

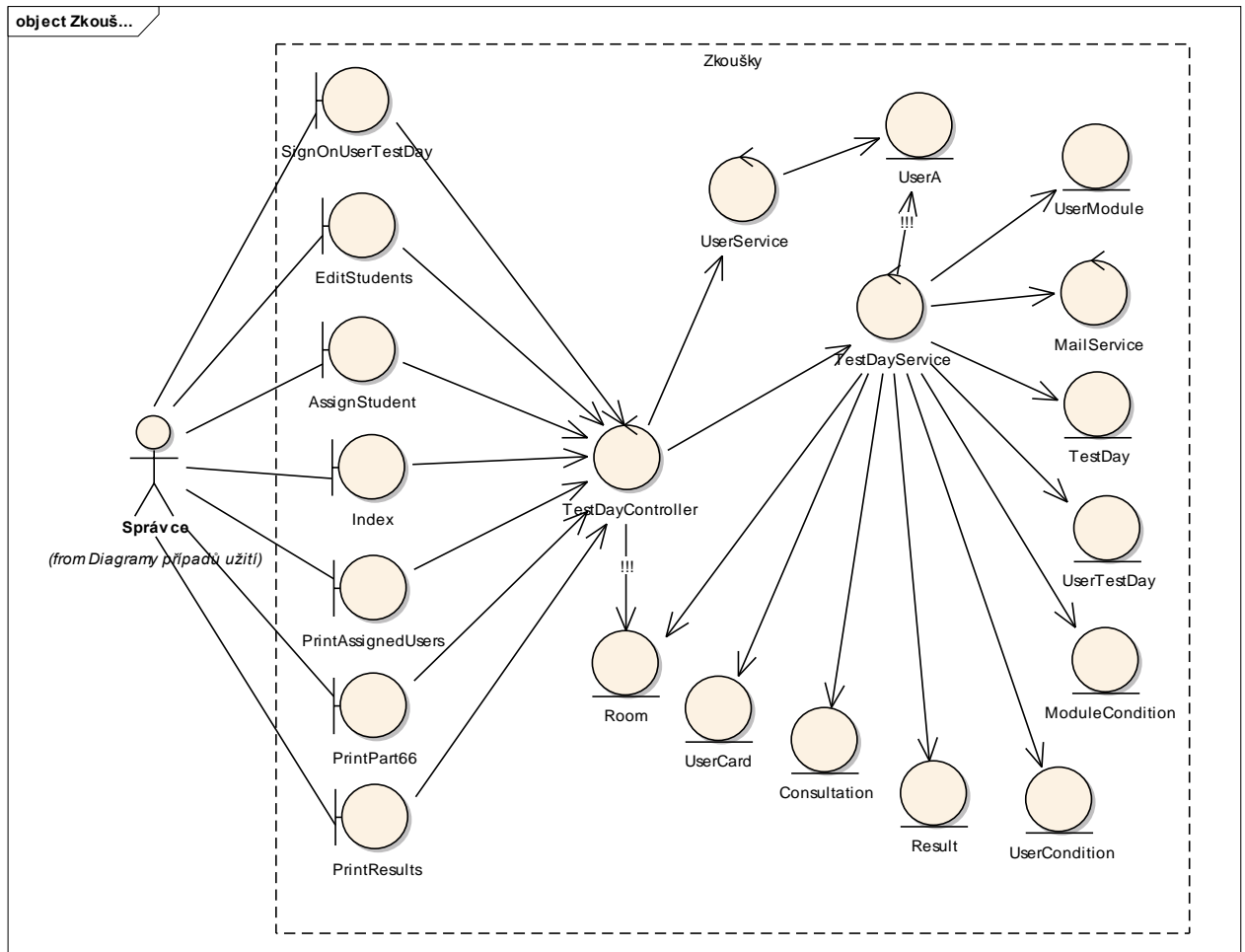
Student

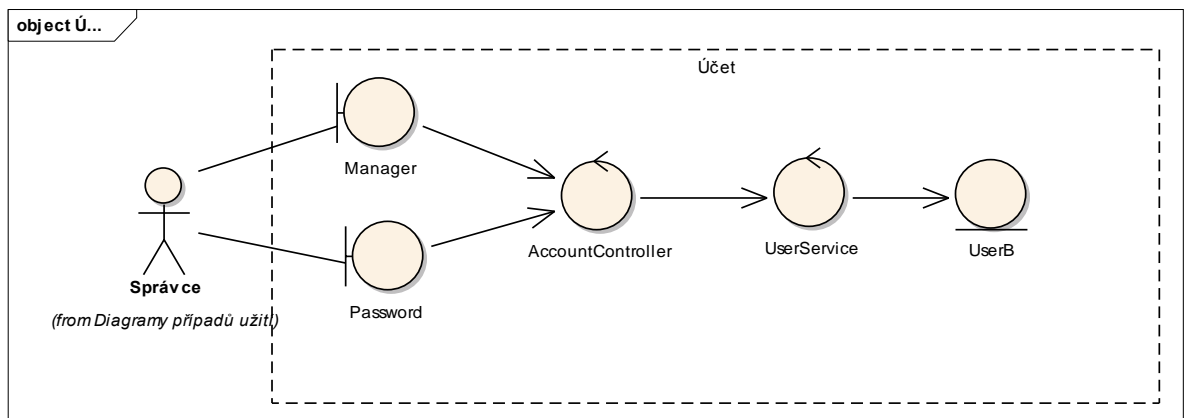
Výsledky

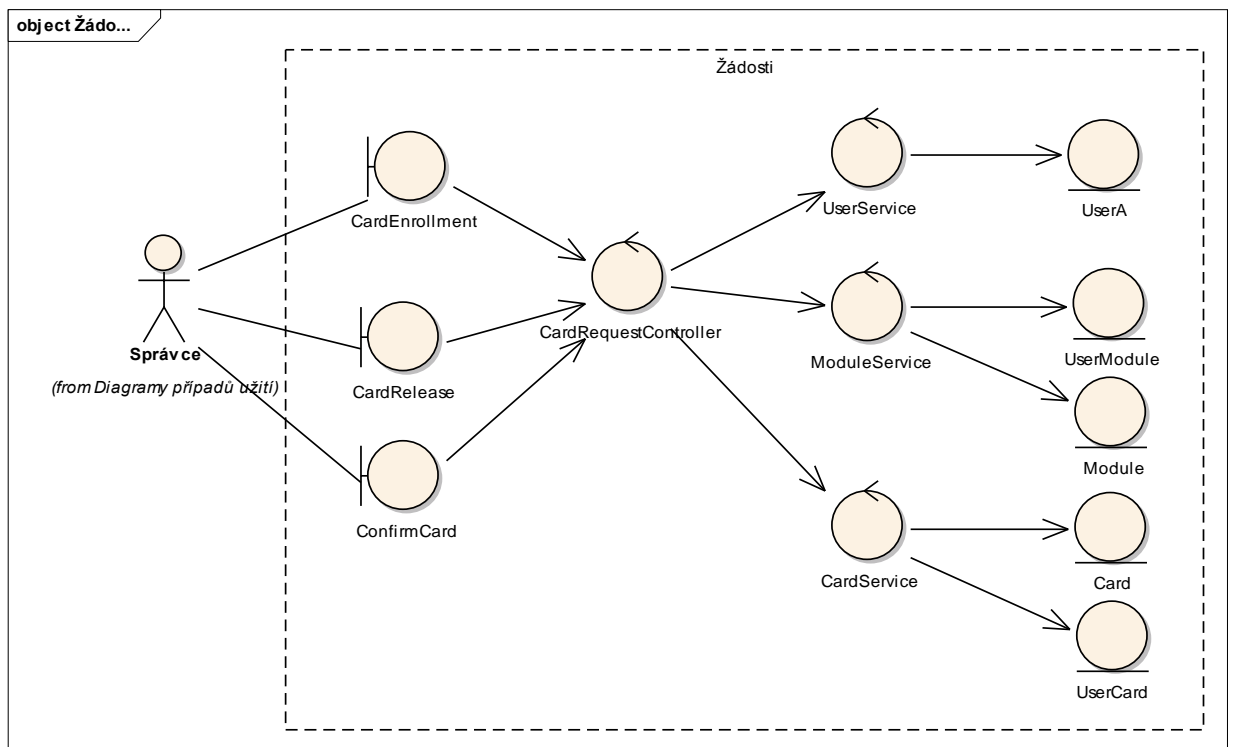
Zkoušky

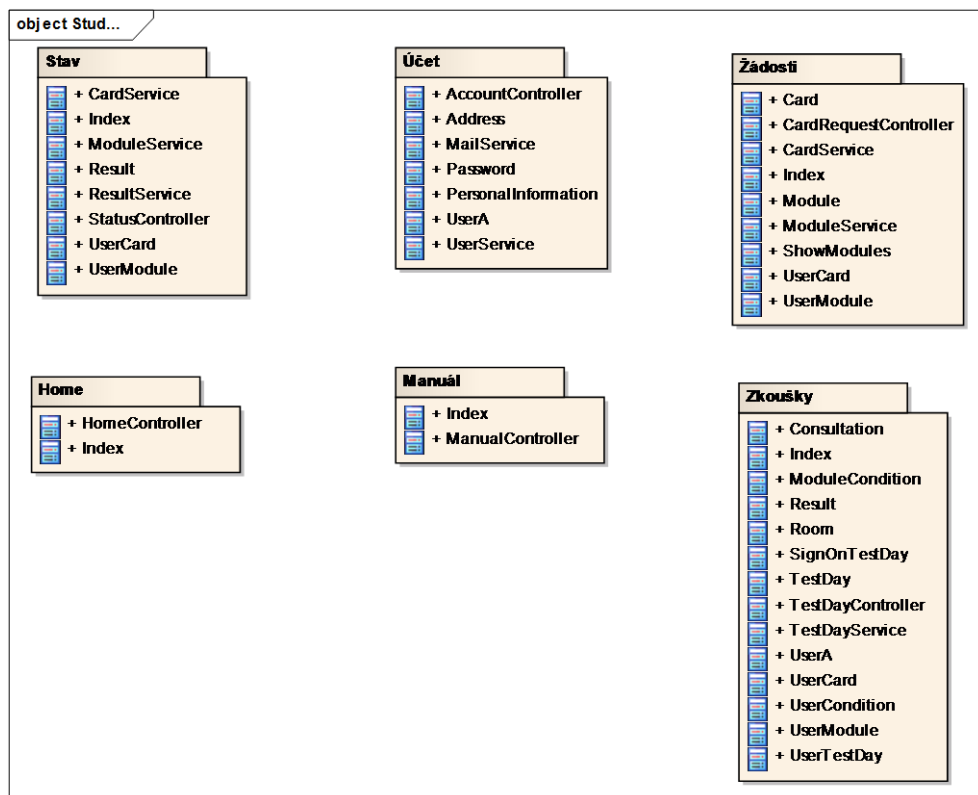
Účet

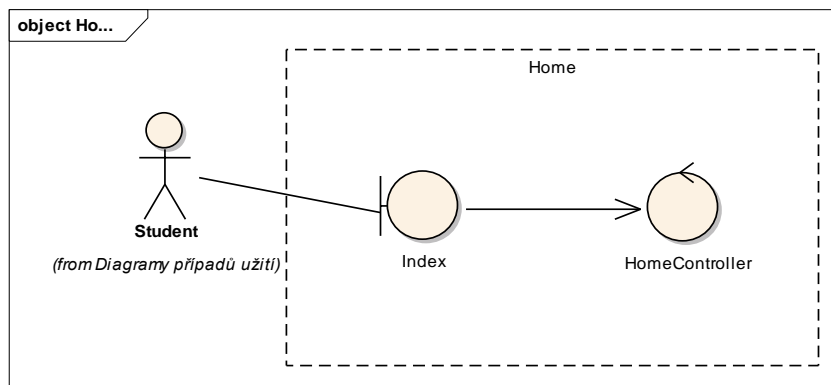
Žádosti

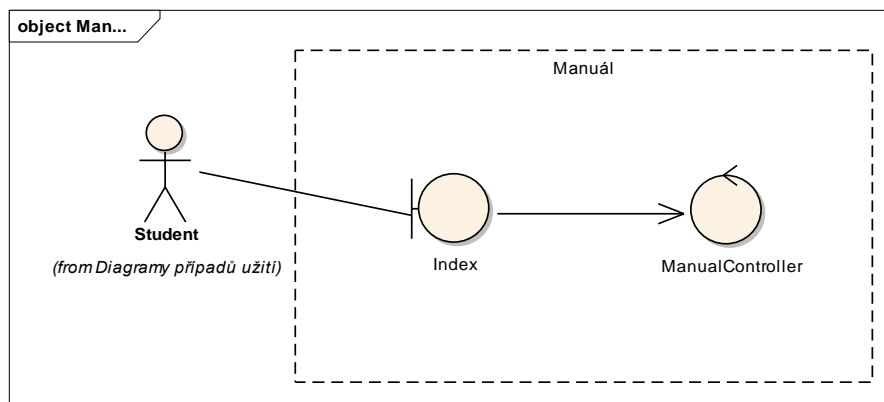
Student

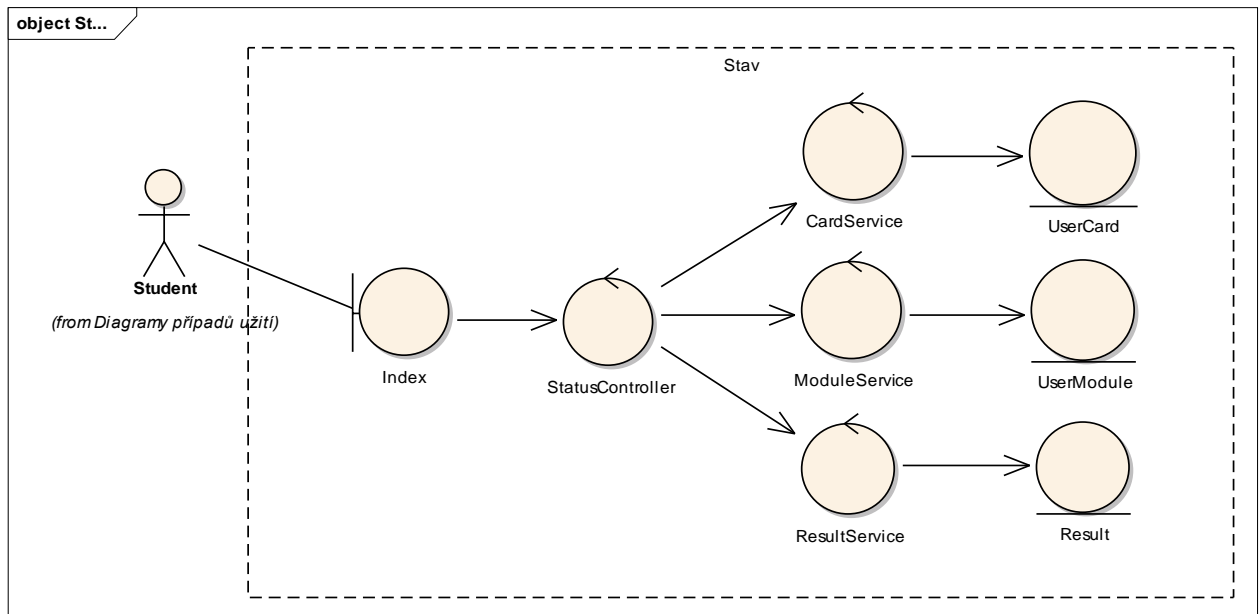
Home

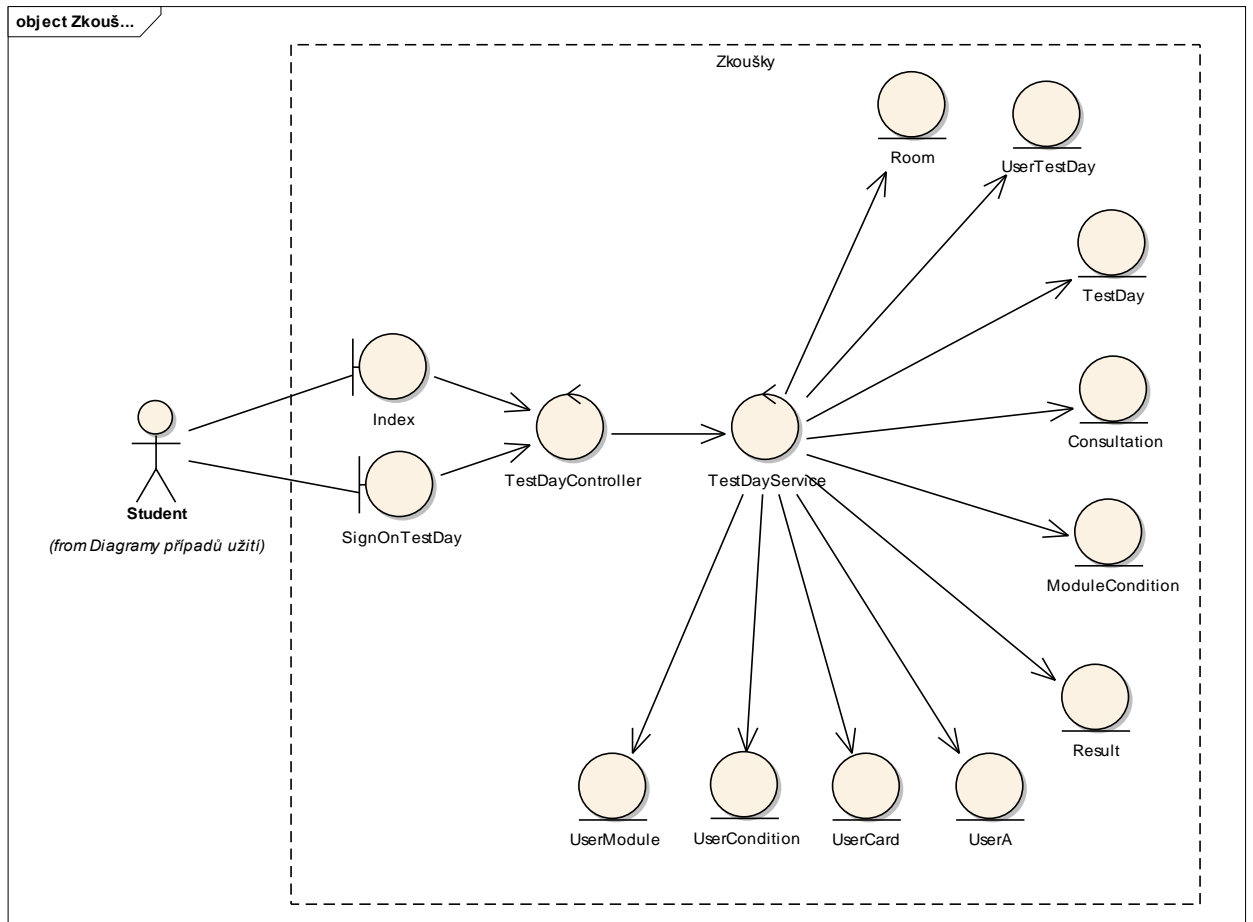
Manuál

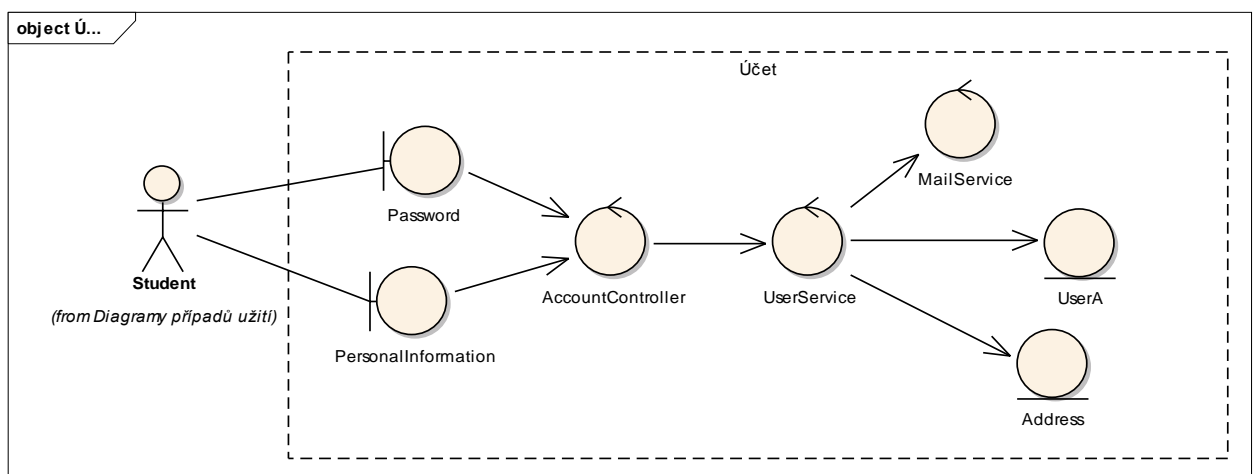
Stav

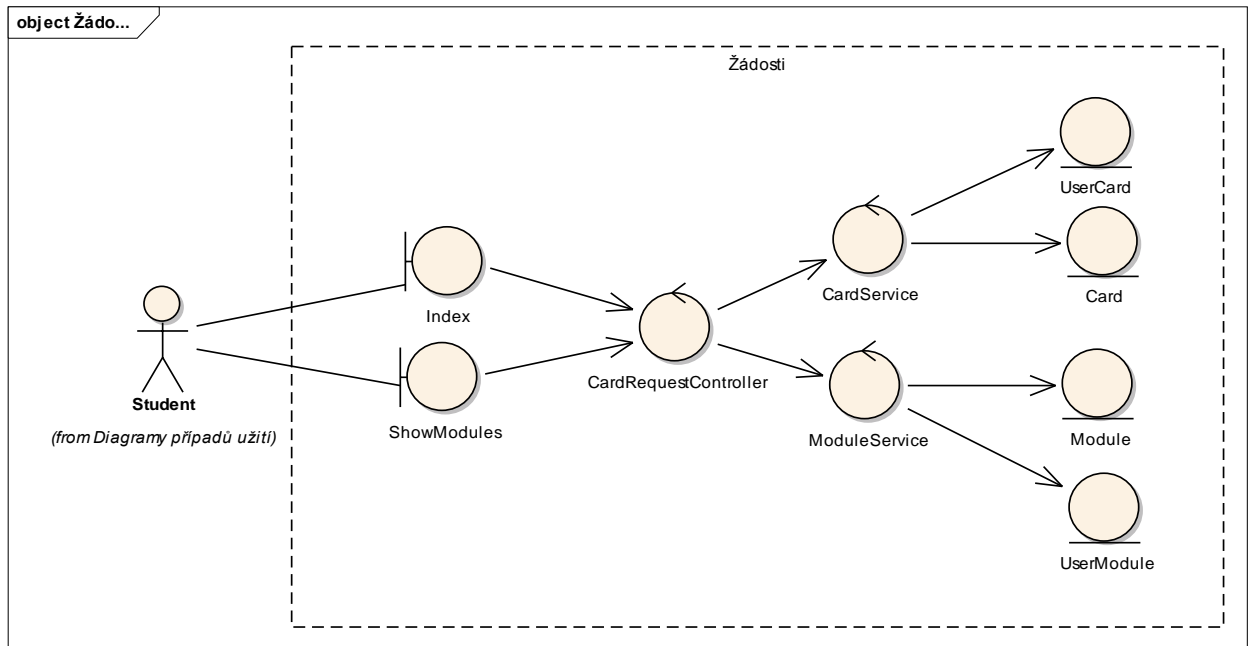
Zkoušky

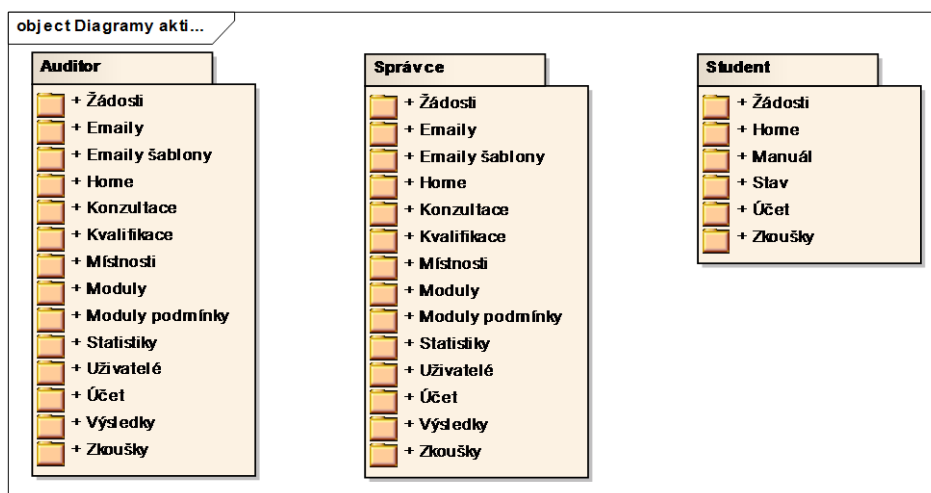
Účet

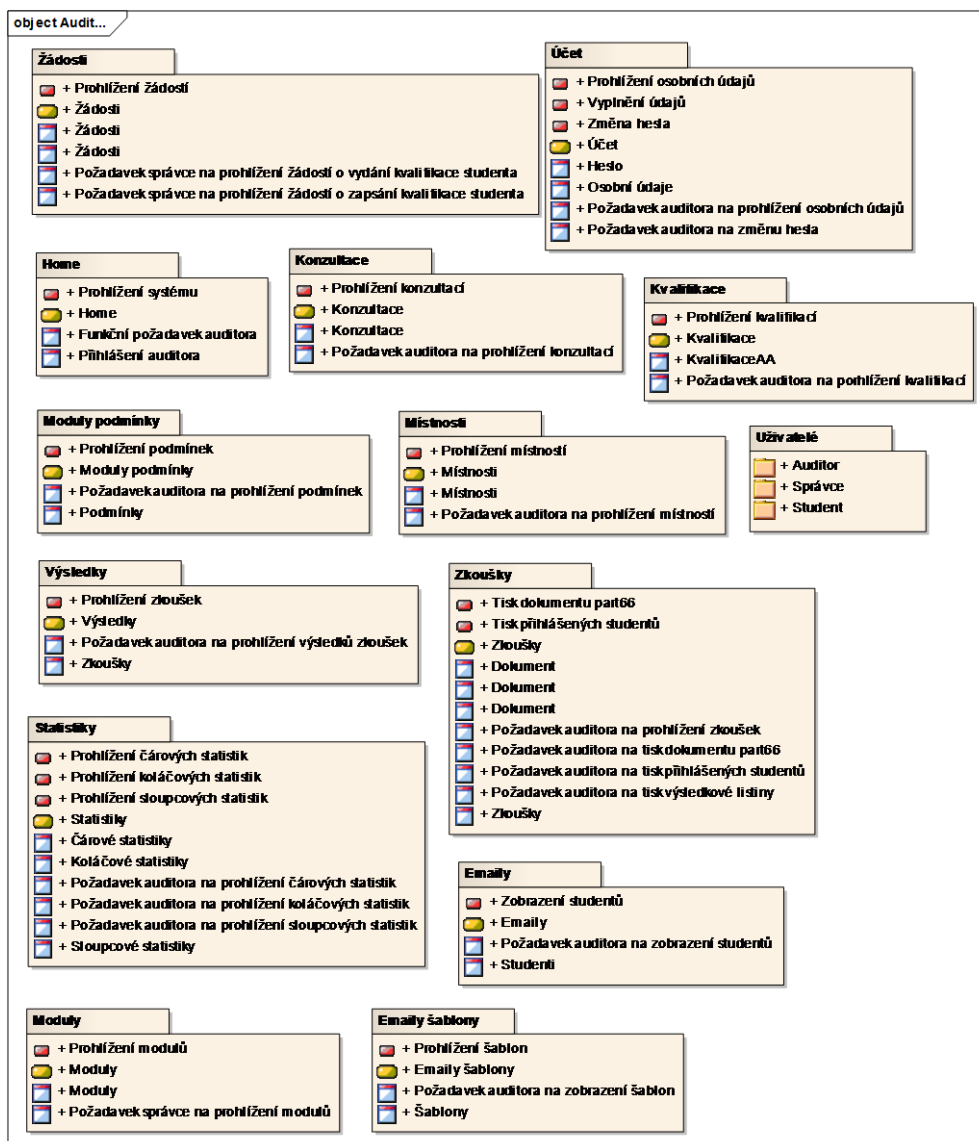
Žádosti

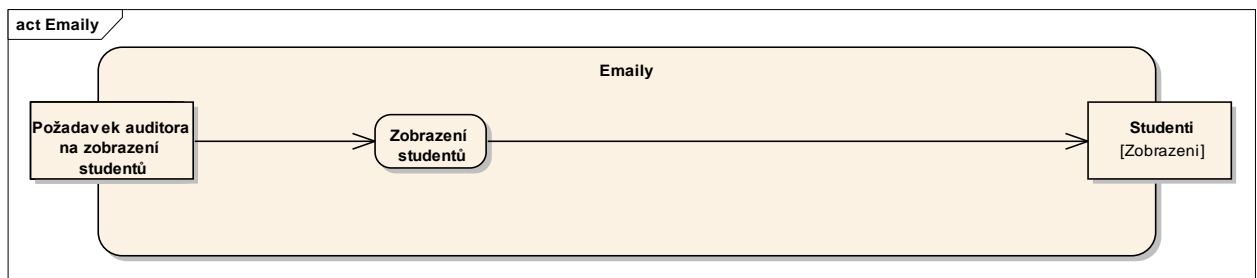
PŘÍLOHA E: Diagramy aktivit

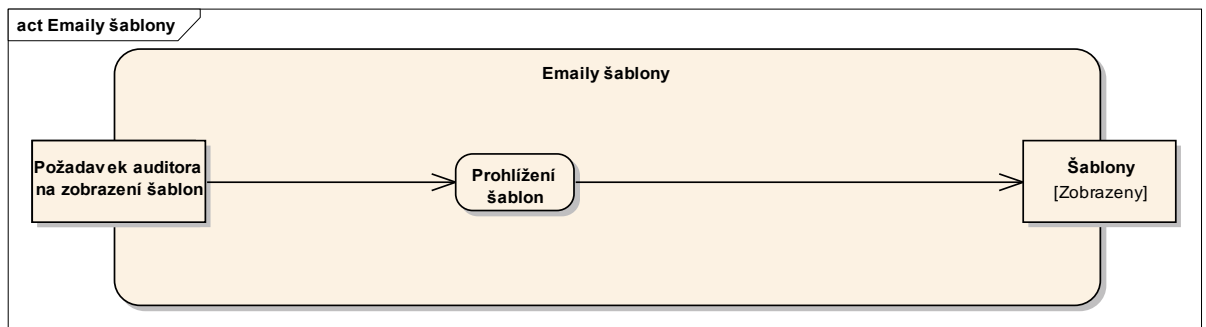
Auditor

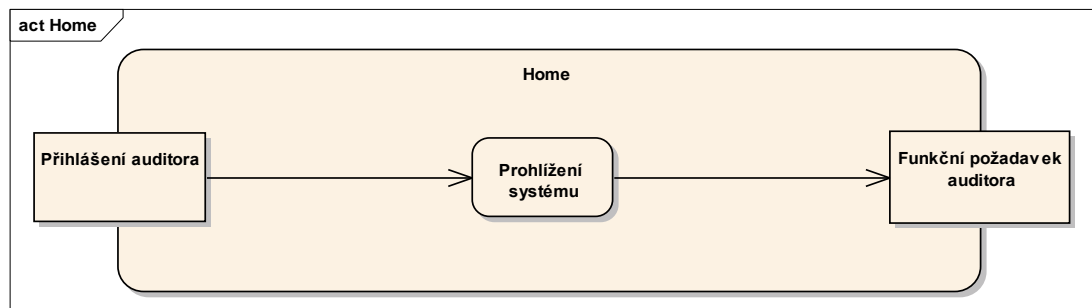
Emaily

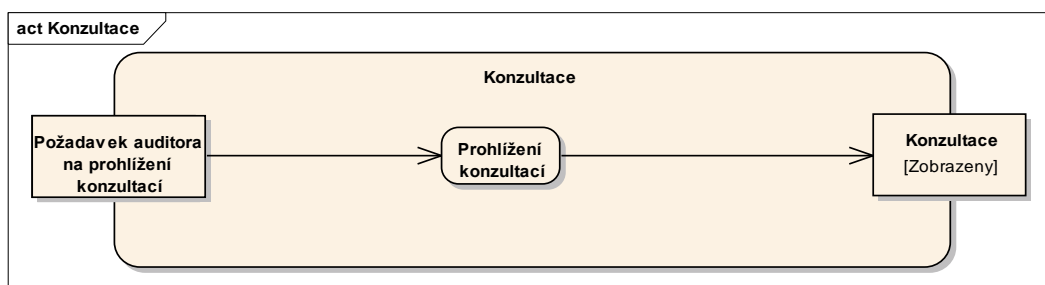
Emaily šablony

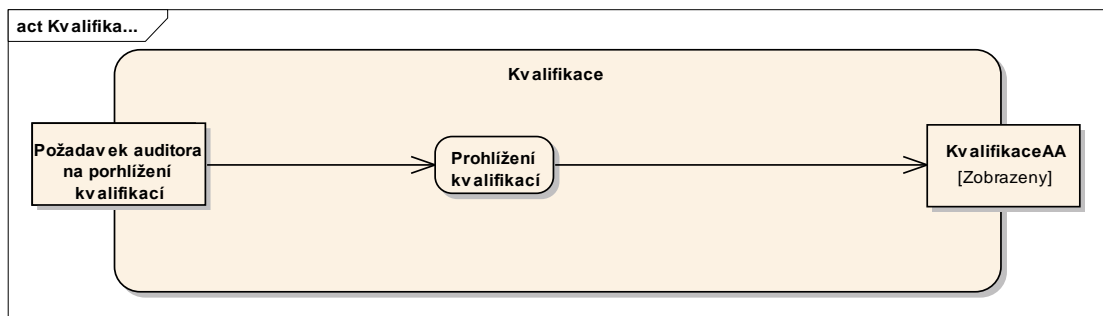
Home

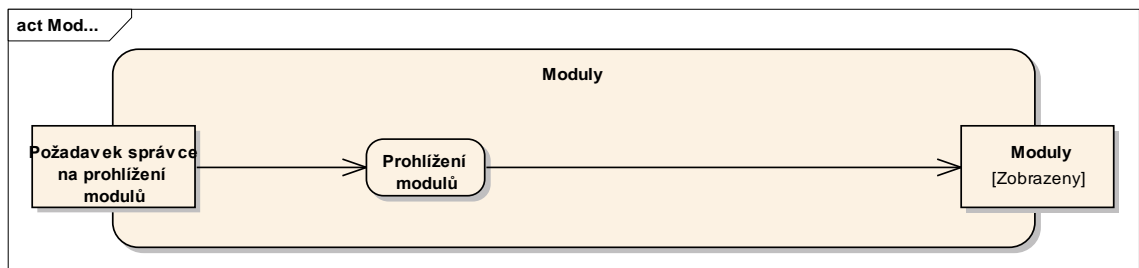
Konzultace

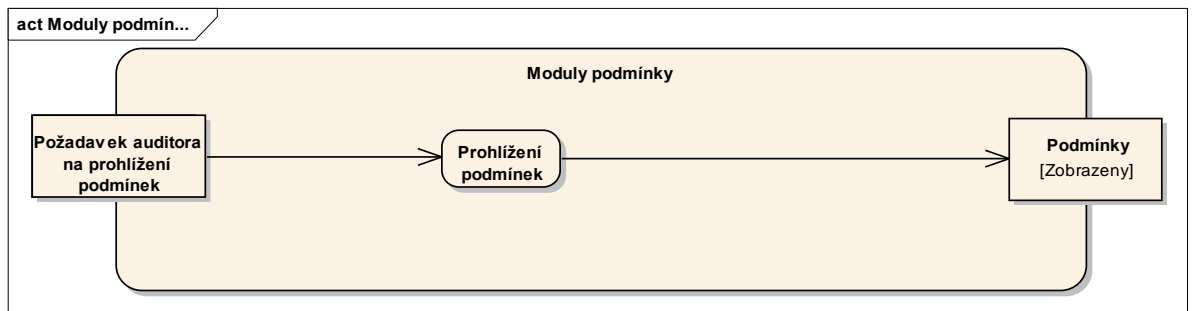
Kvalifikace

Moduly

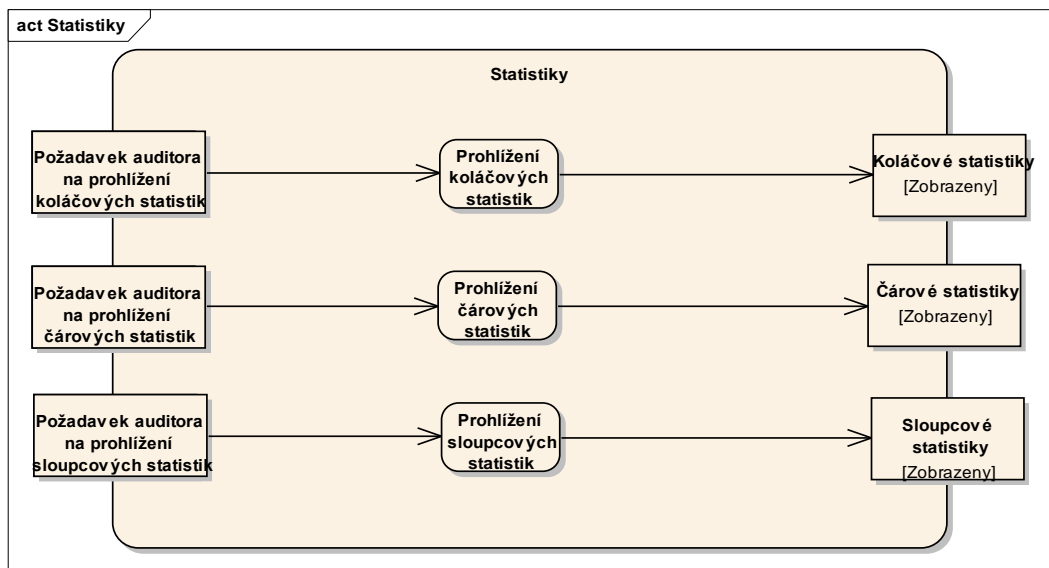
Moduly podmínky

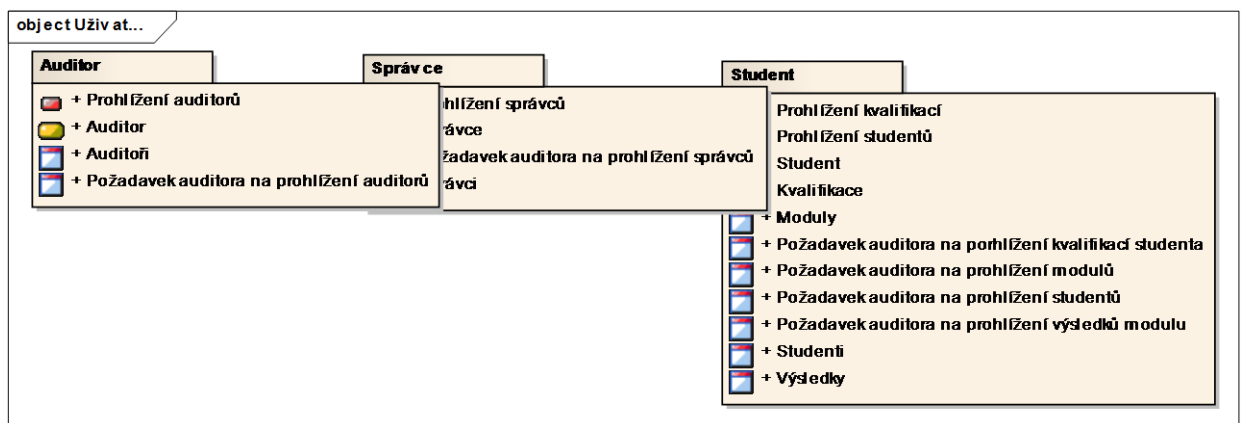
Místnosti

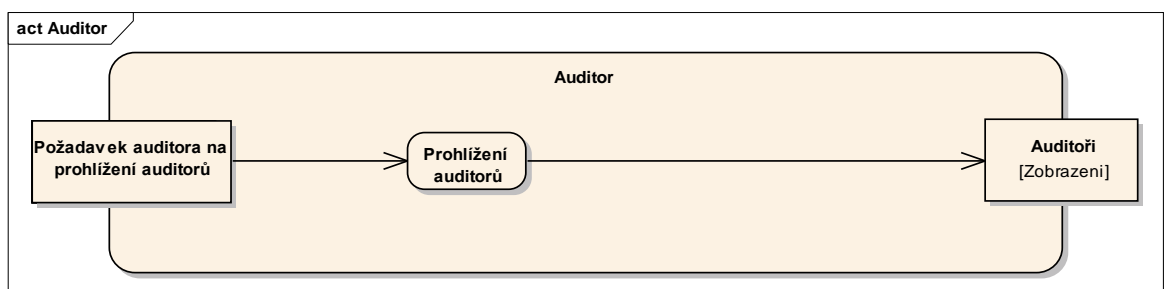
Statistiky

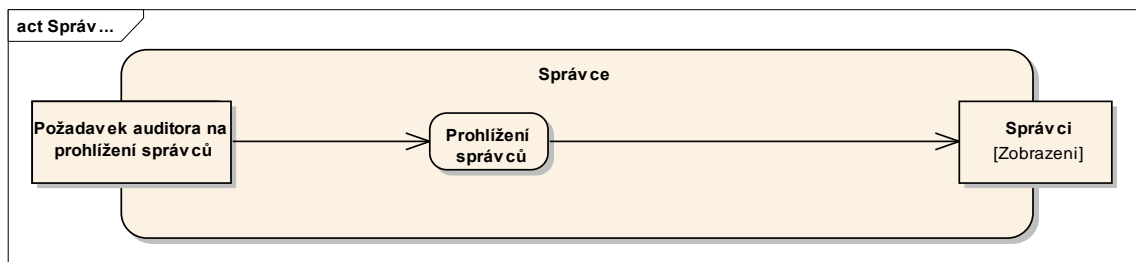
Uživatelé

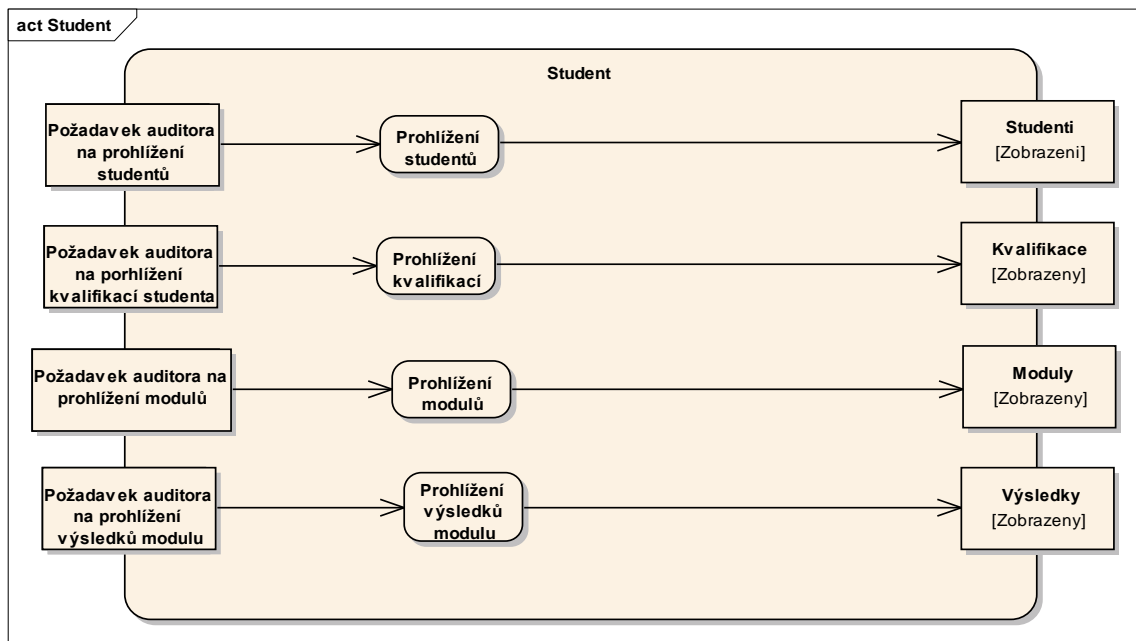
Auditor

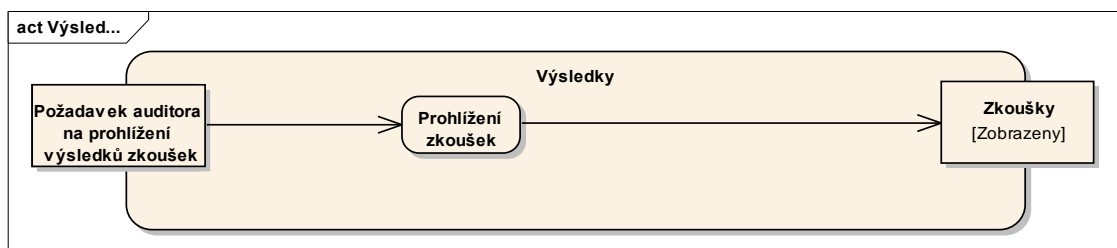
Správce

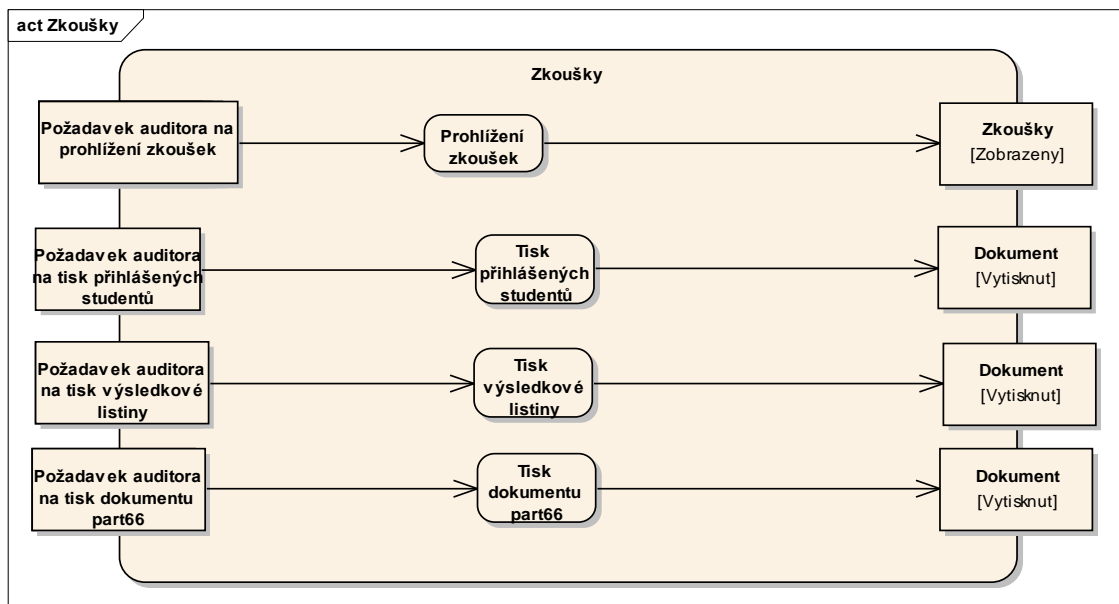
Student

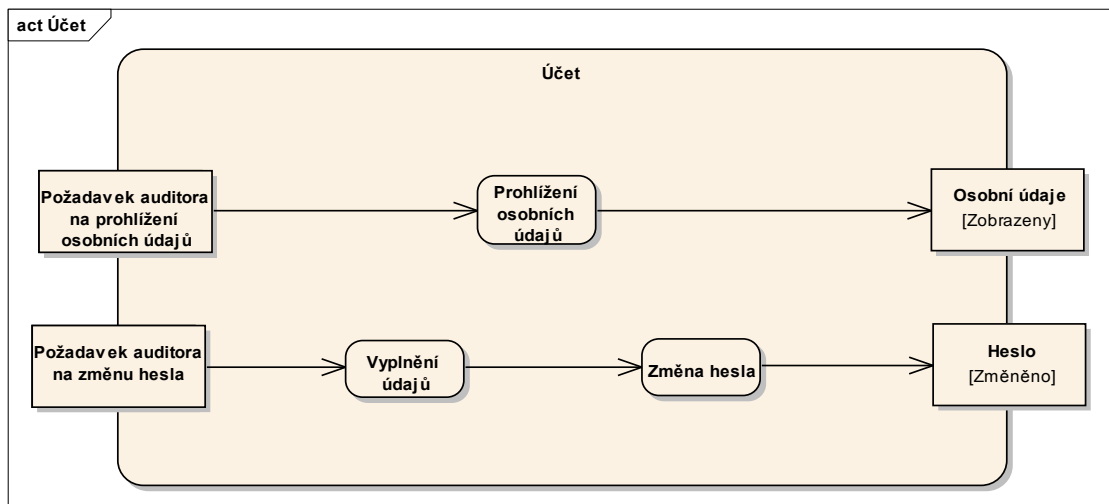
Výsledky

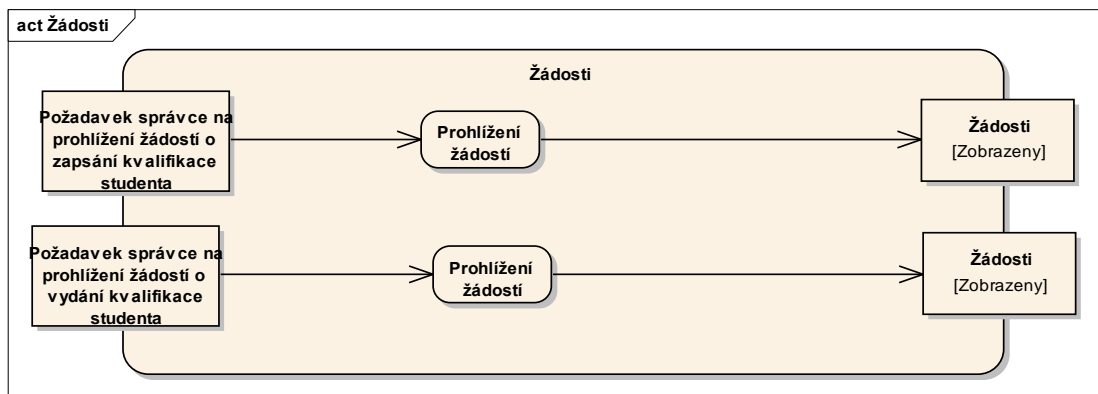
Zkoušky

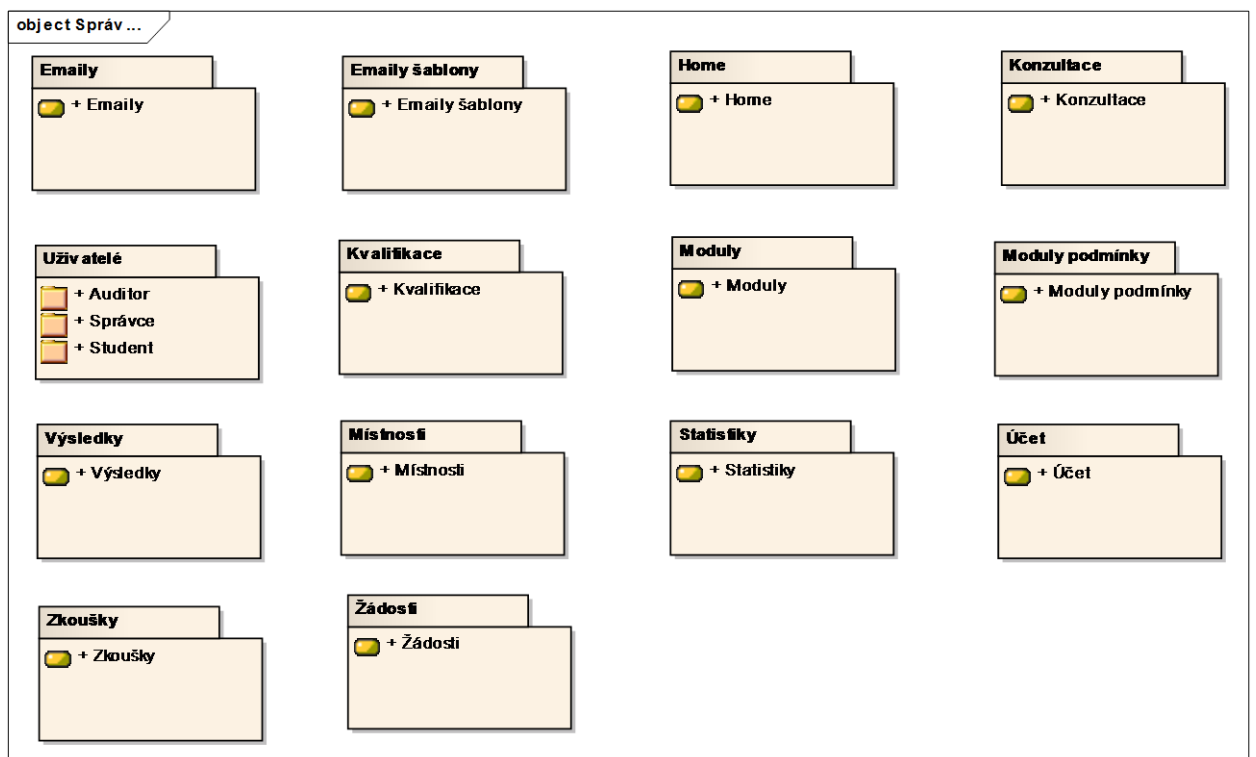
Účet

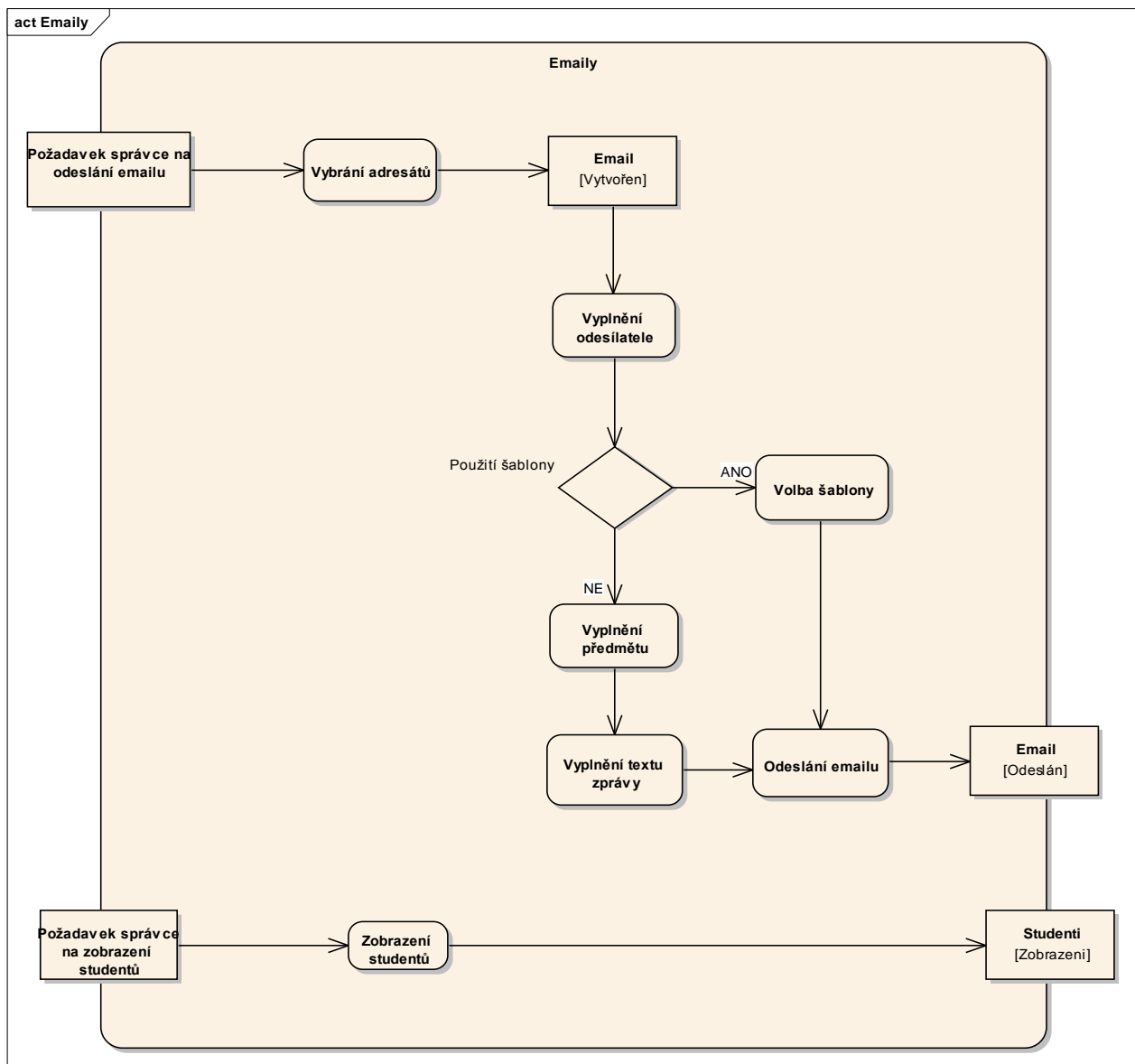
Žádosti

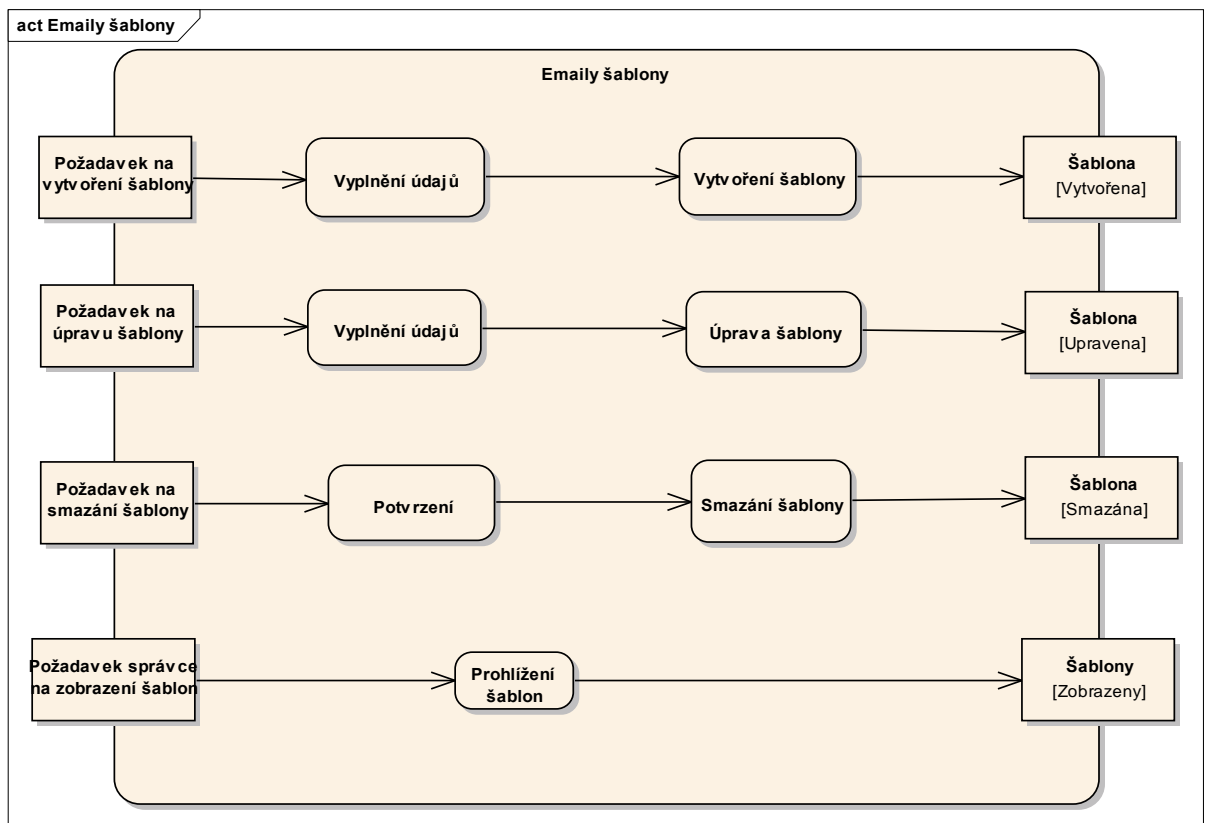
Správce

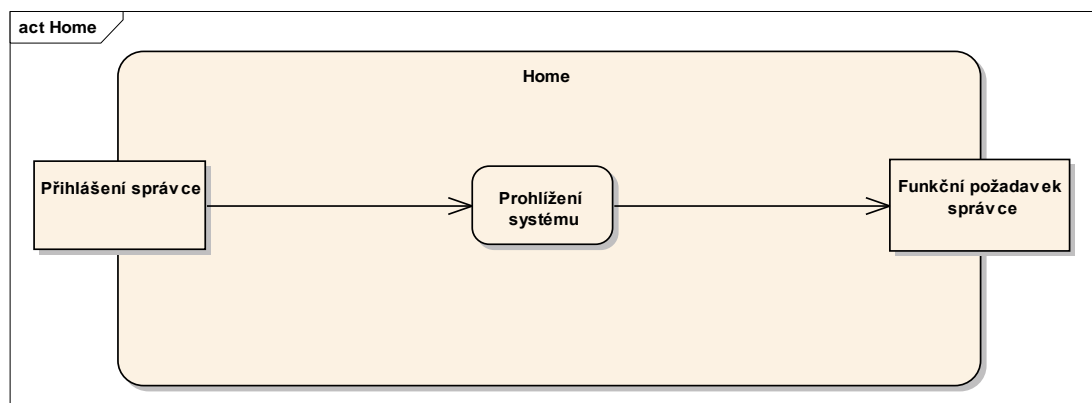
Emaily

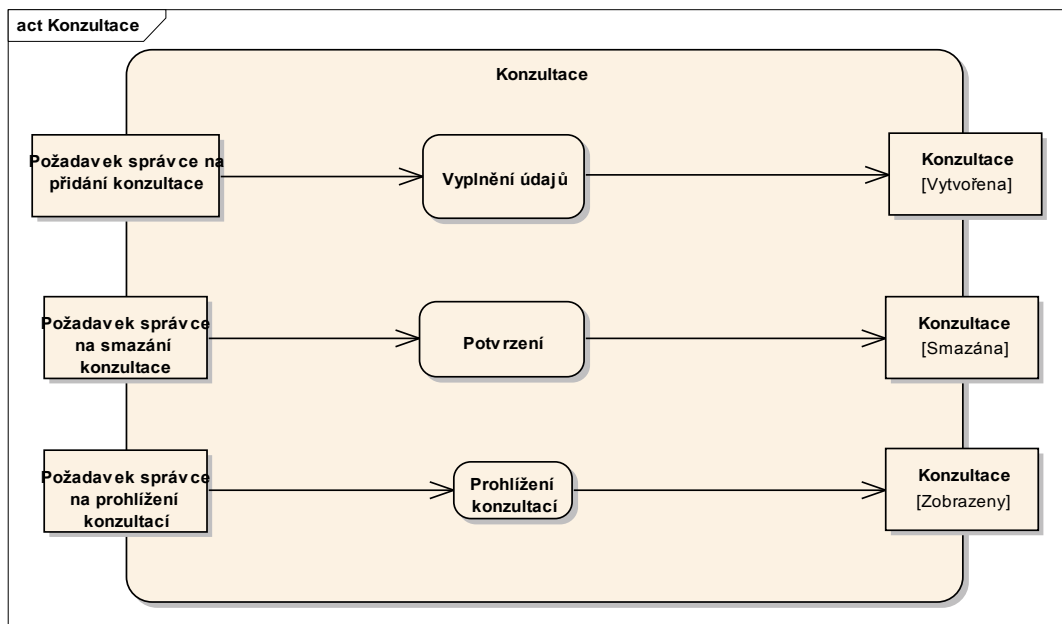
Emaily šablony

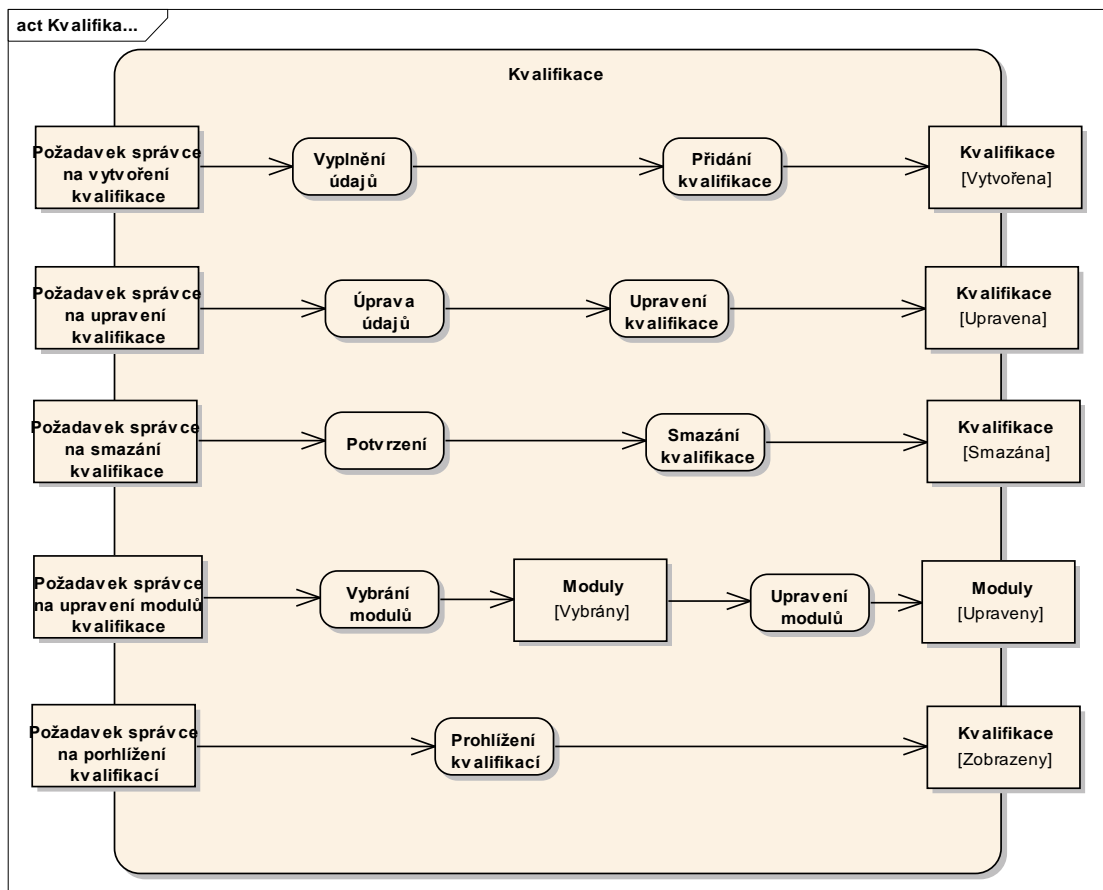
Home

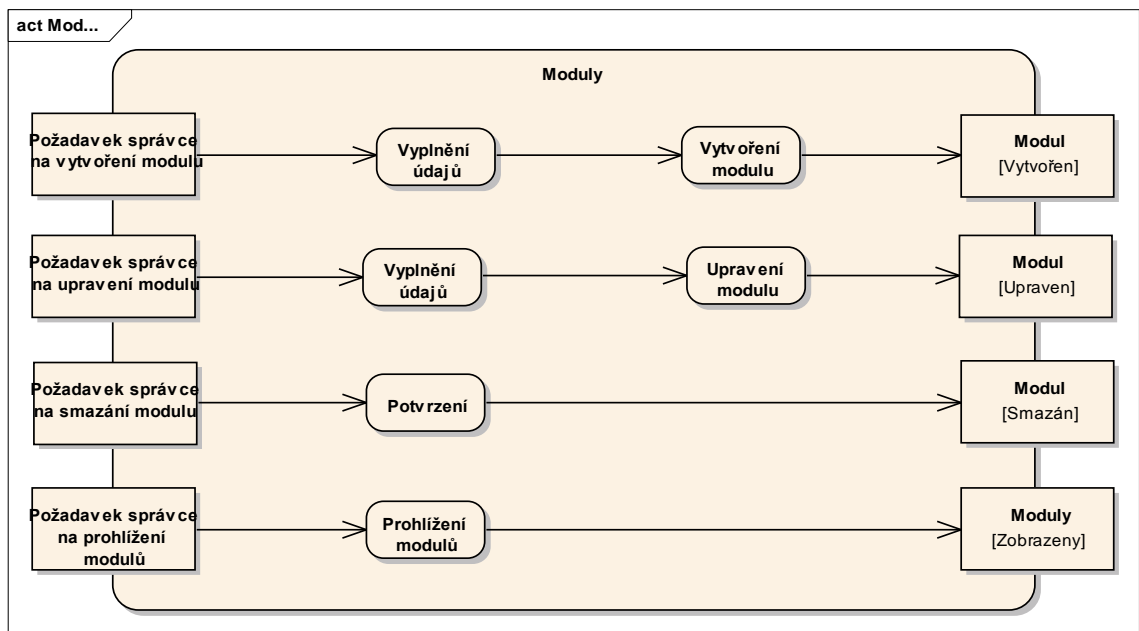
Konzultace

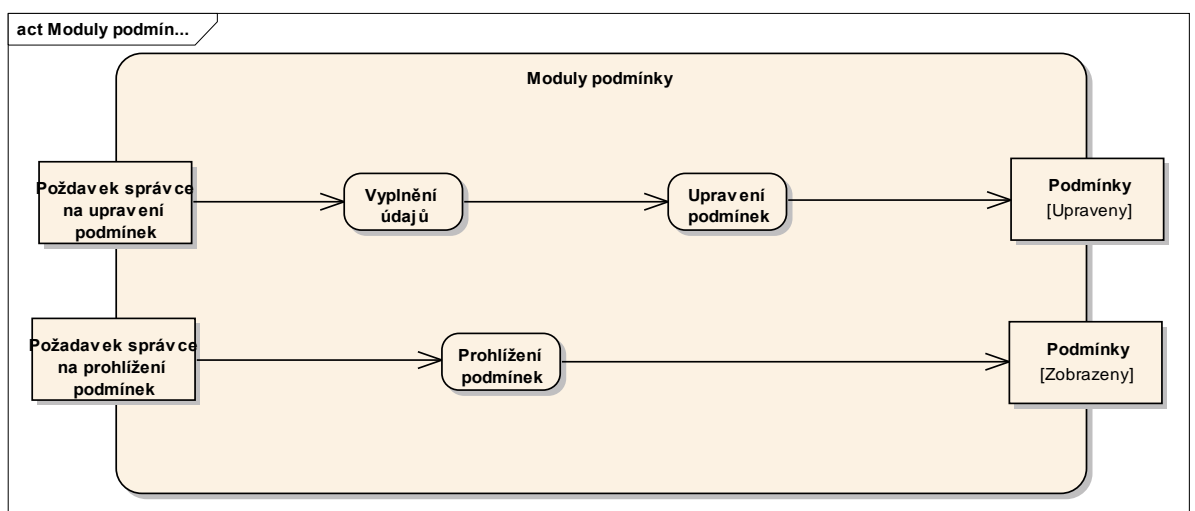
Kvalifikace

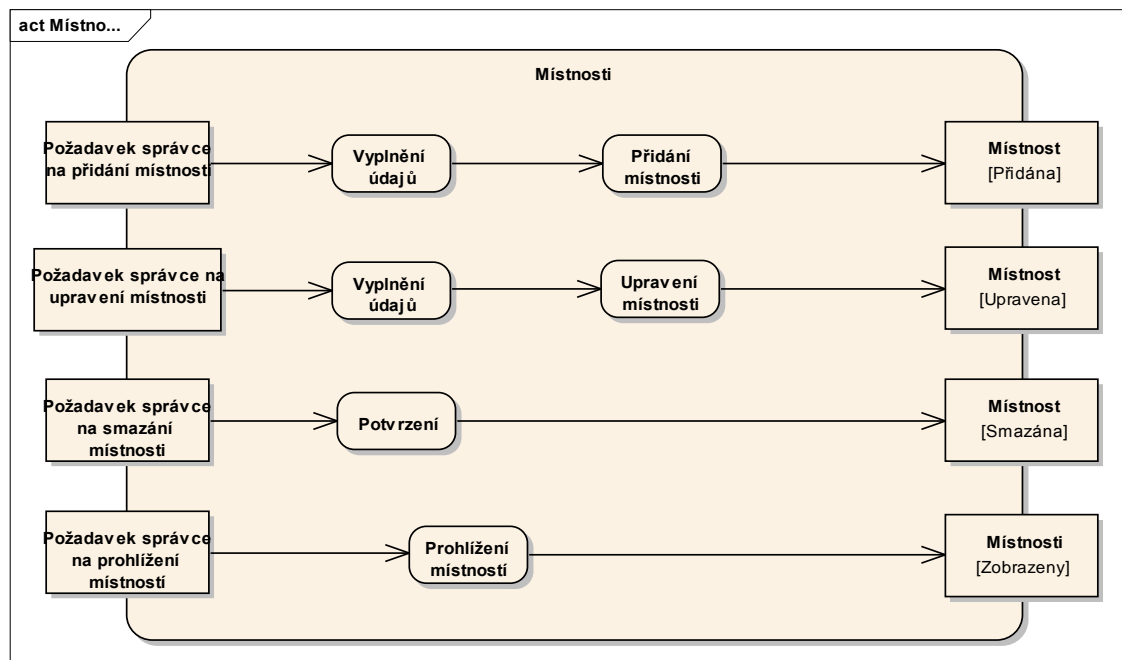
Moduly

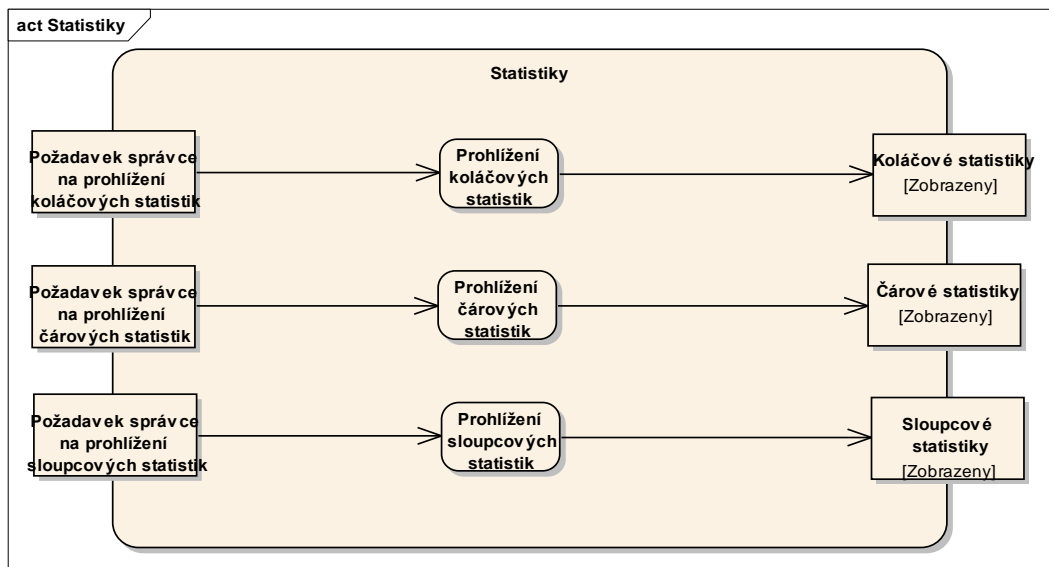
Moduly podmínky

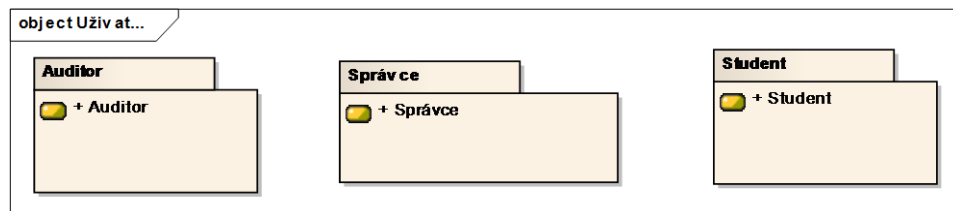
Místnosti

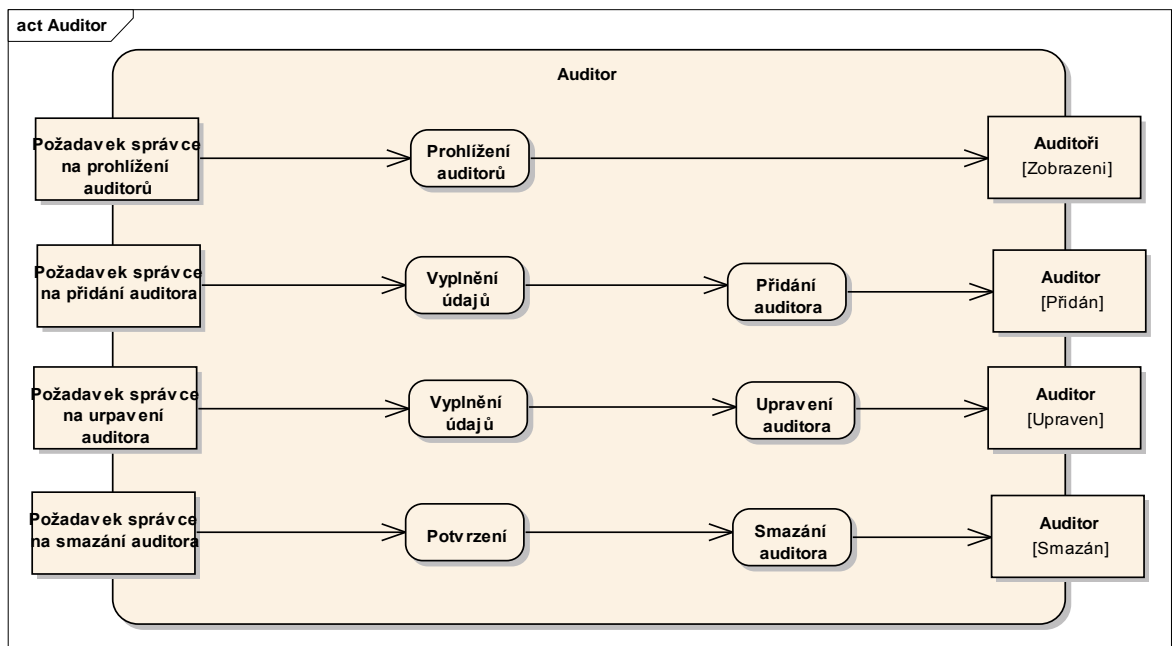
Statistiky

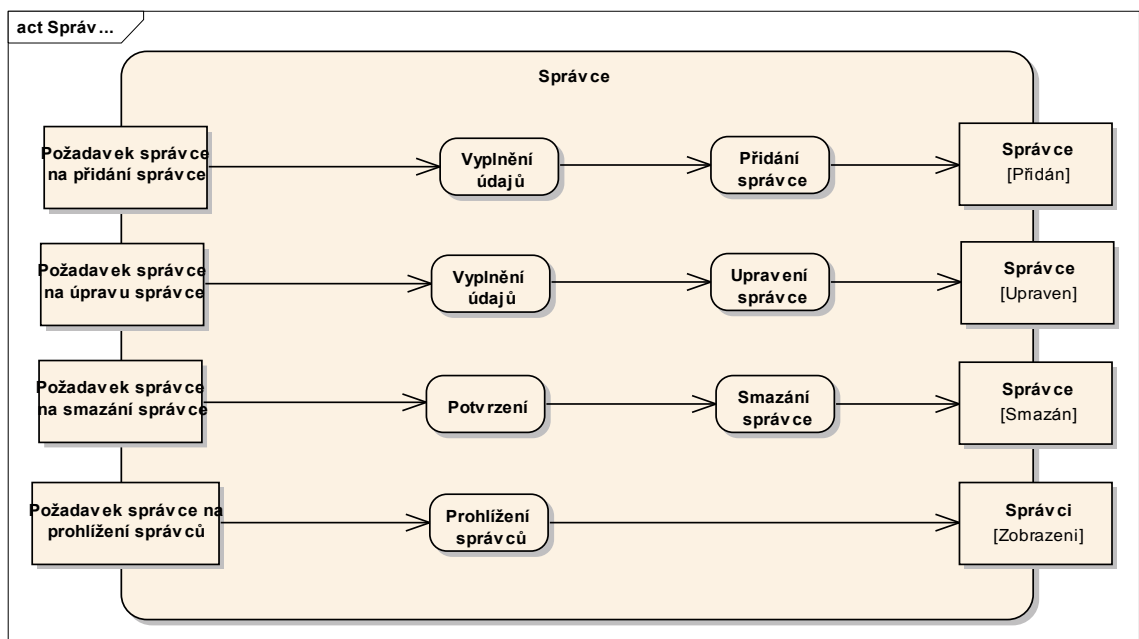
Uživatelé

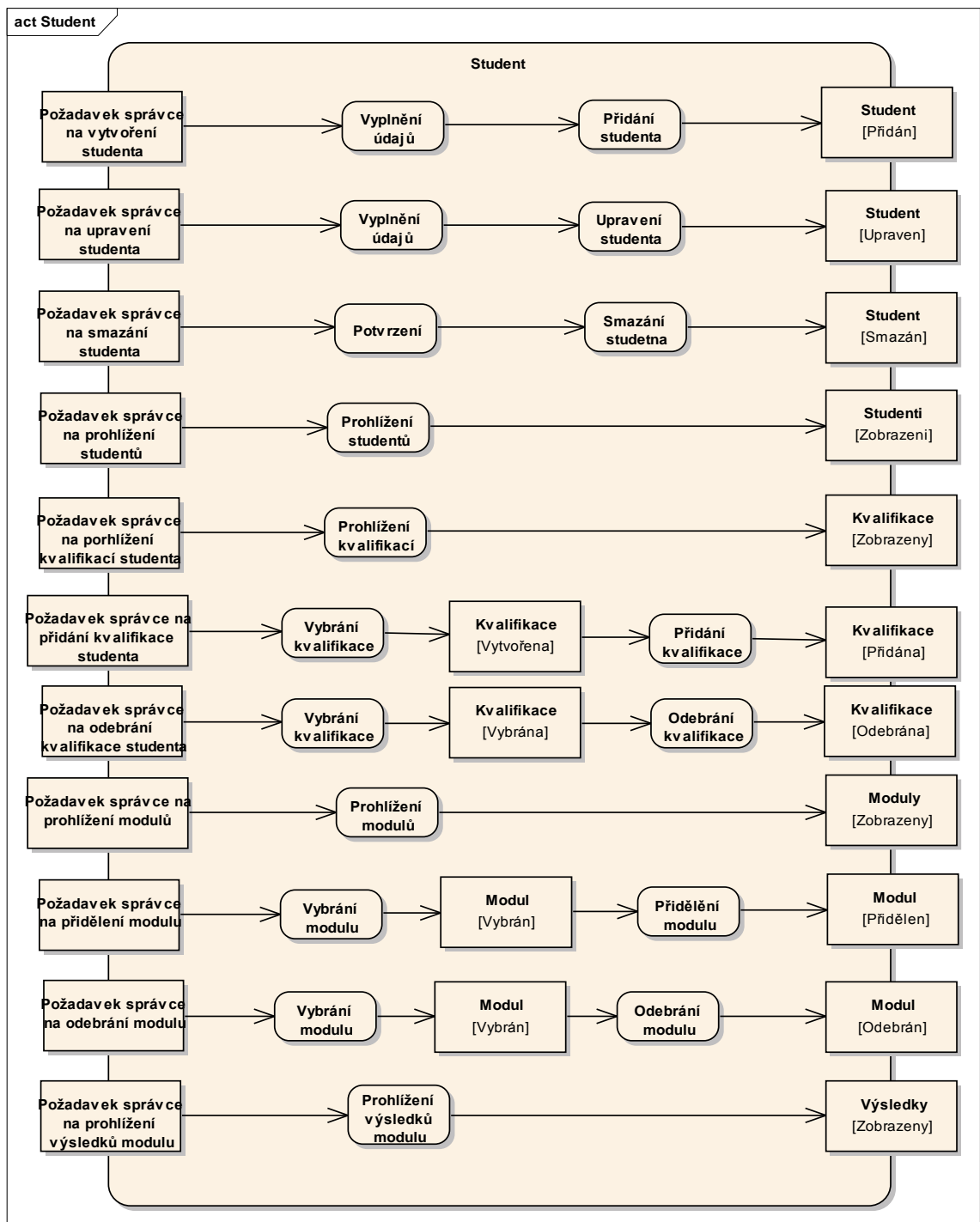
Auditor

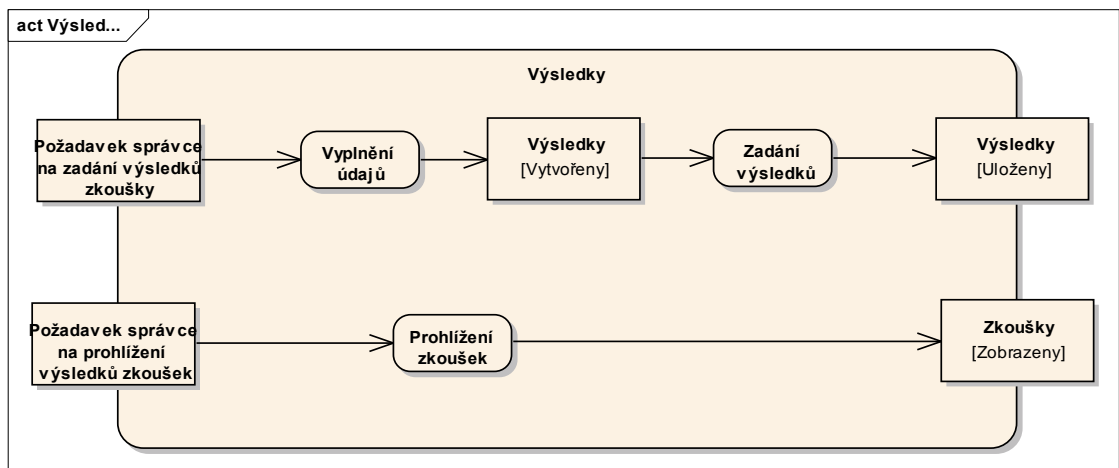
Správce

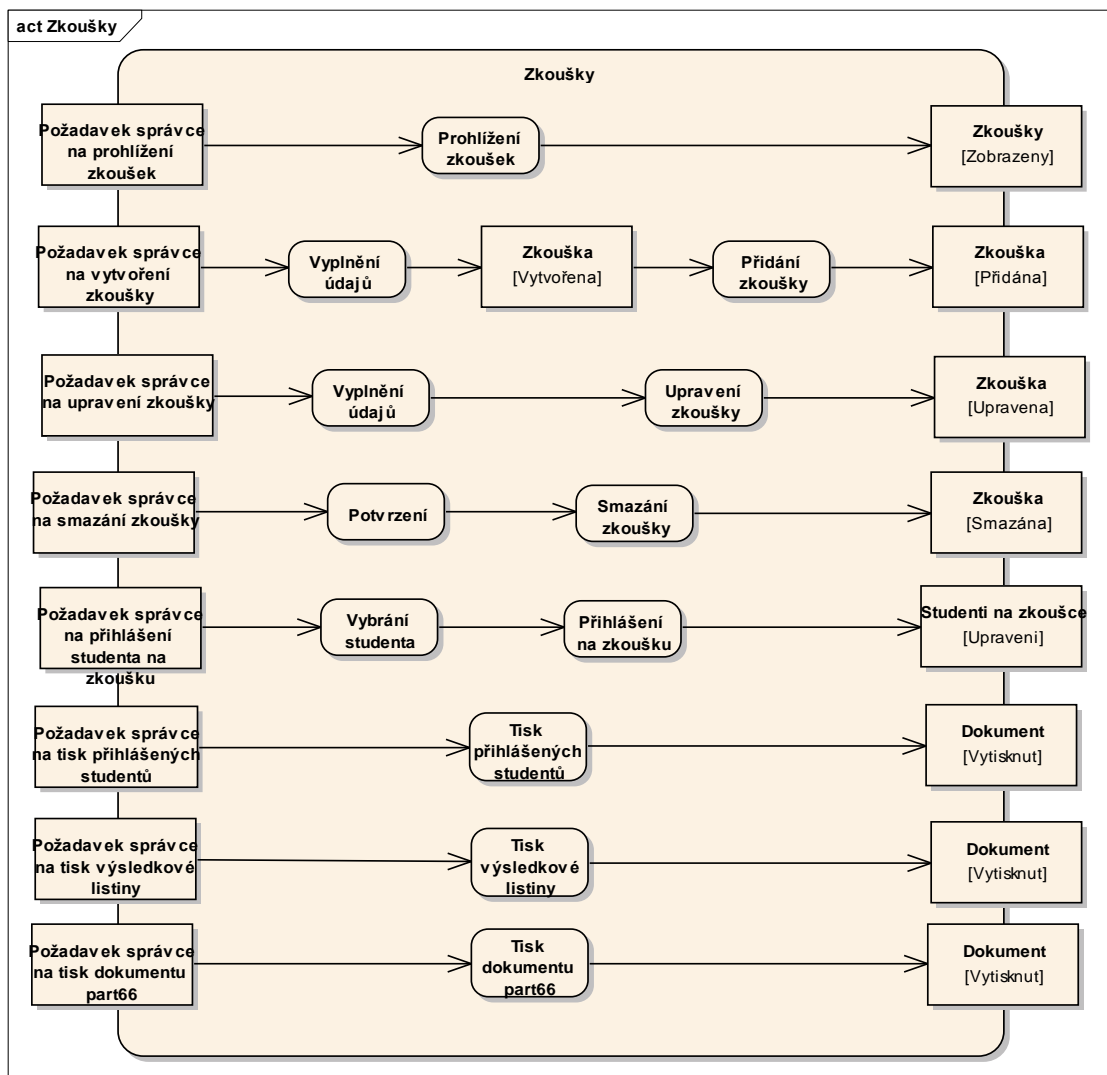
Student

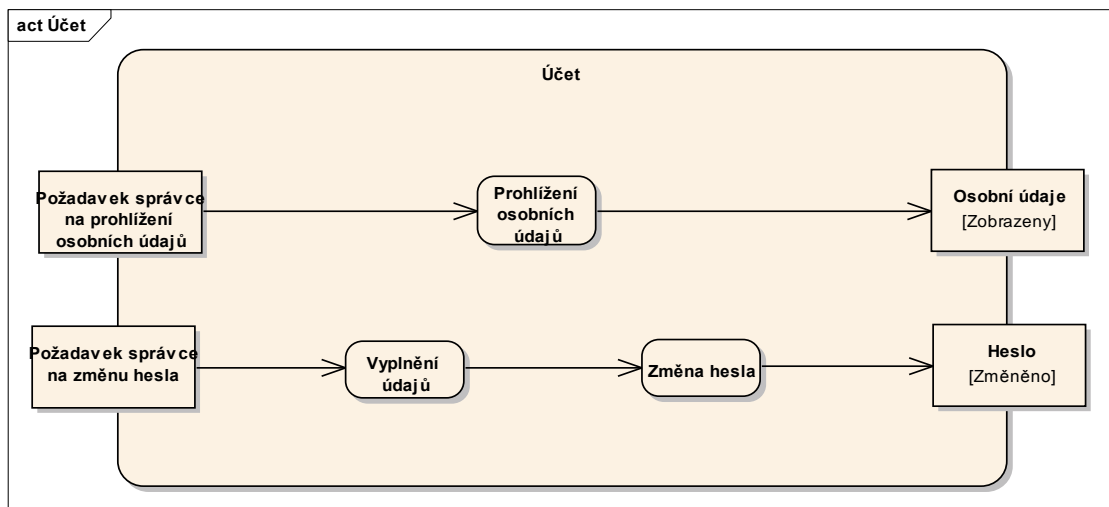
Výsledky

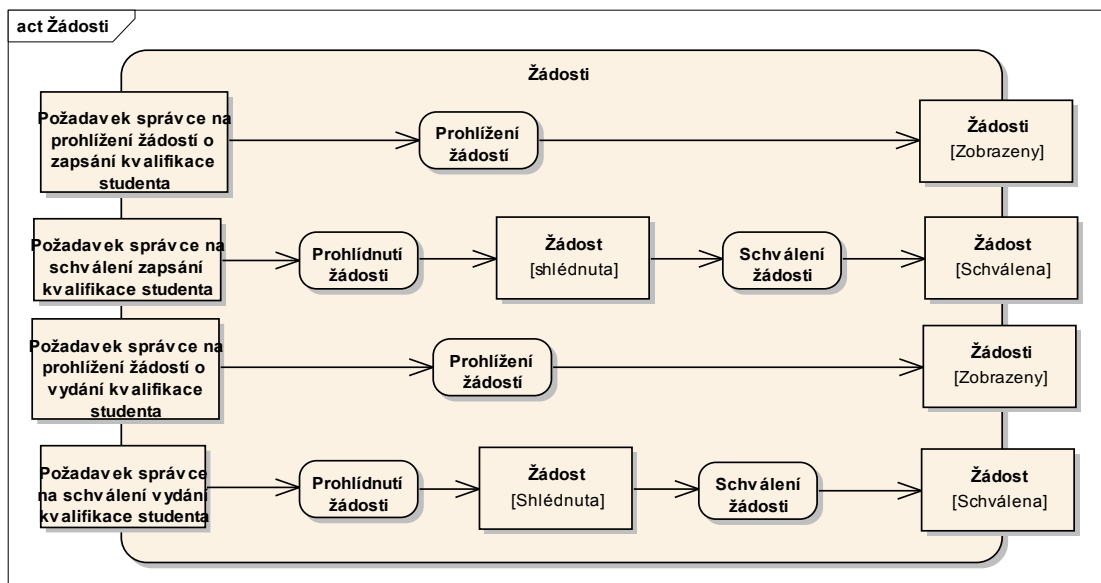
Zkoušky

Účet

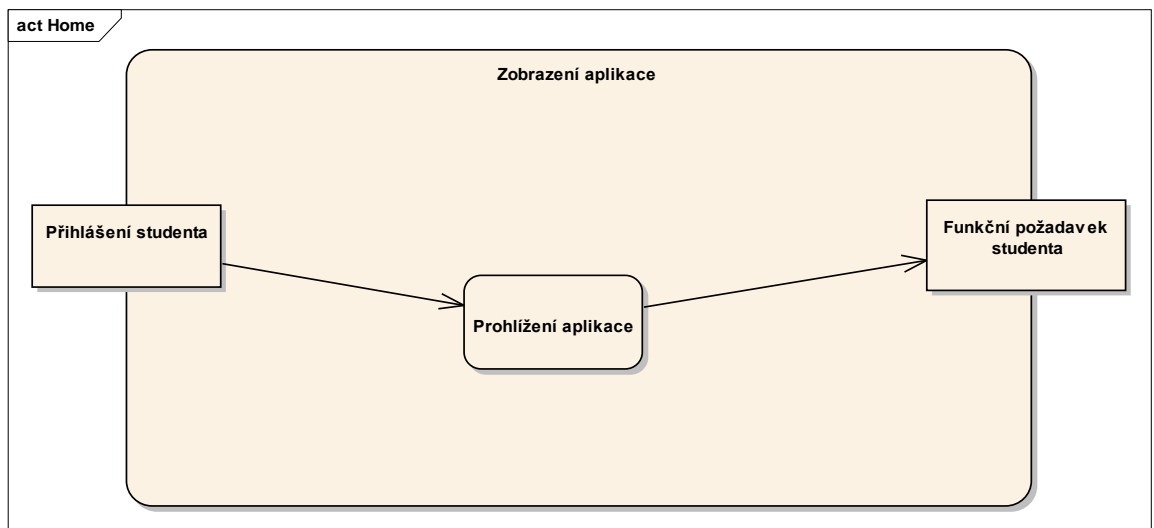
Žádosti

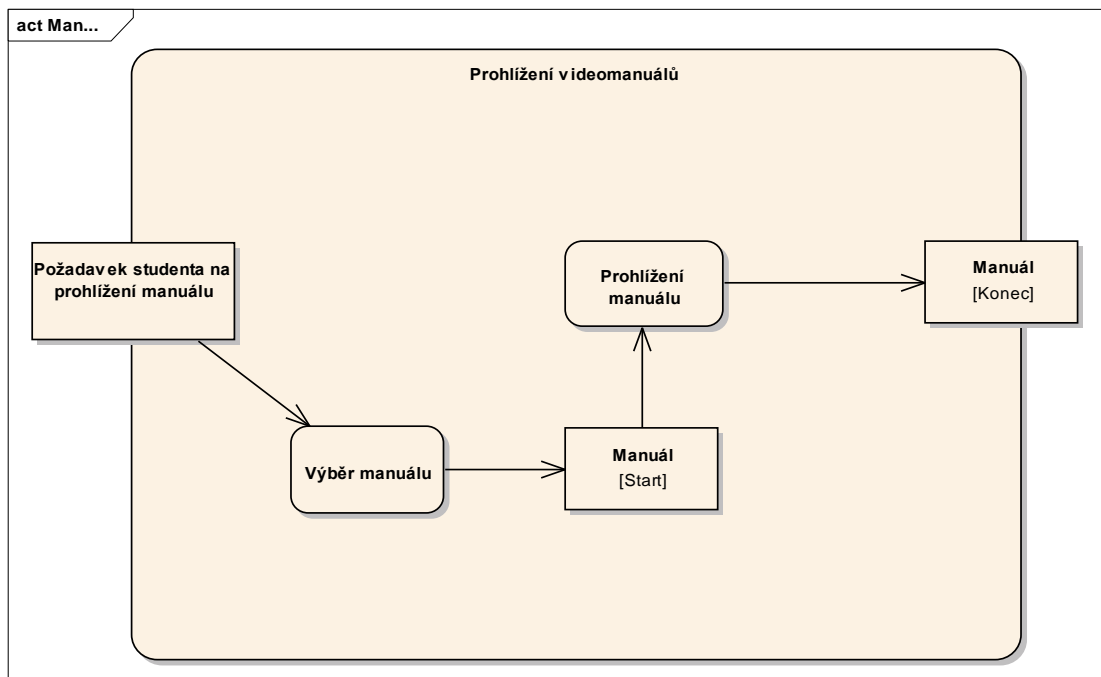
Student

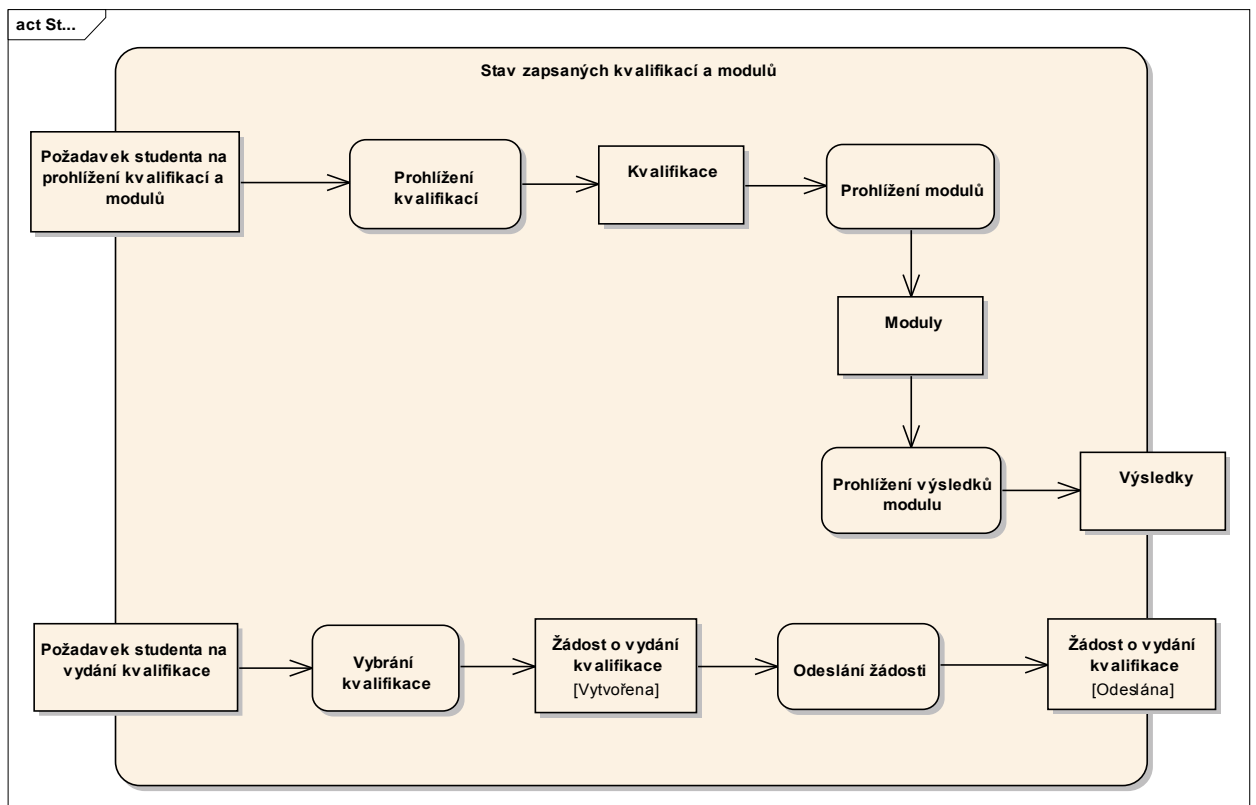
Home

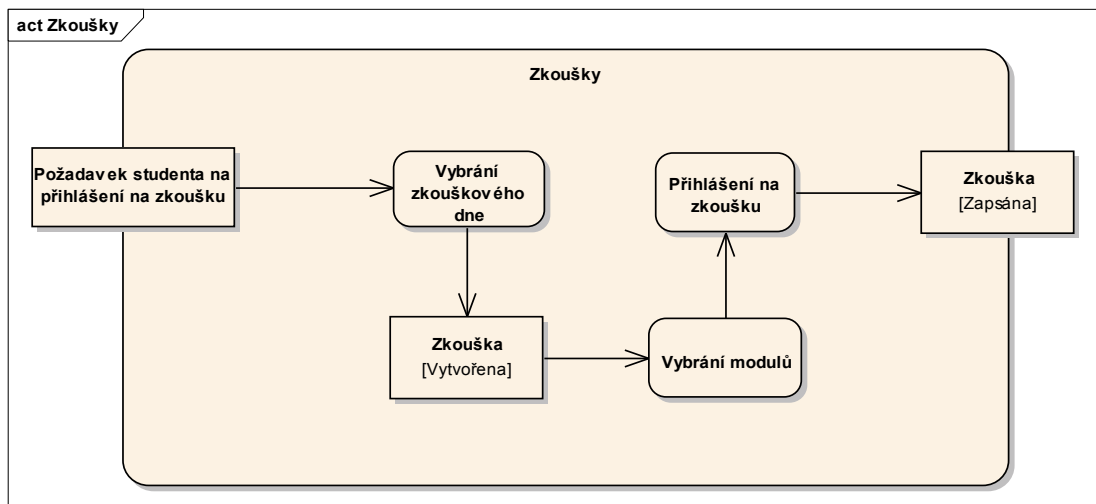
Manuál

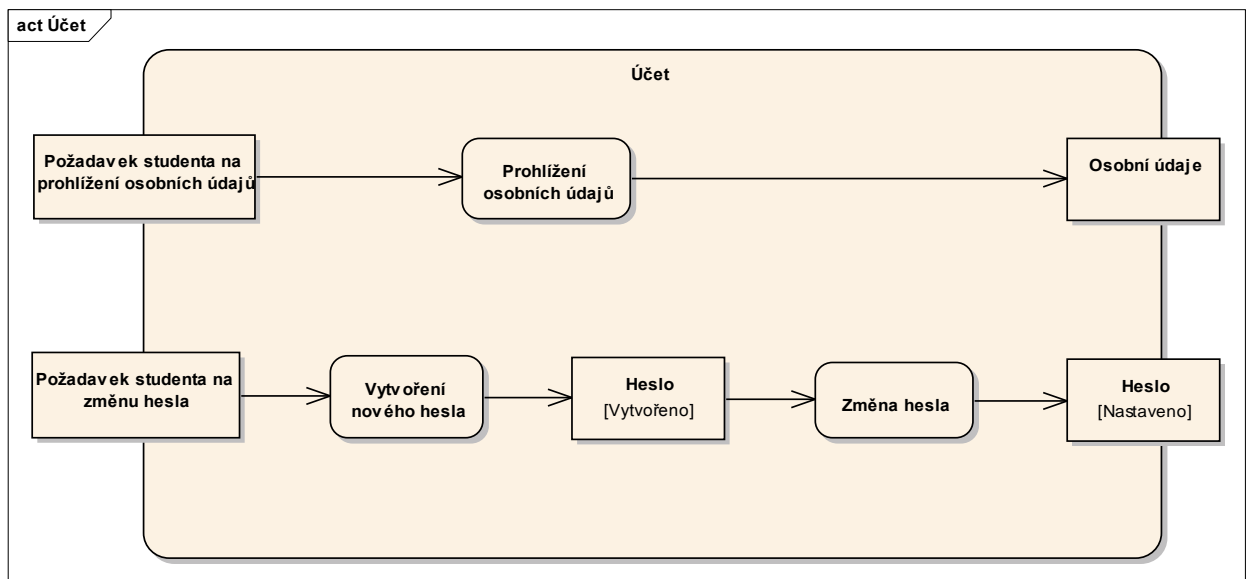
Stav

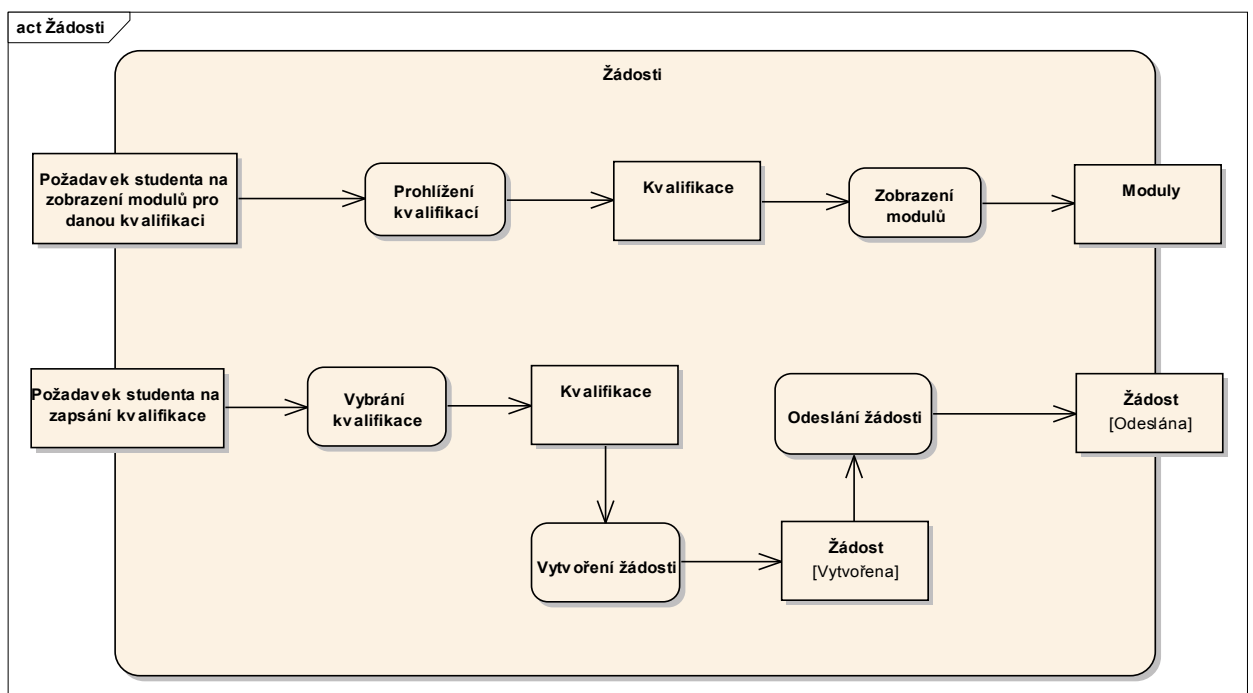
Zkoušky

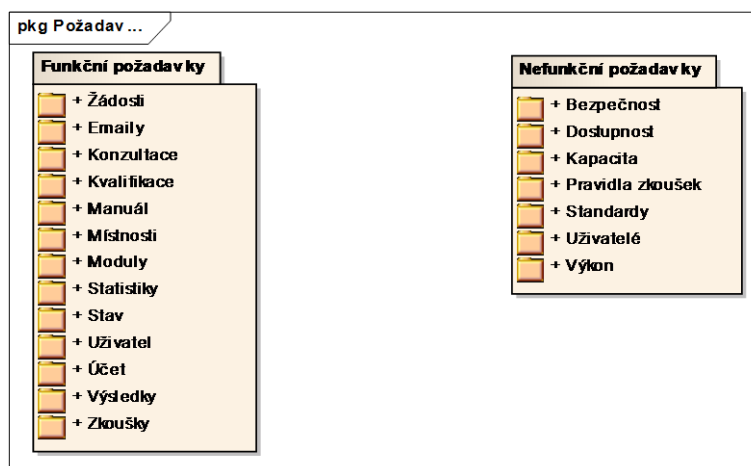
Účet

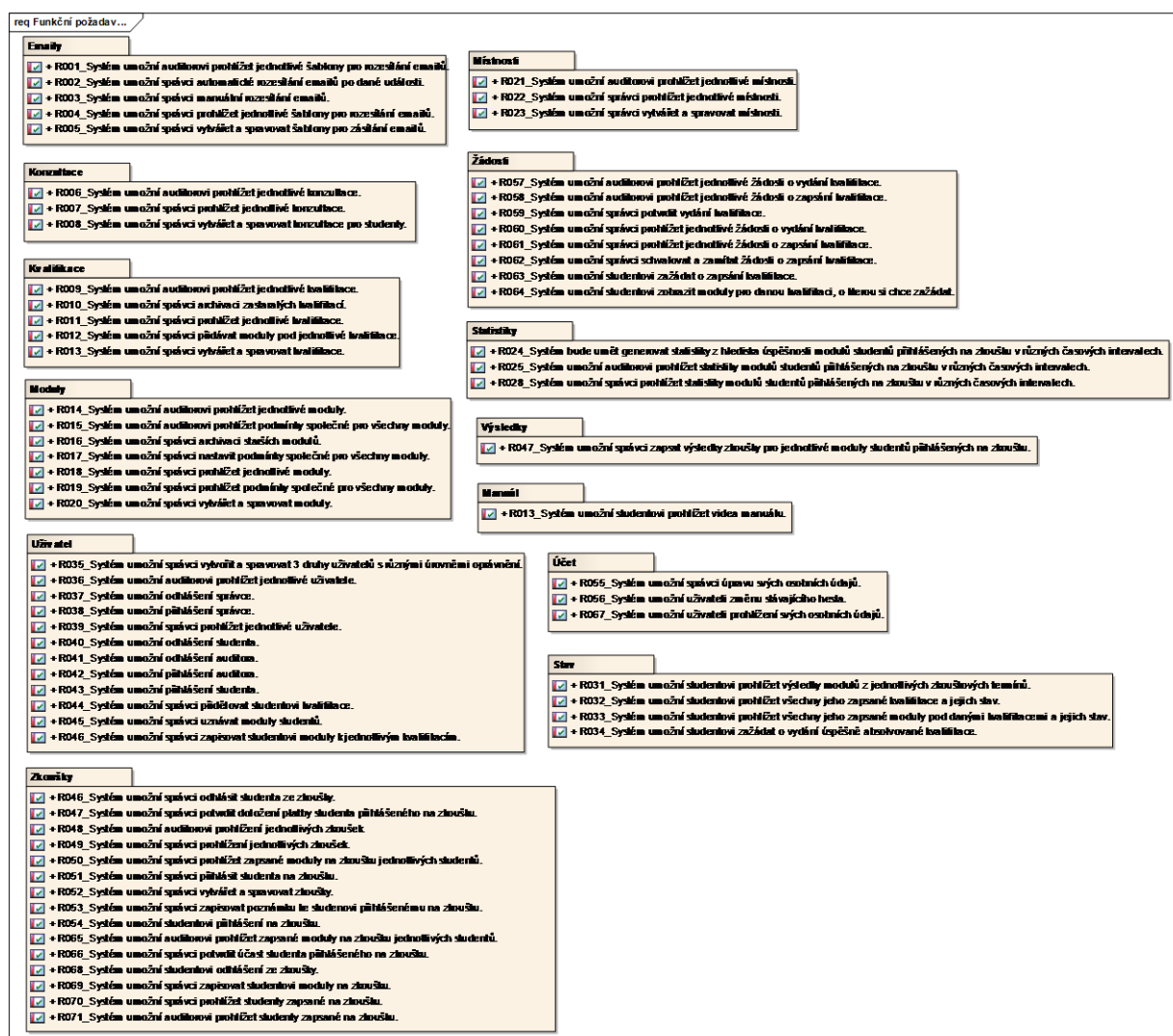
Žadosti

PŘÍLOHA F: Diagramy požadavků

Funkční požadavky

Emaily

req Emaily
R002_Systém umožní správci automatické rozeslání emailů po dané události.
R003_Systém umožní správci manuální rozeslání emailů.
R005_Systém umožní správci vytvářet a spravovat šablony pro zaslání emailů.
R004_Systém umožní správci prohlížet jednotlivé šablony pro rozeslání emailů.
R001_Systém umožní auditorovi prohlížet jednotlivé šablony pro rozeslání emailů.

Konzultace

req Konzultace
R008_Systém umožní správci vytvářet a spravovat konzultace pro studenty.
R007_Systém umožní správci prohlížet jednotlivé konzultace.
R006_Systém umožní auditorovi prohlížet jednotlivé konzultace.

Kvalifikace

req Kvalifika...
R013_Systém umožní správci vytvářet a spravovat kvalifikace.
R012_Systém umožní správci přidávat moduly pod jednotlivé kvalifikace.
R010_Systém umožní správci archivaci zastaralých kvalifikací.
R011_Systém umožní správci prohlížet jednotlivé kvalifikace.
R009_Systém umožní auditorovi prohlížet jednotlivé kvalifikace.

Manuál

req Man...
R013_Systém umožní studentovi prohlížet videa manuálu.

Moduly

req Mod...

- R020_Systém umožní správci vytvářet a spravovat moduly.
- R016_Systém umožní správci archivaci starších modulů.
- R017_Systém umožní správci nastavit podmínky společné pro všechny moduly.
- R014_Systém umožní auditorovi prohlížet jednotlivé moduly.
- R015_Systém umožní auditorovi prohlížet podmínky společné pro všechny moduly.
- R019_Systém umožní správci prohlížet podmínky společné pro všechny moduly.
- R018_Systém umožní správci prohlížet jednotlivé moduly.

Místnosti

req Místno...

- R023_Systém umožní správci vytvářet a spravovat místnosti.
- R022_Systém umožní správci prohlížet jednotlivé místnosti.
- R021_Systém umožní auditorovi prohlížet jednotlivé místnosti.

Statistiky

req Statistiky

- R024_Systém bude umět generovat statistiky z hlediska úspěšnosti modulů studentů přihlášených na zkoušku v různých časových intervalech.
- R028_Systém umožní správci prohlížet statistiky modulů studentů přihlášených na zkoušku v různých časových intervalech.
- R025_Systém umožní auditorovi prohlížet statistiky modulů studentů přihlášených na zkoušku v různých časových intervalech.

Stav

req St...
R032_Systém umožní studentovi prohlížet všechny jeho zapsané kvalifikace a jejich stav.
R033_Systém umožní studentovi prohlížet všechny jeho zapsané moduly pod danými kvalifikacemi a jejich stav.
R031_Systém umožní studentovi prohlížet výsledky modulů z jednotlivých zkouškových termínů.
R034_Systém umožní studentovi zažádat o vydání úspěšně absolvované kvalifikace.

Uživatel

req Uživa...
R035_Systém umožní správci vytvořit a spravovat 3 druhy uživatelů s různými úrovněmi oprávnění.
R044_Systém umožní správci přidělovat studentovi kvalifikace.
R046_Systém umožní správci zapisovat studentovi moduly k jednotlivým kvalifikacím.
R045_Systém umožní správci uznávat moduly studentů.
R038_Systém umožní přihlášení správce.
R037_Systém umožní odhlášení správce.
R036_Systém umožní auditorovi prohlížet jednotlivé uživatele.
R039_Systém umožní správci prohlížet jednotlivé uživatele.
R040_Systém umožní odhlášení studenta.
R041_Systém umožní odhlášení auditora.
R043_Systém umožní přihlášení studenta.
R042_Systém umožní přihlášení auditora.

Výsledky

req Výsled...

Zkoušky

req Zkoušky
R052_Systém umožní správci vytvářet a spravovat zkoušky.
R051_Systém umožní správci přihlásit studenta na zkoušku.
R049_Systém umožní správci prohlížení jednotlivých zkoušek.
R048_Systém umožní auditorovi prohlížení jednotlivých zkoušek.
R054_Systém umožní studentovi přihlášení na zkoušku.
R066_Systém umožní správci potvrdit účast studenta přihlášeného na zkoušku.
R047_Systém umožní správci potvrdit doložení platby studenta přihlášeného na zkoušku.
R053_Systém umožní správci zapisovat poznámku ke studentovi přihlášenému na zkoušku.
R046_Systém umožní správci odhlásit studenta ze zkoušky.
R050_Systém umožní správci prohlížet zapsané moduly na zkoušku jednotlivých studentů.
R065_Systém umožní auditorovi prohlížet zapsané moduly na zkoušku jednotlivých studentů.
R068_Systém umožní studentovi odhlášení ze zkoušky.
R069_Systém umožní správci zapisovat studentovi moduly na zkoušku.
R070_Systém umožní správci prohlížet studenty zapsané na zkoušku.
R071_Systém umožní auditorovi prohlížet studenty zapsané na zkoušku.

Účet

req Účet
R055_Systém umožní správci úpravu svých osobních údajů.
R056_Systém umožní uživateli změnu stávajícího hesla.
R067_Systém umožní uživateli prohlížení svých osobních údajů.

Žádosti

req Žádosti

R062_Systém umožní správci schvalovat a zamítat žádosti o zapsání kvalifikace.
R059_Systém umožní správci potvrdit vydání kvalifikace.
R061_Systém umožní správci prohlížet jednotlivé žádosti o zapsání kvalifikace.
R060_Systém umožní správci prohlížet jednotlivé žádosti o vydání kvalifikace.
R058_Systém umožní auditorovi prohlížet jednotlivé žádosti o zapsání kvalifikace.
R057_Systém umožní auditorovi prohlížet jednotlivé žádosti o vydání kvalifikace.
R063_Systém umožní studentovi zažádat o zapsání kvalifikace.
R064_Systém umožní studentovi zobrazit moduly pro danou kvalifikaci, o kterou si chce zažádat.

Nefunkční požadavky

req Nefunkční požadavky...

Pravidla zkoušek

- + R071_Při zápisu modulu na zkoušku si student musí zapsat také všechny jeho závislé moduly, pokud je ještě nemá úspěšně absolvované.
- + R072_Student nesmí překročit danou délku studia.
- + R073_Student pro modul nesmí překročit daný celkový počet opakování.
- + R074_Student pro modul nesmí překročit daný počet opakování v jednom studijním bloku.
- + R075_Student si může zapsat na zkoušku libovolný počet modulů z libovolných kvalifikací.
- + R076_V případě neúspěšné zkoušky modulu si student může zkrátit danou penalizovanou dobu pro zapsání modulu na zkoušku absolvováním konzultace pro daný modul.
- + R077_V případě neúspěšné zkoušky modulu si student nesmí zapsat daný modul po danou penalizovanou dobu.

Kapacita

- + R070_Systém musí zvládnout alespoň 1000 připojení současně.

Uživatelé

- + R080_Uživatelé jsou rozděleni na 3 skupiny s různými úrovněmi oprávnění.

Standards

- + R078_Systém bude kompatibilní s prohlížeči IE7, IE8, IE9, IE10, Mozilla Firefox, Opera, Google Chrome.
- + R079_Systém bude provádět každodenní přírůstkovou zálohu databáze.

Výkon

- + R081_Systém musí zvládnout přihlášení uživatele maximálně do 5 sekund.
- + R082_Systém umožní ukládání stránek do cache pro rychlejší načítání stránek.

Bezpečnost

- + R067_Heslo bude uchováváno v zakódované podobě.
- + R068_Heslo musí obsahovat minimálně 6 znaků.

Dostupnost

- + R069_Systém musí být dostupný 24 hodin denně, 360 dní v roce.

Bezpečnost

req Bezpečnost
R068_Heslo musí obsahovat minimálně 6 znaků.
R067_Heslo bude uchovááno v zakódované podobě.

Dostupnost

req Dostupnost
R069_Systém musí být dostupný 24 hodin denně, 360 dní v roce.

Kapacita

req Kapacita
R070_Systém musí zvládnout alespoň 1000 připojení současně.

Pravidla zkoušek

req Pravidla zkouš...
R075_Student si může zapsat na zkoušku libovoný počet modulů z libovolných kvalifikací.
R072_Student nesmí překročit danou délku studia.
R073_Student pro modul nesmí překročit daný celkový počet opakování.
R074_Student pro modul nesmí překročit daný počet opakování v jednom studijním bloku.
R077_V případě neúspěšné zkoušky modulu si student nesmí zapsat daný modul po danou penalizovanou dobu.
R071_Při zápisu modulu na zkoušku si student musí zapsat také všechny jeho závislé moduly, pokud je ještě nemá úspěšně absolvované.
R076_V případě neúspěšné zkoušky modulu si student může zkrátit danou penalizovanou dobu pro zapsání modulu na zkoušku absolvováním konzultace pro daný modul.

Standardy

req Standardy
R079_Systém bude provádět každodenní přírůstkovou zálohu databáze.
R078_Systém bude kompatibilní s prohlížeči IE7, IE8, IE9, IE10, Mozilla Firefox, Opera, Google Chrome.

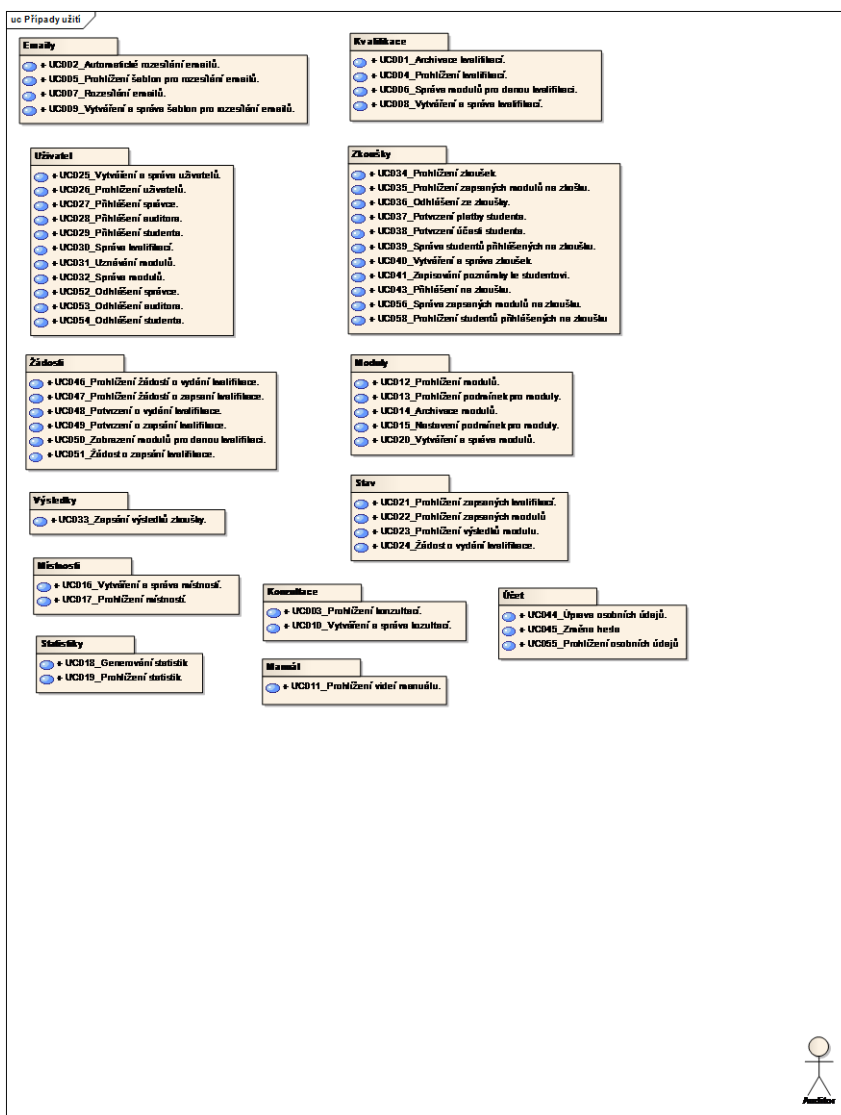
Uživatelé

req Uživat...
R080_Uživatelé jsou rozděleni na 3 skupiny s různými úrovněmi oprávnění.

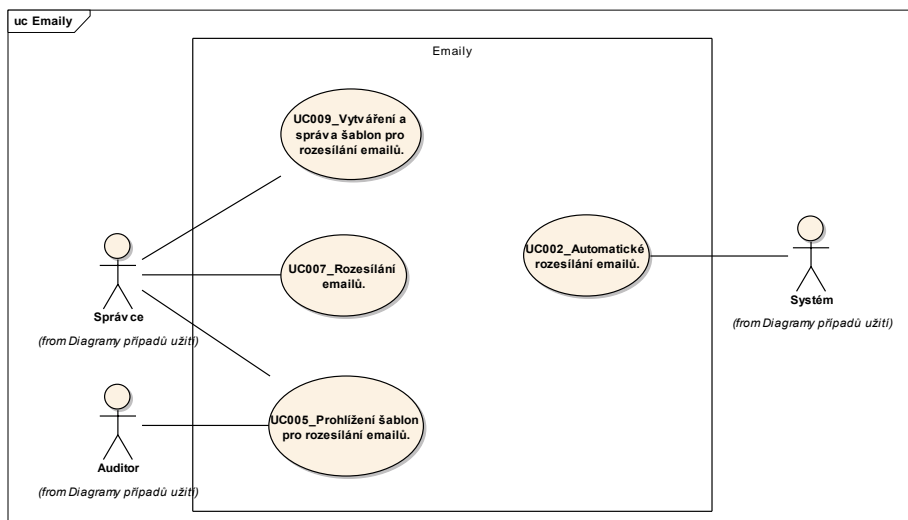
Výkon

req Výk...
R081_System musí zvládnout přihlášení uživatele maximálně do 5 sekund.
R082_System umožní ukládání stránek do cache pro rychlejší načítání stránek.

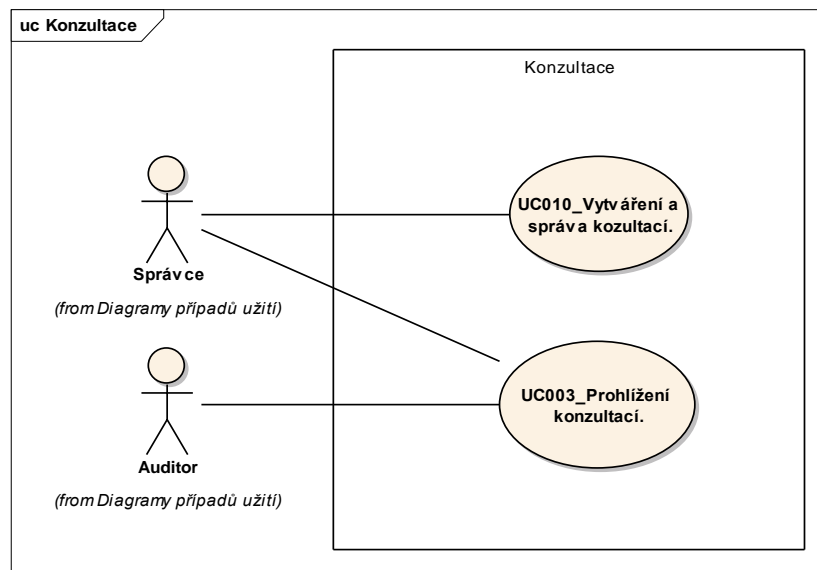
PŘÍLOHA F: Diagramy případů užití

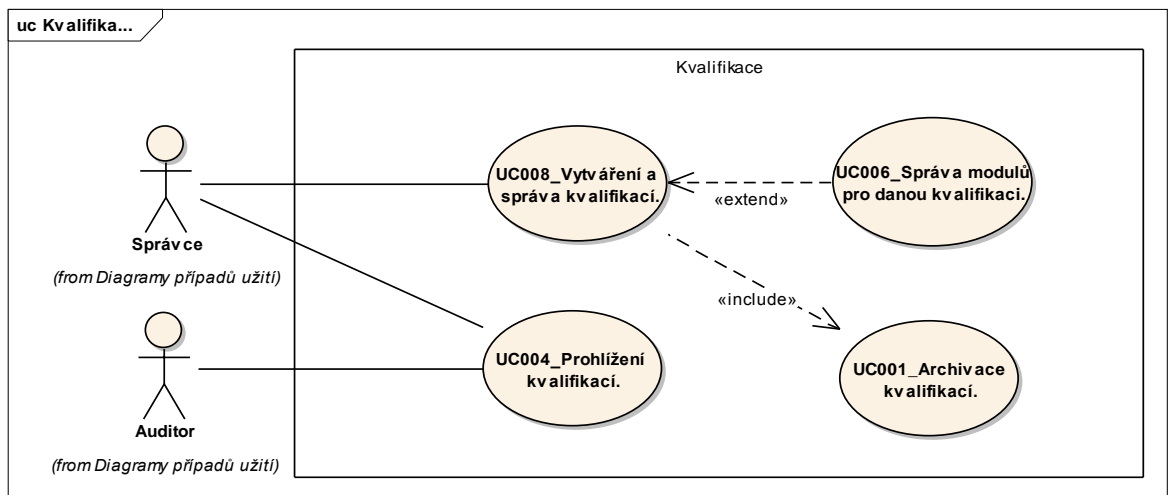
Emaily

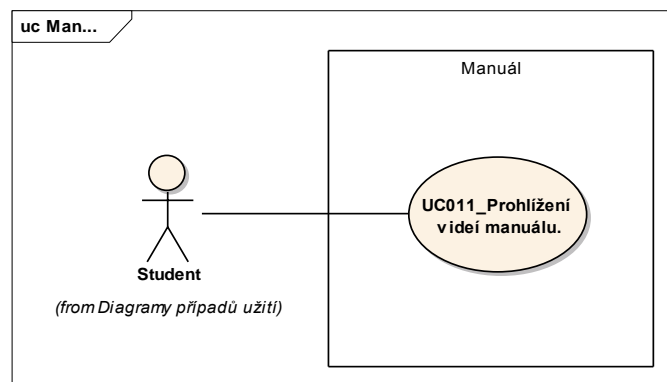
Konzultace

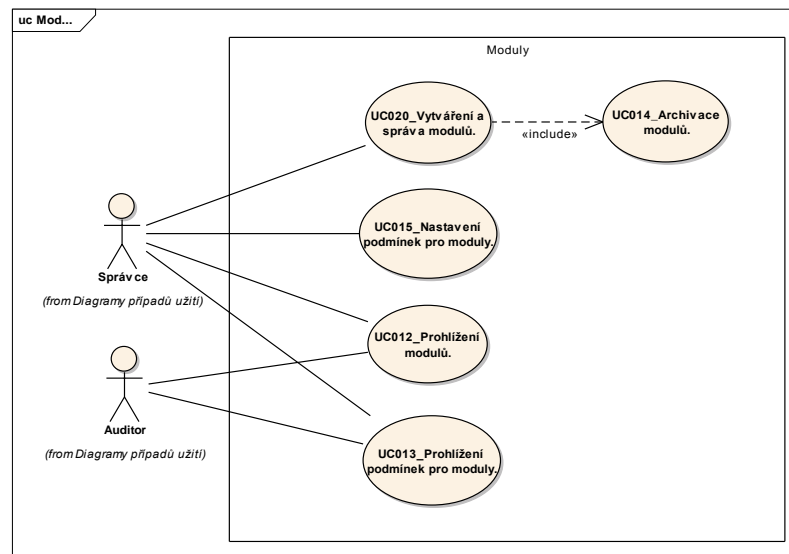
Kvalifikace

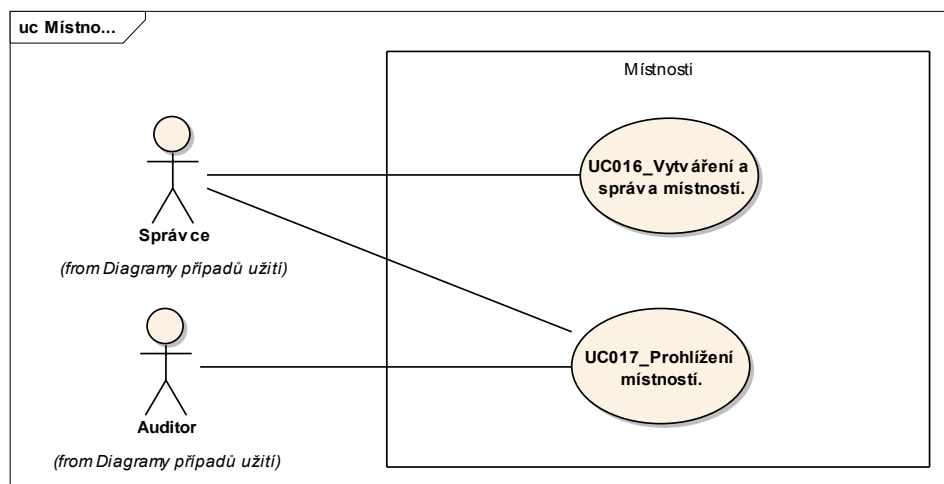
Manuál

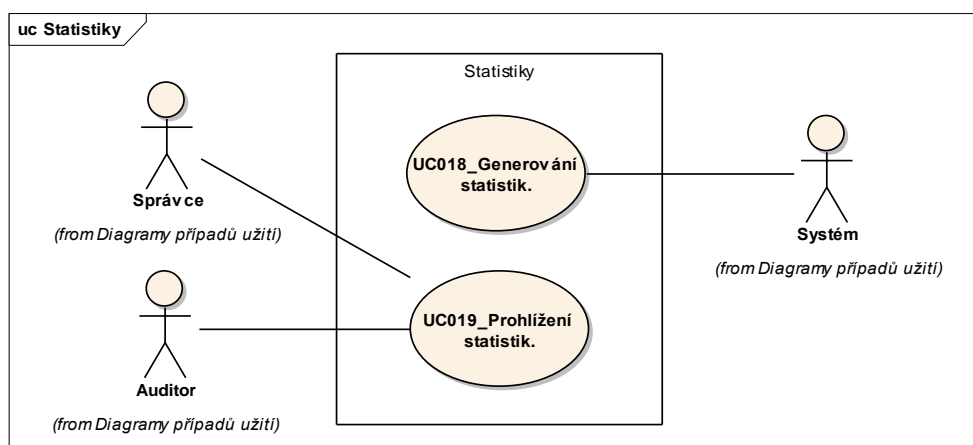
Moduly

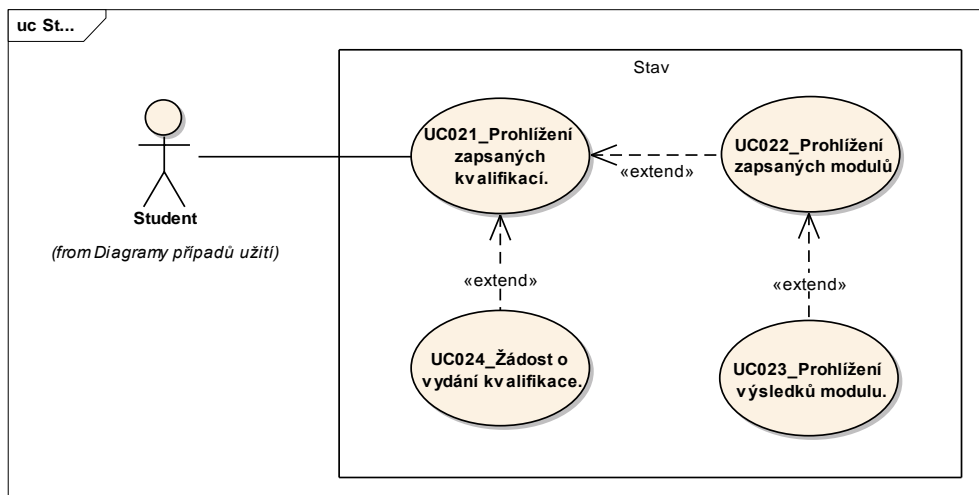
Místnosti

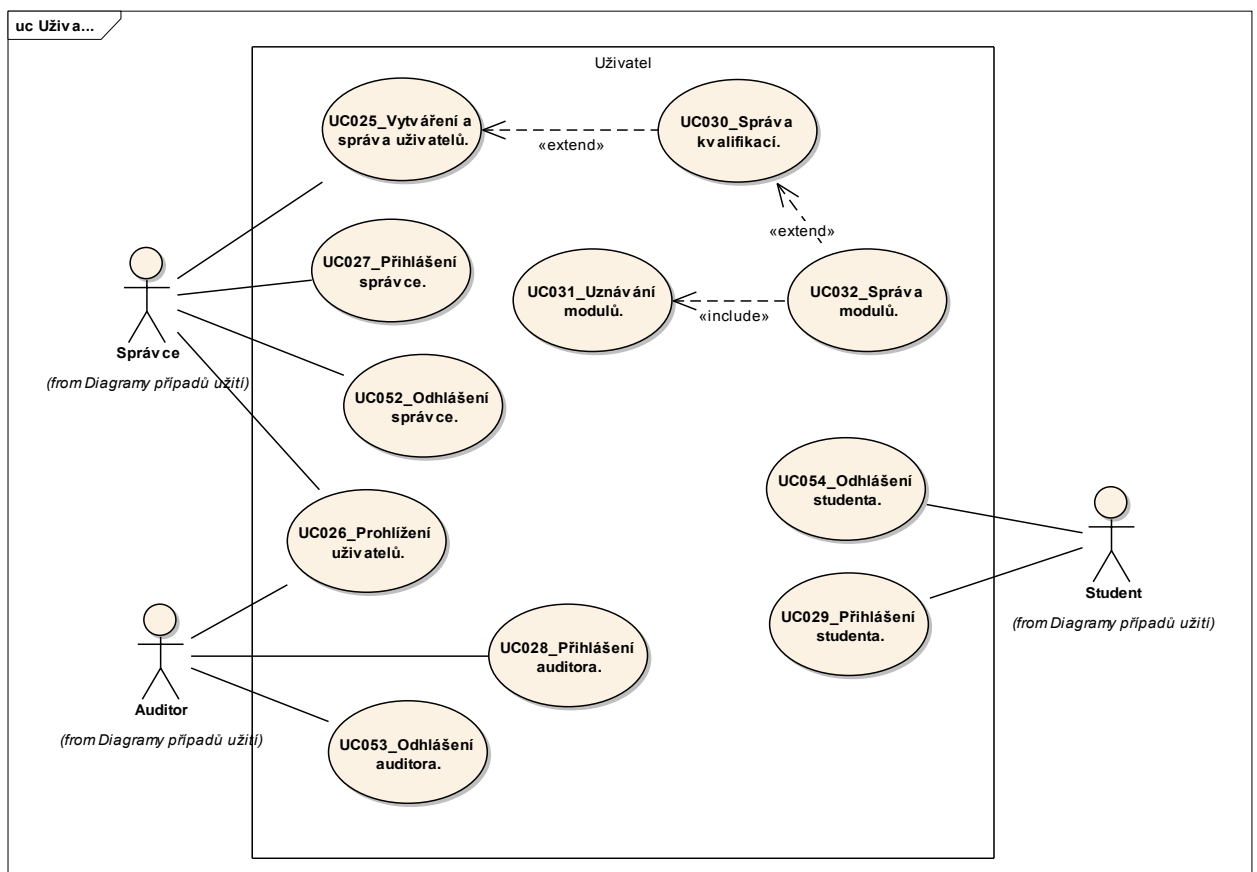
Statistiky

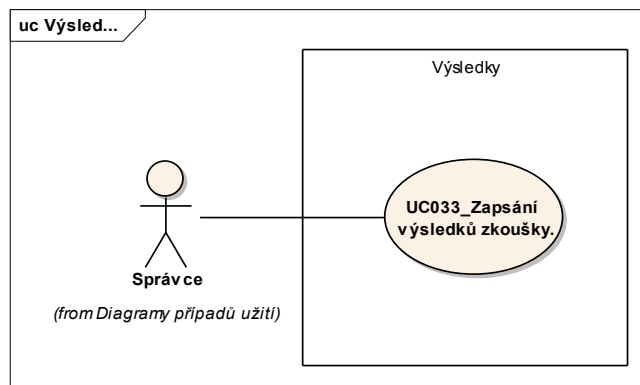
Stav

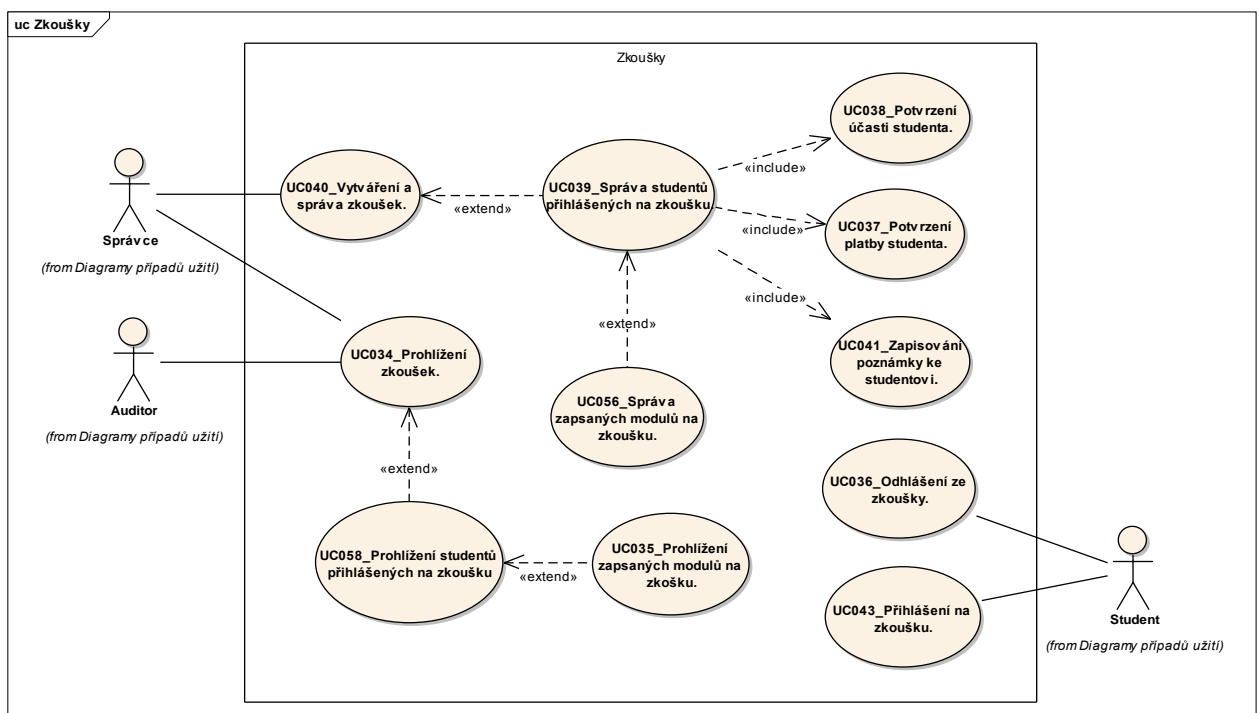
Uživatel

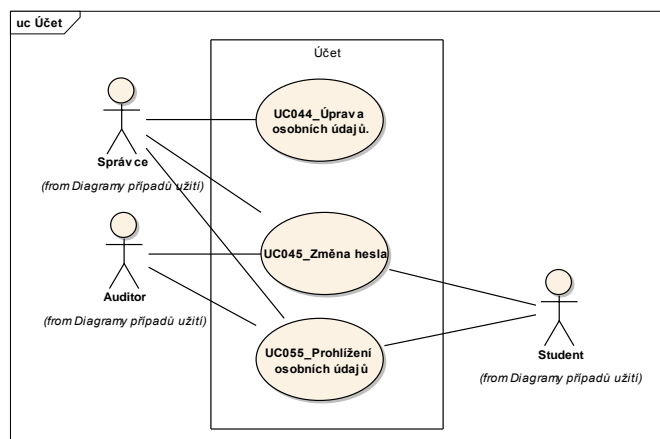
Výsledky

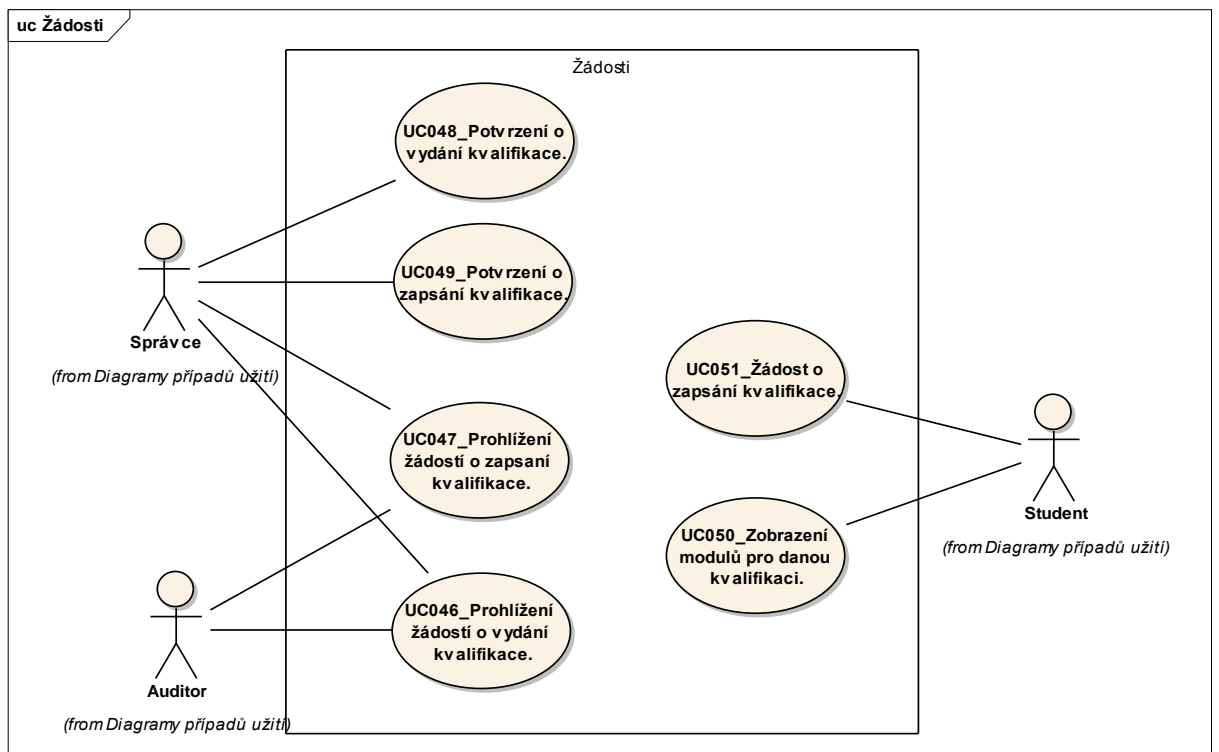
Zkoušky

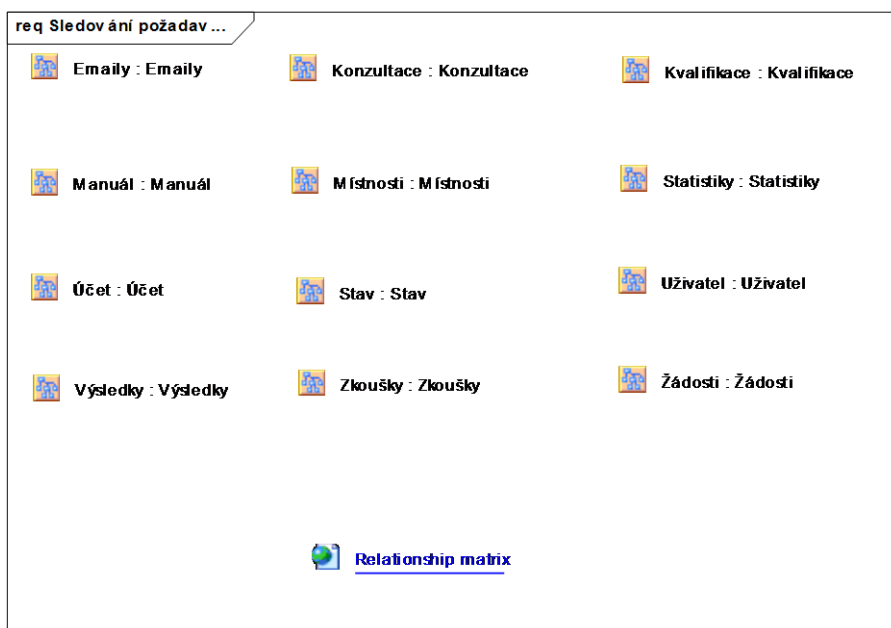
Účet

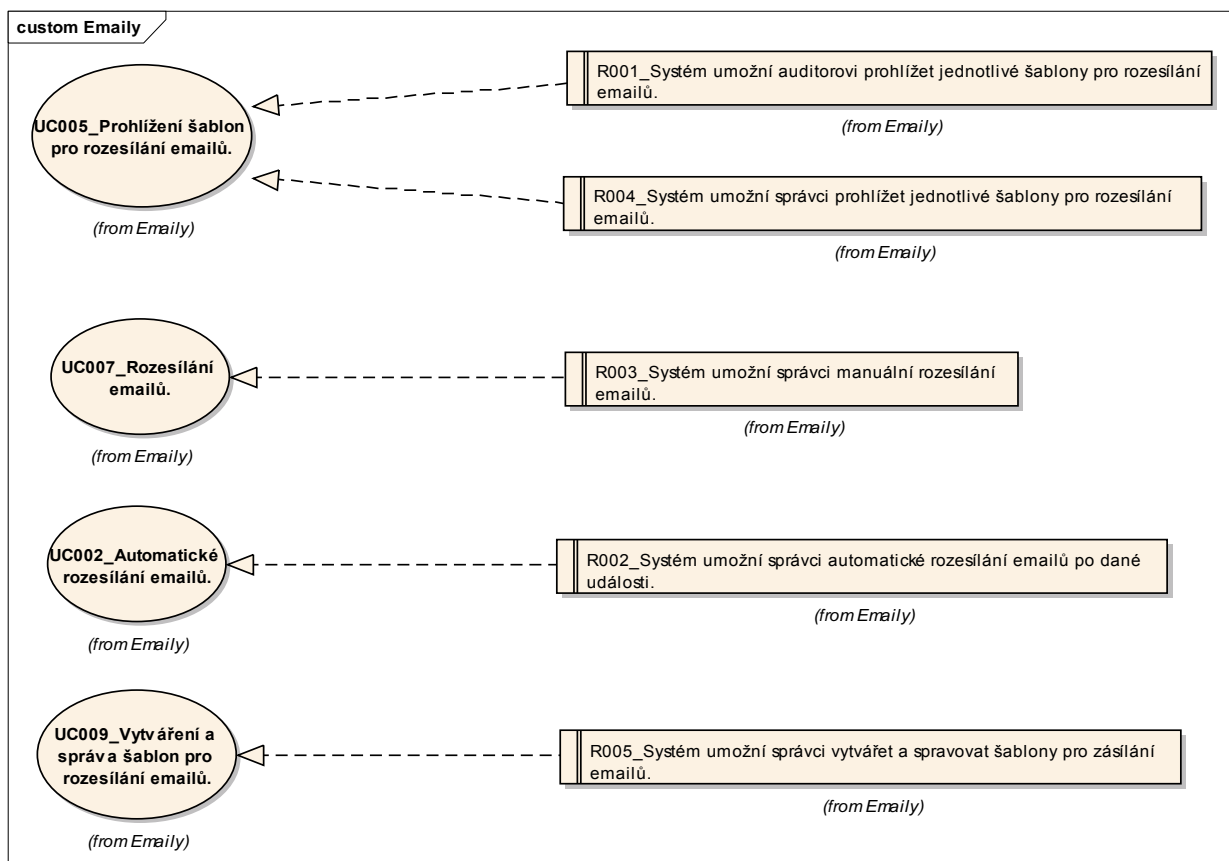
Žádosti

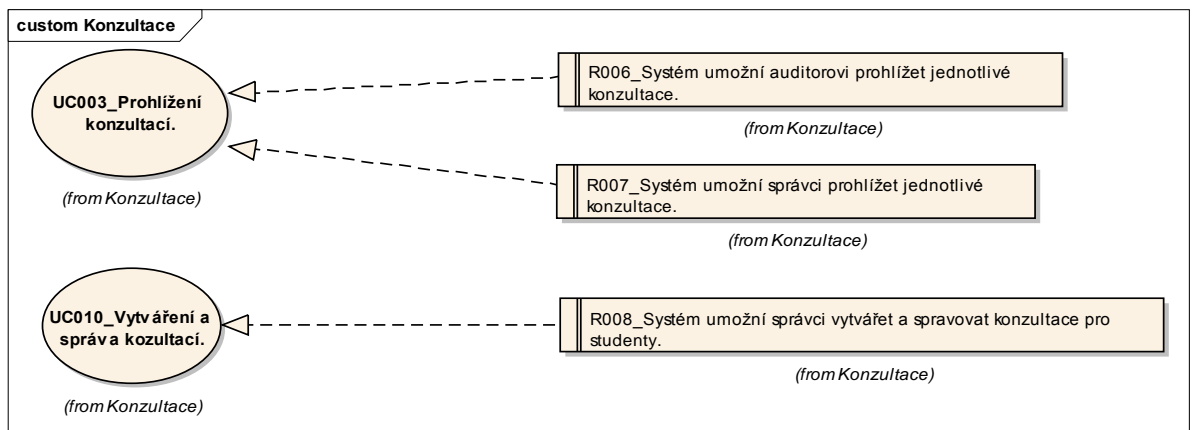
PŘÍLOHA G: Diagramy sledování požadavků

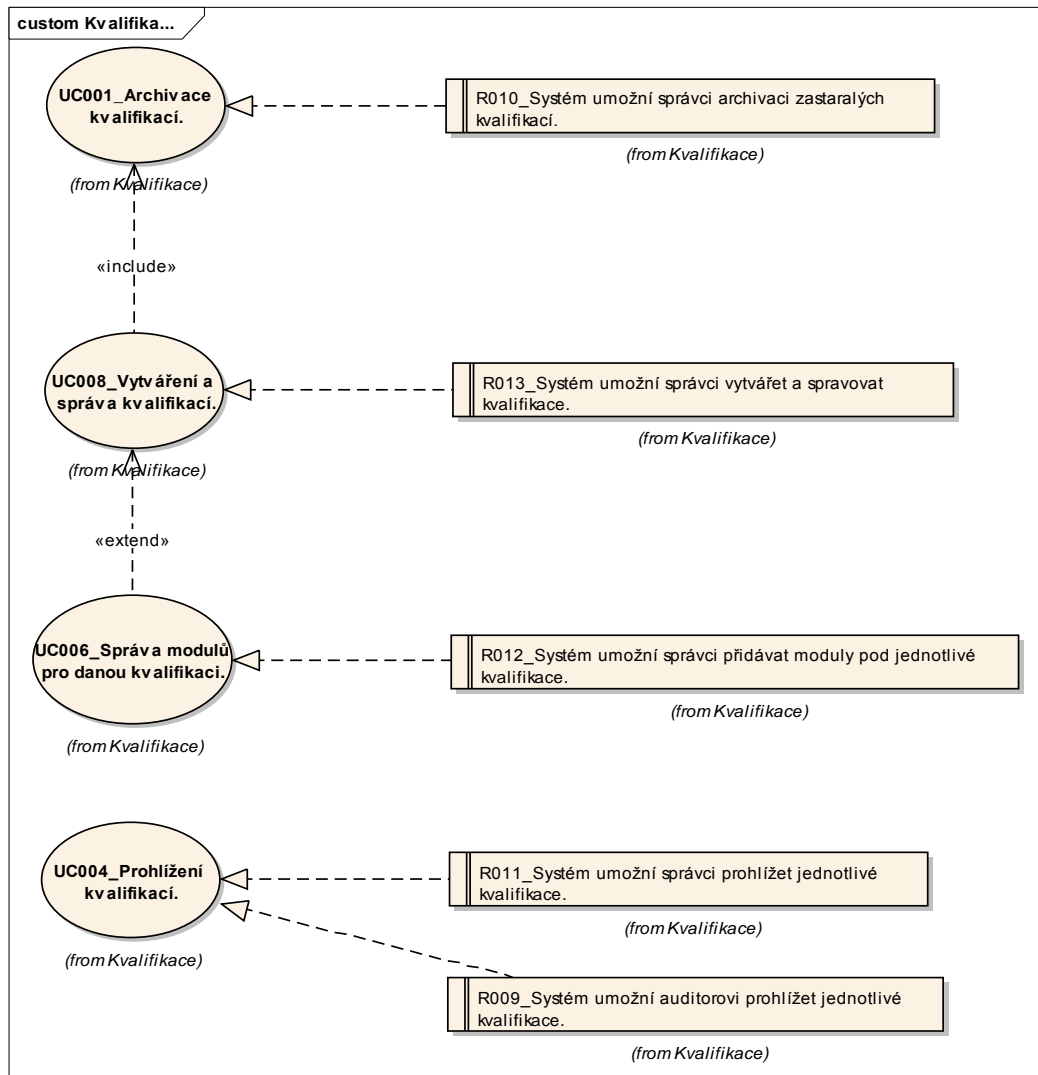
Emaily

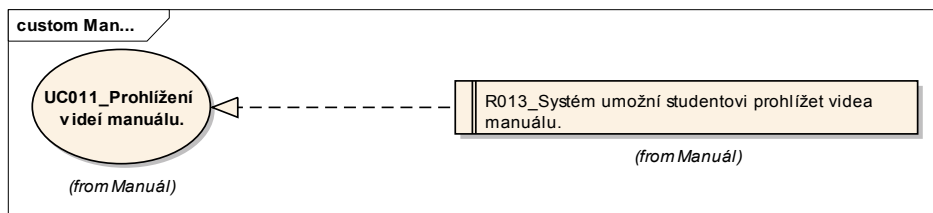
Konzultace

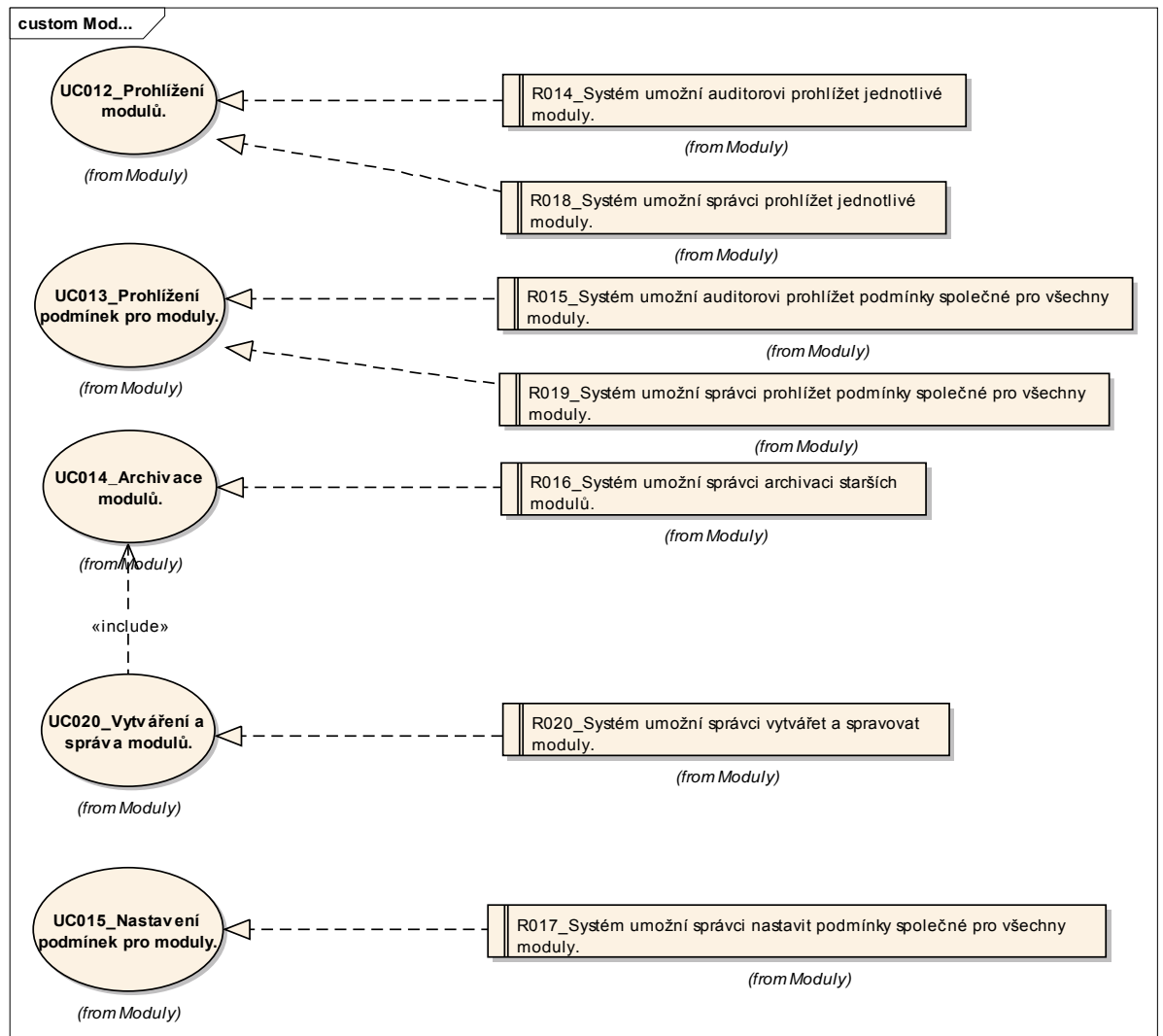
Kvalifikace

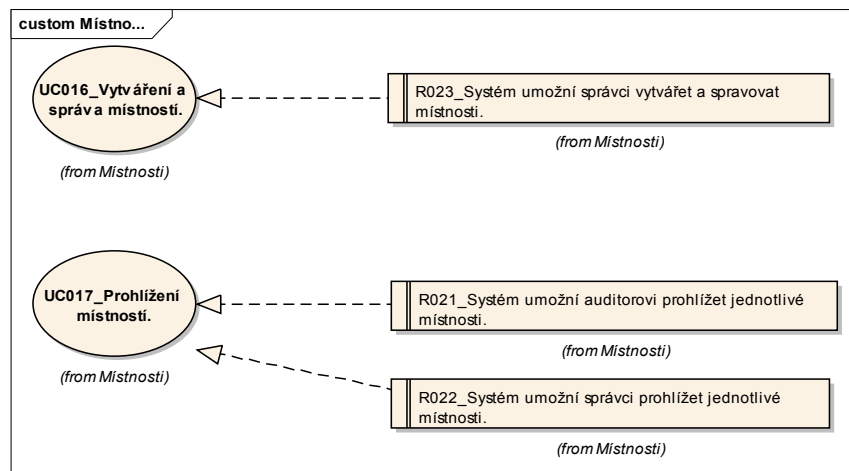
Manuál

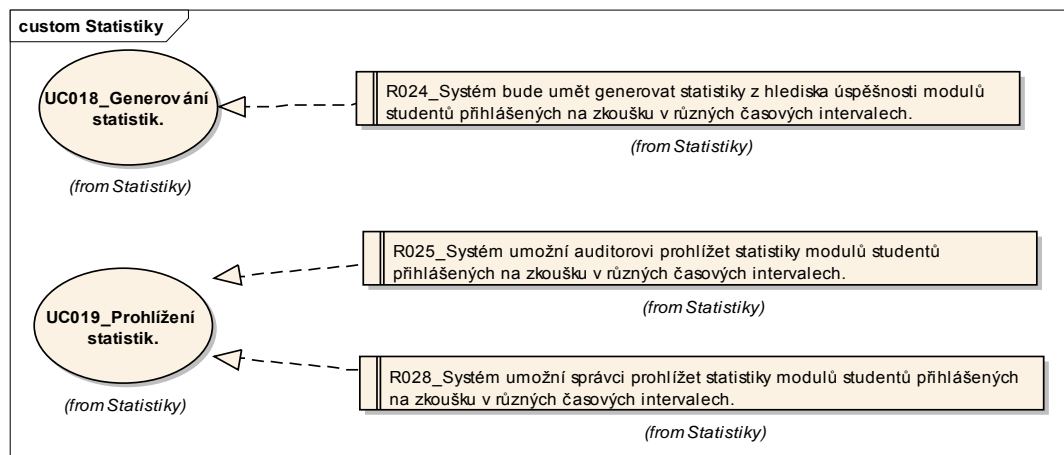
Moduly

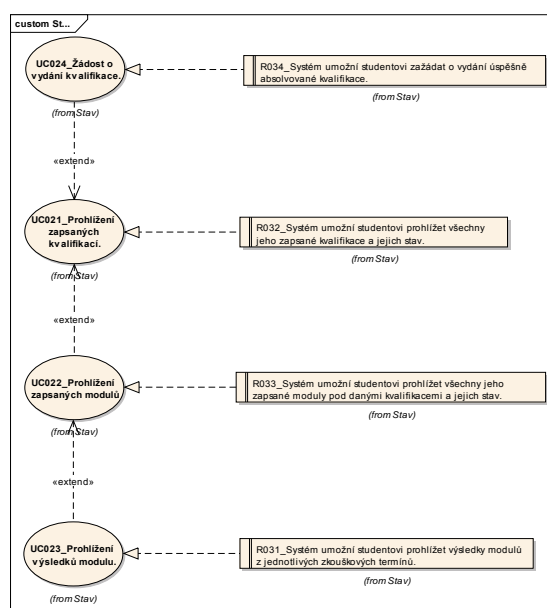
Místnosti

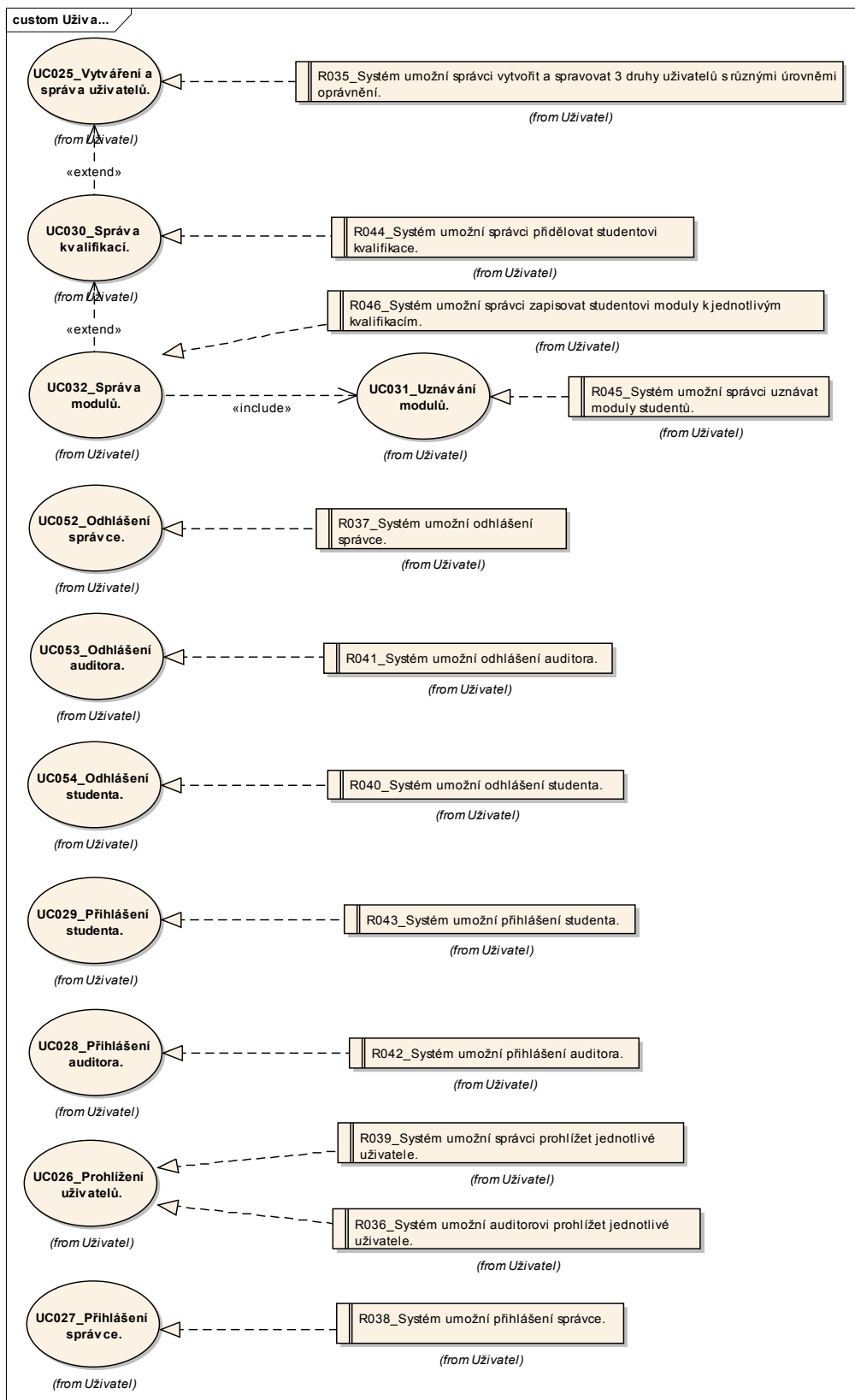
Statistiky

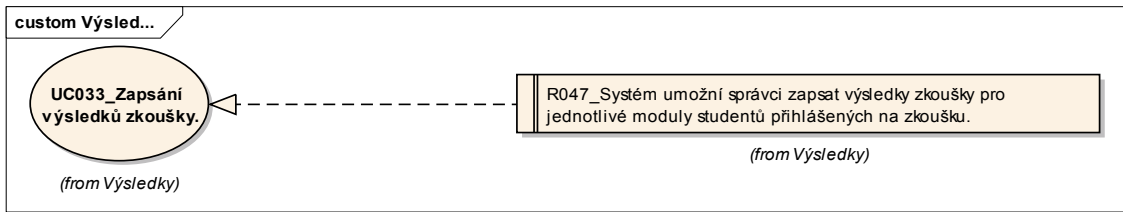
Stav

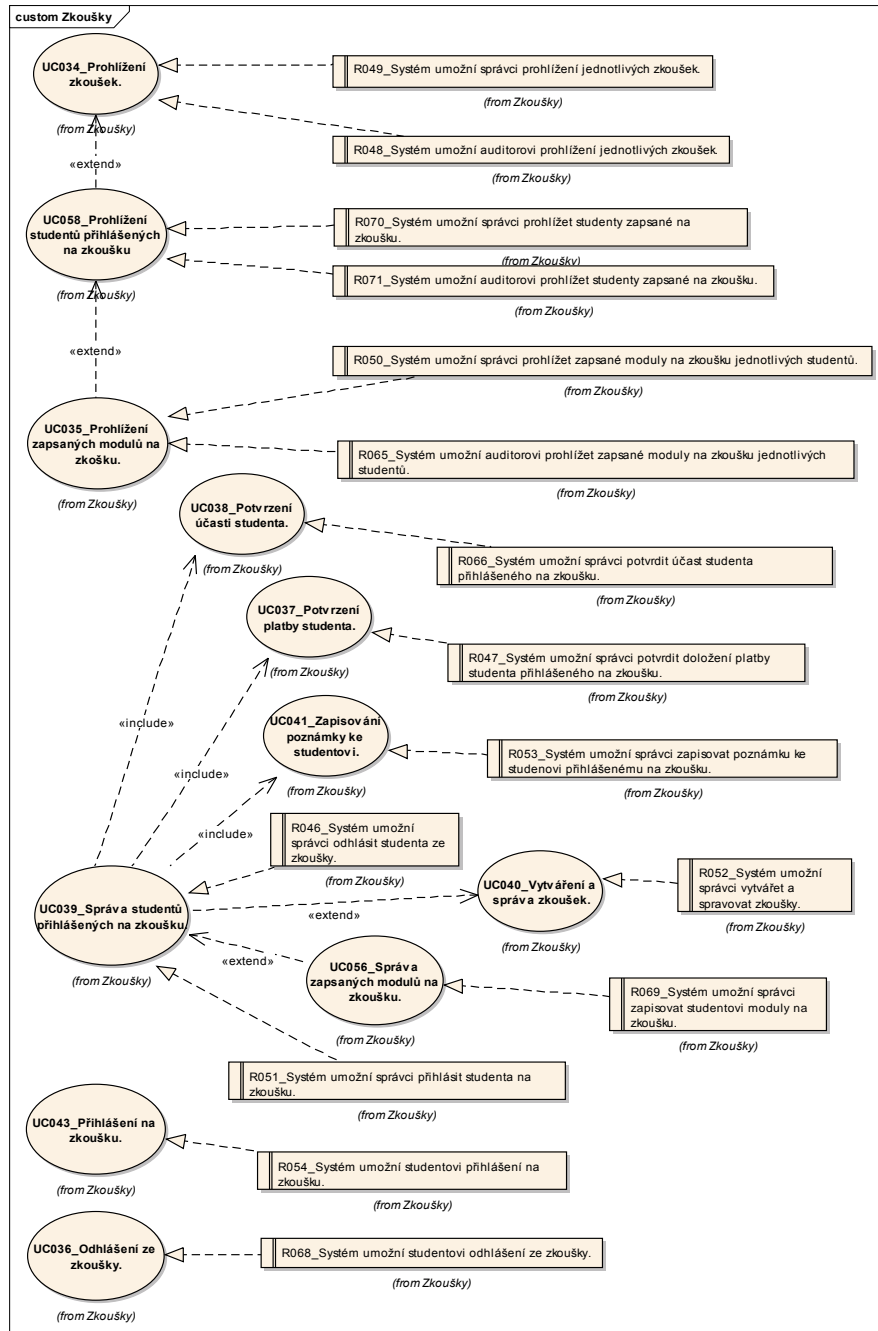
Uživatel

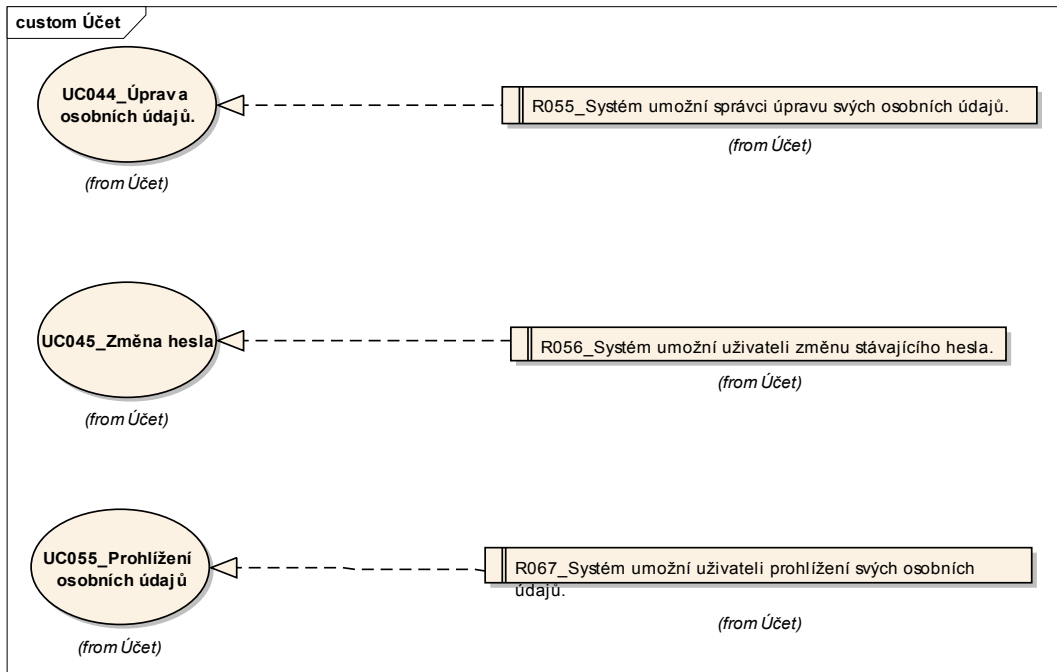
Výsledky

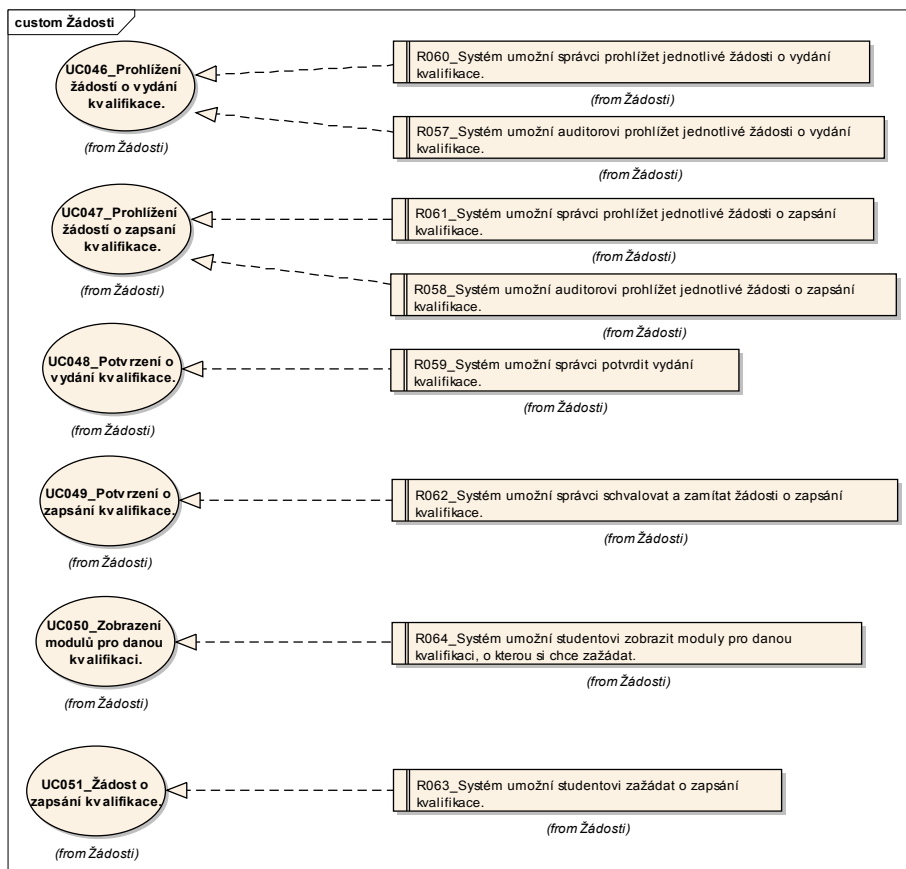
Zkoušky

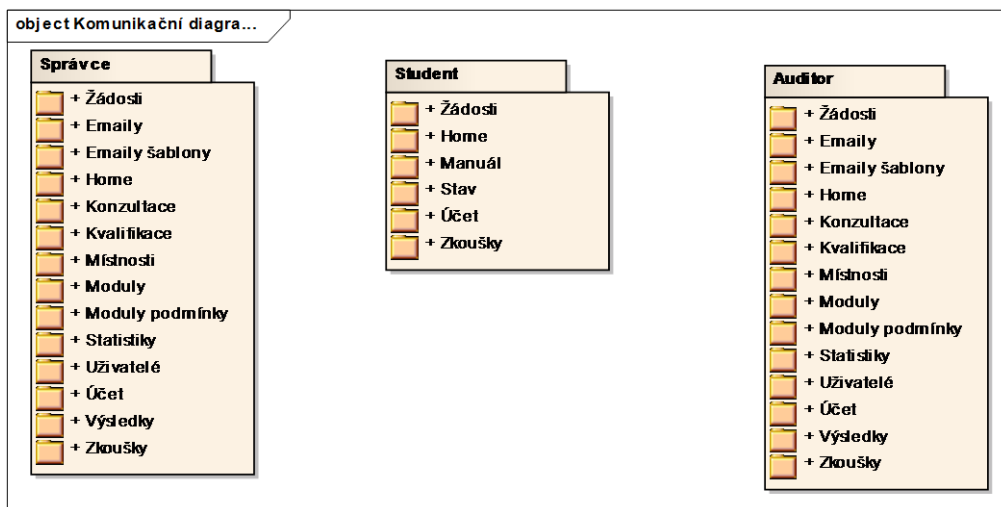
Účet

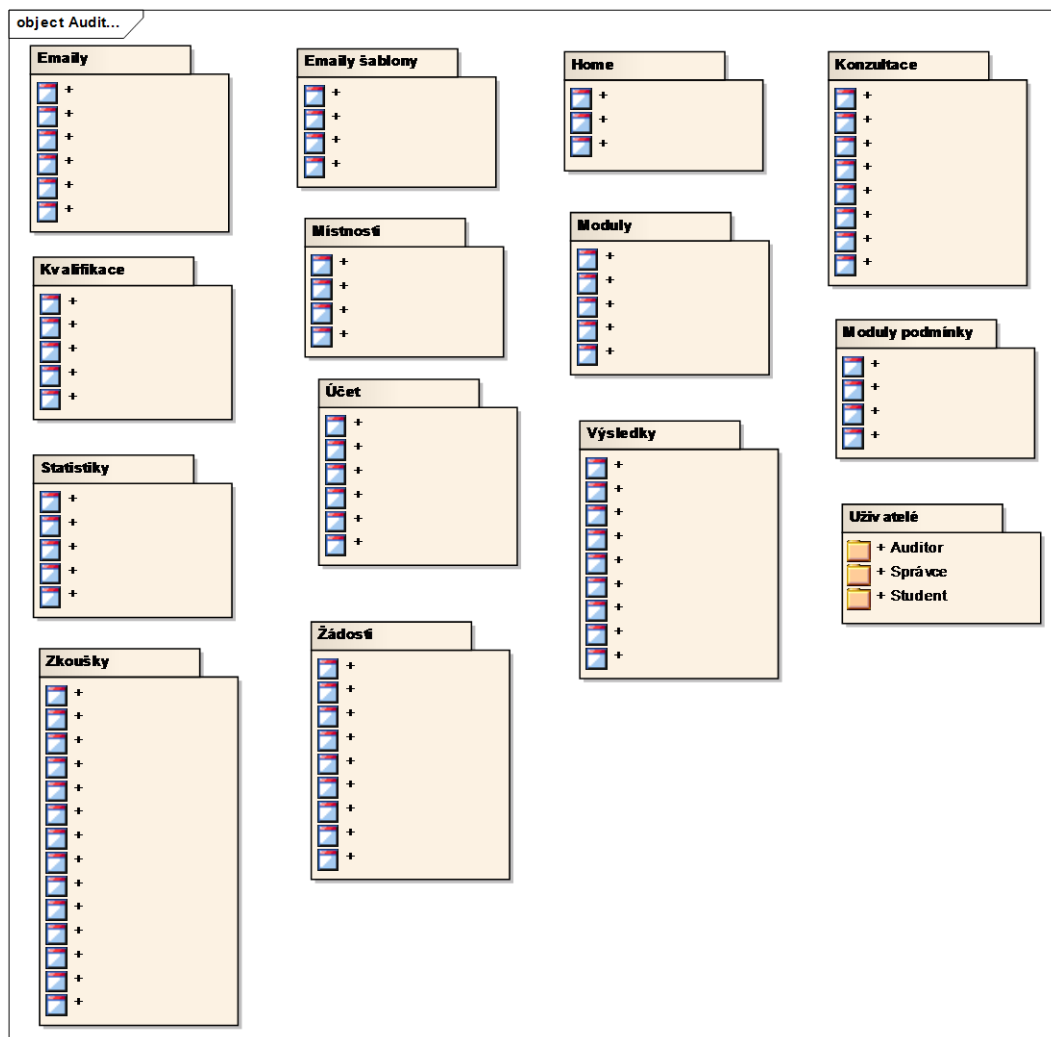
Žadosti

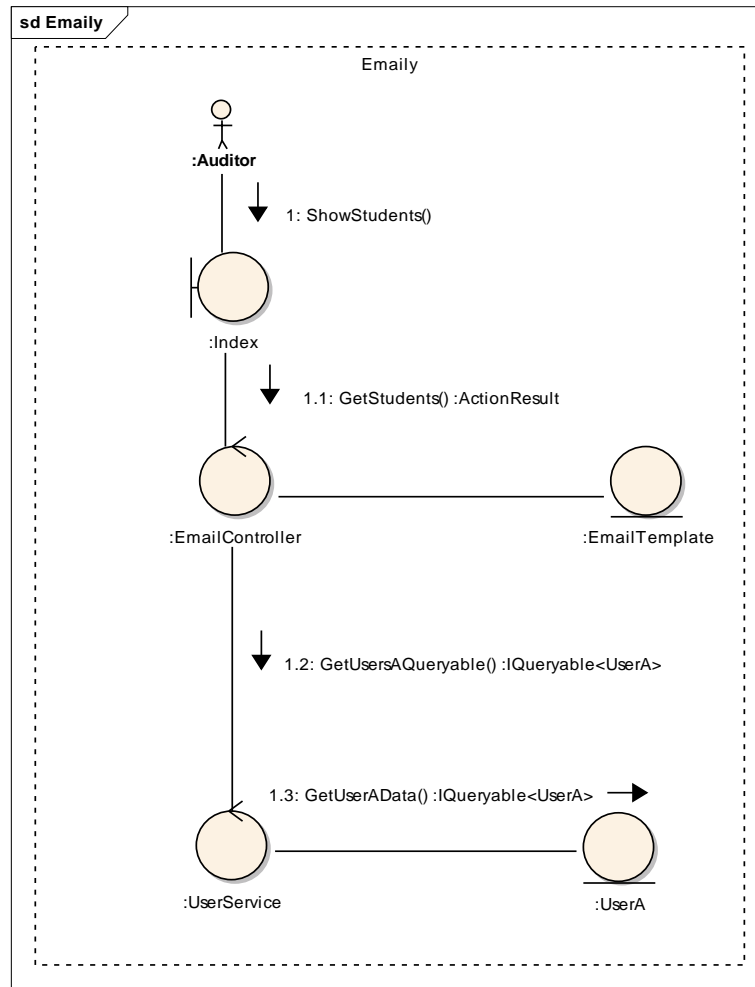
PŘÍLOHA I: Komunikační diagramy

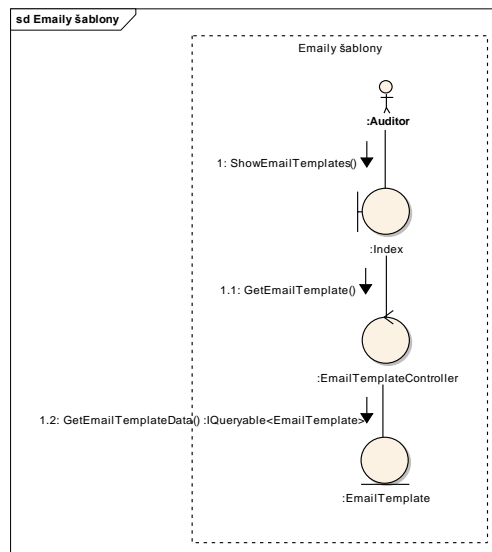
Auditor

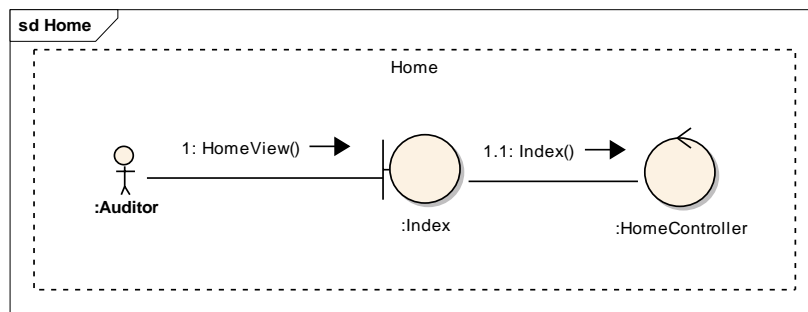
Emaily

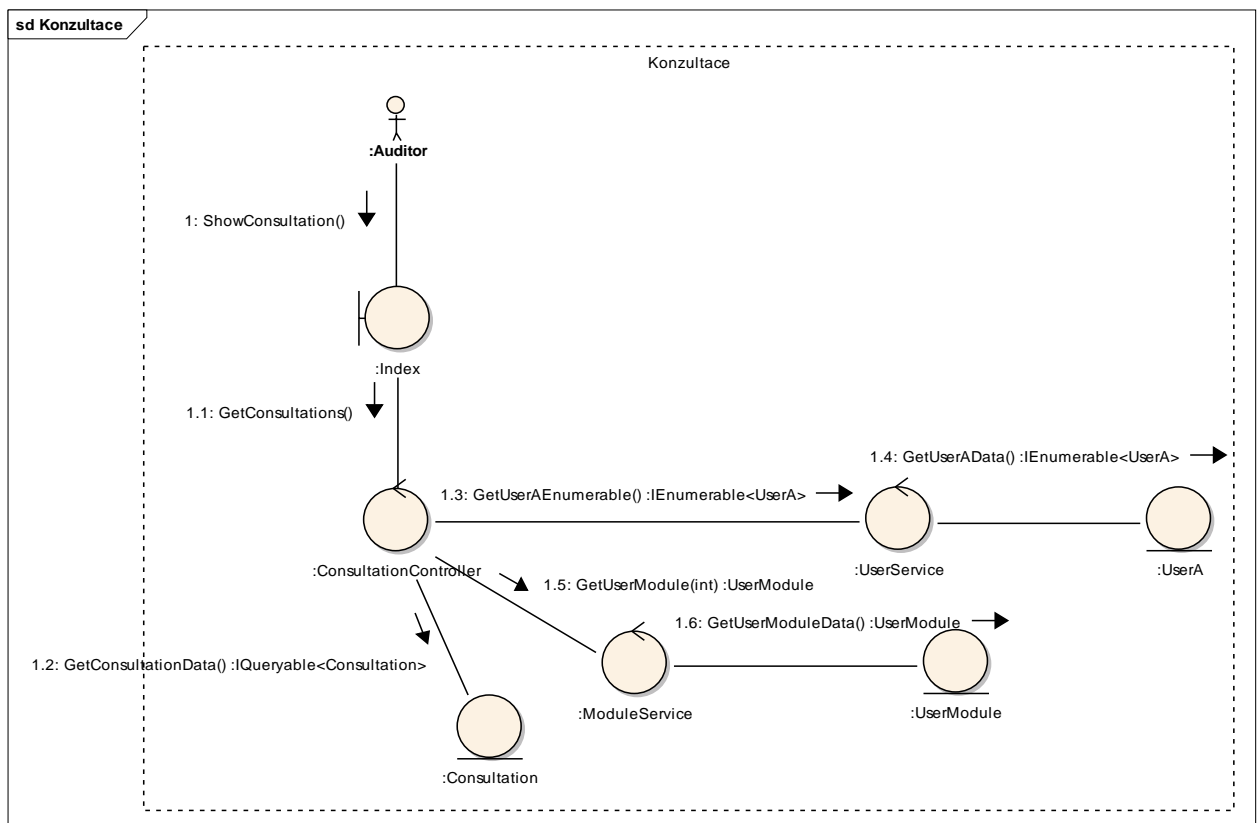
Emaily šablony

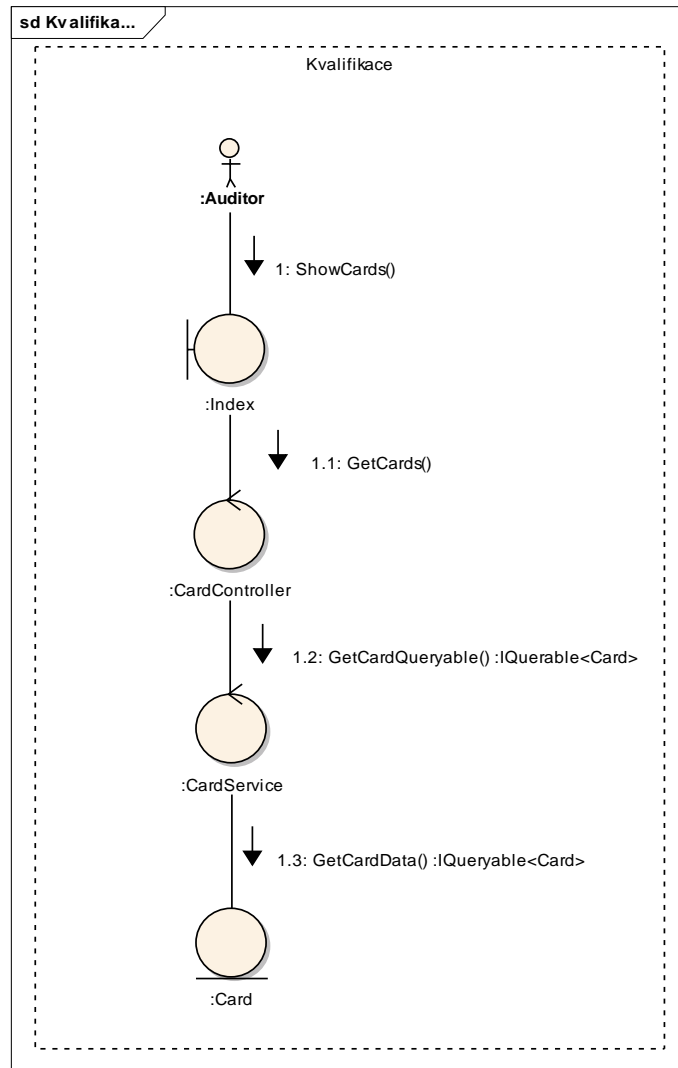
Home

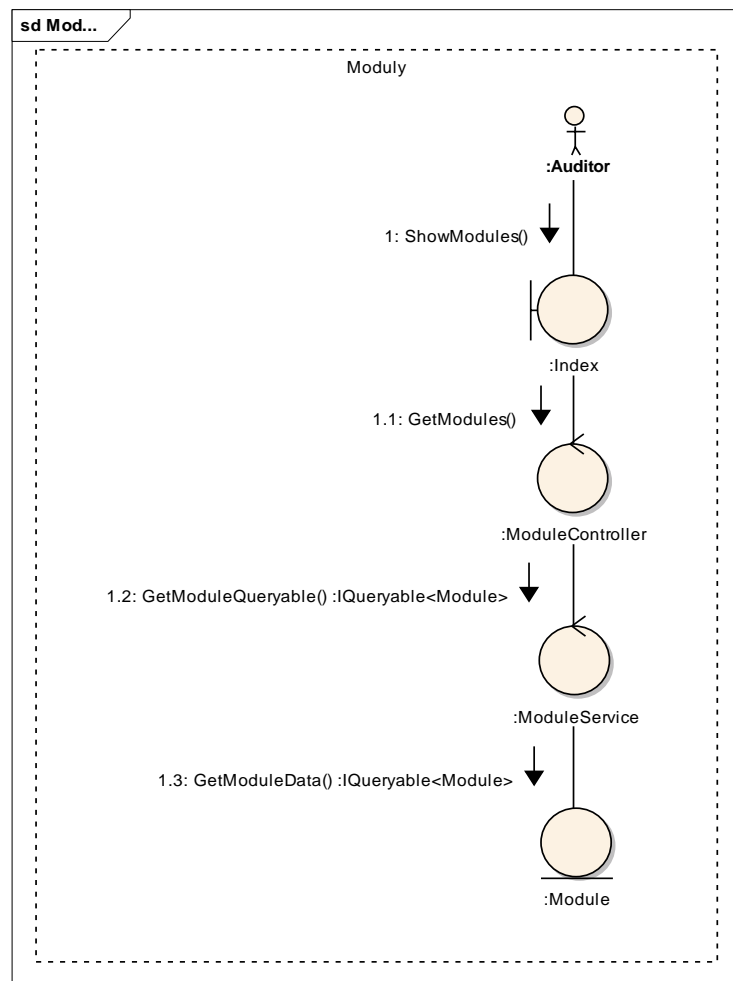
Konzultace

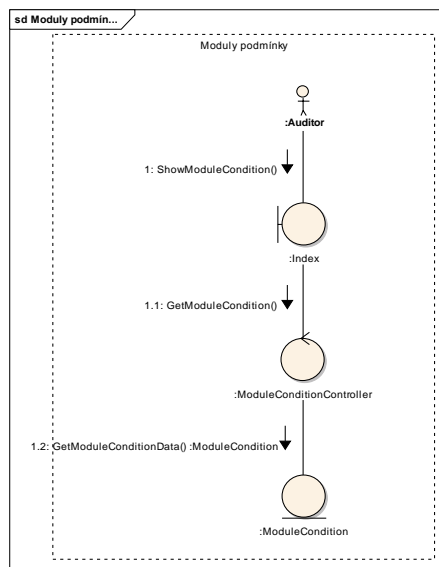
Kvalifikace

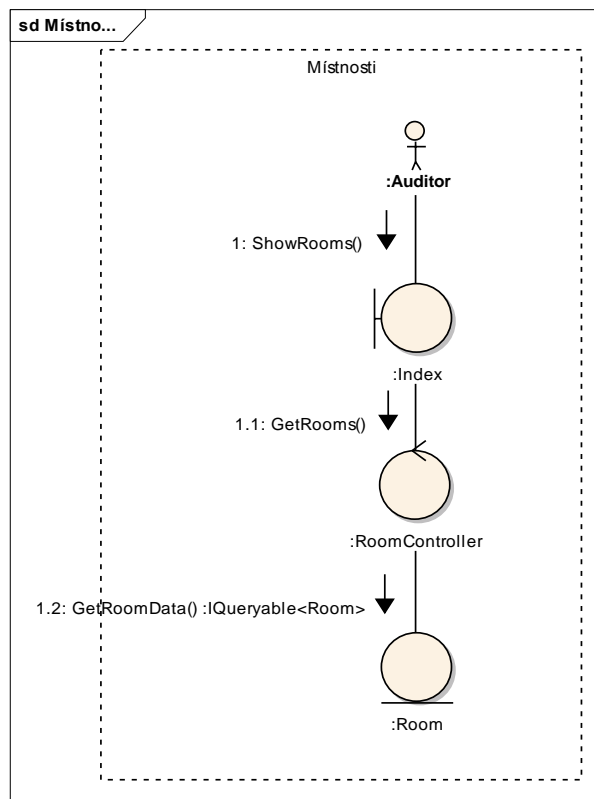
Moduly

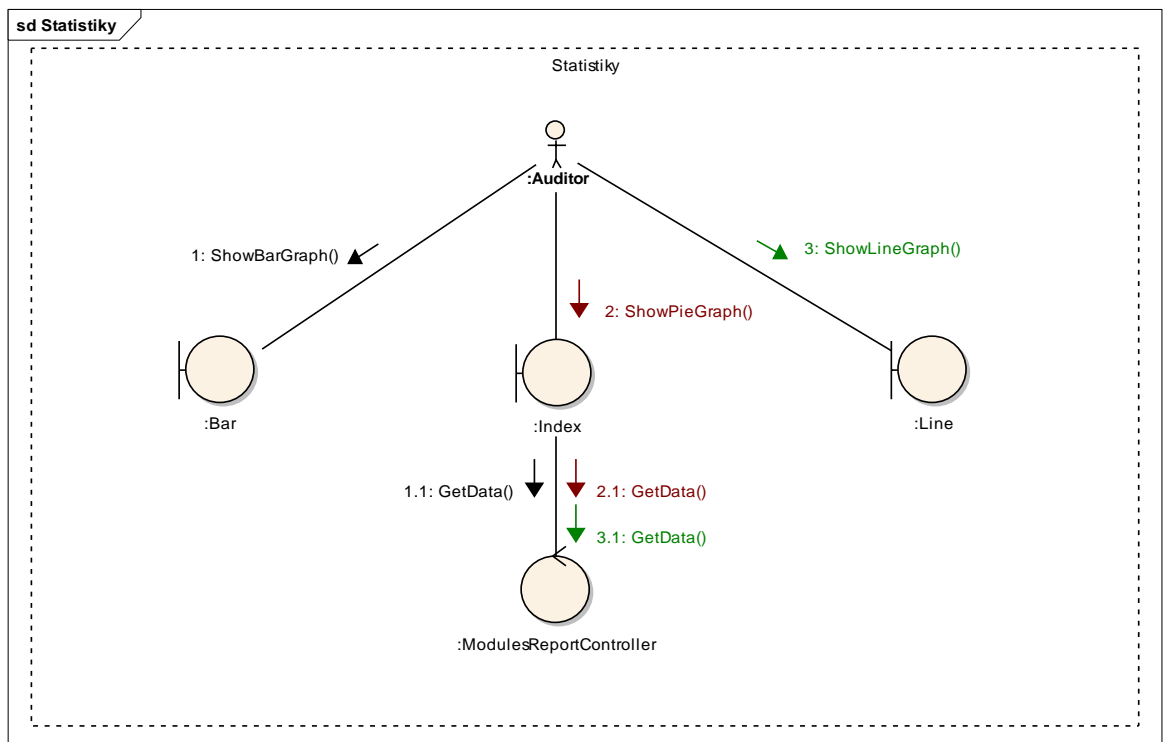
Moduly podmínky

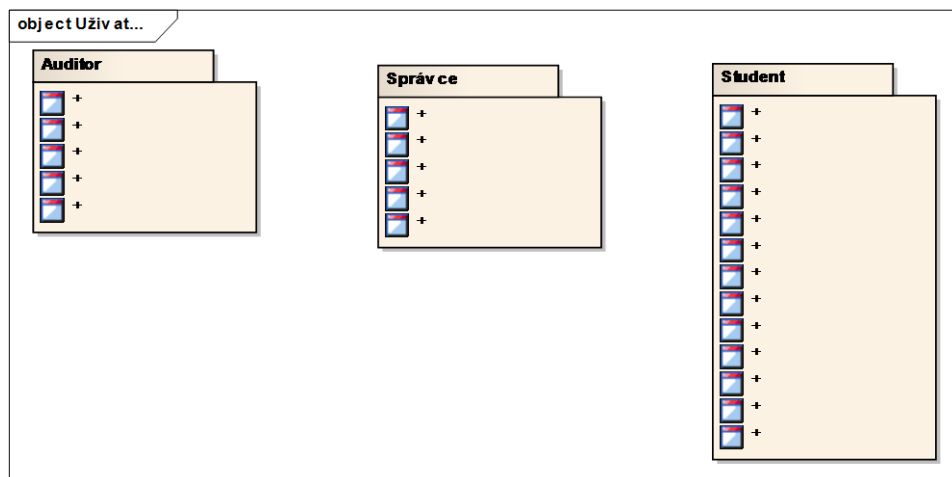
Místnosti

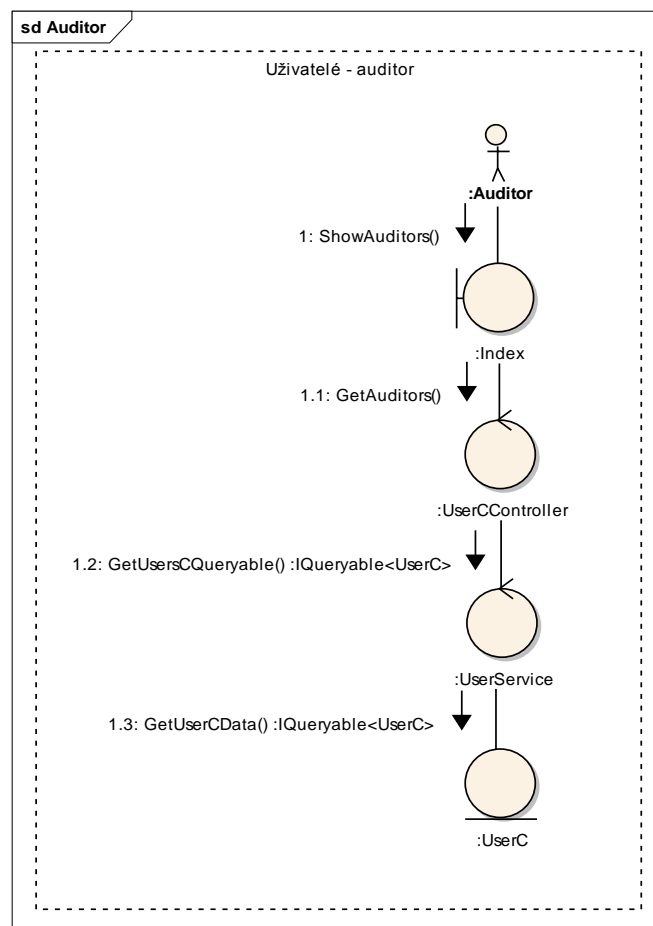
Statistiky

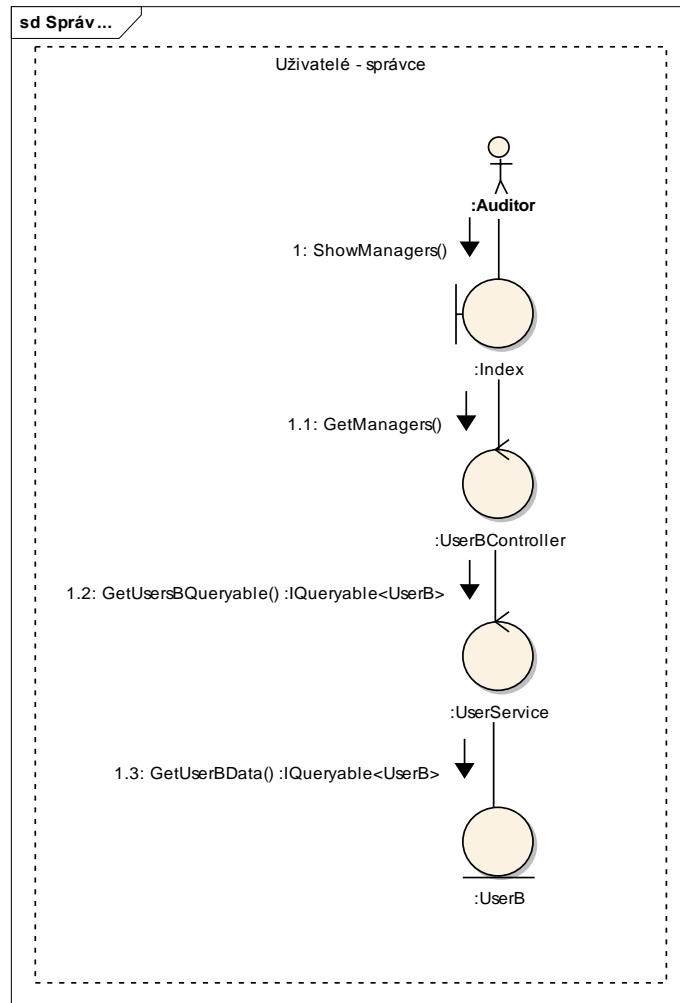
Uživatelé

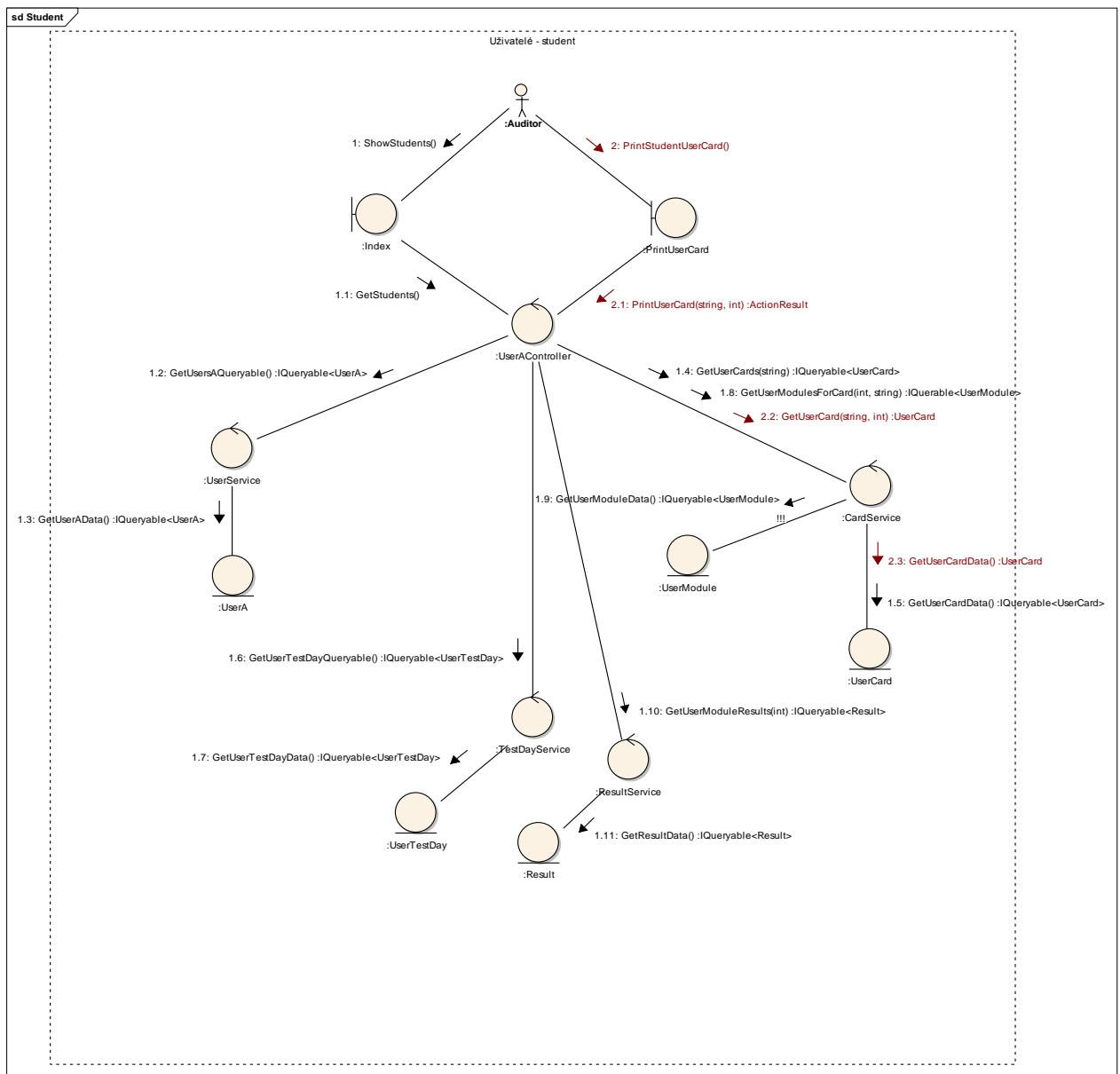
Auditor

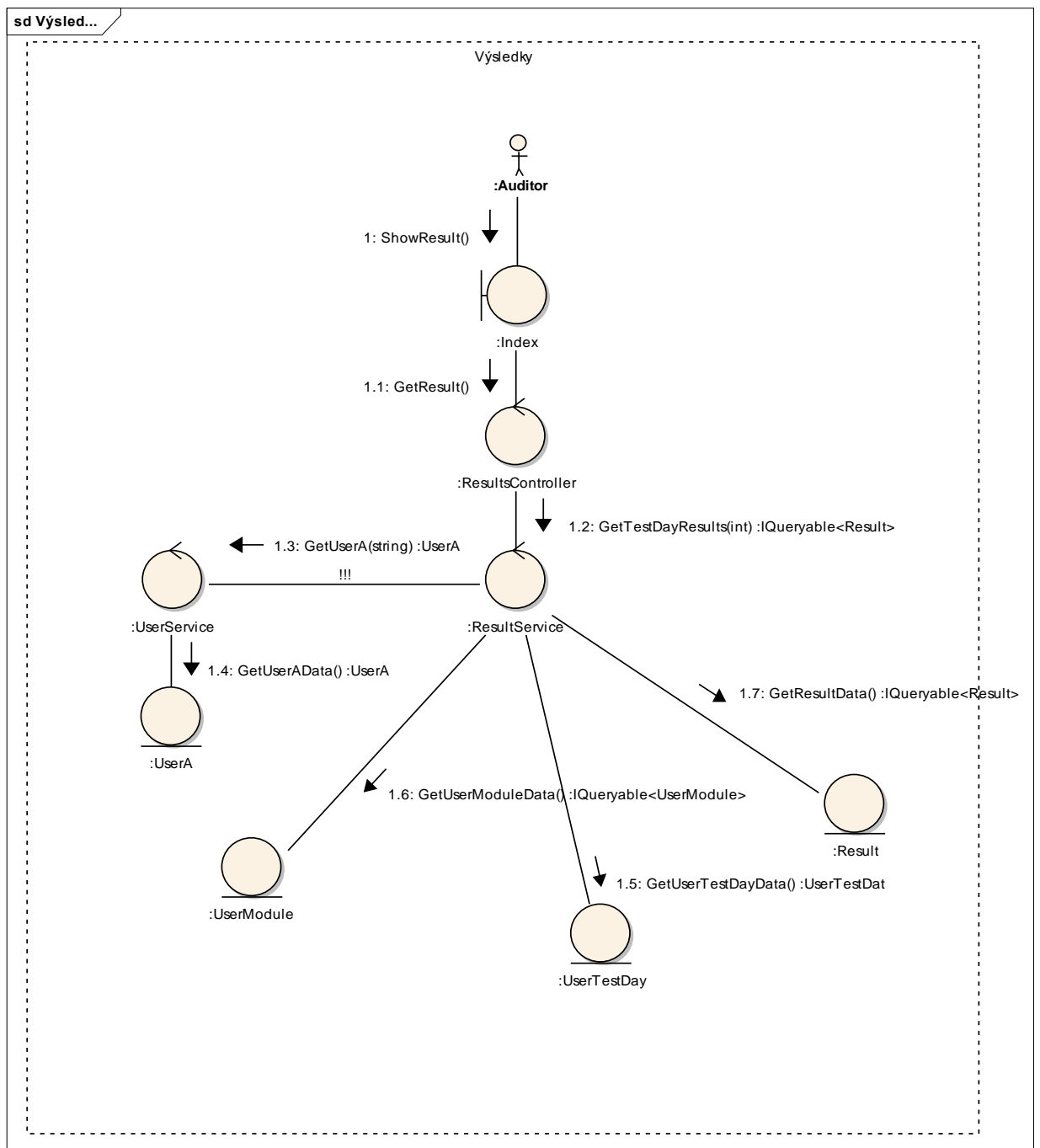
Správce

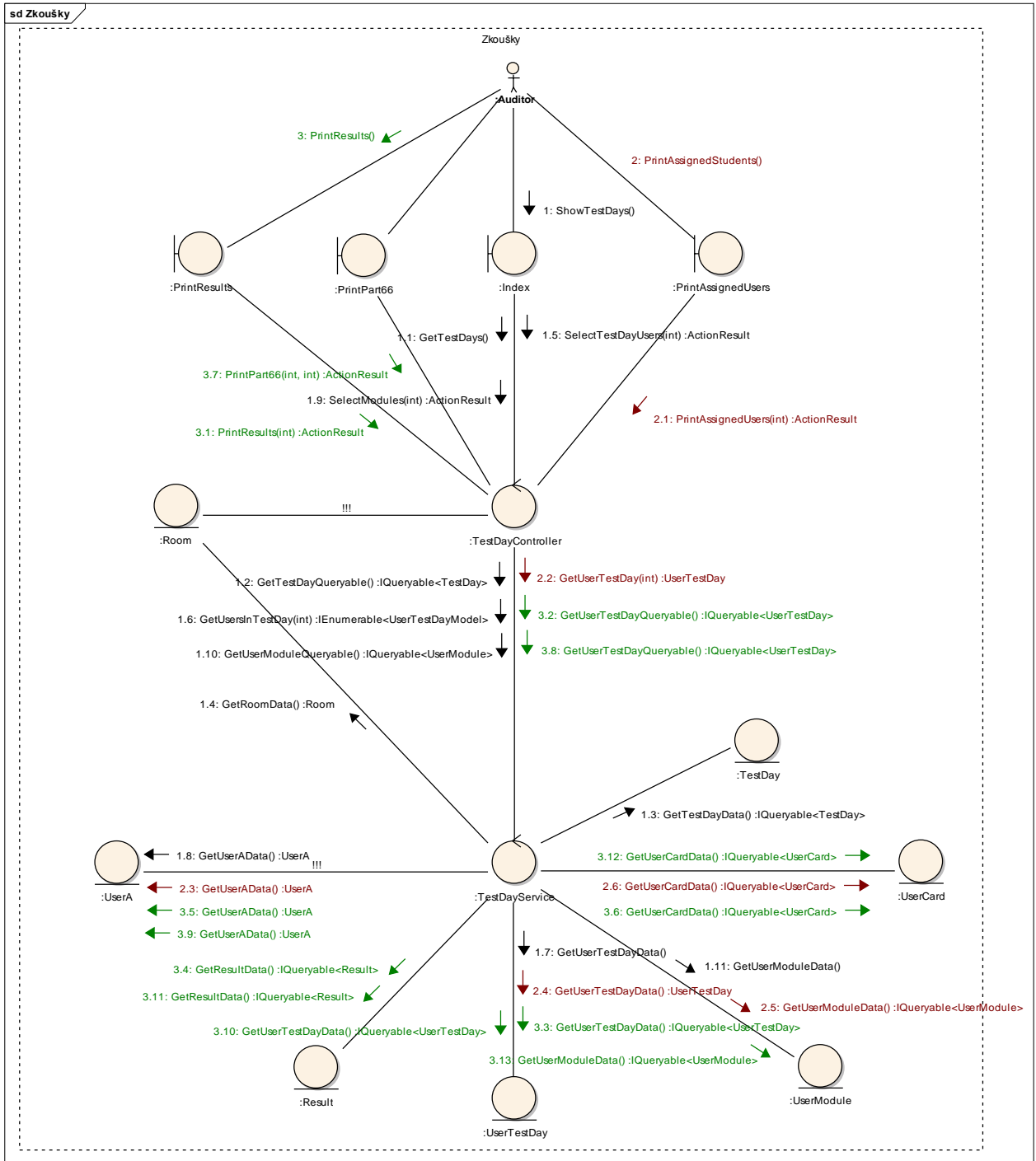
Student

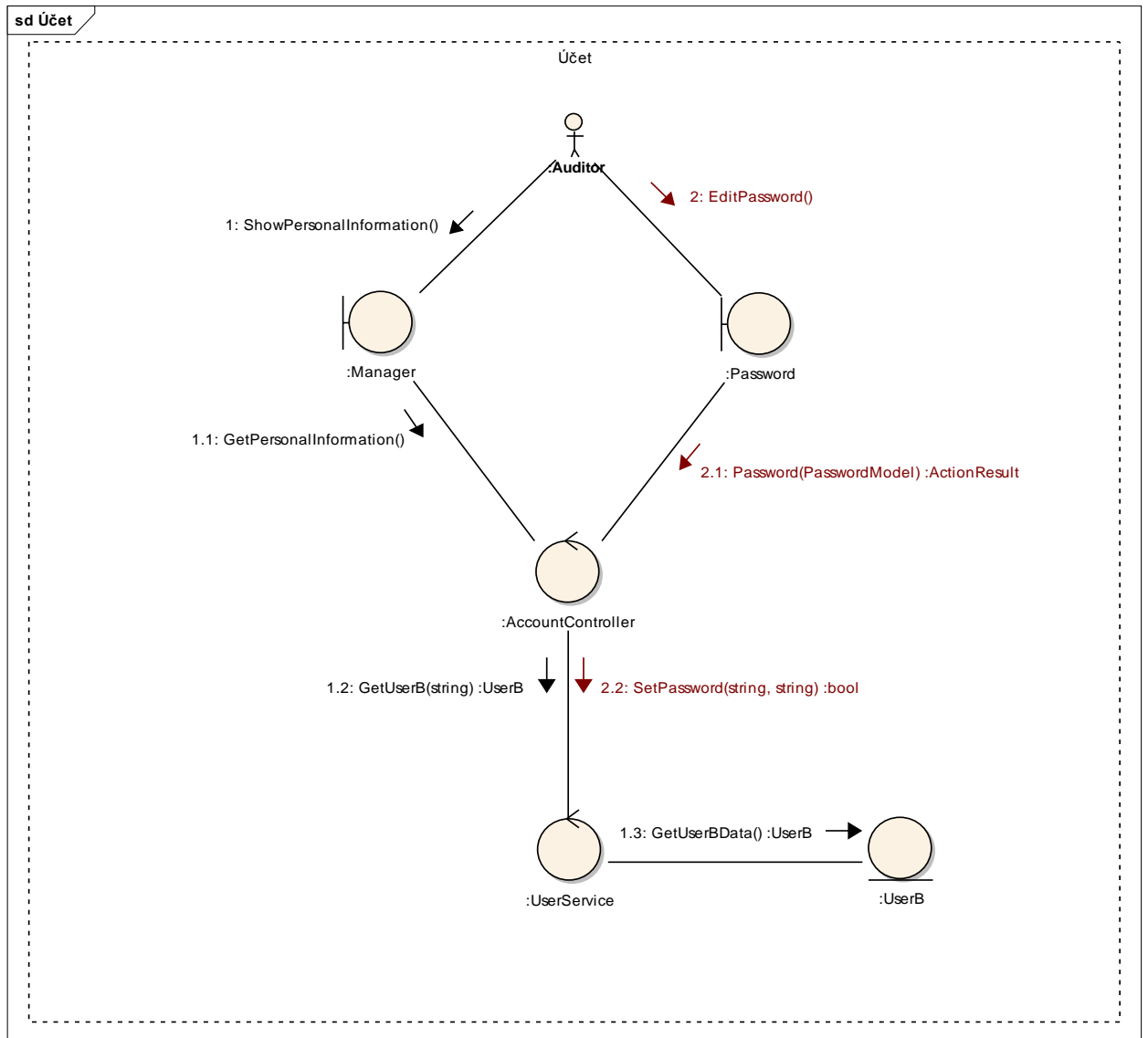
Výsledky

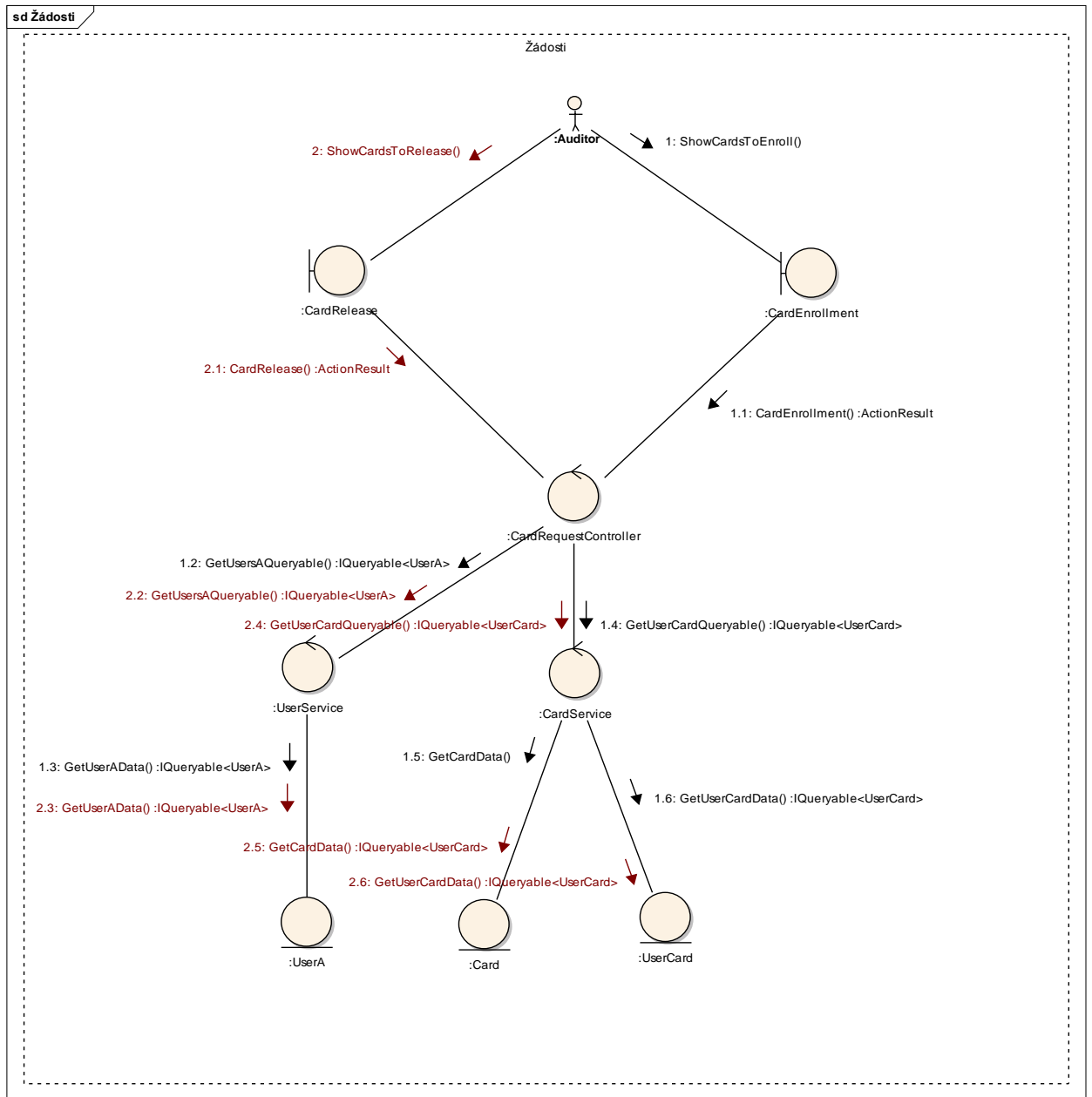
Zkoušky

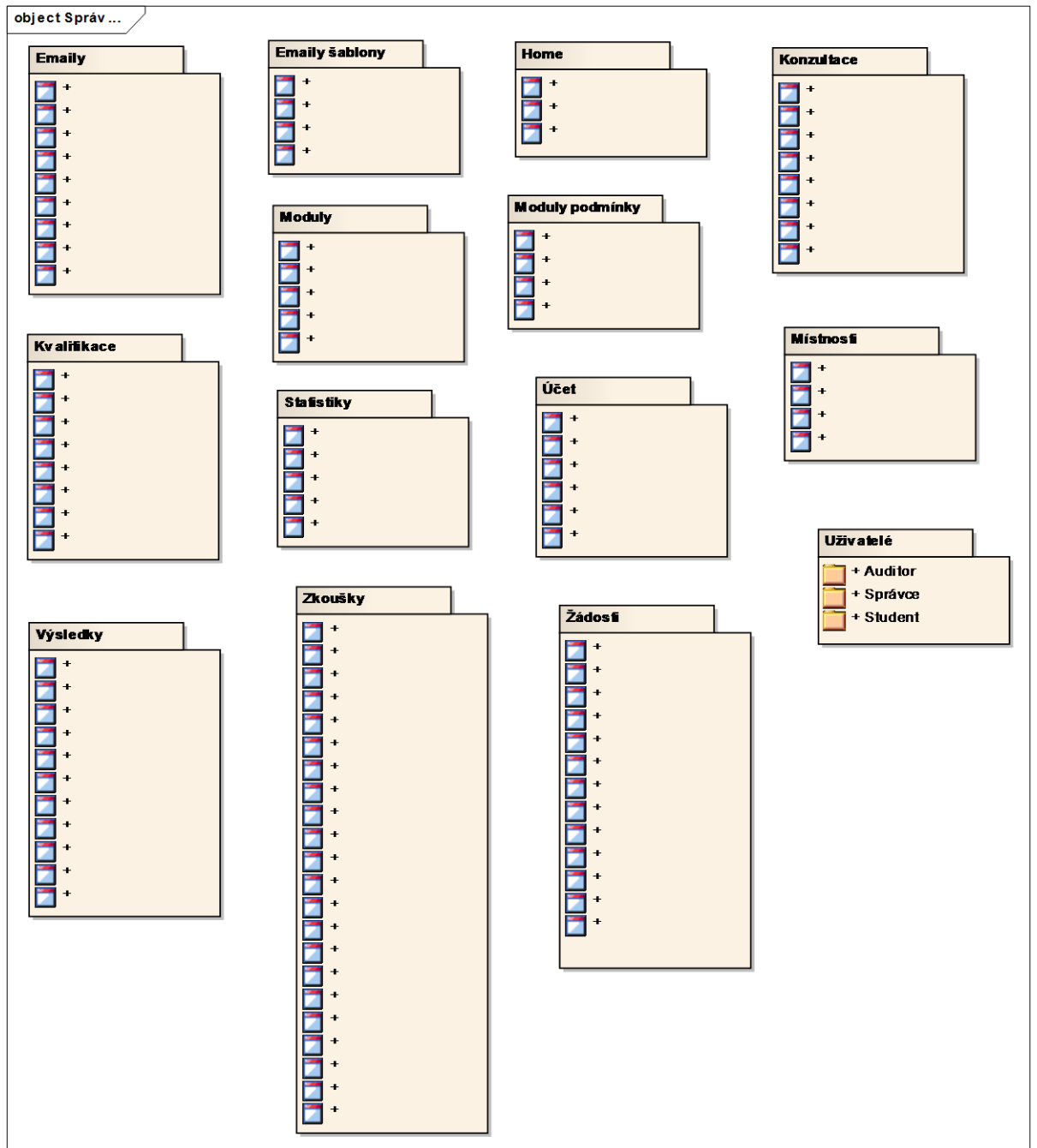
Účet

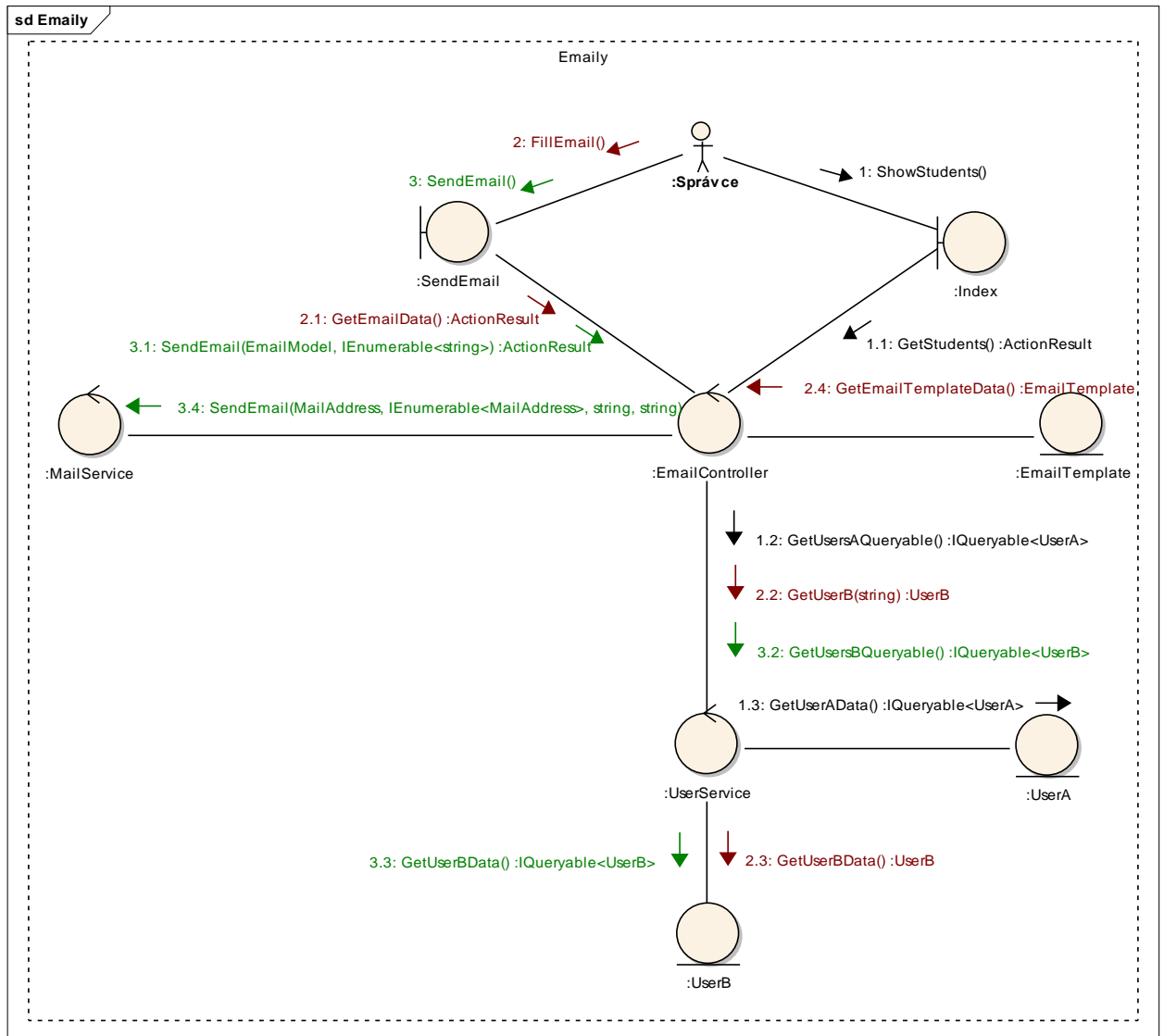
Žádosti

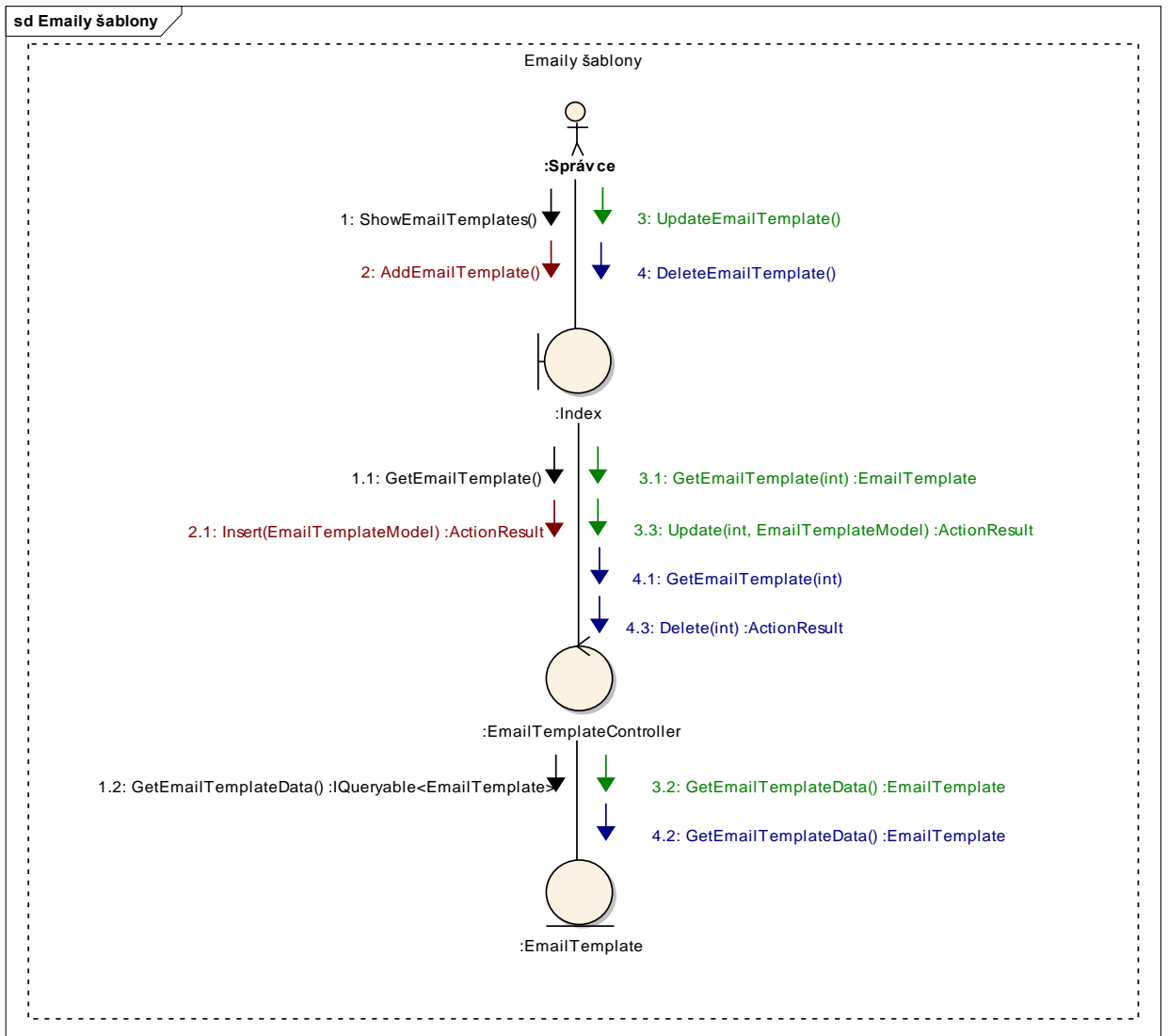
Správce

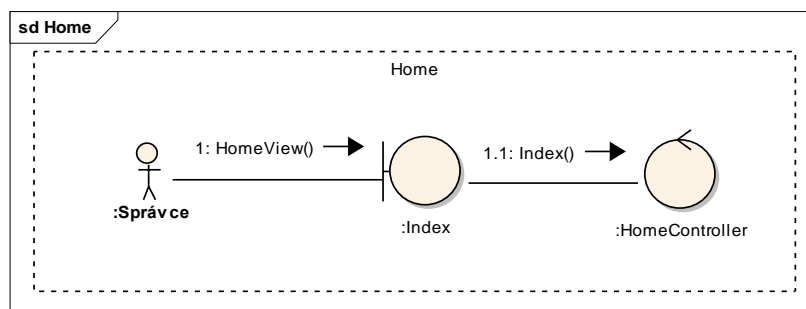
Emaily

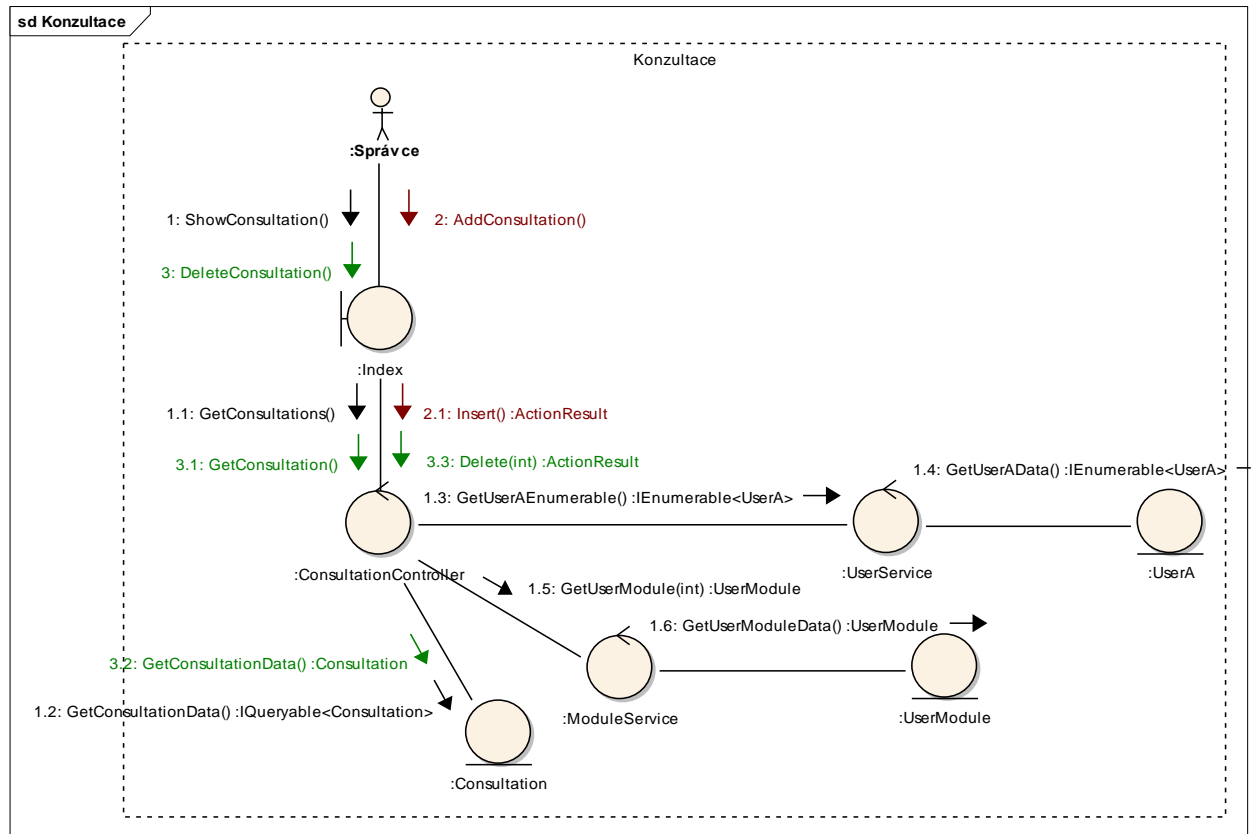
Emaily šablony

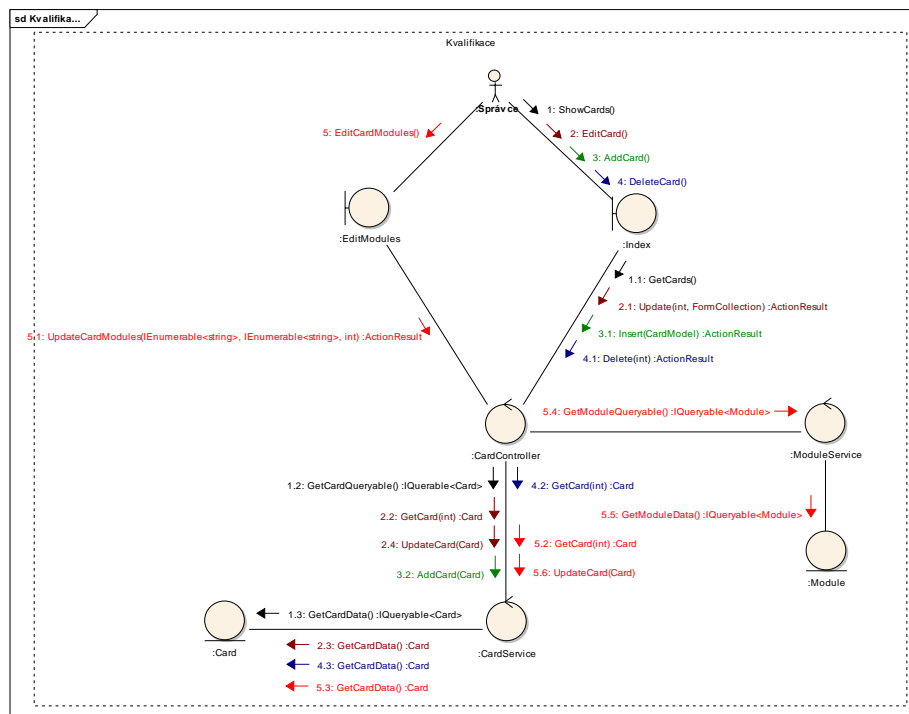
Home

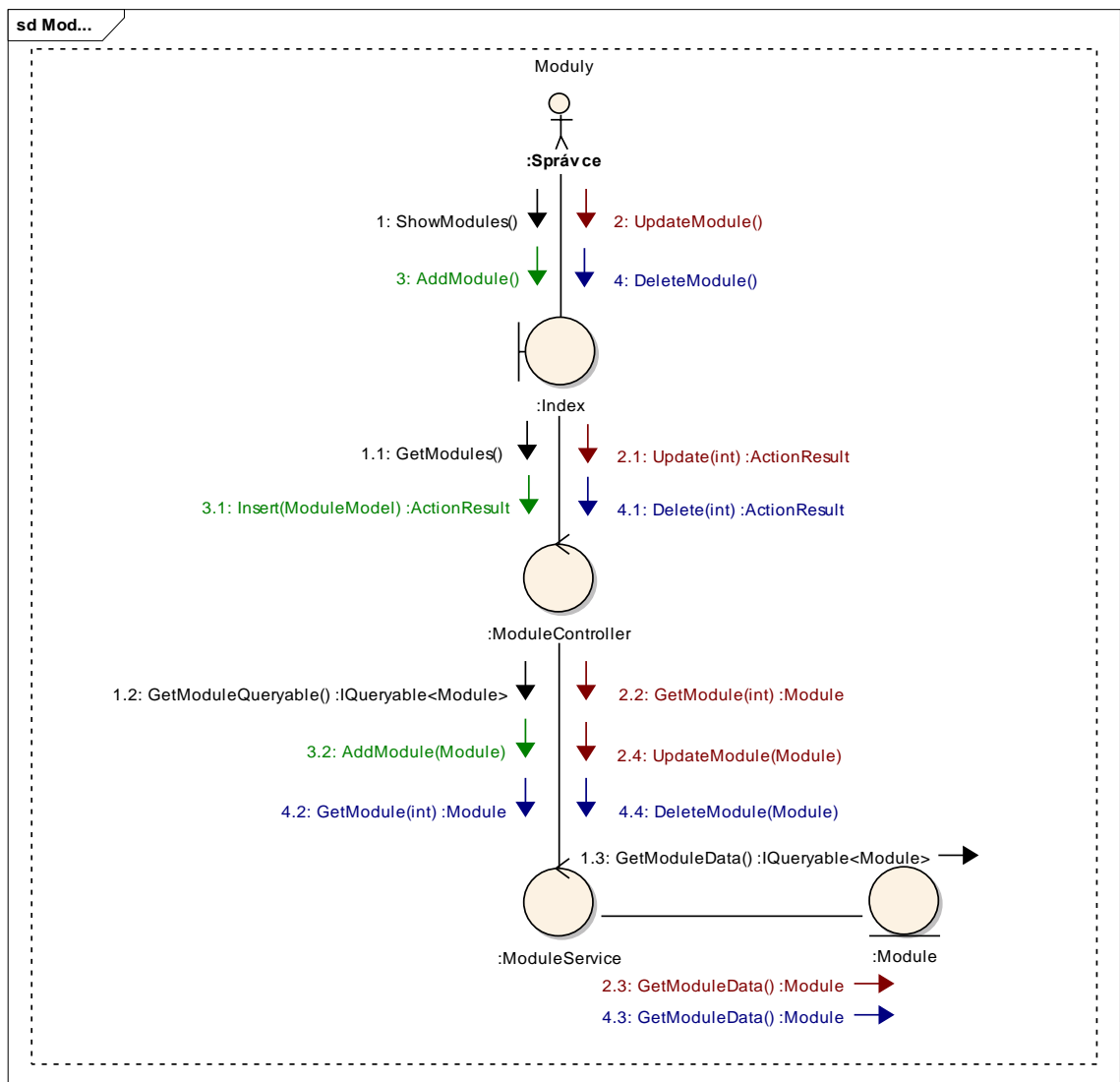
Konzultace

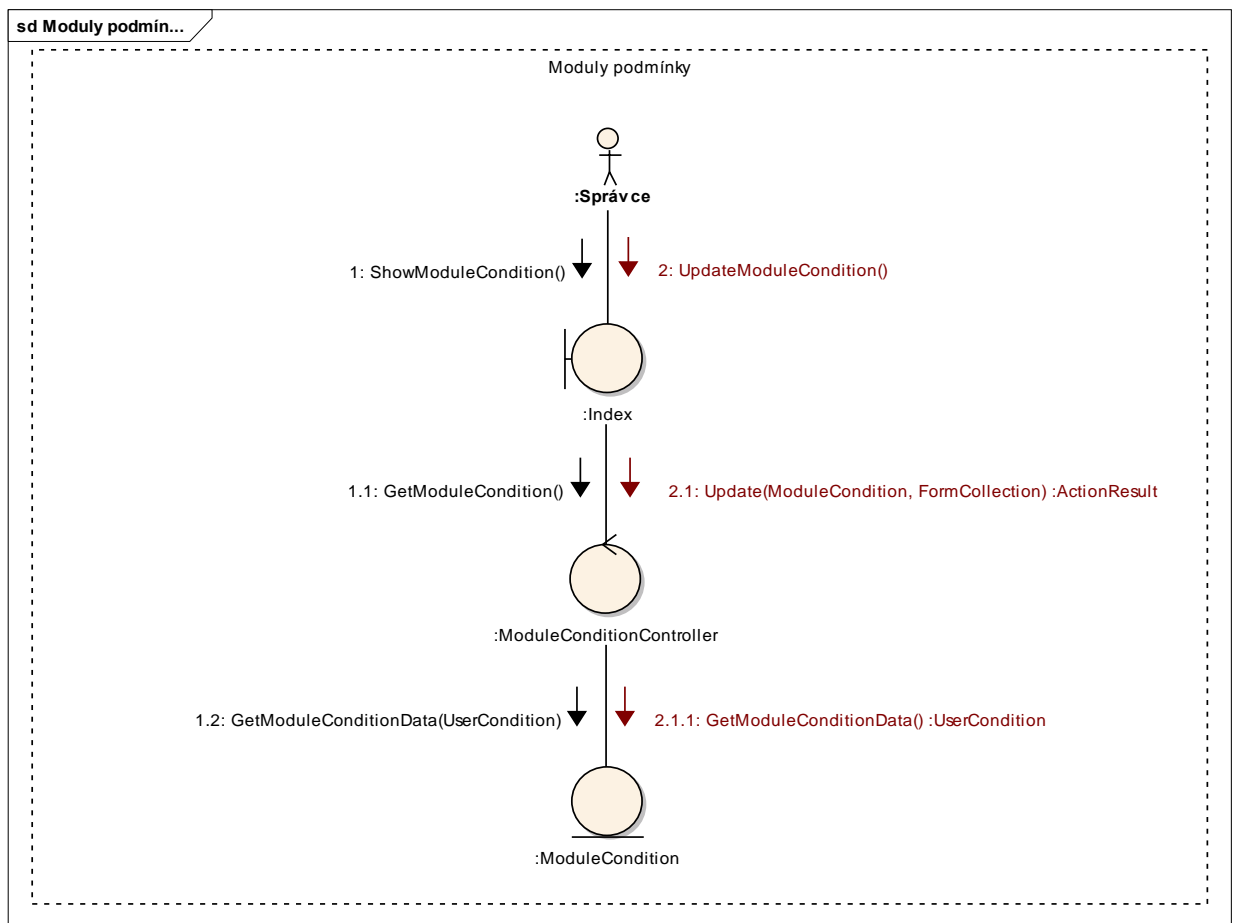
Kvalifikace

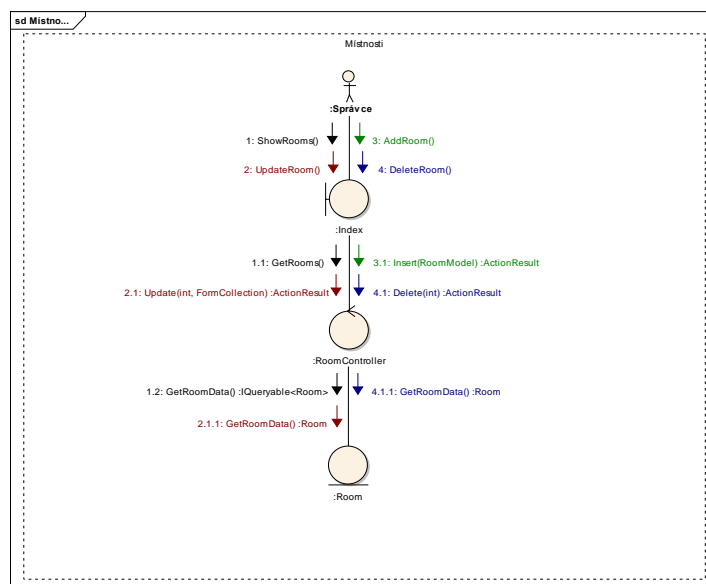
Moduly

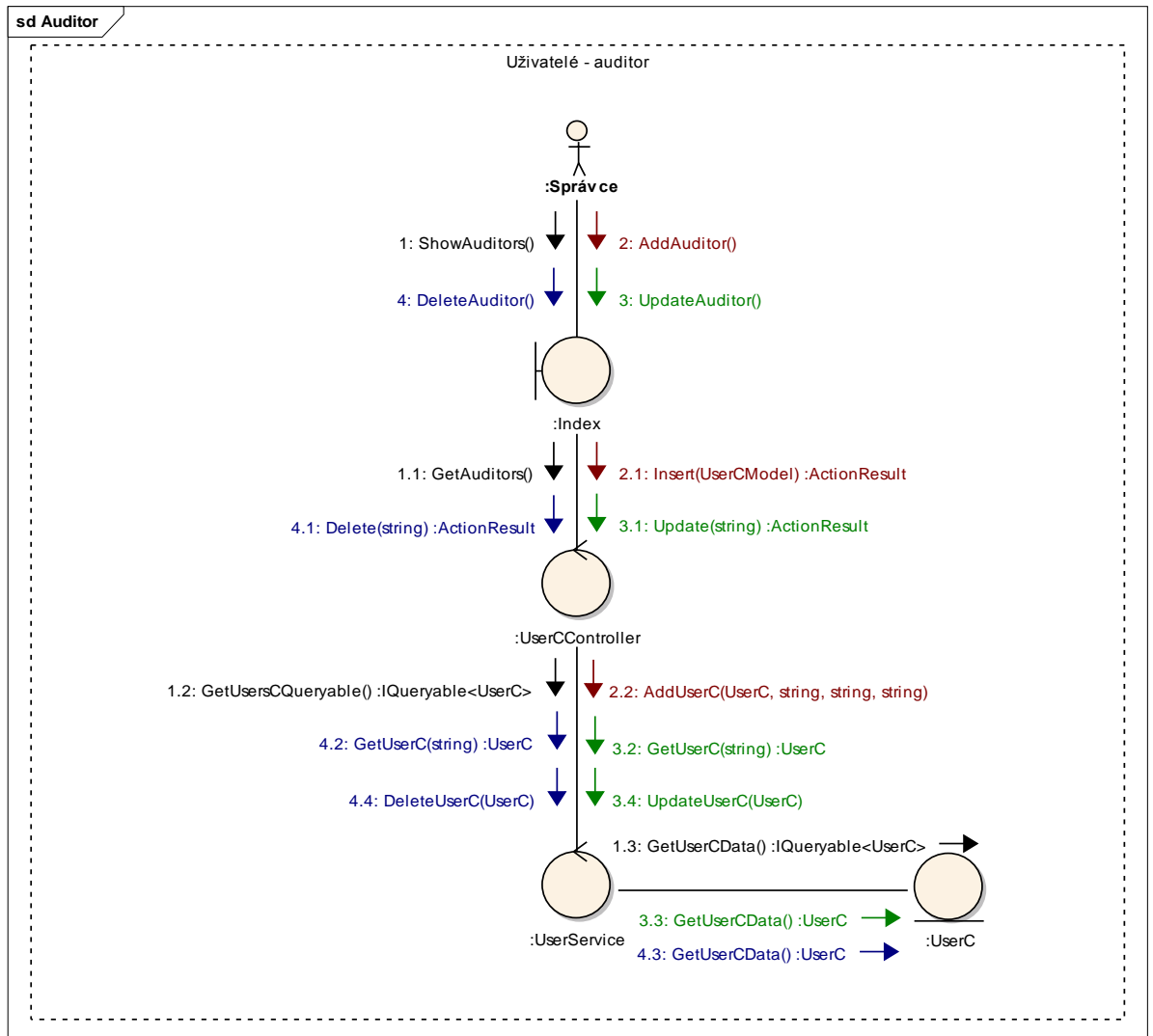
Moduly podmínky

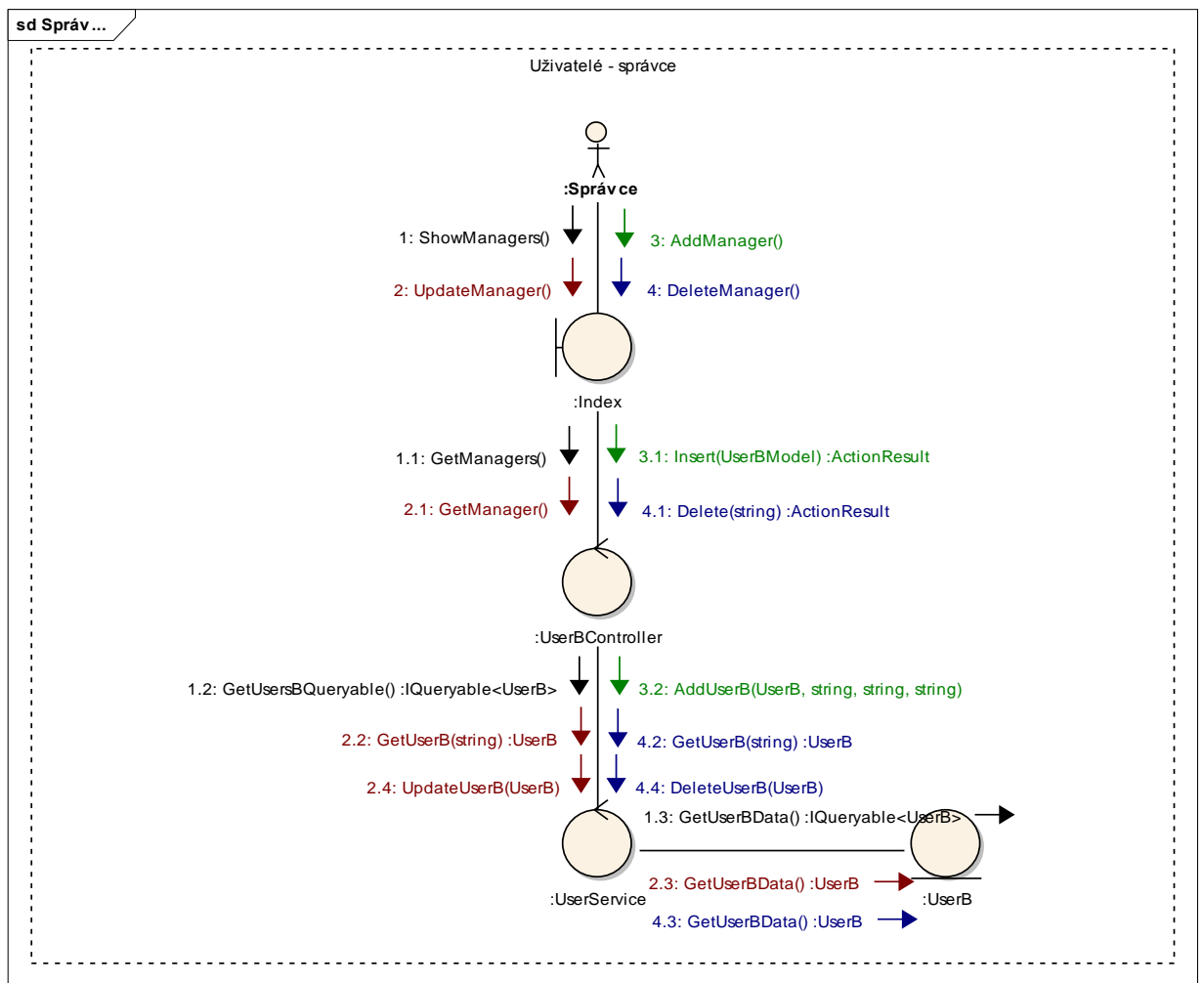
Místnosti

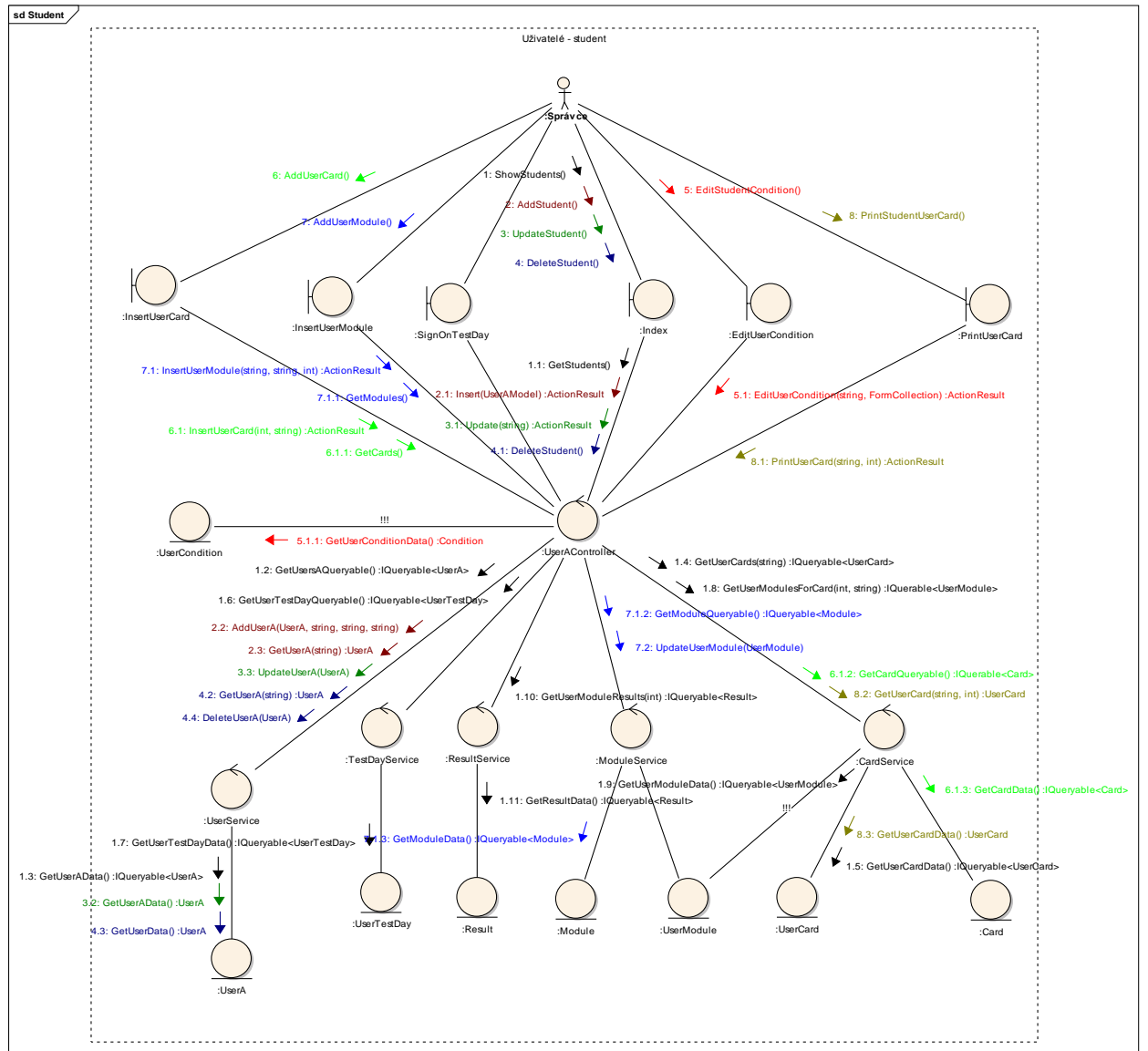
Auditor

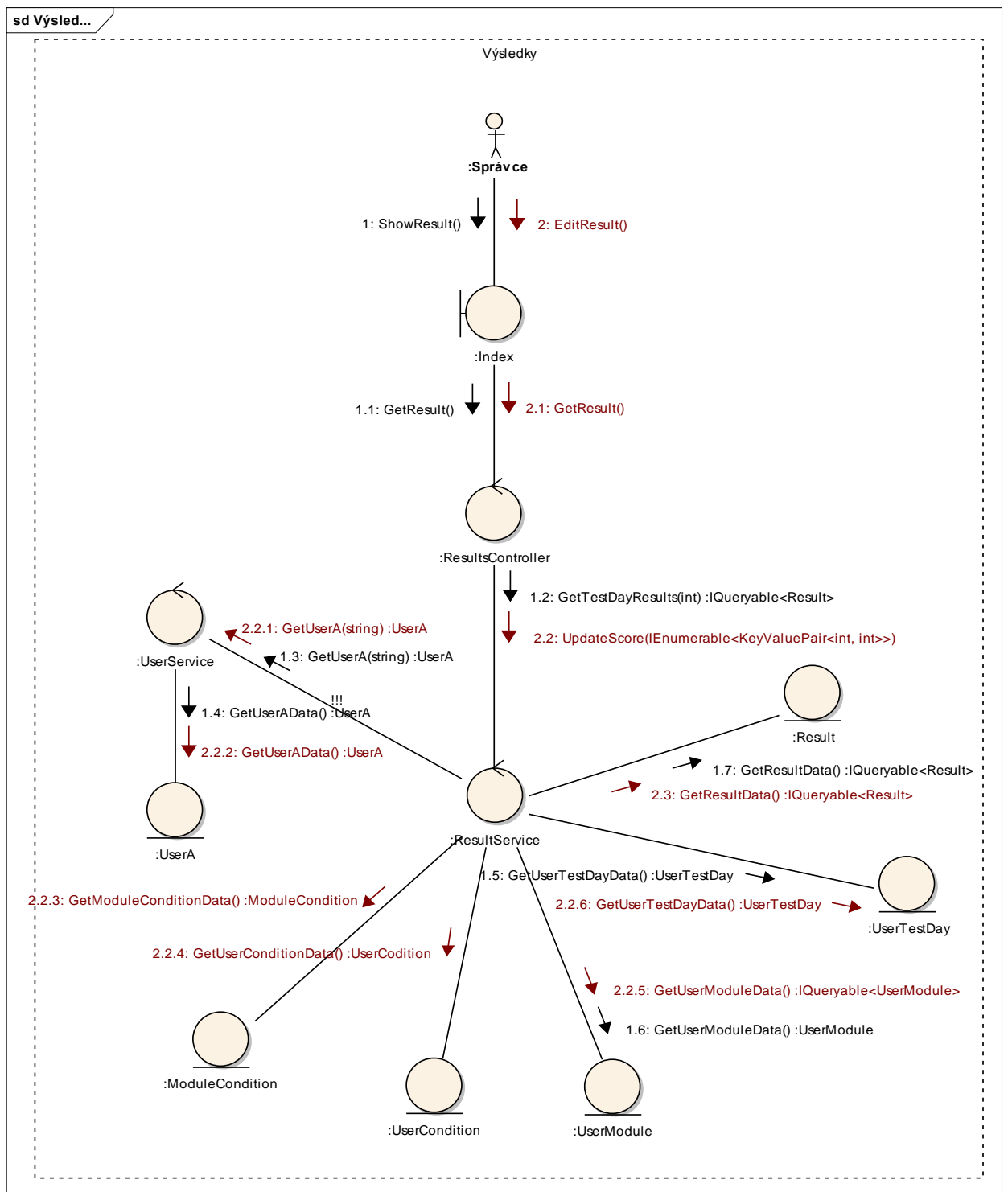
Správce

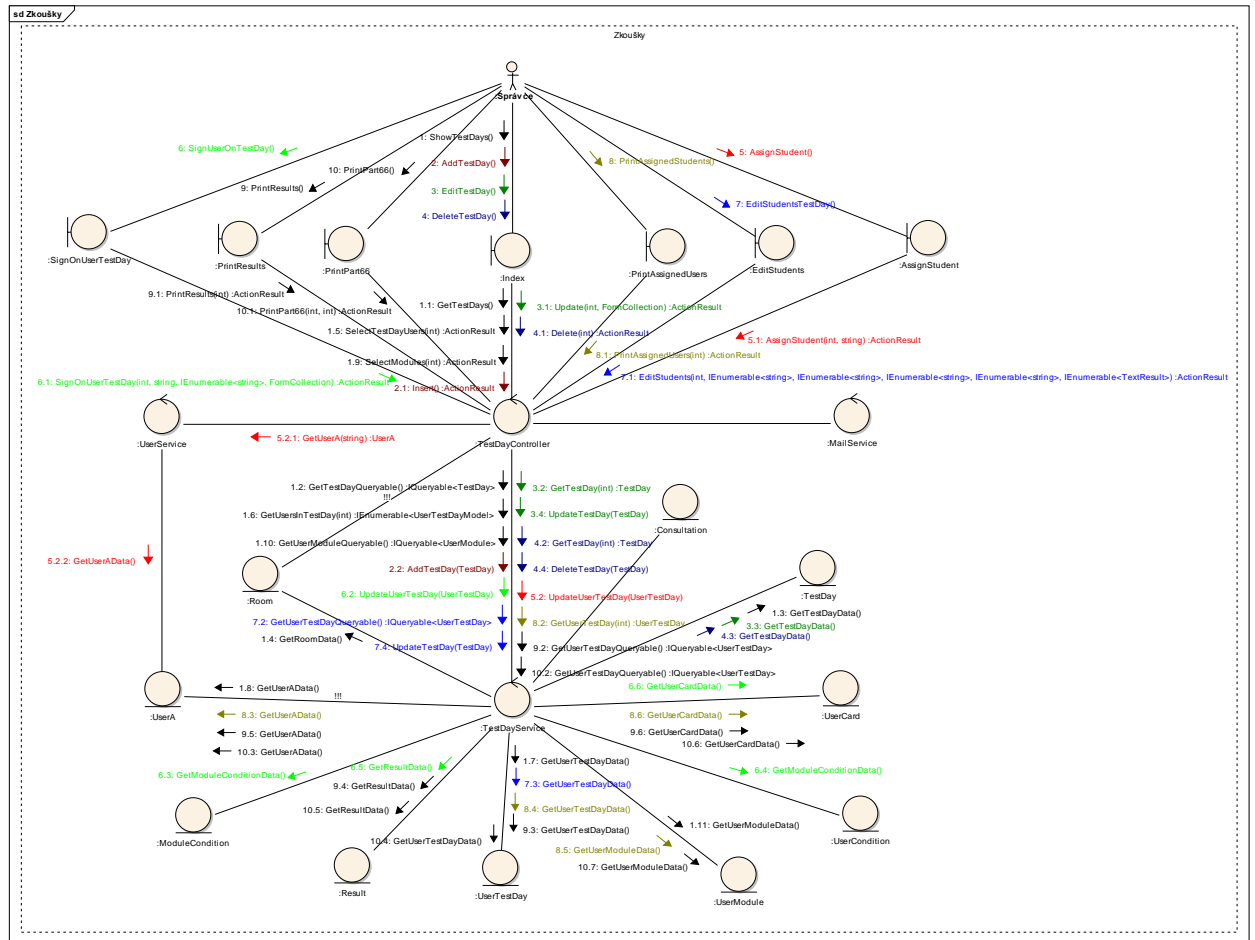
Student

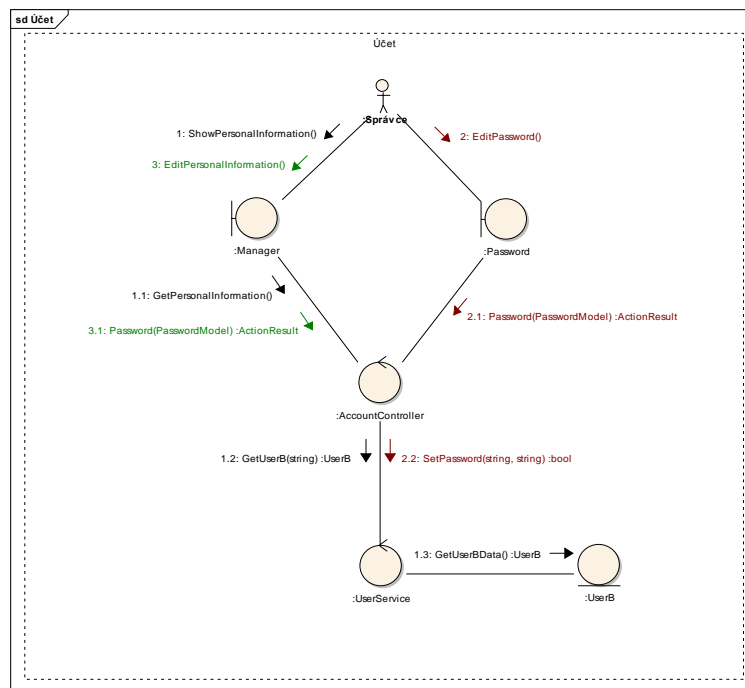
Výsledky

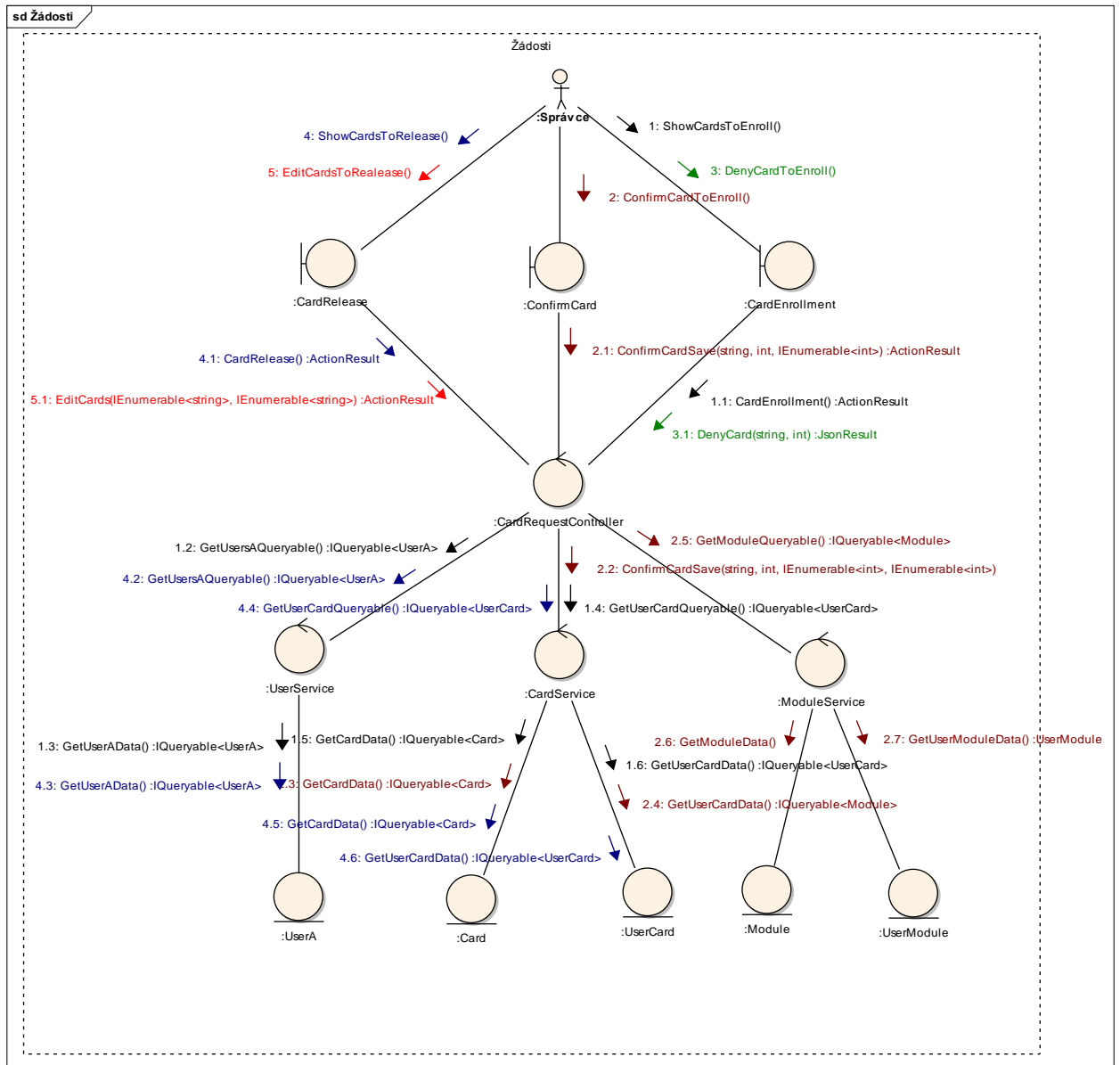
Zkoušky

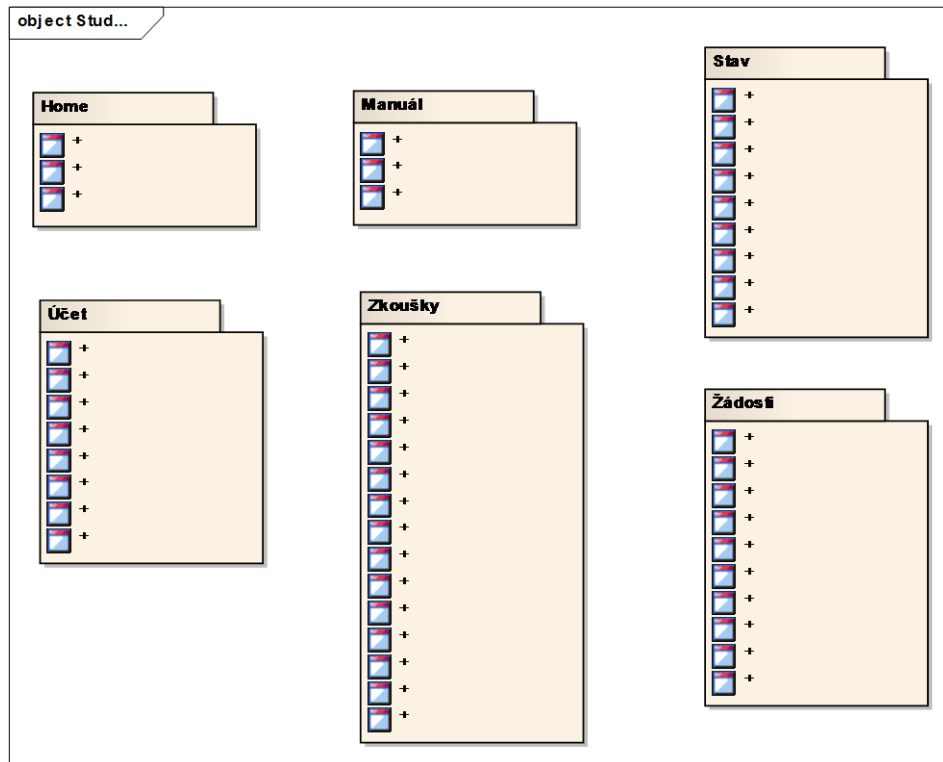
Účet

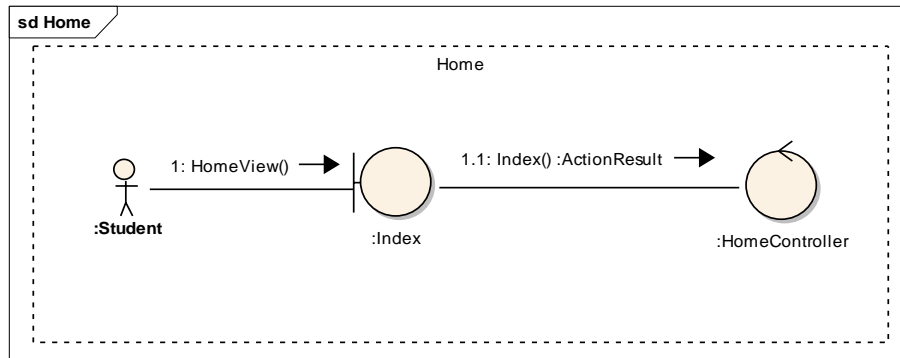
Žádosti

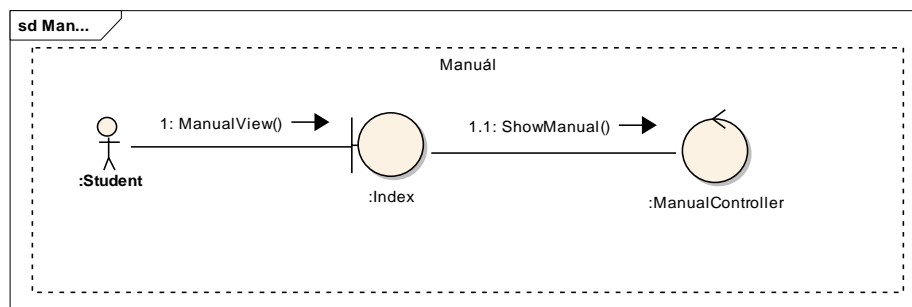
Student

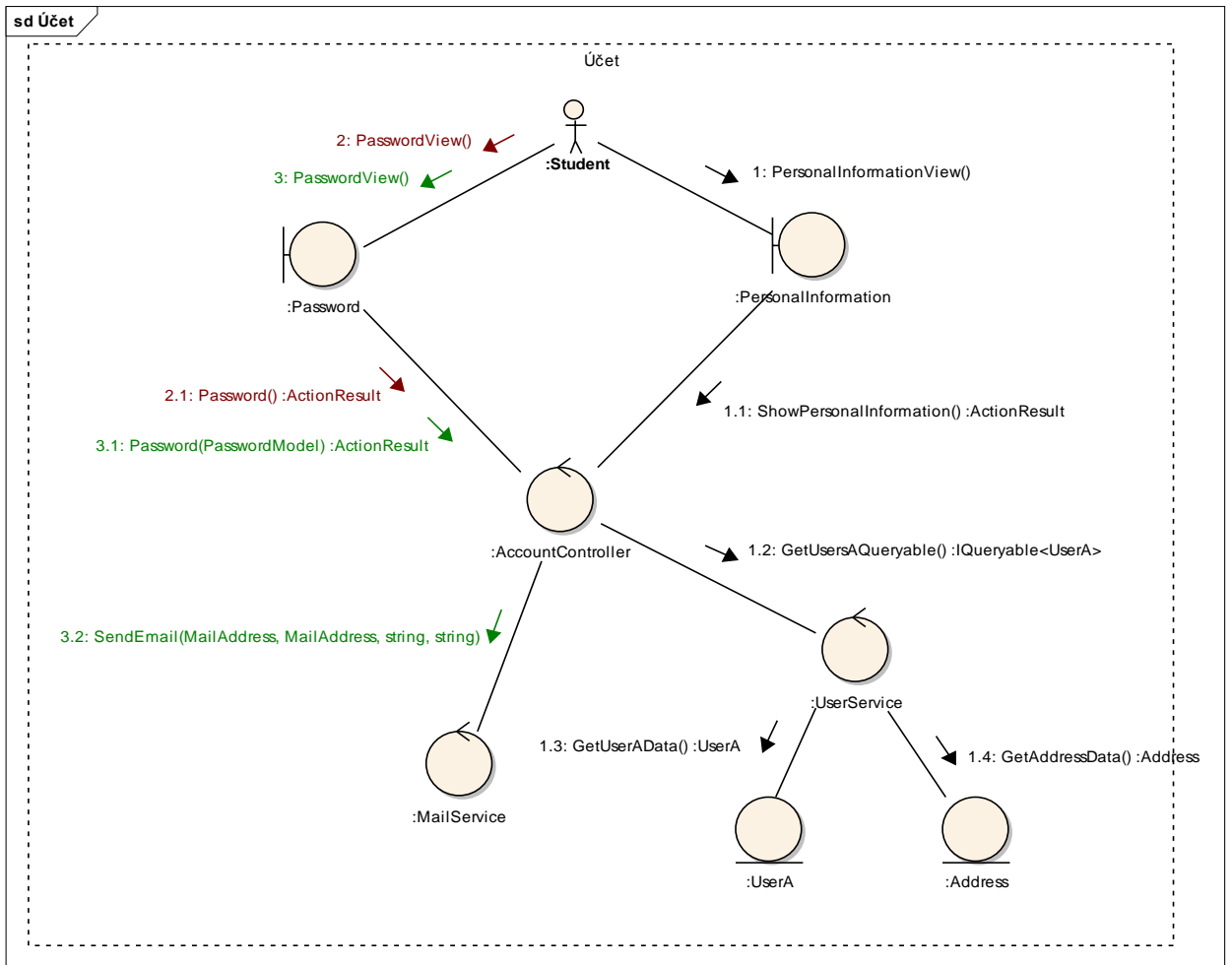
Home

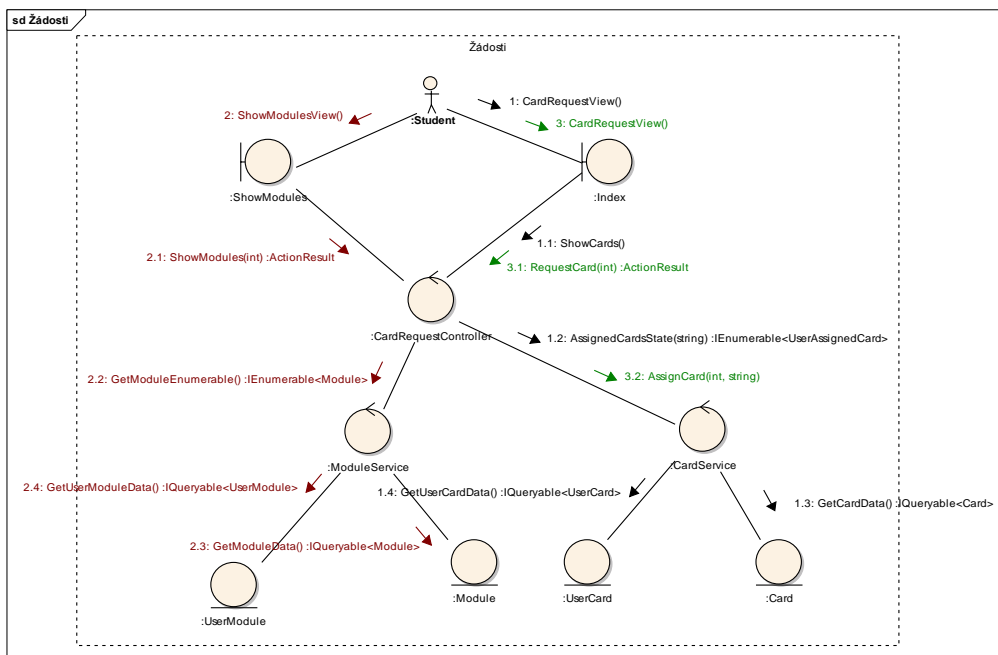
Manuál

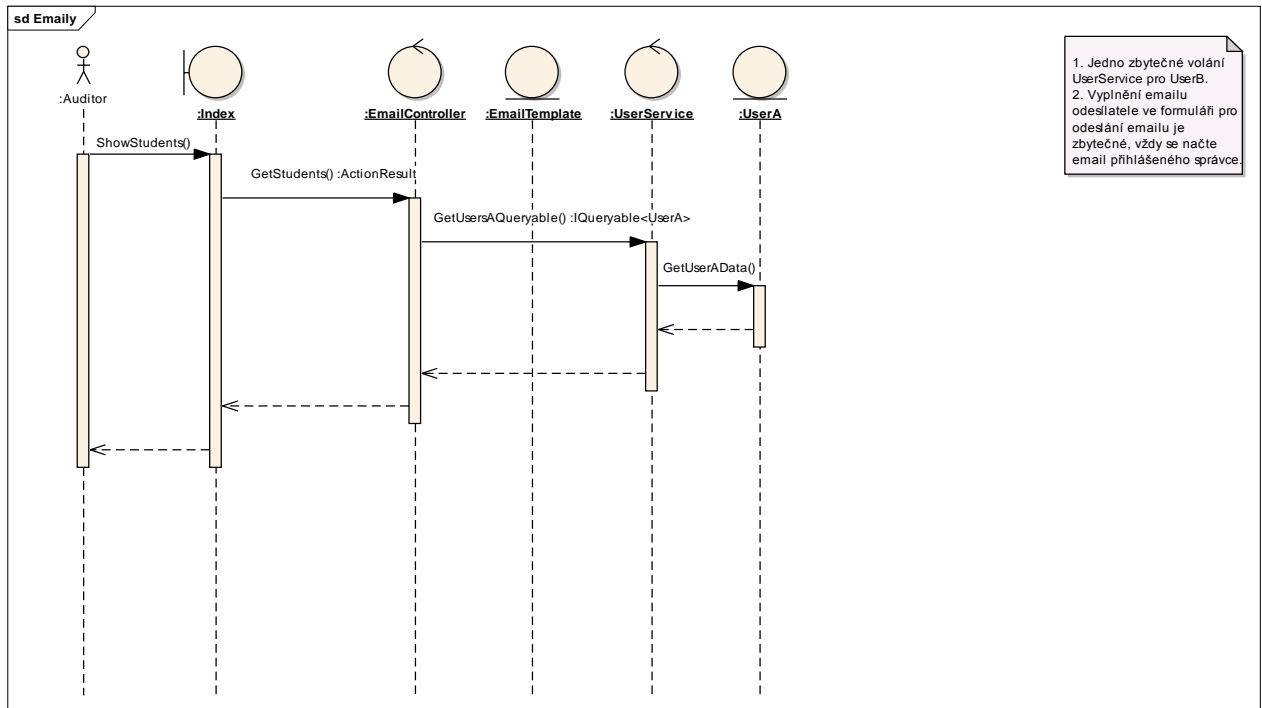
Účet

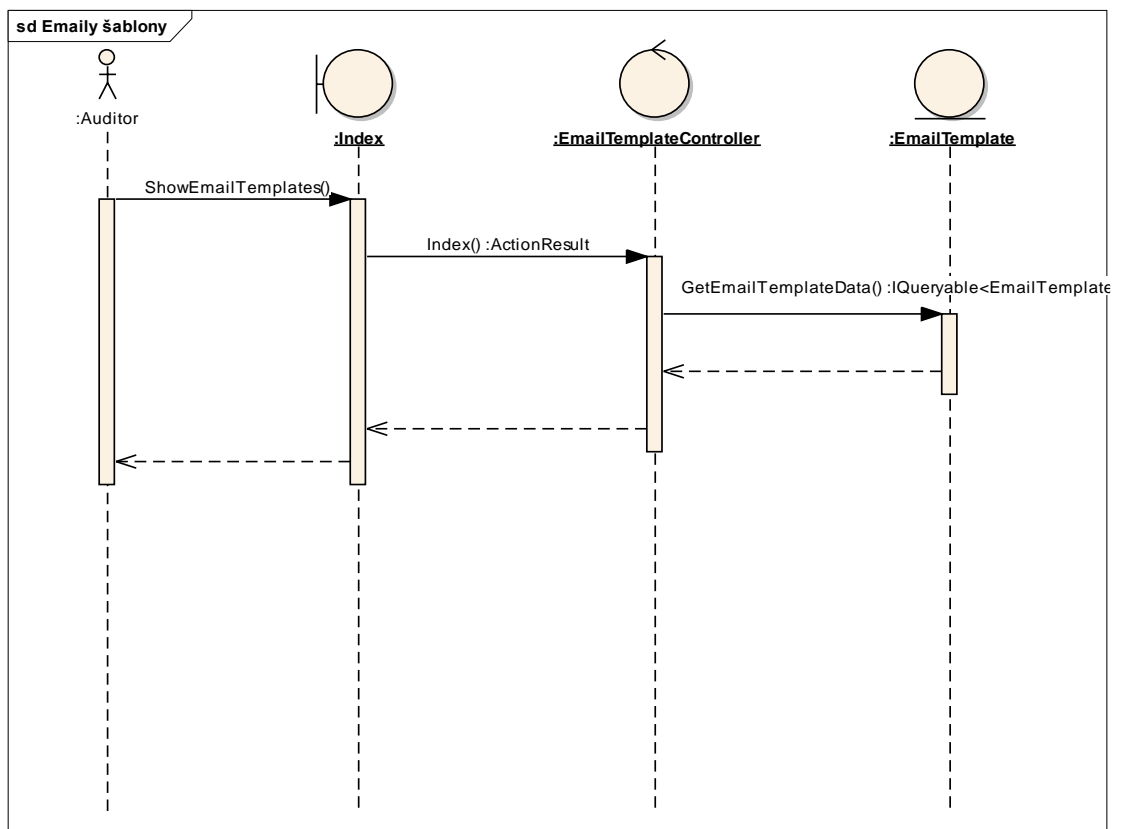
Žadosti

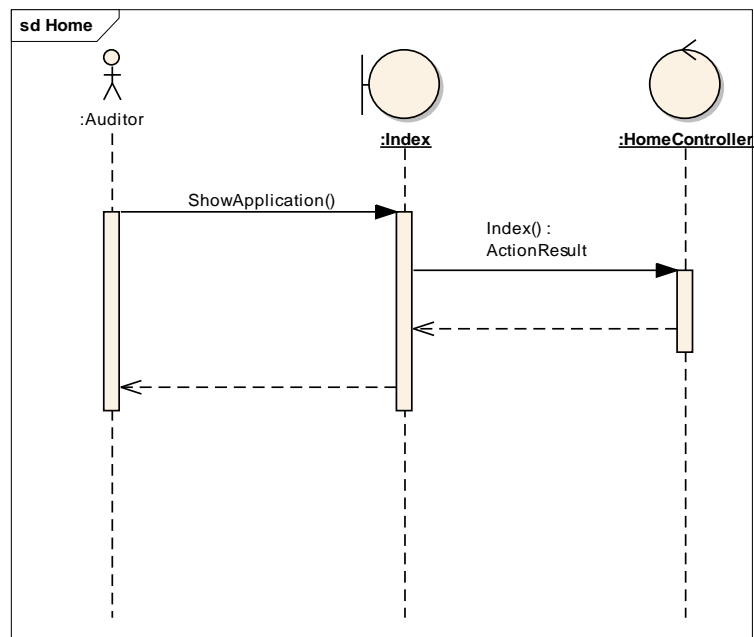
Emaily

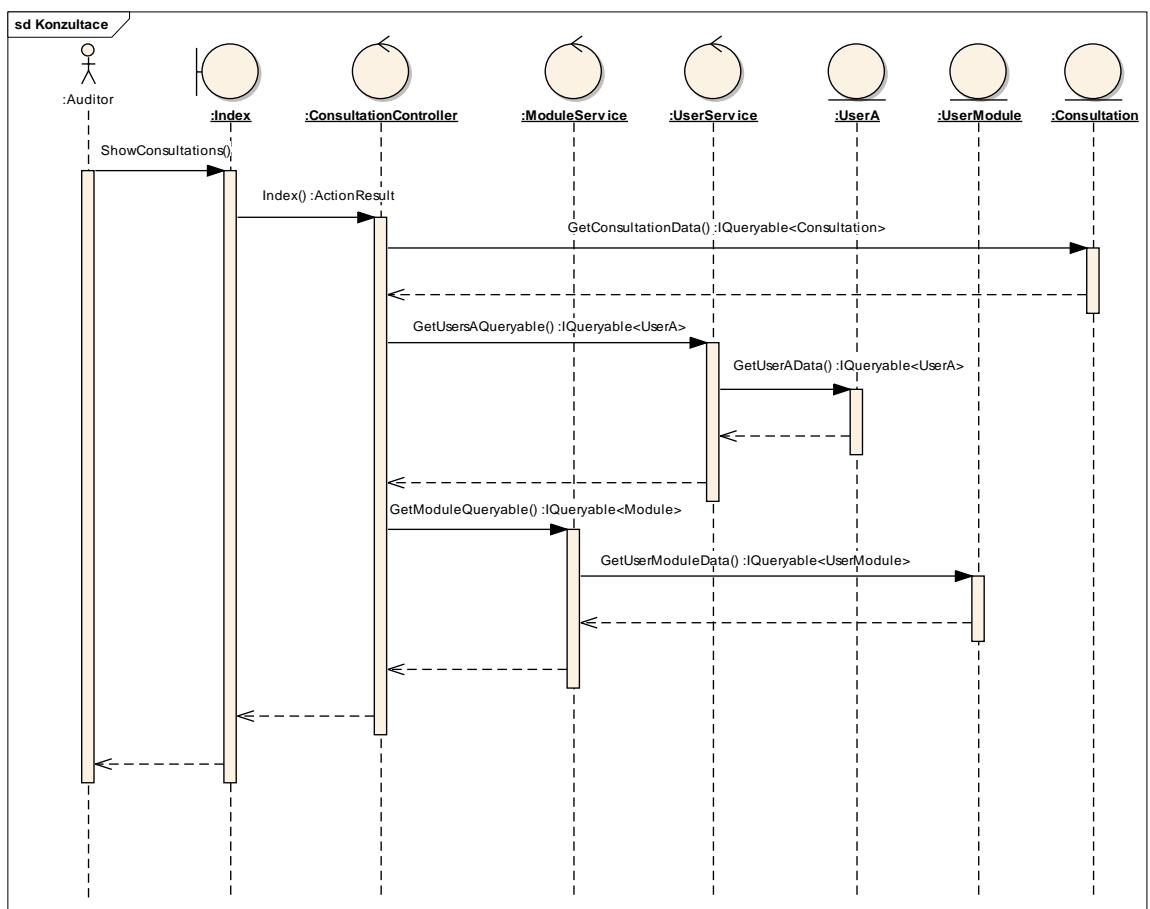
Emaily šablony

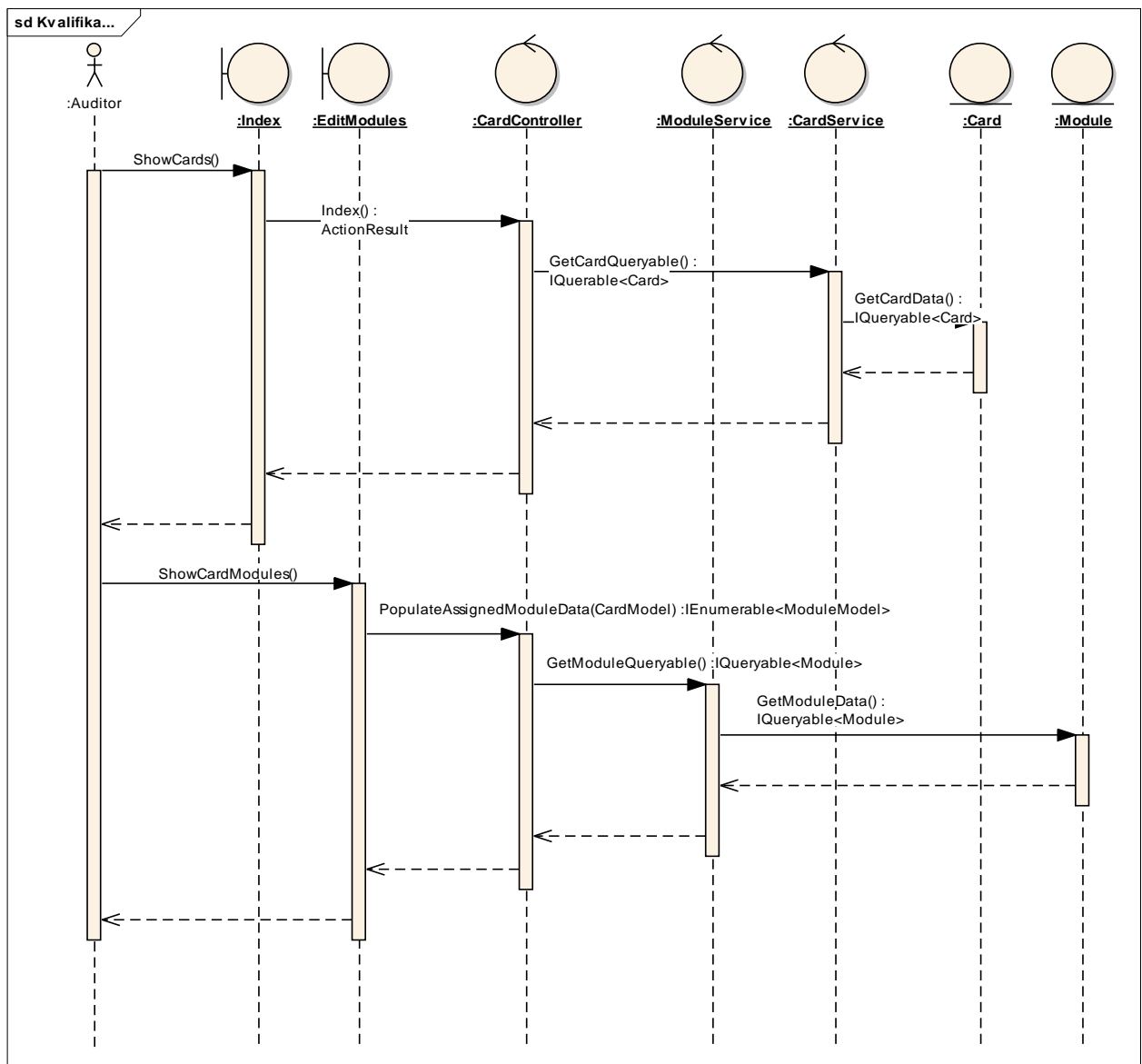
Home

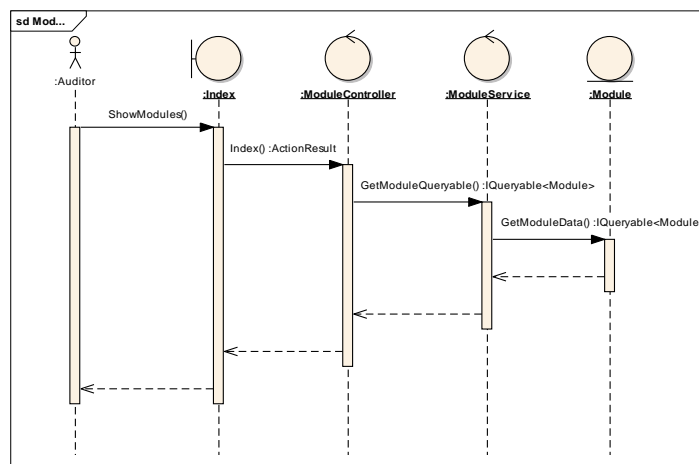
Konzultace

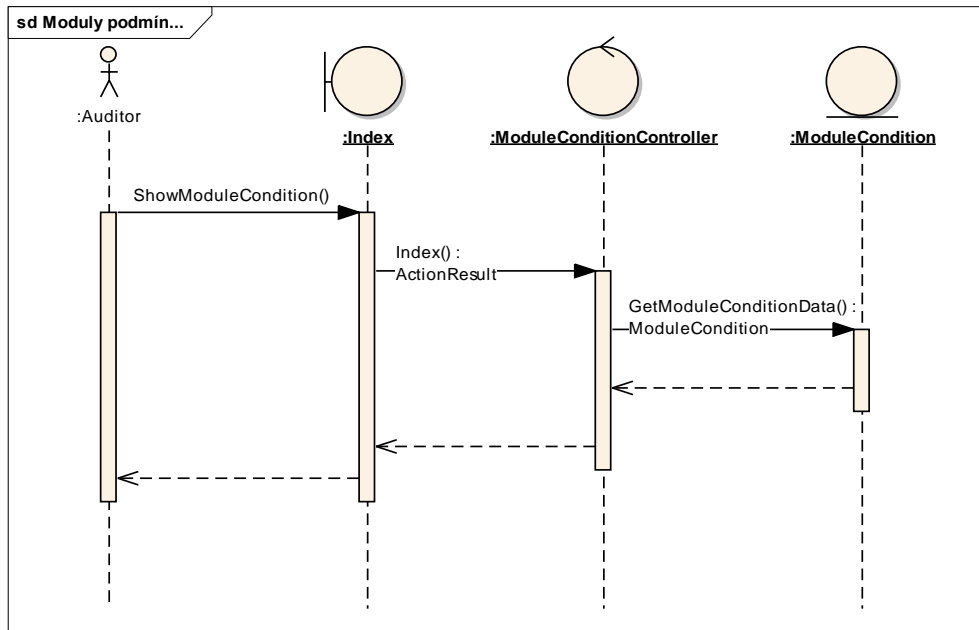
Kvalifikace

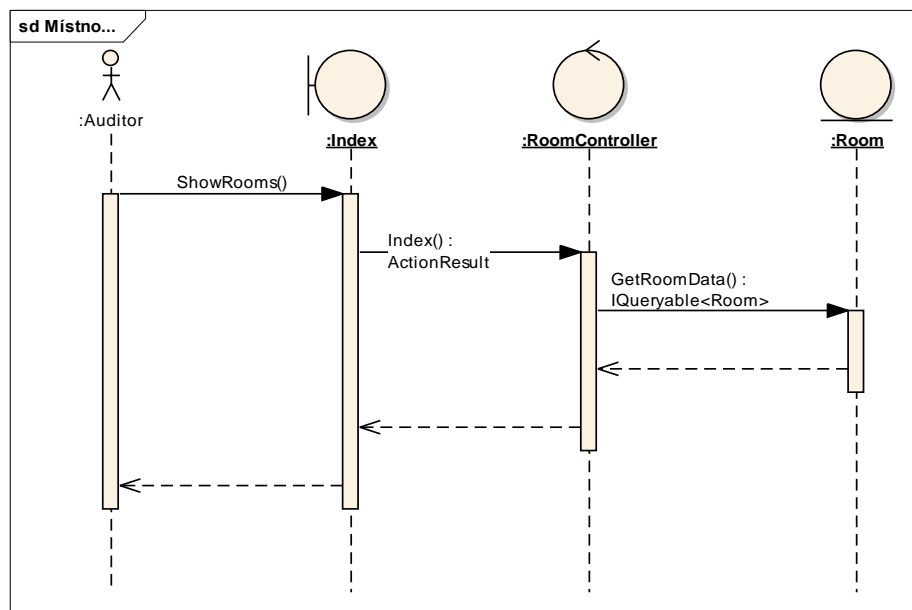
Moduly

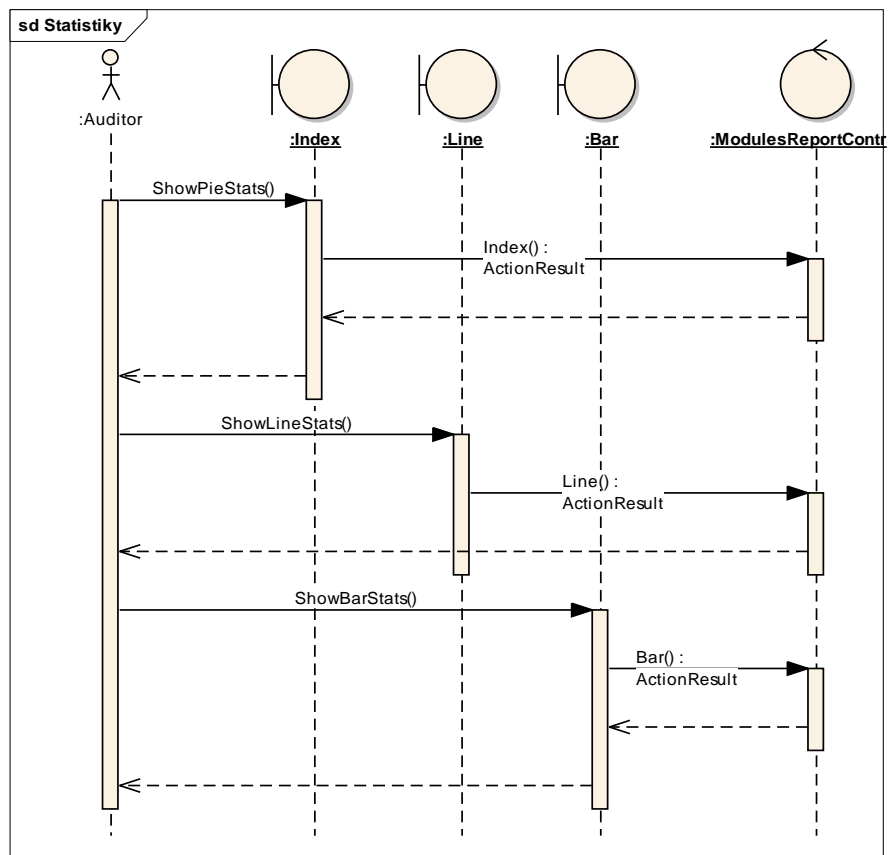
Moduly podmínky

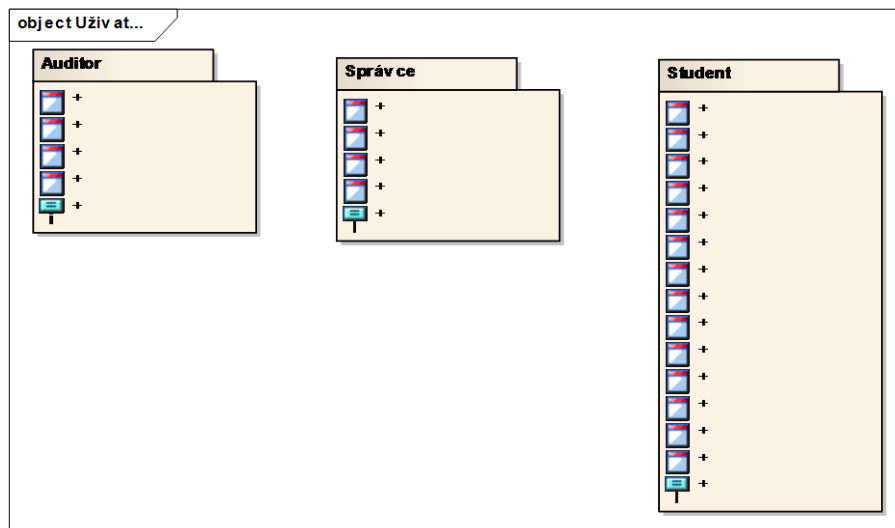
Místnosti

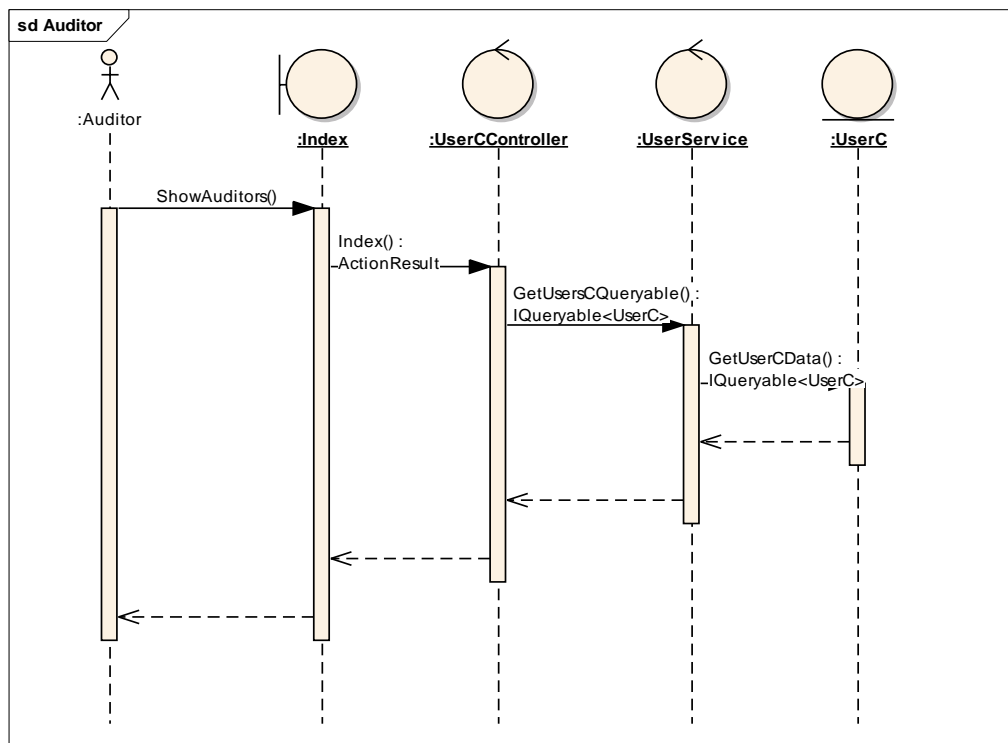
Statistiky

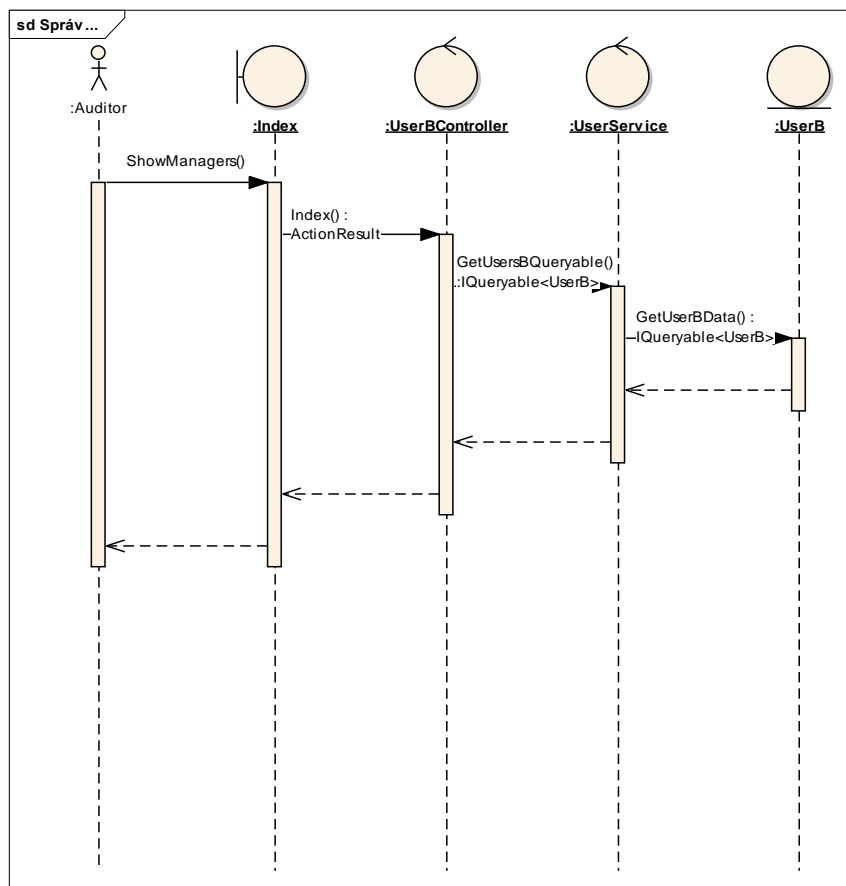
Uživatelé

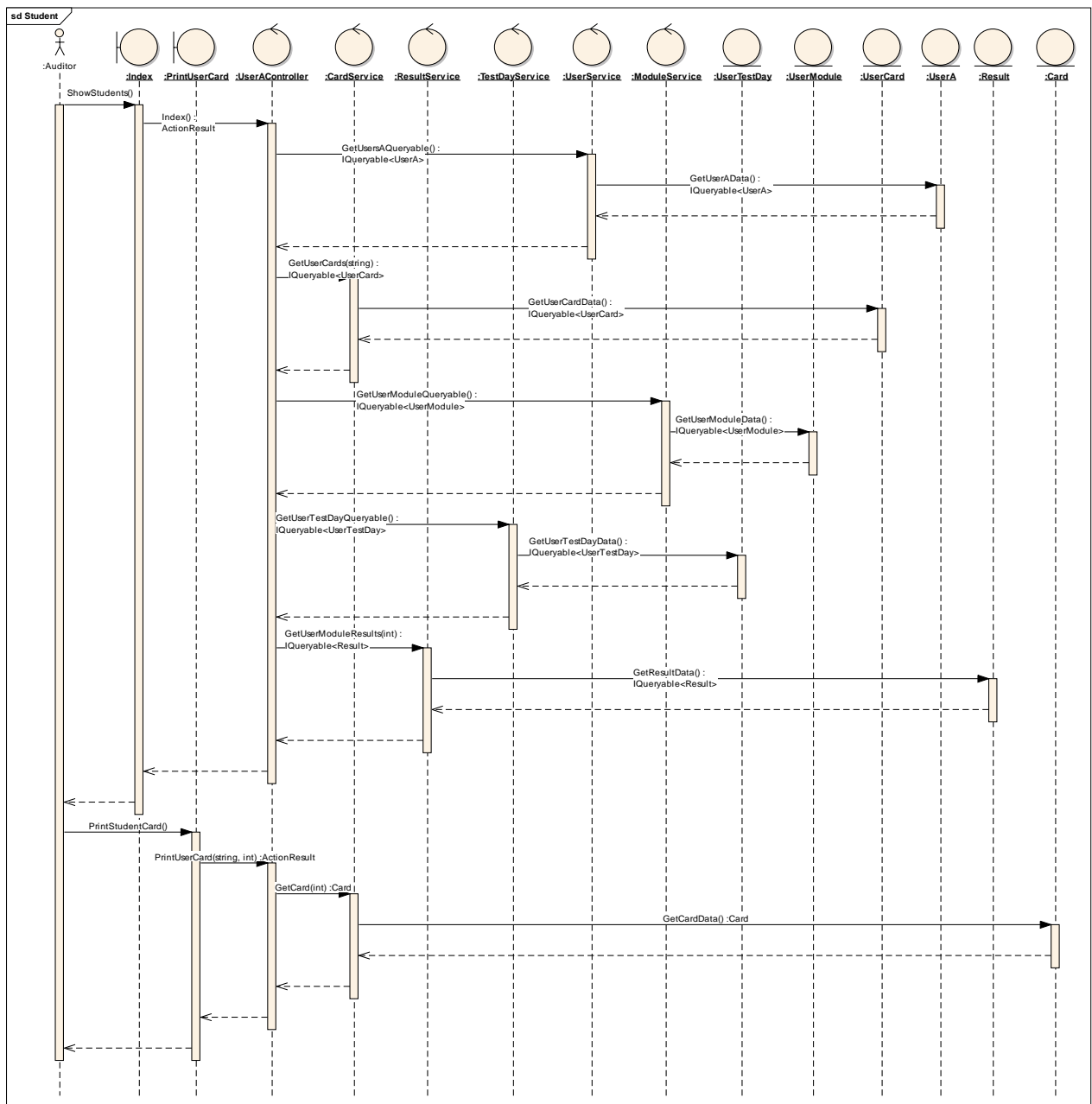
Auditor

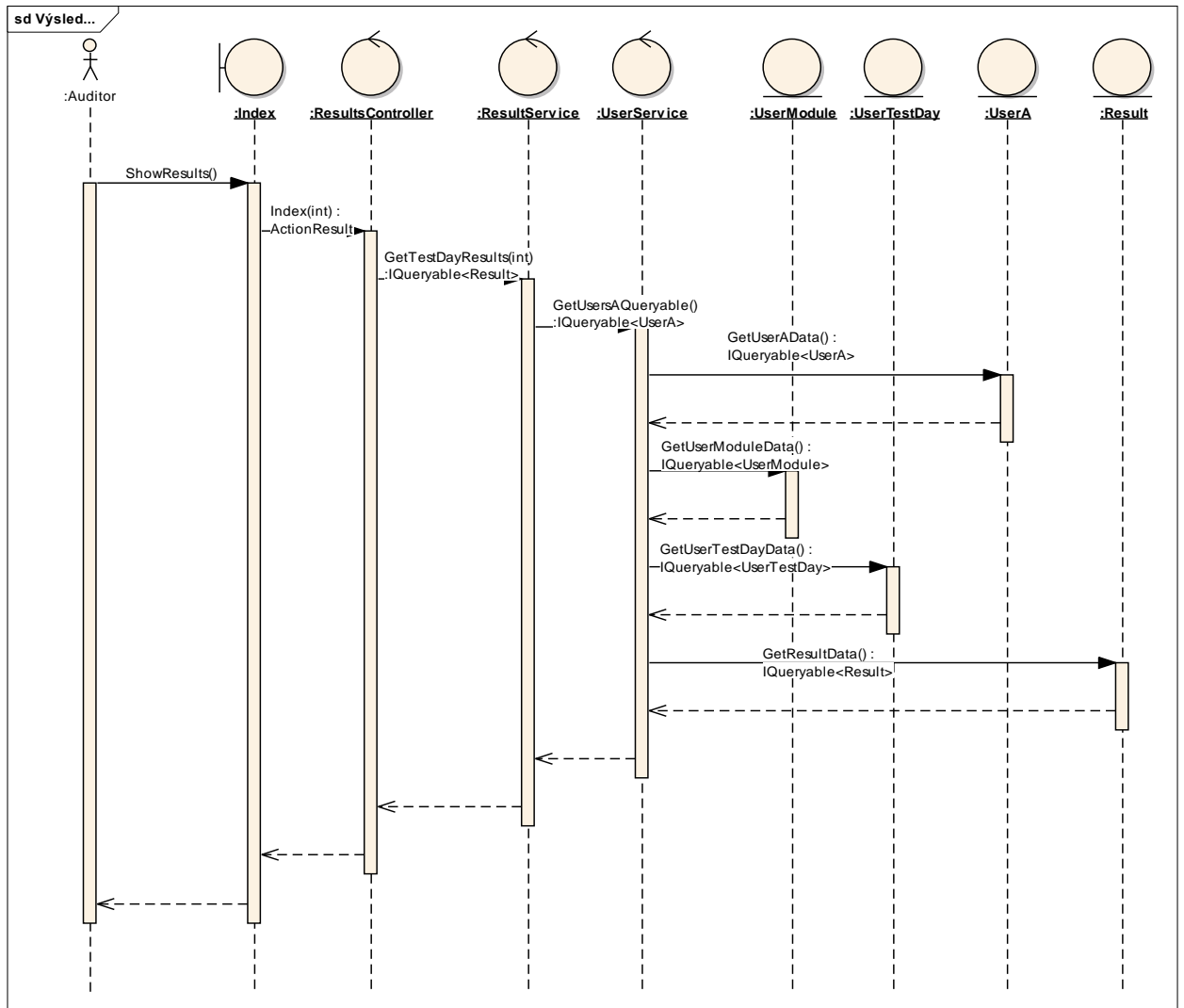
Správce

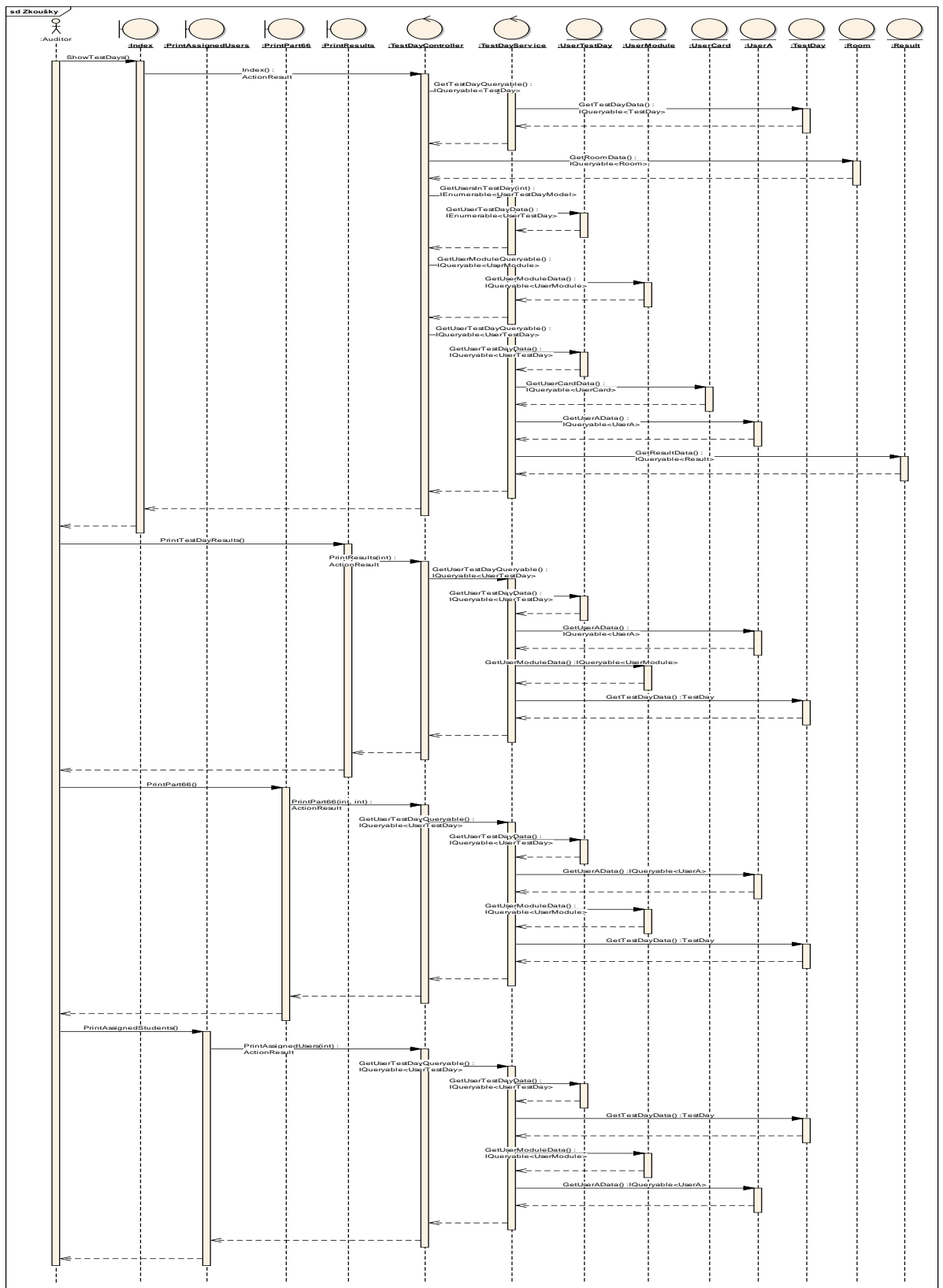
Student

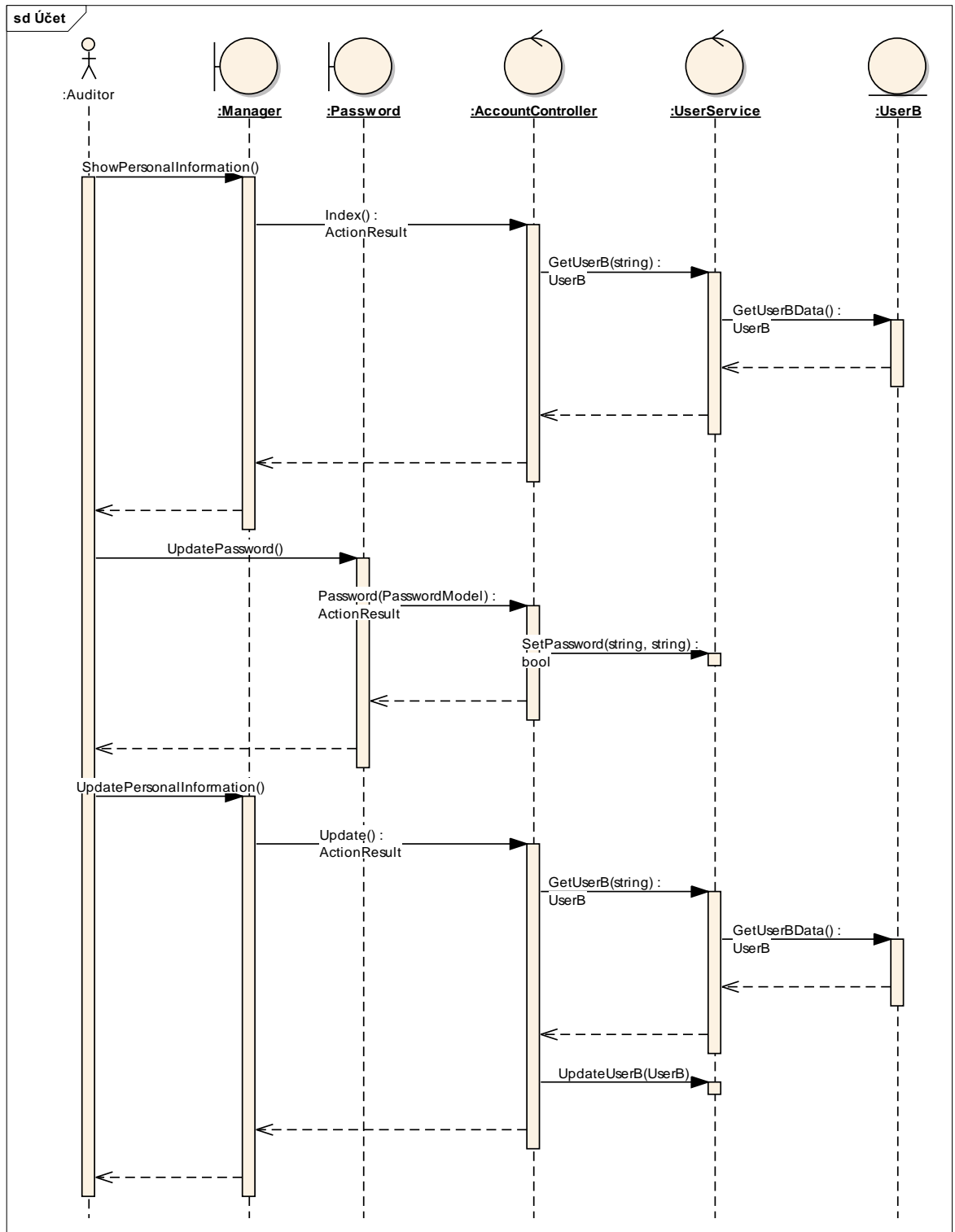
Výsledky

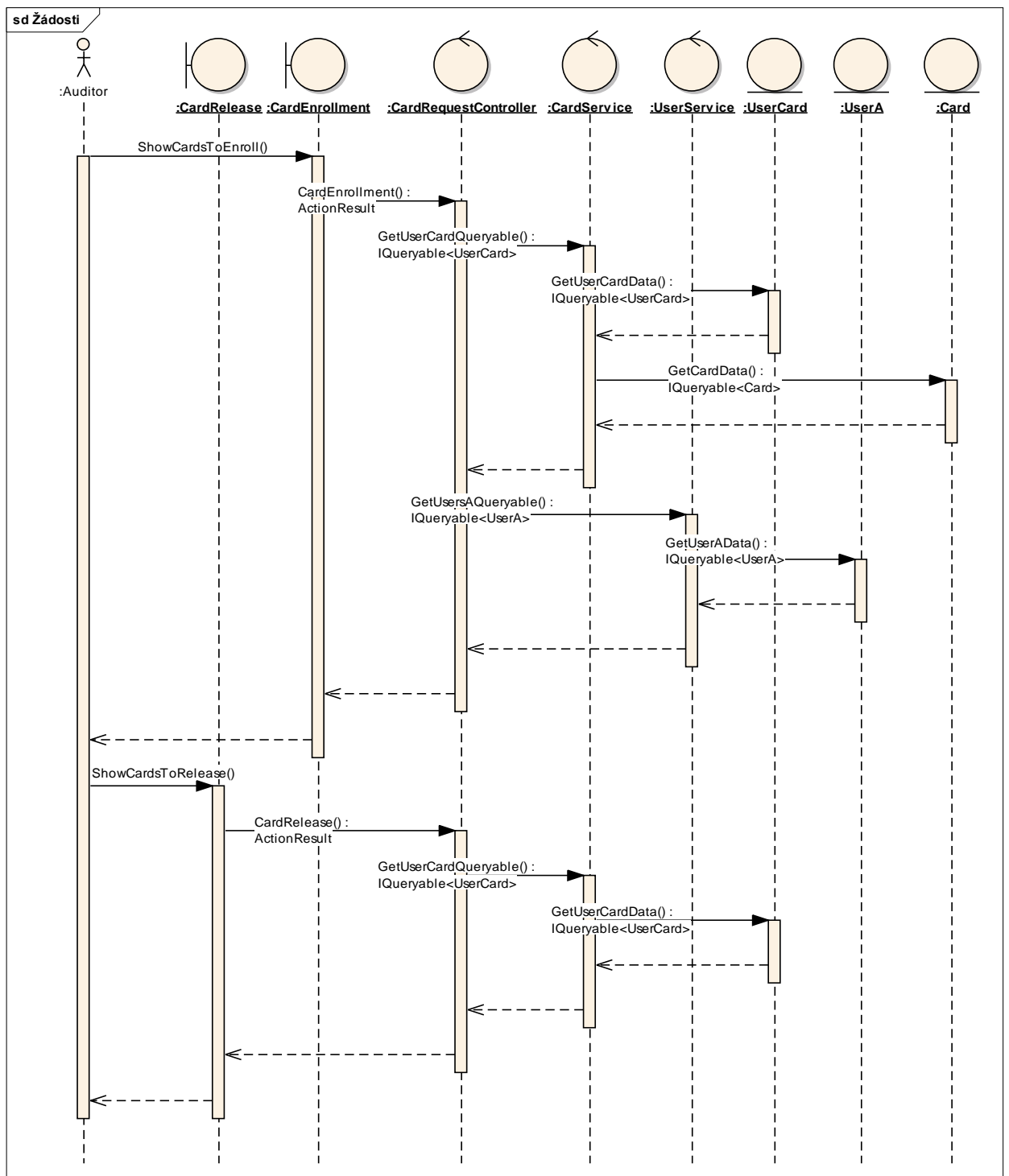
Zkoušky

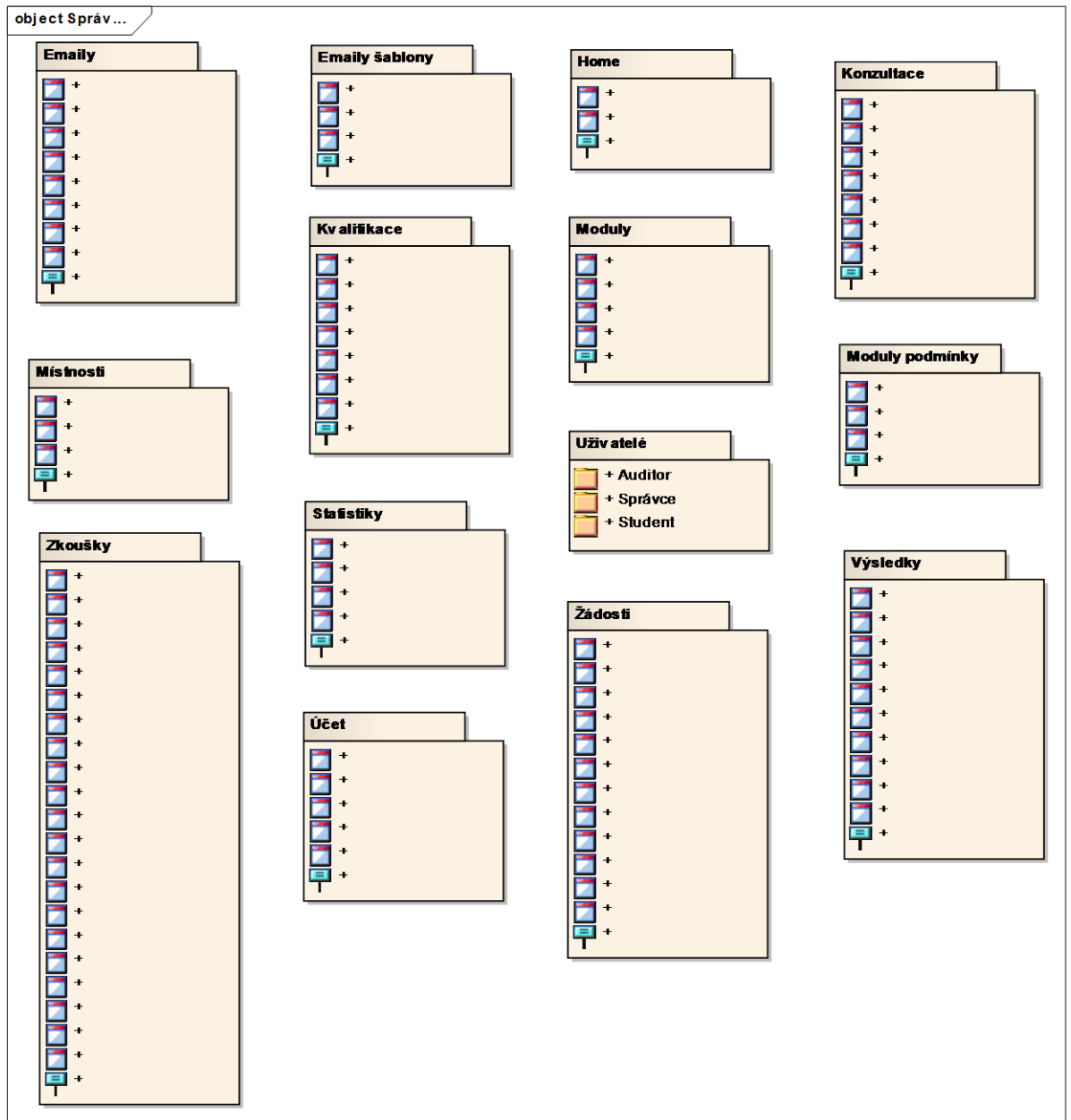
Účet

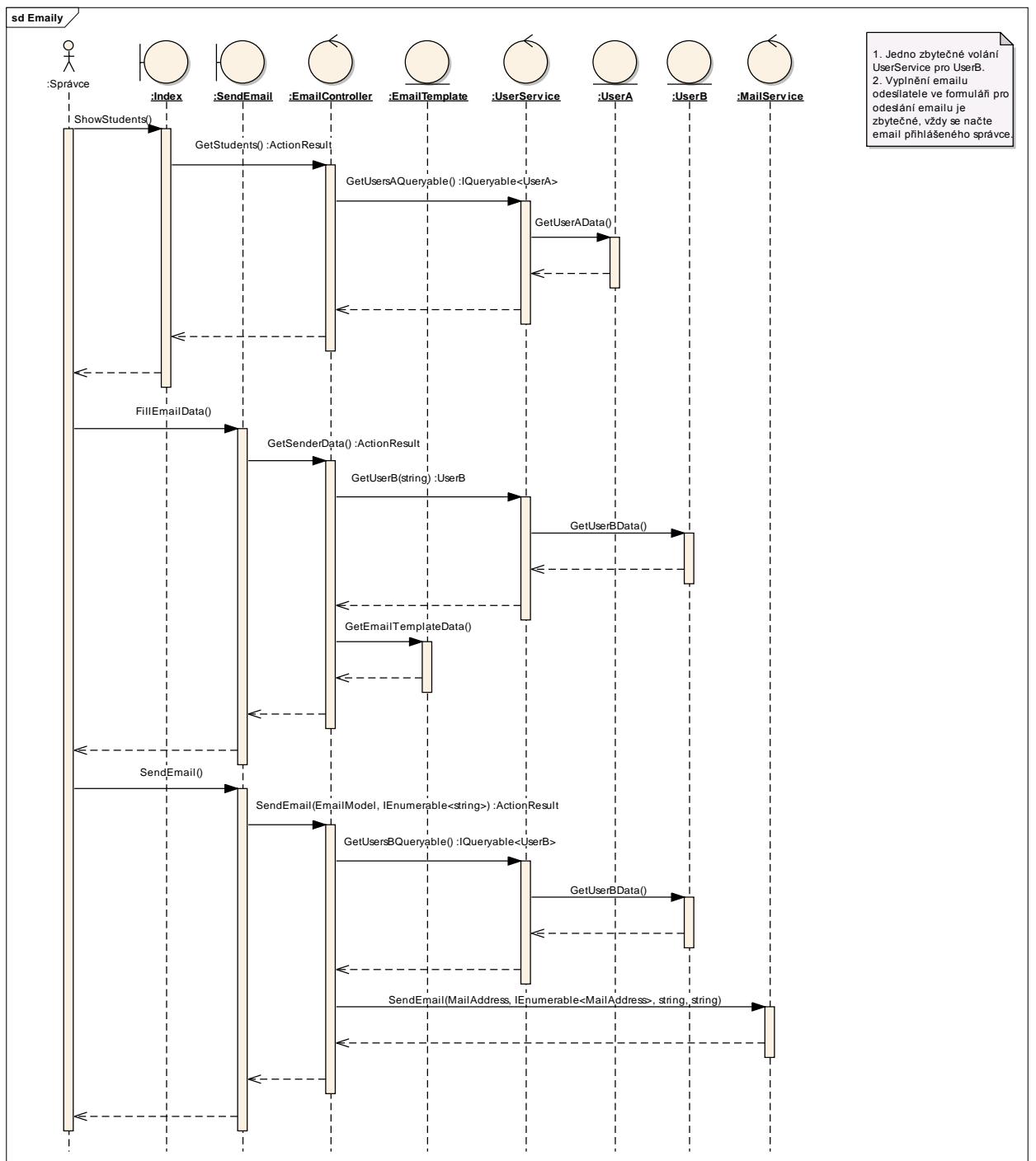
Žádosti

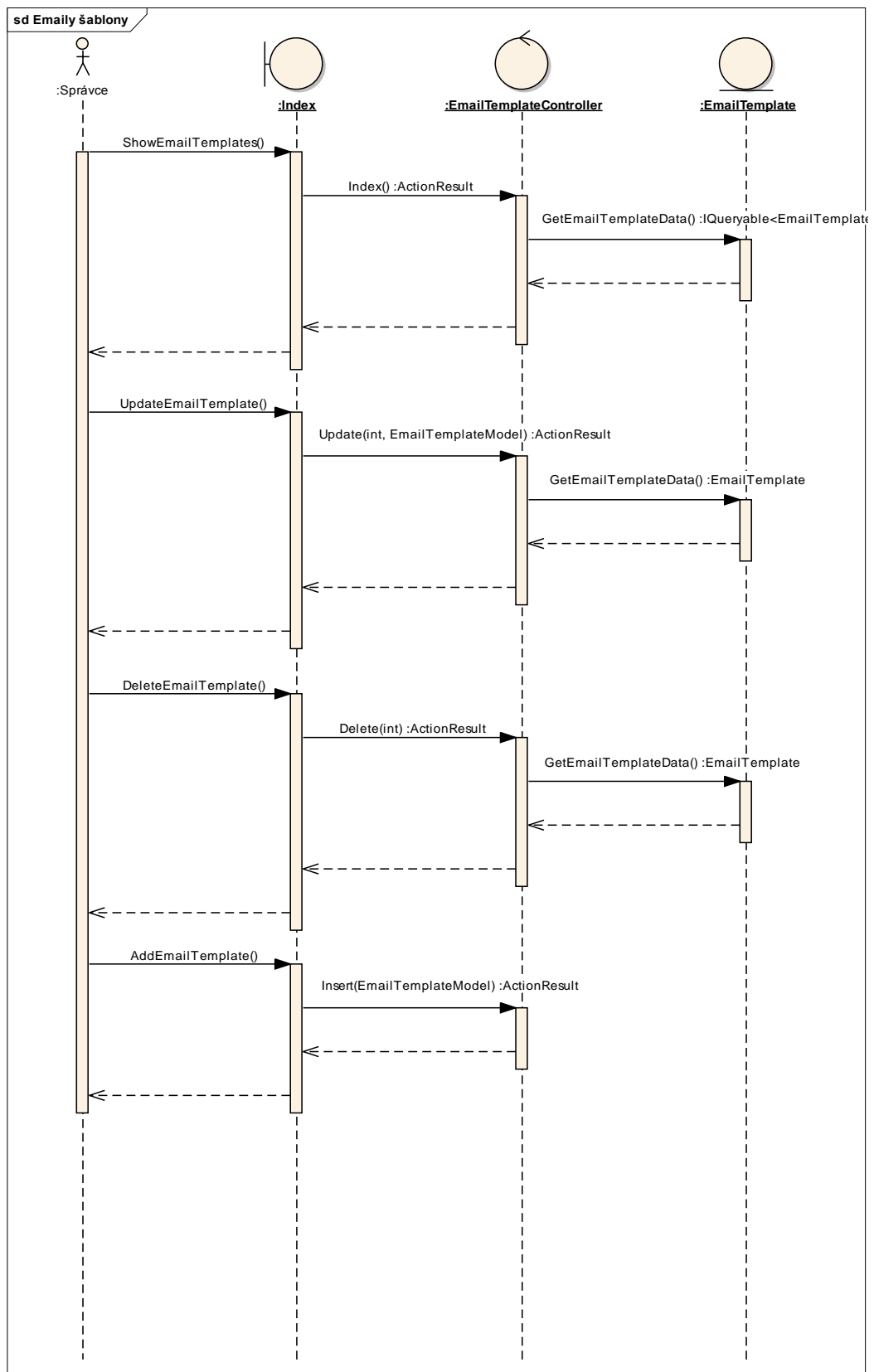
Správce

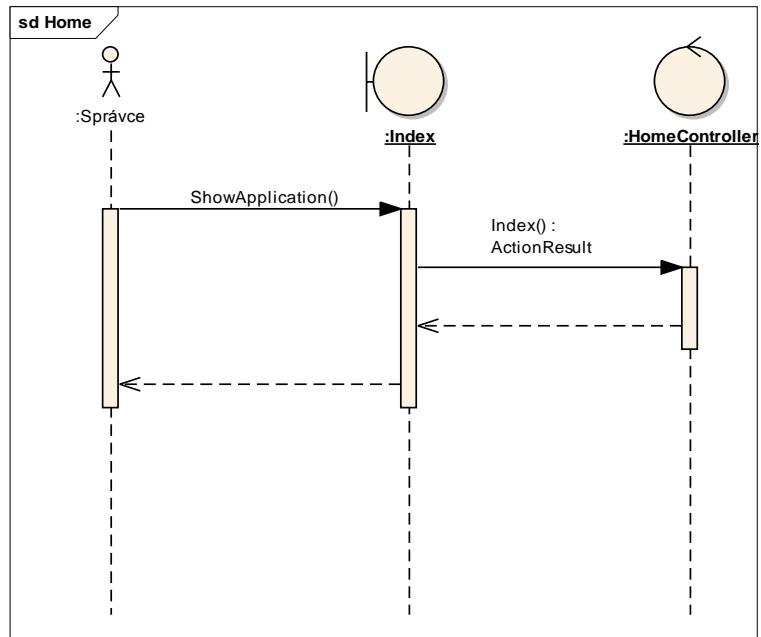
Emaily

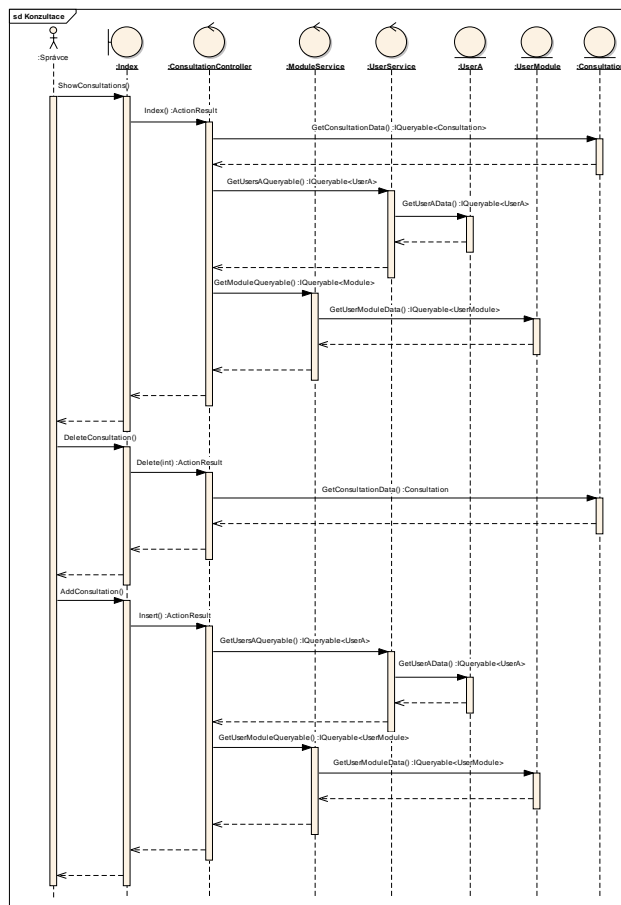
Emaily šablony

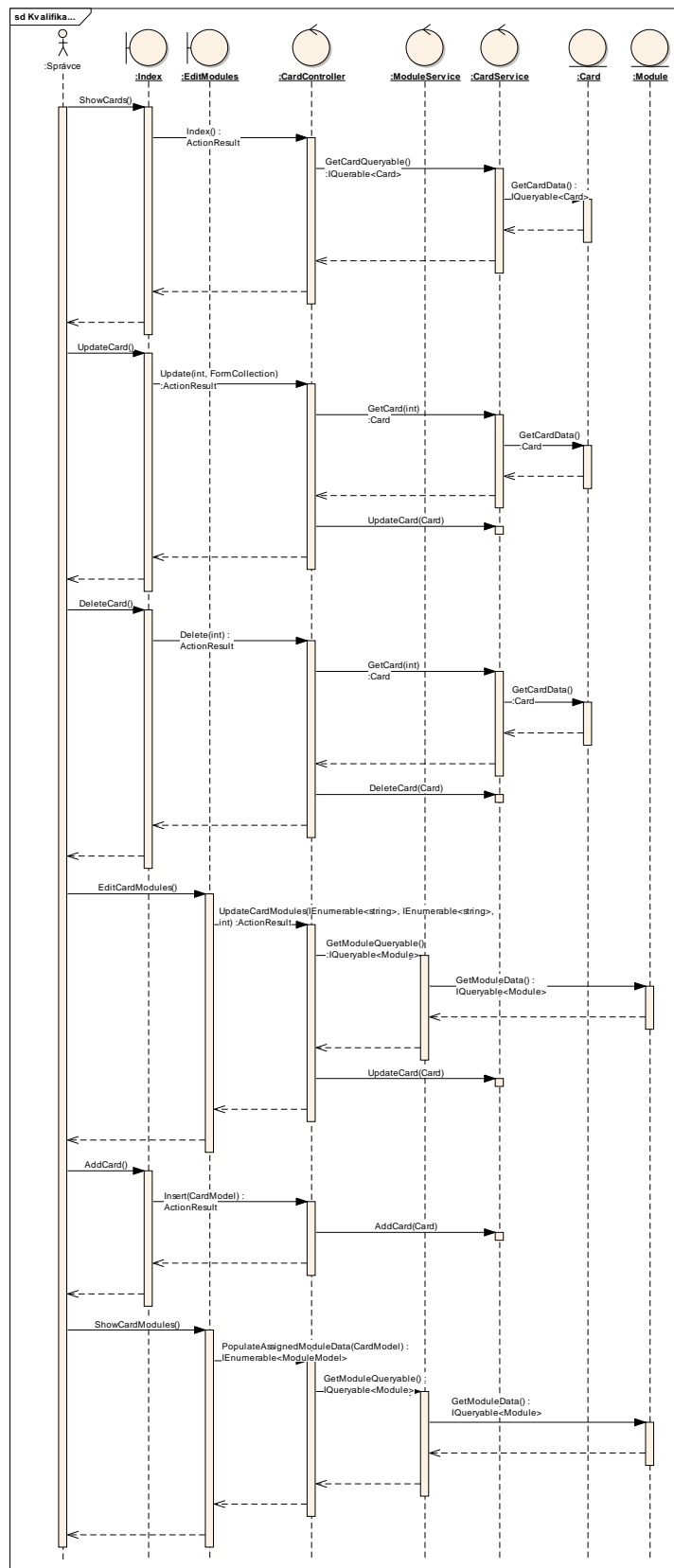
Home

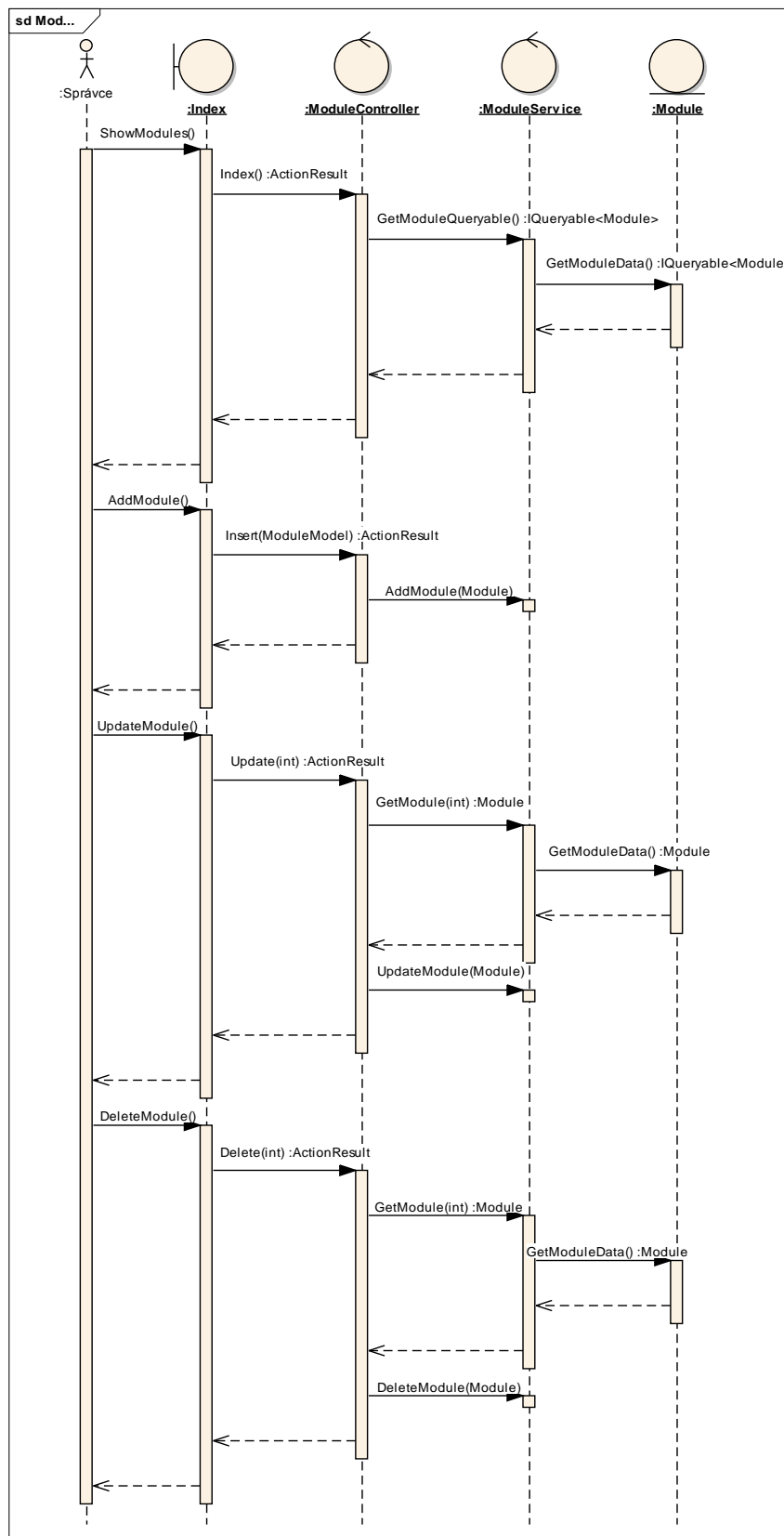
Konzultace

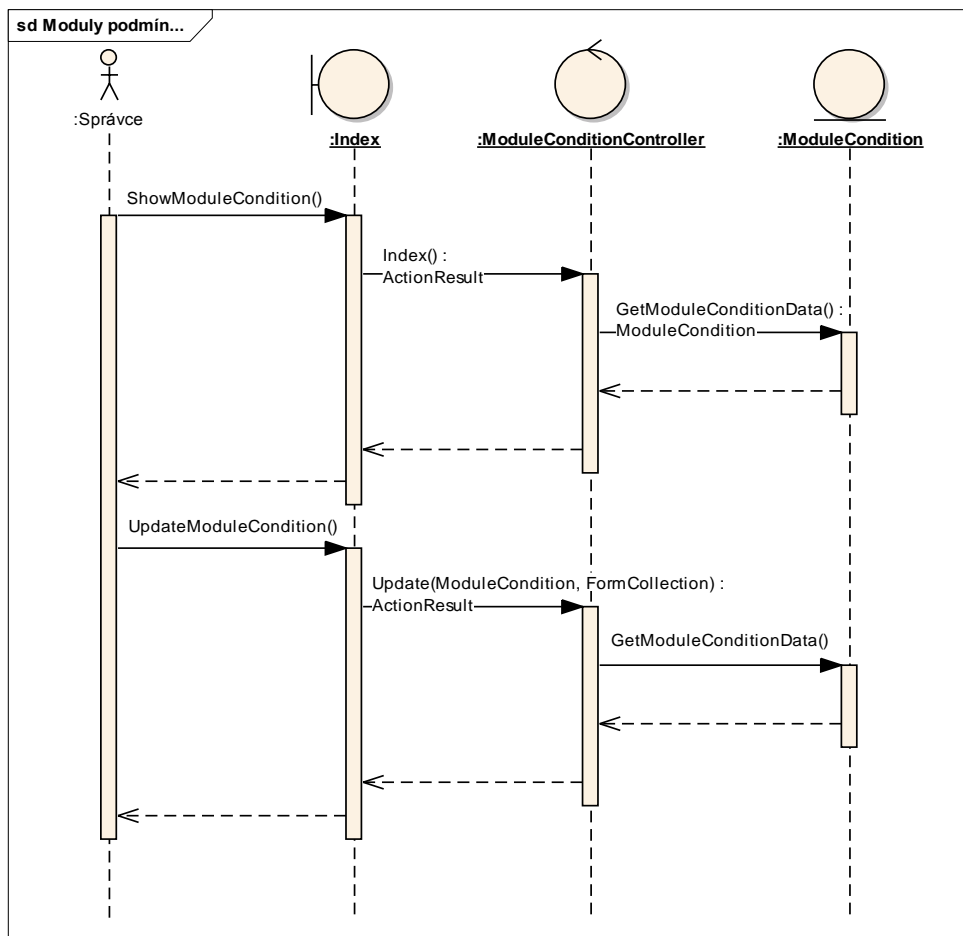
Kvalifikace

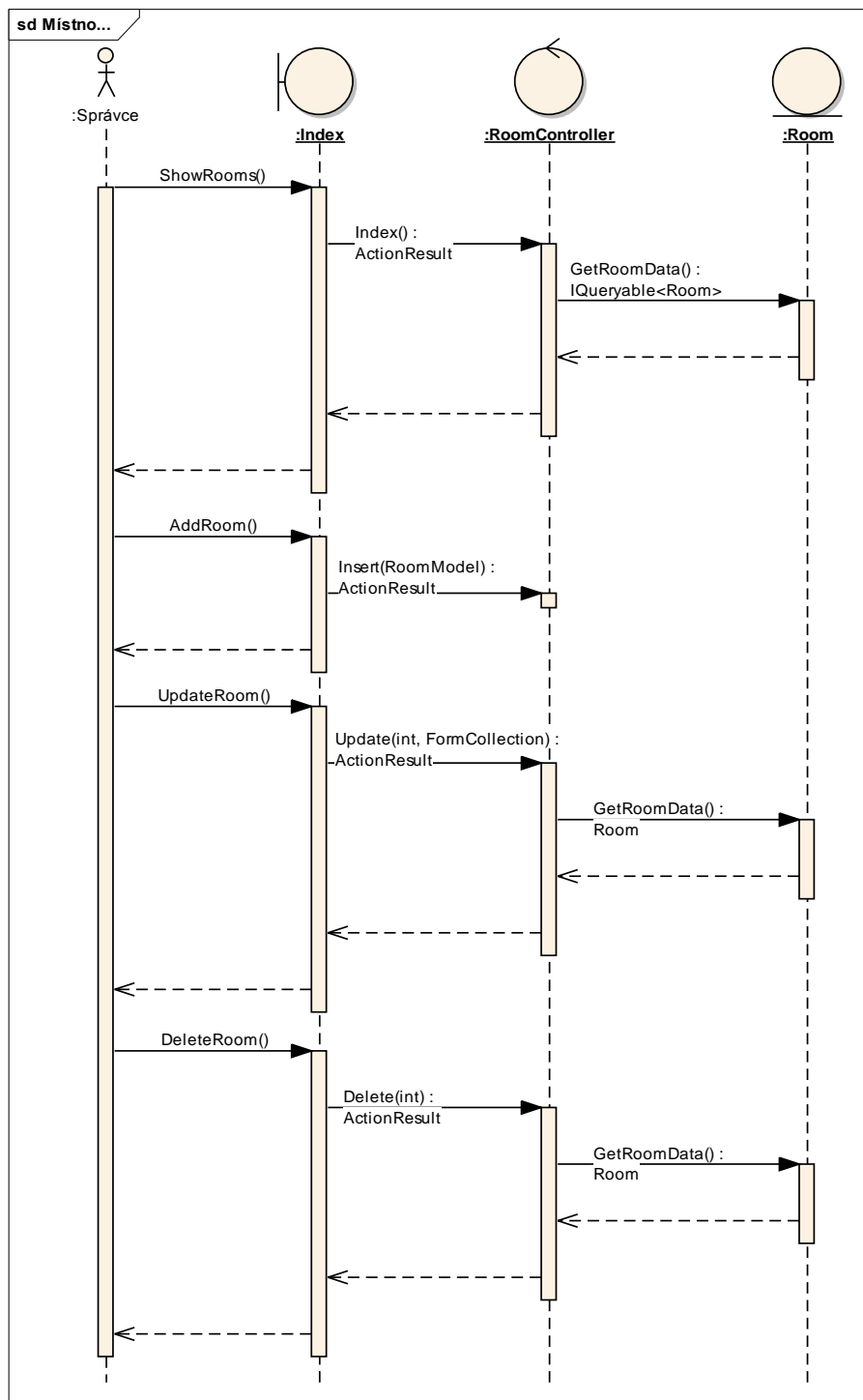
Moduly

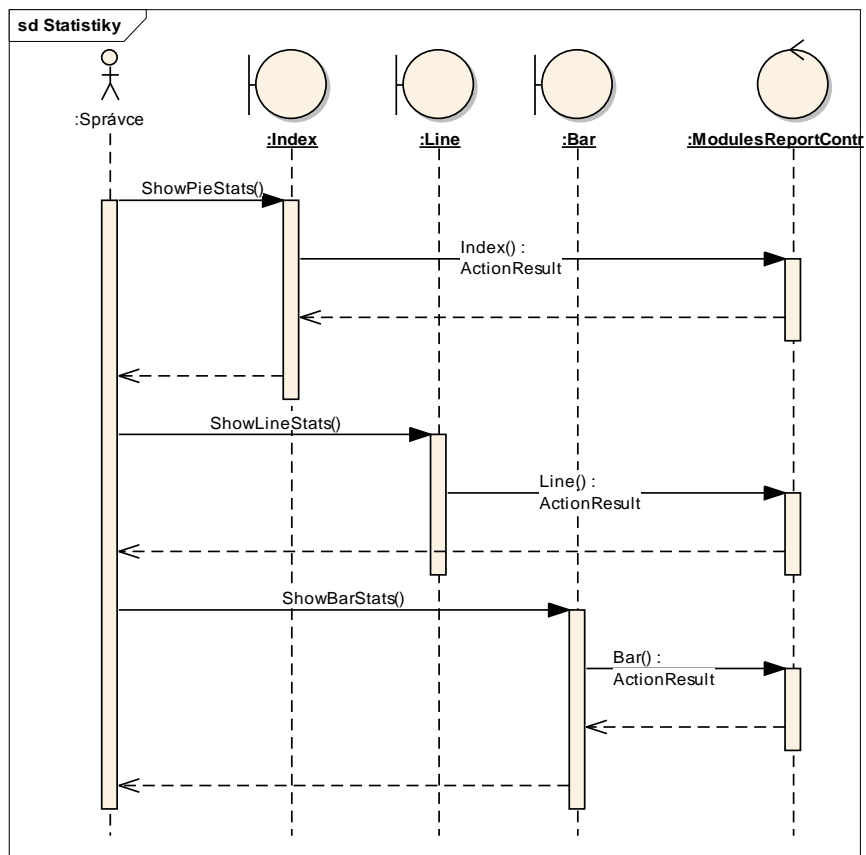
Moduly podmínky

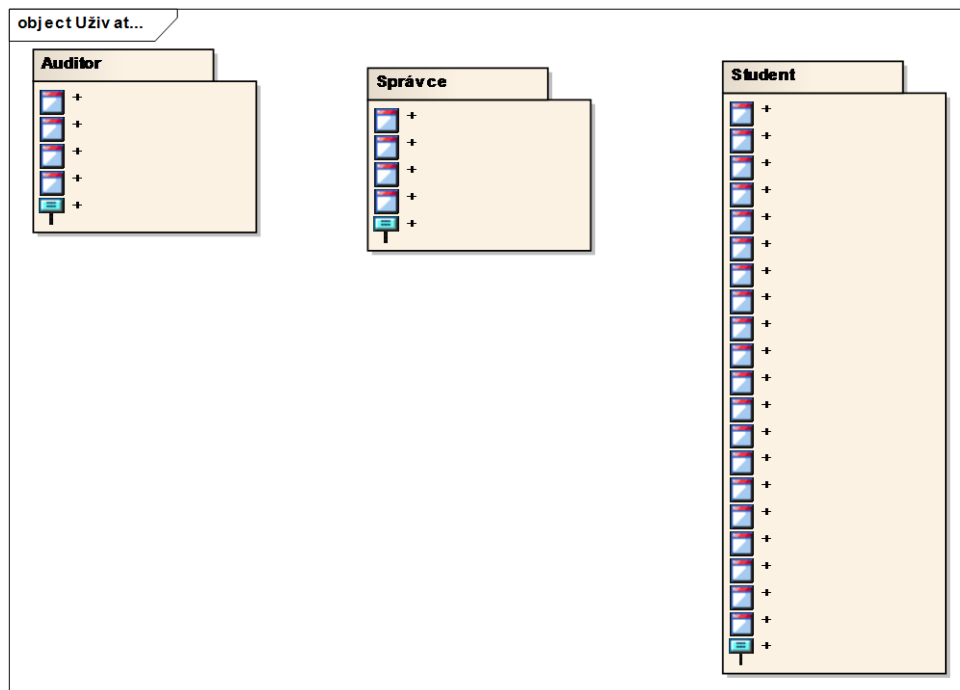
Místnosti

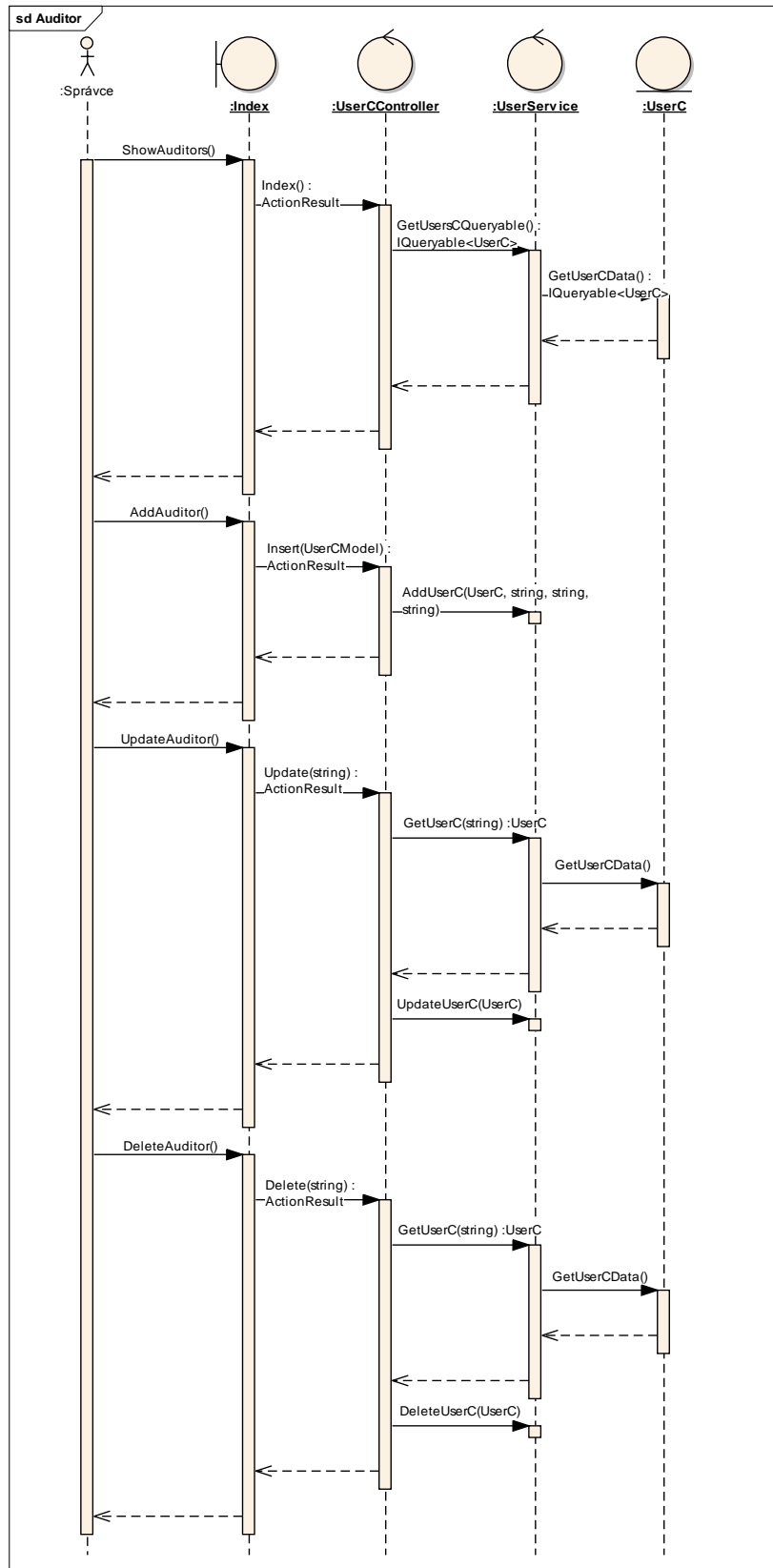
Statistiky

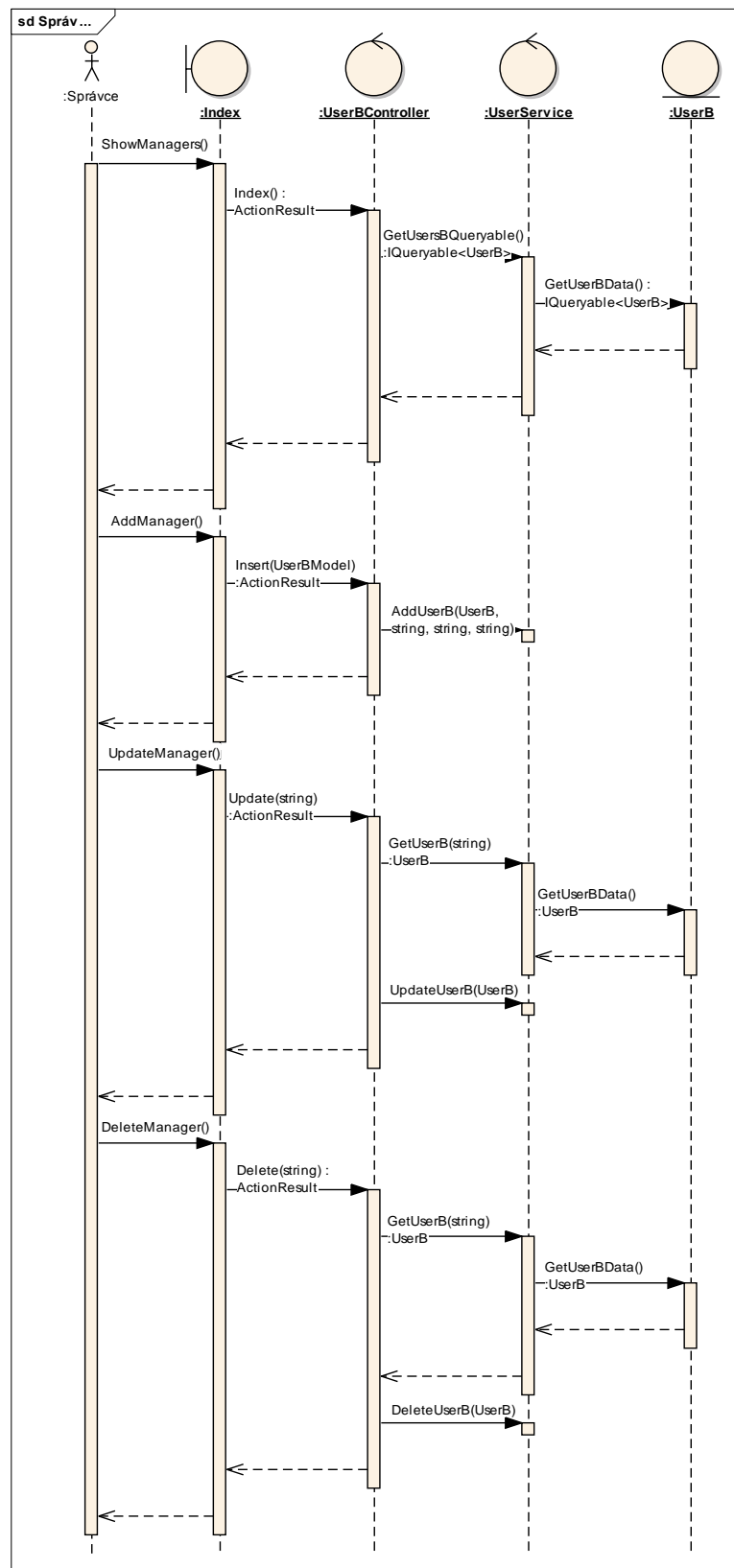
Uživatelé

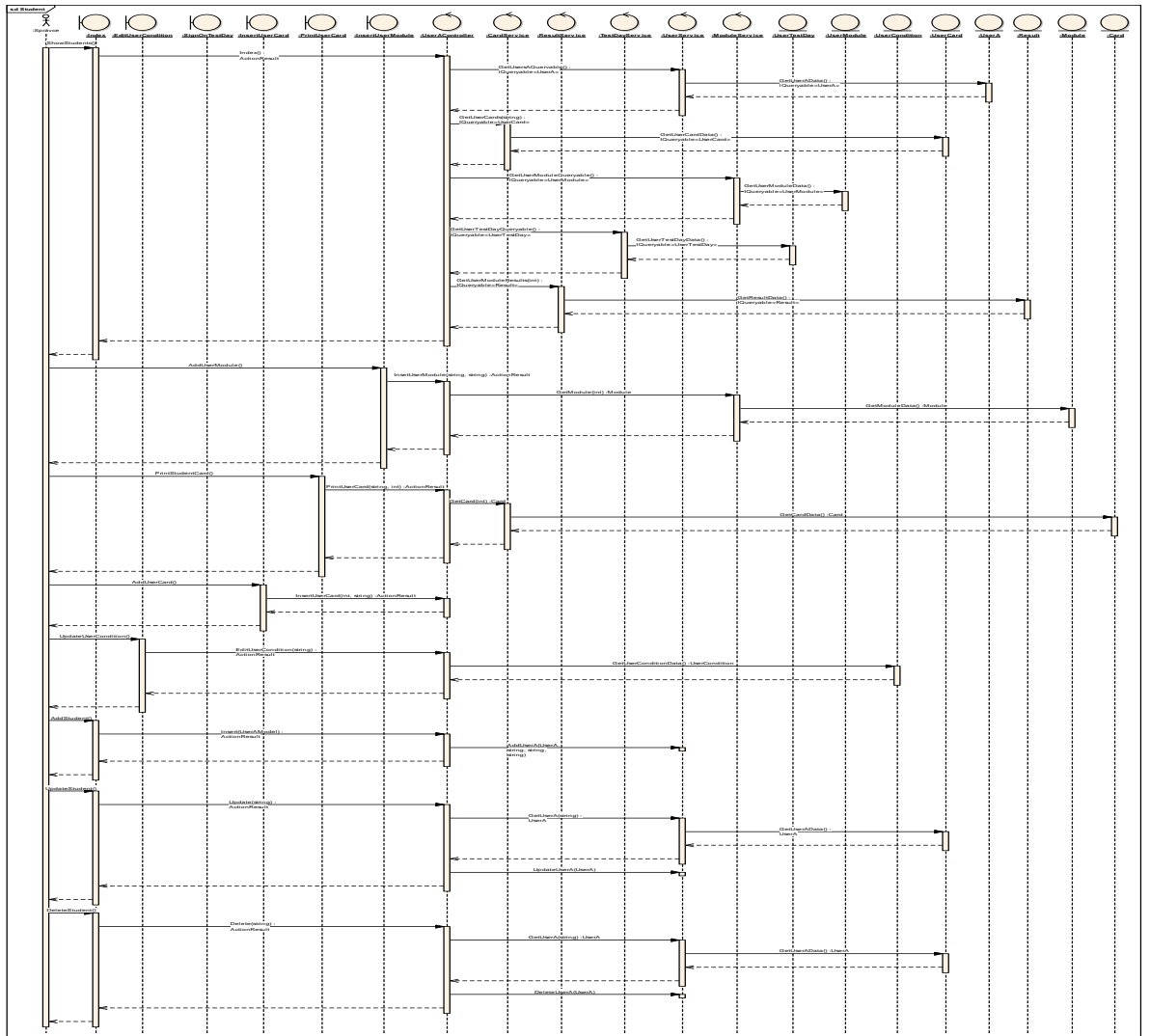
Auditor

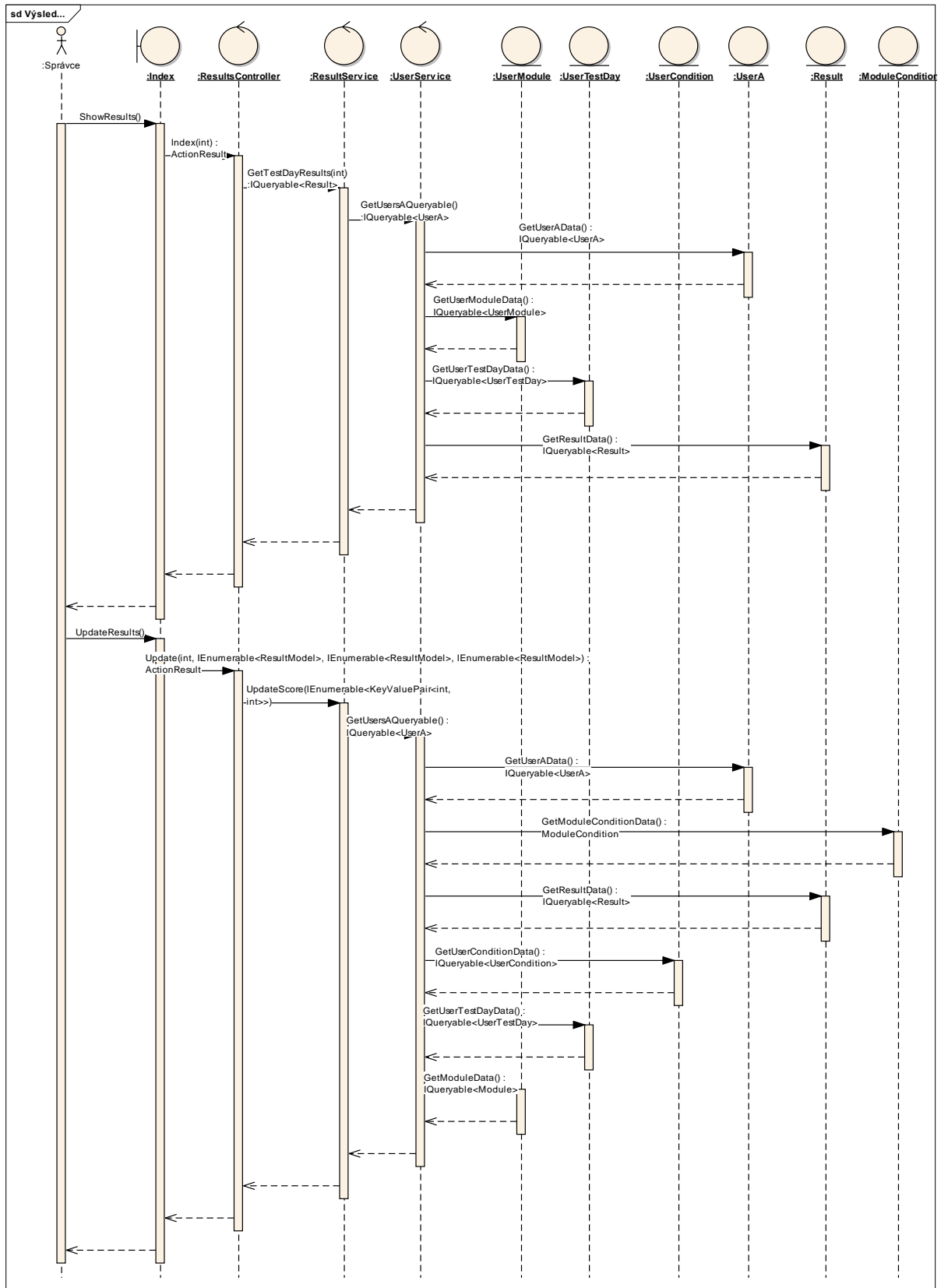
Správce

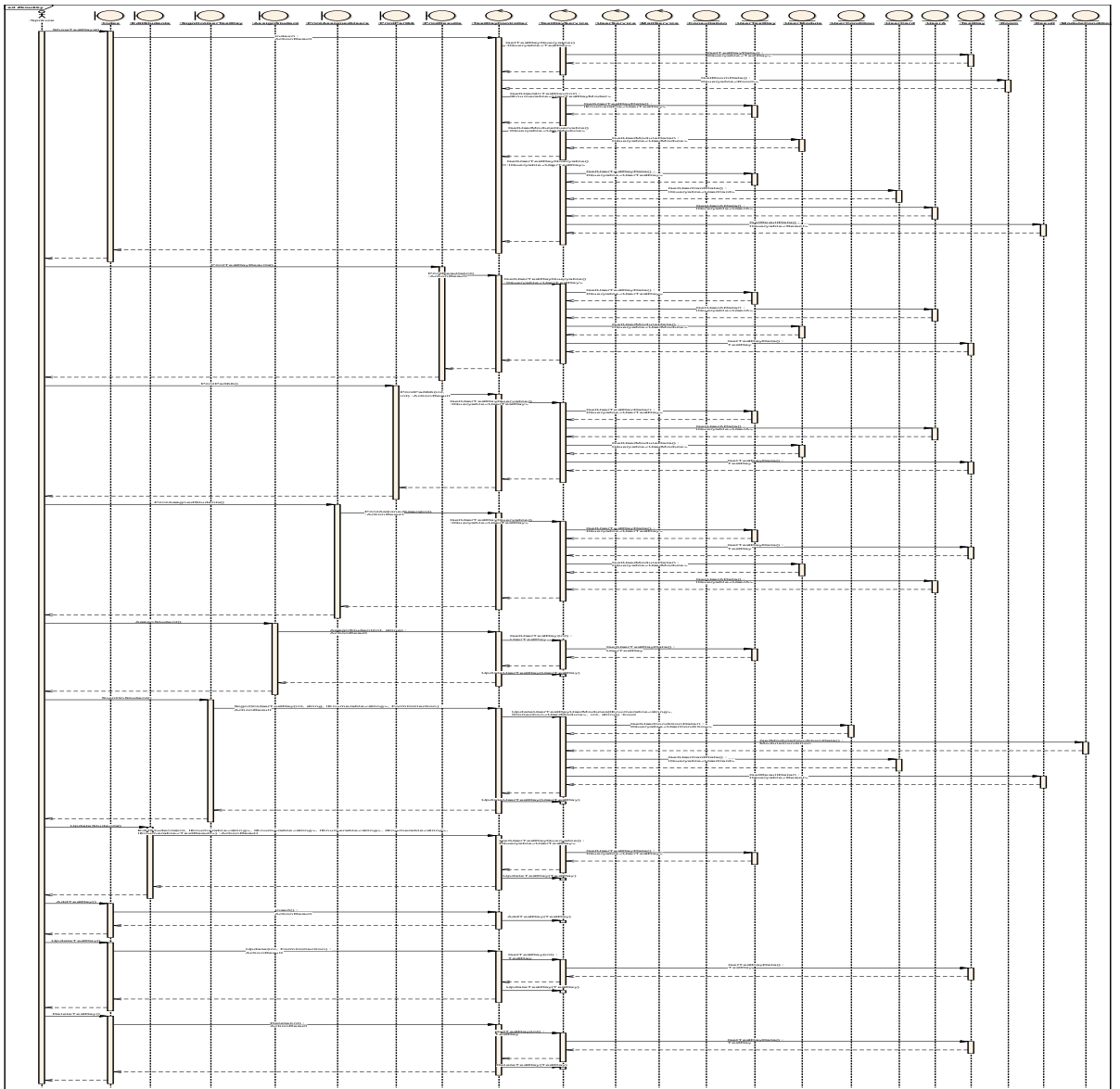
Student

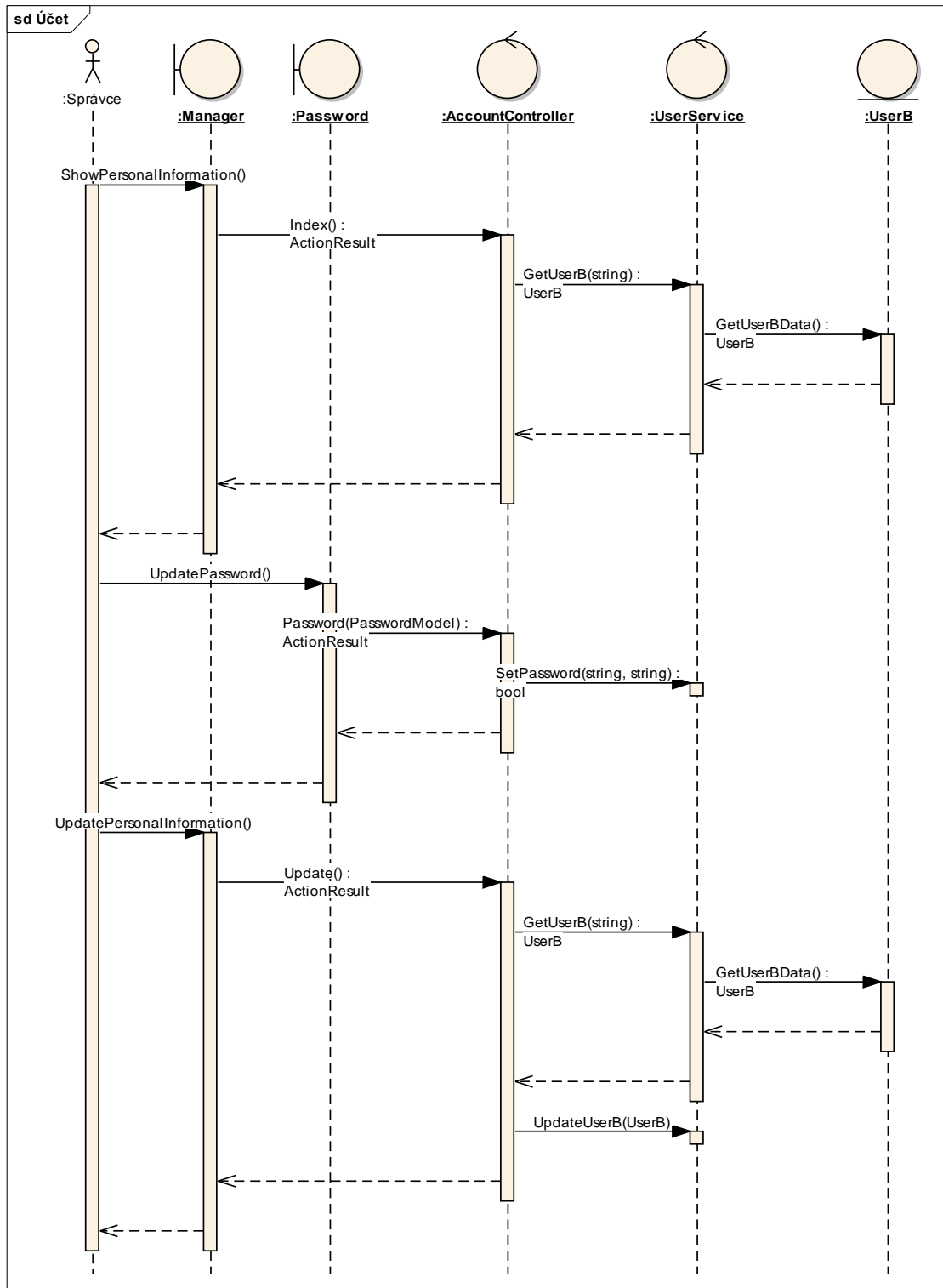
Výsledky

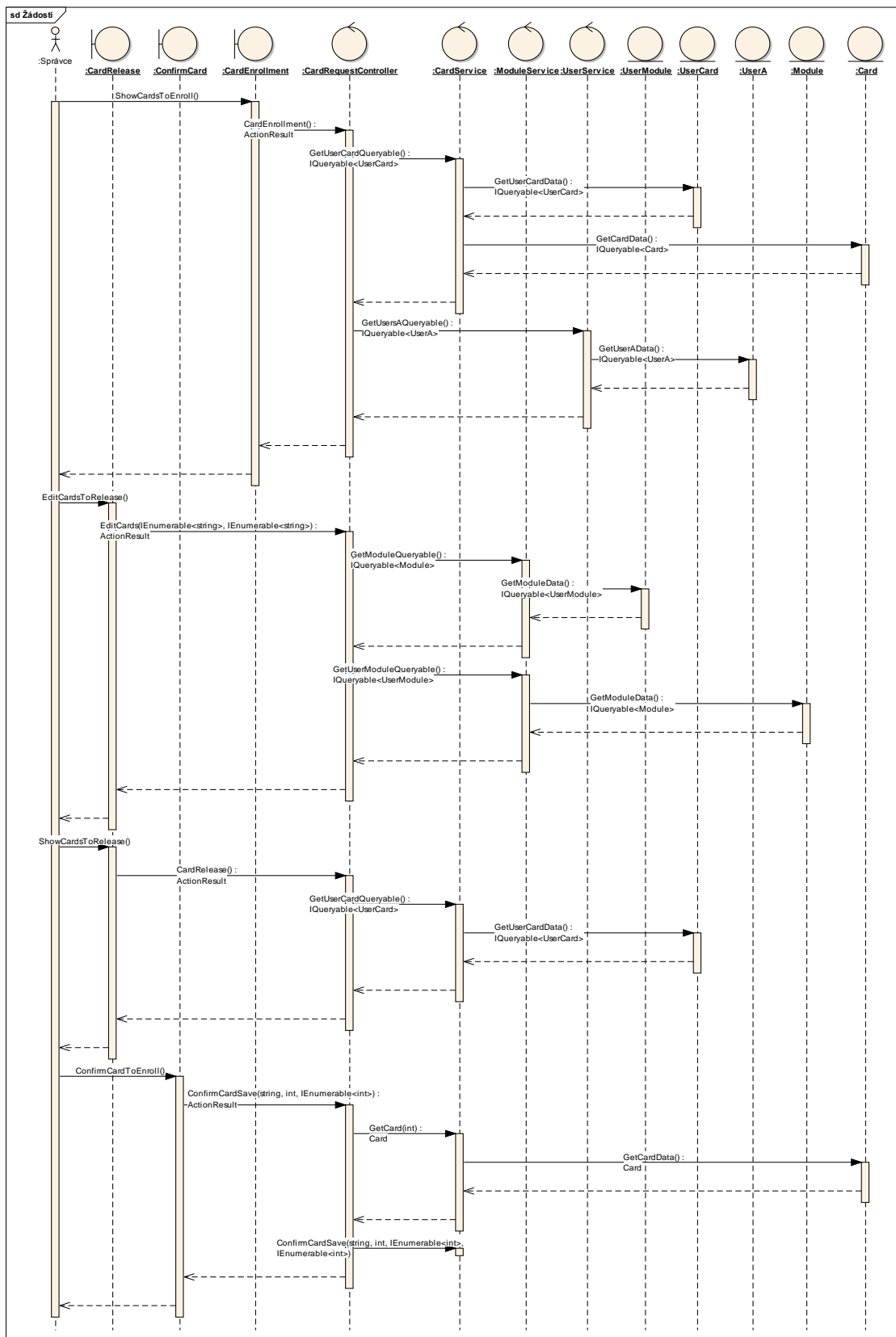
Zkoušky

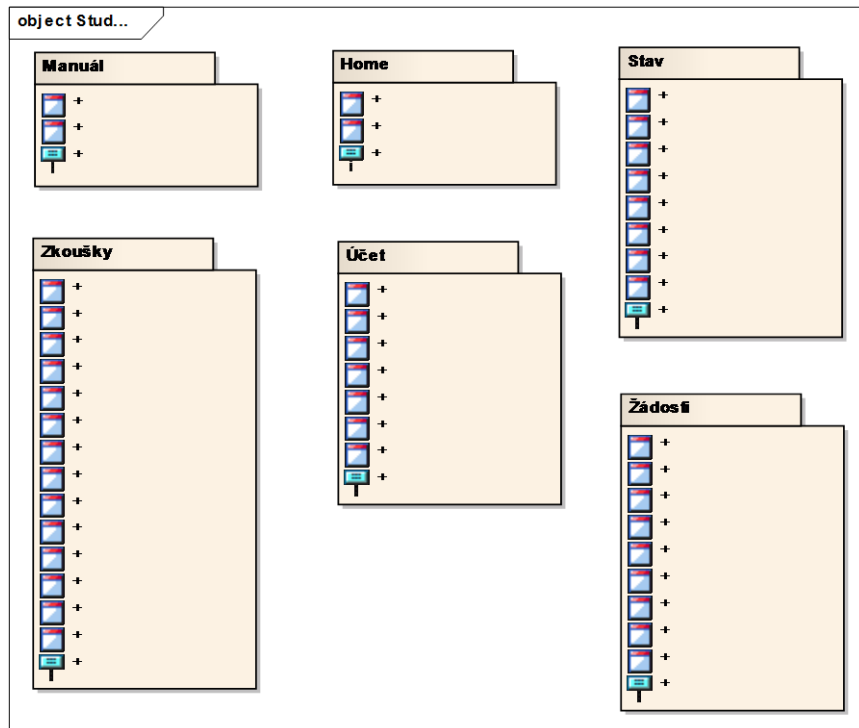
Účet

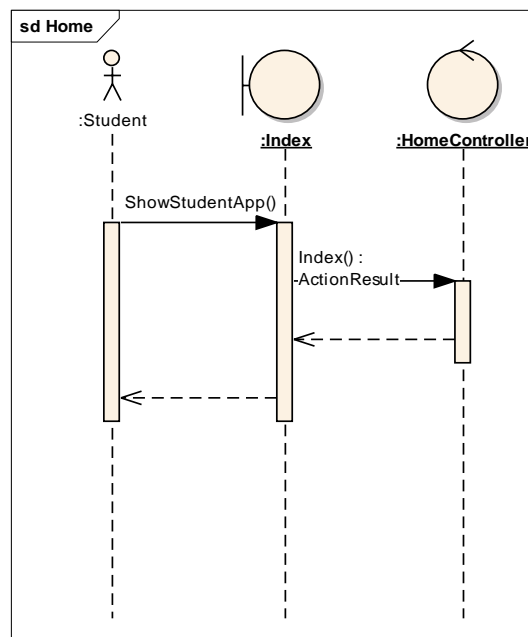
Žádosti

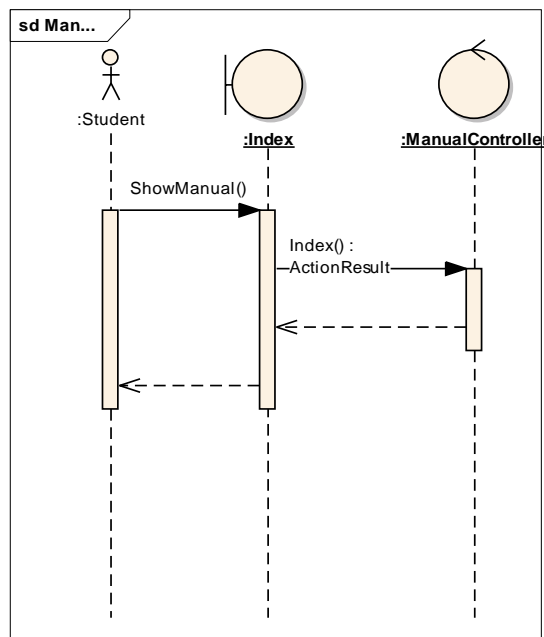
Student

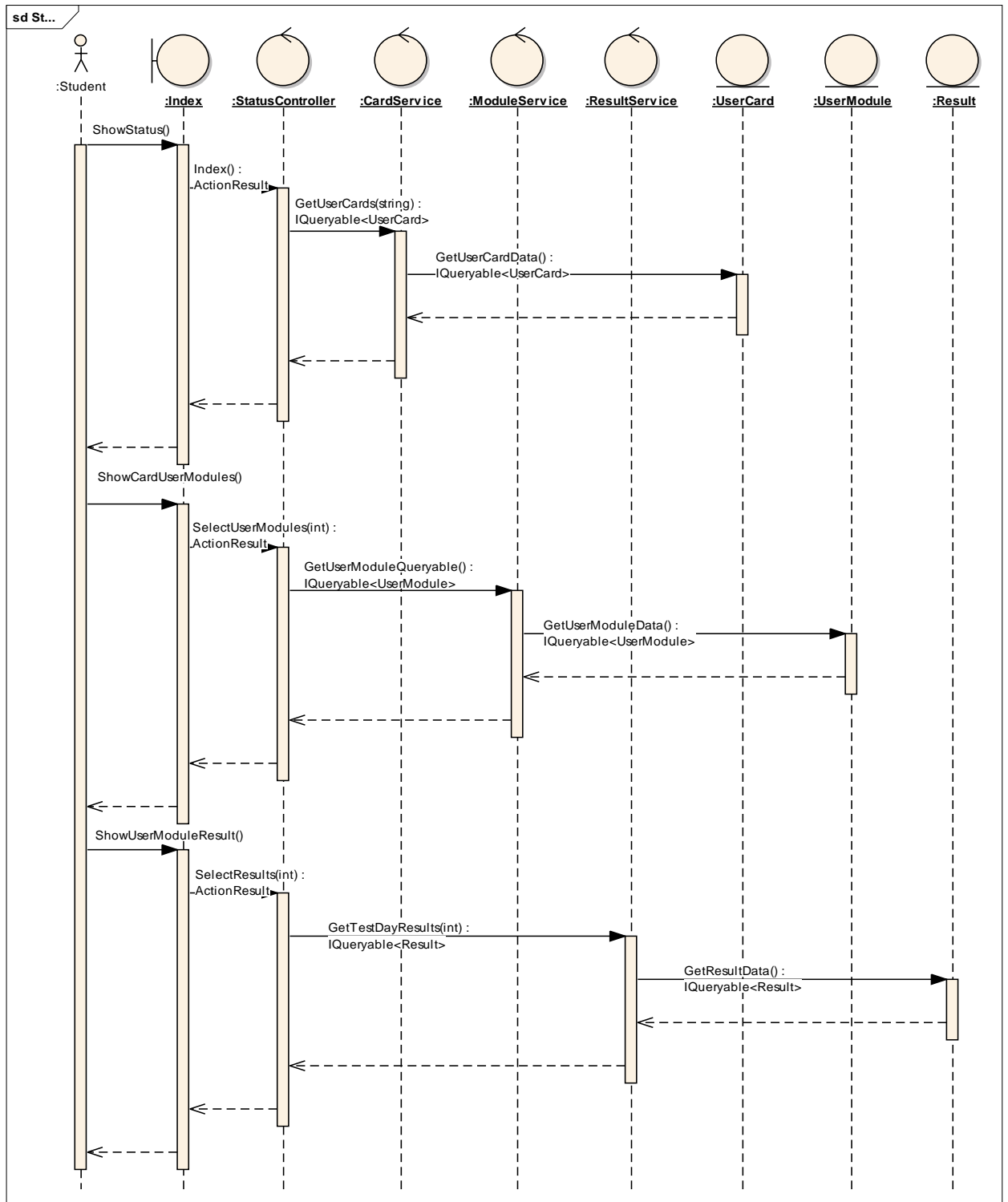
Home

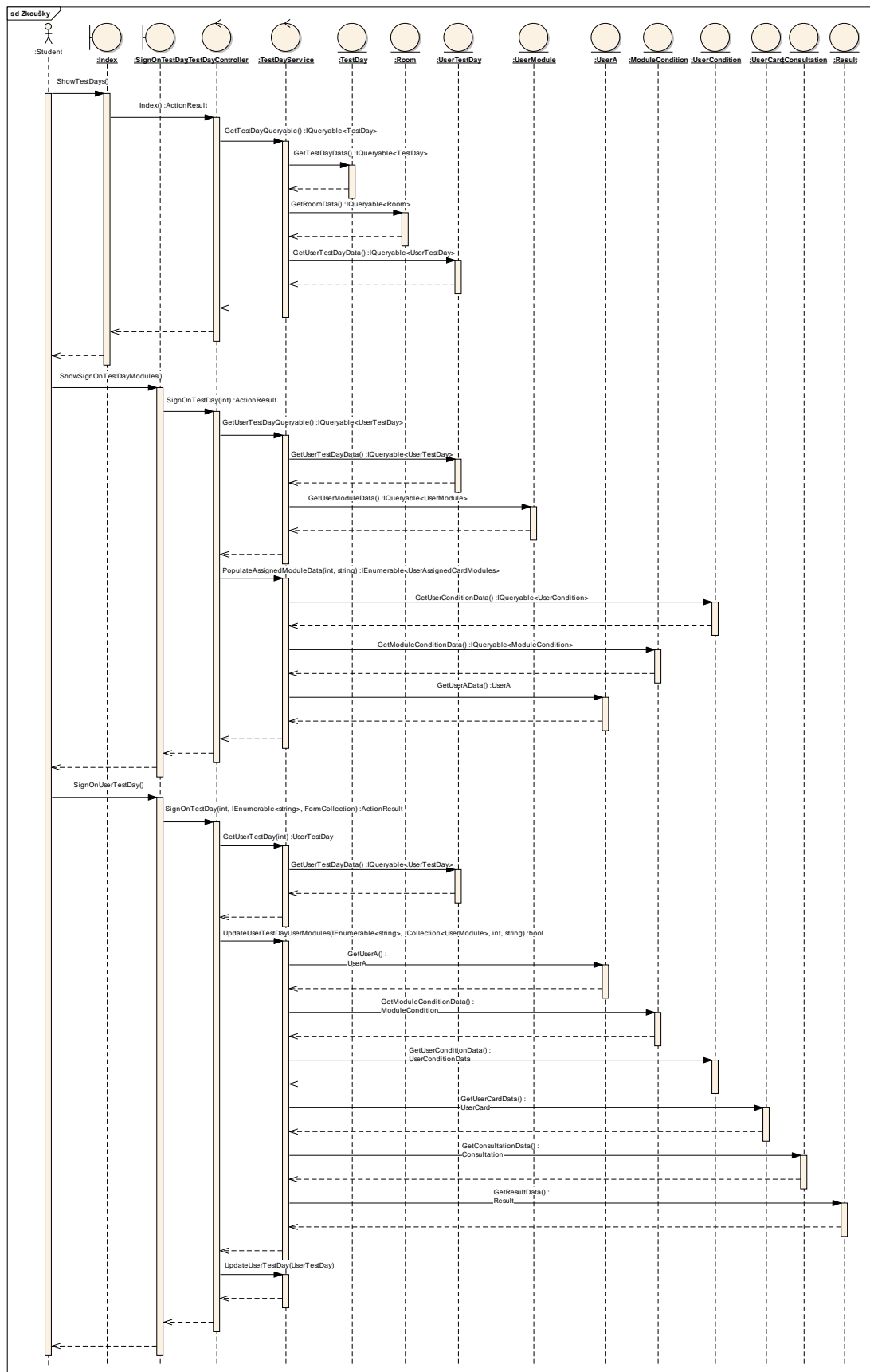
Manuál

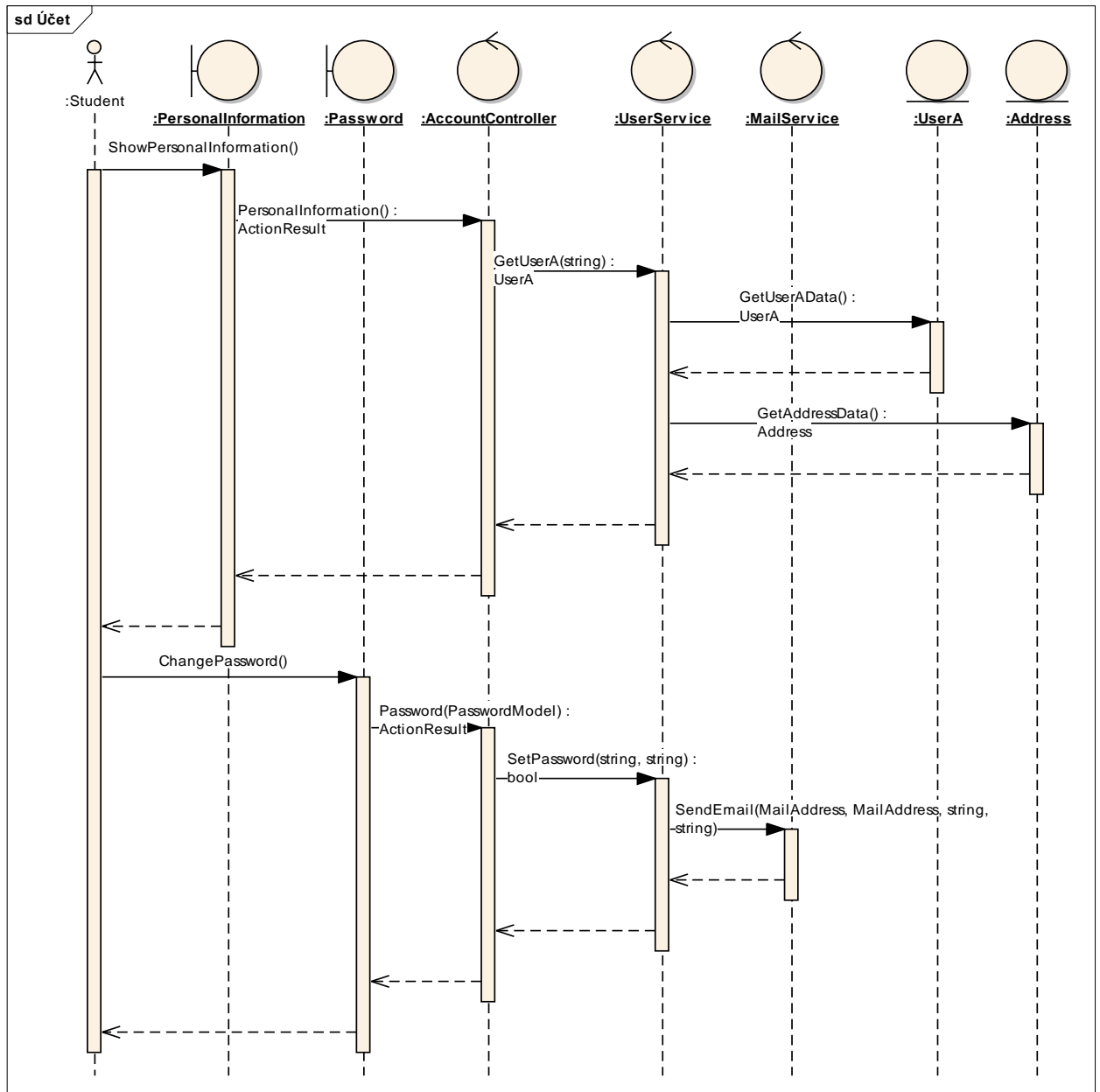
Stav

Zkoušky

Účet

Žádosti

